

KJØBENHAVNS
RAADHUS
BIBLIOTHEK

EX LI † BRIS

AARSBERETNING

ANGAAENDE

SUNDHEDSTILSTANDEN I KØBENHAVN

FOR

1909

AF

E. M. HOFF

Stadslæge.

KØBENHAVN

P. M. KELLERS BOGTRYKKERI

1910

INDHOLD.

A.

Meteorologiske Forhold i 1909.....	1
Sundhedstilstand 1909.....	1
a) <i>Epidemiske og andre Sygdomme i 1909:</i>	
Cholera asiatica.....	3
Dysenteria epidemica.....	4
Variolæ.....	4
Febris typhoidea.....	4
Meningitis cerebrospinal. epidem.....	7
Diphtheria (& Croup).....	9
Scarlatina.....	12
Morbilli.....	14
Tussis convulsiva.....	17
Angina parotidea.....	20
Erysipelas.....	21
Febris puerperalis.....	22
Trismus & Tetanus neonatorum.....	22
Pemphigus neonatorum.....	22
Febris intermittens.....	22
Febris rheumatica.....	23
Pneumonia crouposa.....	24
Pneumonia catarrhalis.....	25
Tracheobronchitis.....	26
Influenza.....	27
Tuberculosis pulmonum.....	28
Angina tonsillaris.....	33
Cholérine.....	33
Morb. venerei (Gonorrhoea, Ulc. ven., Syphilis).....	34
Scabies.....	36
Delirium tremens.....	36
Cancer.....	37
Garnisonen.....	39
b) <i>Befolkningsforhold:</i>	
Folketal, Tilvækst, Beboelsestæthed.....	40
Ægteskaber.....	42
Fødsler (Fødsler udenfor Ægteskab).....	42
Dødsfald (Børnedødelighed, Dødsårsager, legale Ligsyn).....	45
Dødfødte.....	51

B.

<i>Offentlig Sundhedspleje:</i>	
Karantænevæsen.....	53
Vaccination.....	54
Virksomheden under Sundhedskommissionen:	
Sundhedskommissionens Lægepersonale.....	55
Sundhedsvedtægtstillæg (Beværningslokaler, Mælkehandel, Kødkontrol).....	55
Forslag til en ny Sundhedsvedtægt (Trikinontrol, Boligbestemmelser).....	57
Tilsyn med Plejebørn.....	65
Sundhedskommissionens Laboratorium.....	67
Kontrol med Drikkevandet.....	72
Tilsyn med Mælkeudsalg.....	74
Tilsyn med Kødvarer.....	75
Sundhedskommissionens Desinfektionsstation.....	77

C.

Tabeller: 1. Dødelighed (Dødsårsager, Aldersklasser); 2. Dødelighed (Dødsårsager efter Sygekvarter og Aarstid); 3. Dødelighed (efter Alder og Aarstid); 4. Dødsfald (efter Alder og Sygekvarter), Ægteskaber, Fødsler, Dødfødte; 5. Epidemiske Sygdomme; 6. Kvarterernes Areal og Folketal, relative Dødelighed og Dødelighed af epidemiske Sygdomme, Befolkningens Aldersklassefordeling ved sidste Folketælling, Beboelsestæthed, Kvartergrænser.

Sundhedsvæsenets Lægepersonale.

Stadslæge.....	<i>E. M. Hoff.</i>
Vicestadslæge.....	<i>A. Ulrik.</i>
Kredslæger:*)	
1. Kreds (Kvarter I, II, III og delvis VII)	<i>A. Ulrik.</i>
2. Kreds (Kvarter IV, V og delvis VII) ..	<i>K. Caroe,</i>
3. Kreds (Kvarter VIII)	<i>Poul Heiberg, Dr. med.</i>
4. Kreds (Kvarter IX og XI)	<i>Poul Hertz, Dr. med.</i>
5. Kreds (Kvarter XII)	<i>H. A. Nielsen, Dr. med., Prof.</i>
6. Kreds (Kvarter X)	<i>F. Vogelius, Dr. med.</i>
7. Kreds (Kvarter XIV)	<i>C. A. Blume, Dr. med.</i>
8. Kreds (Kvarter XIII)	<i>A. Gramstrup.</i>
9. Kreds (Kvarter VI og XV)	<i>L. Melchior, Dr. med.</i>
1. Dyrslæge	<i>St. Friis.</i>
2. Dyrslæge	<i>G. Gautier.</i>
Medicinalstatistisk Kontor	<i>Søren Hansen.</i>
Tuberkulosestatistiken	<i>J. P. Chrom.</i>

---

*) Angaaende Kvartergrænserne se Oversigtskortet og Tab. VI, Fodnoten, Gotersgade danner i Voldkvarteret Grænsen mellem 1. og 2. Kreds.

A.

Om de meteorologiske Forhold i 1909 giver det meteorologiske Institut følgende Oplysninger:

Meteorologiske Data ved København (Meteorologisk Institut) i 1909.

	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	Septbr.	Oktober	Novbr.	Decbr.	Aaret
Middelvarme C°.....	0,5	-1,4	-0,3	4,5	8,7	14,1	15,6	15,5	12,7	11,7	2,3	2,7	7,2
Middelfugtighedsgrad i pCt.	90	88	90	80	74	81	79	81	88	90	87	90	85
Middellufttryk i mm. ved Havet og 45° Br.	762,3	763,3	754,1	761,5	765,2	759,2	755,7	759,7	762,3	759,2	758,2	754,0	759,7
Nedbør, mm.....	30,7	15,3	33,5	43,0	29,3	66,3	39,0	33,3	48,5	45,4	51,3	79,5	517,5
Dage med Nedbør.....	15	8	16	14	16	13	20	13	16	21	16	18	186
" " Sne.....	11	6	15	5	2	"	"	"	"	"	5	9	53
" " Hagl.....	"	"	"	"	3	1	"	"	"	1	1	"	6
" " Torden.....	"	"	"	"	1	6	3	1	1	"	2	"	14
" " Storm.....	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	1	2

1909. *Januar* blev temmelig mild med Vinde fra Vest og Sydvest og normal Nedbør. *Februar* blev kold med Vinde fra Vest og Nord og lille Nedbør. *Marts* blev kold med Vinde fra Øst og Sydøst og normal Nedbør. *April* blev kold med vestlige til nordlige Vinde og rigelig Nedbør. *Maj* blev kold med vestlige Vinde og temmelig lille Nedbør. *Juni* blev temmelig kold med vestlige Vinde og rigelig Nedbør. *Juli* blev kold med vestlige Vinde og lille Nedbør. *August* blev temmelig kold med vestlige Vinde og lille Nedbør. *September* fik omtrent normal Varme med flest vestlige Vinde og temmelig lille Nedbør. *Oktober* blev ualmindelig mild med sydvestlige Vinde og temmelig lille Nedbør, men meget diset Luft. *November* blev kold med vestlige til nordlige Vinde og normal Nedbør. *December* blev mild med sydvestlige Vinde og stor Nedbør. *Aaret* fik med vestlige Vinde omtrent normal Varme og Nedbør.

Sundhedstilstanden var i 1909 ualmindelig god; uagtet flere Børnesygdomme havde en vis Udbredelse, var den samlede epidemiske Sygelighed (for saa vidt den kan bedømmes efter Anmeldelserne) dog i det hele lav.

	Beregnet Folke- mængde ved Aarets Midte	Alle anmeldte Sygdomstilfælde	Anmeldte Tilfælde af epidemiske Sygdomme	Paa 1000 Indbyggere faldt af epidemiske Sygdomme
1882	255000	55029	46195	181
1883	263000	49290	39221	142
1884	274000	57878	47285	173
1885	284000	47499	36775	129
1886	289000	54971	44359	153
1887	295000	59889	50603	171
1888	303500	49807	41354	136
1889	308600	66336	58376	189
1890	314600	61894	54142	172
1891	319000	75005	67708	212
1892	323000	60626	53371	165
1893	327000	65893	58191	178
1894	331300	61918	54860	165
1895	335700	57764	50981	152
1896	340500	48163	41074	121
1897	345000	49239	41573	121
1898	349000	47340	38968	112
1899	354000	61092	52930	150
1900	358000	51463	43228	121
1901	381000	60215	50736	133
1902	411000	50050	40961	100
1903	417000	53457	44388	106
1904	423000	50950	42331	100
1905	425000	57527	49228	116
1906	432000	47959	39203	91
1907	439000	56930	46418	106
1908	445000	64127	51175	115
1909	450000	55335	42388	94

Der anmeldtes i Løbet af 1909 ialt 55335 Sygdomstilfælde (mod 64127 i 1909), deraf 42388 Tilfælde af epidemiske Sygdomme (mod 51175 i 1908). Mortalitetkvotienten for epidemiske Sygdomme bliver herefter i 1909 — naar Middelfolketallet ansættes til 450000 — 94 p. M., d. v. s. lavere end i noget foregaaende Aar, 1906 alene undtaget.

	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Novb.	Dec.
1886—1895	208	176	193	155	151	143	130	130	144	144	174	267
1896—1901	180	229	224	135	120	113	92	121	121	121	145	140
1902—1906	185	175	150	129	109	99	81	103	101	108	117	130
1907	161	271	161	134	117	102	64	57	86	101	134	150
1908	370	239	141	110	102	92	77	130	116	93	115	103
1909	175	190	168	139	126	107	66	61	74	73	98	122

Af ovenstaaende Oversigt over det Antal Tilfælde af epidemiske Sygdomme, der gennemsnitlig anmeldtes pr. Dag i hver af Aarets Maaneder, fremgaar, at Nedgangen i den epidemiske Sygelighed har gjort sig gældende i saagodtsom alle Aarets Maaneder.

Den efterfølgende Opgørelse, i hvilken Influenza (for hvilken Bopæl ikke opgives) ikke er medregnet, viser for næsten alle Byens Kvarterer en mer eller mindre udtalt Nedgang i Antallet af Sygemeldinger. Lades Influenzaen ude af Betragtning bliver den epidemiske Sygelighedskvotient for 1909 lavere end tidligere Aars i indeværende Aarhundrede; det samme gælder Dødelighedskvotienten for epidemiske Sygdomme.

	Anmeldte Tilfælde af epidemiske Sygdomme paa 1000 Indbyggere						Døde af epidemiske Sygdomme (Tab. 2 Nr. 1—15) paa 1000 Indbyggere						Døde af alle Dødsårsager tilsammen p. M.					
	1900-04	1905	1906	1907	1908	1909	1900-04	1905	1906	1907	1908	1909	1900-04	1905	1906	1907	1908	1909
I. Gamle Bys ældre Del	95	72	89	97	101	85	2.9	3.8	2.3	2.0	3.6	2.7	14.9	14.3	13.2	13.5	15.7	14.3
II. Gamle Bys yngre Del	84	79	78	75	69	63	3.7	3.1	3.0	2.1	3.2	1.7	17.2	18.0	16.8	15.6	16.6	13.8
III. Gammelholm	89	89	68	72	79	62	1.9	1.5	1.2	2.4	3.3	1.2	11.8	13.0	9.2	13.5	14.5	11.0
IV. St. Annæ Ø. Kvarter	94	90	76	79	88	96	2.6	2.5	1.7	1.9	2.4	2.3	16.3	17.9	18.0	18.6	19.3	17.4
V. St. Annæ V. Kvarter	101	95	81	81	88	97	3.9	4.1	3.5	2.9	4.4	4.0	16.2	15.9	17.5	17.7	17.8	16.8
VI. Kristianshavn	110	120	113	112	114	93	4.5	4.0	4.9	3.6	5.4	3.8	16.7	15.1	15.7	15.5	17.5	15.2
Indre By	97	96	87	88	90	85	3.6	3.5	3.3	2.6	4.0	2.9	16.1	16.0	15.9	16.0	17.2	15.1
VII. Voldkvarteret	89	87	84	82	79	80	1.9	2.1	2.0	2.0	2.4	1.9	11.0	10.3	10.6	11.0	12.7	11.1
VIII. Østerbro	115	111	92	92	104	84	3.7	2.8	3.1	2.6	3.5	2.3	12.4	12.1	11.1	11.2	11.2	9.9
IX. Blegdam	93	88	85	84	92	59	4.2	4.2	3.5	4.2	4.7	3.9	15.1	16.0	14.9	15.1	14.8	14.6
X. Nørrebro	77	80	70	69	74	66	5.7	5.3	4.5	4.6	6.1	4.6	22.7	23.1	18.7	19.6	19.6	17.4
XI. Blaagaard	85	76	73	71	74	81	4.9	4.4	4.9	3.4	5.1	4.2	17.7	16.8	17.2	16.6	19.0	16.9
XII. Vesterbro	98	93	95	93	94	91	4.9	4.6	4.3	3.2	4.7	3.3	15.5	15.0	14.9	13.8	15.5	13.4
Ydre By	93	90	85	83	88	83	4.2	4.0	3.7	3.3	4.4	3.3	15.5	15.3	14.4	14.3	15.2	13.6
XIII. Valby	89	103	114	122	127	111	3.8	5.0	3.1	3.1	3.6	3.0	13.8	18.0	11.9	11.5	12.0	12.5
XIV. Brønshøj	74	72	74	81	94	74	5.5	4.6	5.2	3.7	6.9	3.9	17.9	15.0	15.3	13.0	18.6	13.1
XV. Sundby	107	100	94	81	97	80	4.2	4.9	4.4	2.9	4.9	3.2	14.9	14.5	13.2	11.8	14.0	12.7
Forstæder	95	94	93	89	102	85	4.6	4.9	4.4	3.1	5.2	3.3	15.8	15.3	13.5	12.0	14.8	12.8
Hele Byen	95	93	86	85	91	83	4.1	4.0	3.8	3.8	4.5	3.3	16.3	16.3	15.4	15.2	16.4	14.5
(Udenbys fraegnede)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	(15.9)	(15.9)	(14.7)	(14.5)	(15.7)	(13.9)

* Influenza ikke medregnet.

Den summariske Dødelighedskvotient var i 1909 14.5 p. M. (med Fradrag af Personer, der ikke hørte hjemme i Byen, 13.9 p. M.), altsaa betydelig lavere end noget tidligere Aar. — Aaret 1902, der hidtil havde den laveste Kvotient, havde en Dødelighed af 15 (14.98) p. M.

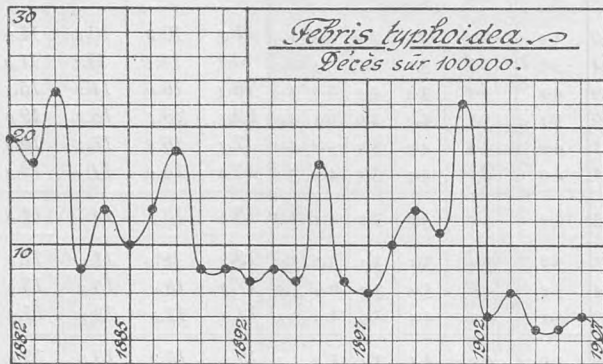
a) Epidemiske og andre Sygdomme 1909.

For **Kolera** (*Cholera asiatica*) forskaanedes Hovedstaden i 1909 trods den livlige Skibsforbindelse med Russiske Havnestæder, hvor Sygdommen herskede epidemisk. — I Juli Maaned døde en Fyrbøder paa et fra St. Petersburg kommende Dampskib paa Vejen hertil af Kolera. Liget var ved Ankomsten hertil sænket i Søen, Lukafet desinficeredes, før Skibet sejlede videre. I August Maaned forefaldt atter et Koleradødsfald blandt Fyrbøderne paa et Dampskib, der kom fra St. Petersburg. Liget blev efter Indstilling af Karantænelægen og med Justitsministeriets Tilladelse brændt i Krematoriet paa Bispebjerg og Skibet desinficeret. — Endelig blev, ligeledes i August, en af akut Diarrhoe lidende Varetægtsarrestant, der 5 Dage forinden var afrejst fra St. Petersburg, indlagt paa Øresundshospitalet til Observation for Kolera, men viste sig ved nærmere Undersøgelse ikke at lide af denne Sygdom.

En lille Epidemi af **Blodgang** (*Dysenteria ep.*) optraadte i September Maaned i St. Annæ Vester Kvarter. Epidemien omfattede ialt 4 til samme Husstand hørende Personer: en Kvinde paa 24 Aar, et Pigebarn paa 2 Maaneder, en 7-aarig Pige og en 54-aarig Mand, af hvilke den førstnævnte maa antages at have paadraget sig Sygdommen i Rusland, hvorfra hun kort forinden var ankommen, og at have smittet sit spæde Barn, fra hvilket Infektionen overførtes til en 7-aarig Plejesøster, der atter paaførte sin Plejefader Sygdommen. Patienterne, der straks evakueredes til Øresundshospitalet, helbrededes alle.

Af **Kopper** (*Variolæ*) forefaldt ikke noget Tilfælde. En Del Patienter, der til forskellige Tider i Aarets Løb indlagdes paa Øresundshospitalet til Observation for Kopper, viste sig alle at lide af Skoldkopper, en enkelt af Vaccineeksanthen.

Af **tyfoid Feber** (*Febris typhoidea*) anmeldtes i 1909 et mindre Antal Tilfælde end i noget tidligere Aar. Særlig Aarets første Halvdel var saa godt som ganske fri for Tyfoidfebertilfælde.

Anmeldte Tilfælde af Febris typhoidea 1882—1909
i pro Mille af Befolkningen.

1882	1.91	1887	1.60	1892	0.81	1897	0.57	1902	0.59
1883	1.69	1888	1.72	1893	0.78	1898	0.82	1903	0.59
1884	2.20	1889	2.94	1894	1.09	1899	1.16	1904	0.43
1885	1.74	1890	1.01	1895	1.86	1900	0.96	1905	0.20
1886	1.94	1891	0.88	1896	0.70	1901	1.56	1906	0.34
		1907	0.22,	1908	0.71,	1909	0.17		

Ialt anmeldtes i 1909 77 Tilfælde, d: 0.17 pro Mille af Befolkningen mod 0.71 i 1908.

Febr. typhoid.	Anmeldte		Døde af Fb. typh.		
	Tilfælde i Femaaret	p. M. af Befolkn. aarlig	Ialt i Femaaret	paa 100 anmeldte	Aarlig paa 1000 Indbg.
1882—1886	2592	1.90	210	8.5	0.16
1887—1891	2498	1.63	165	7.4	0.11
1892—1896	1740	1.05	149	8.7	0.09
1897—1901	1834	1.03	224	11.9	0.12
1902—1906	931	0.44	85	9.1	0.04
1907	96	0.22	8	8.3	0.02
1908	315	0.71	31	9.8	0.07
1909	77	0.17	12	15.6	0.03

Efter at der i hele Aarets første Halvdél kun var anmeldt ialt 11 Tilfælde, hvoraf de 7 i Juni Maaned, indløb der i Maanederne August—Oktober ialt 58 Anmeldelser.

Anmeldte Tilfælde af Febr. typh.	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	182	125	145	130	112	231	286	341	349	310	219	152	2592
1887—1891	159	104	124	124	120	157	375	385	314	285	197	144	2498
1892—1896	68	63	48	64	130	307	155	158	218	266	141	122	1740
1897—1901	55	56	42	42	76	102	135	288	418	225	137	1834	
1902—1906	85	80	41	38	39	43	47	120	148	100	91	39	931
25 Aar gennemsnitlig aarlig.	22	17	16	16	19	34	40	52	58	51	35	24	384
1907	5	5	14	6	3	2	6	7	17	7	8	16	96
1908	3	4	4	6	5	10	18	108	112	29	8	8	315
1909	2	2	-	-	-	7	4	25	22	11	3	1	77

Om nogen egentlig epidemisk Opblussen var der ikke Tale, Tilfældene vare nogenlunde jævnt fordelte gennem Efteraarsmaanederne.

Anmeldte Tilfælde af Febris typhoidea	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.*	Kristianshavn	Indre By	Voldkvarter	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	Ydre By	Valby (6 Aar)	Brønshøj (6 Aar)	Sundby (5 Aar)	Forstæder	Havn og Red	Hele Staden
1882—1886	204	149	58	140	353	173	1077	313	117	161	241	331	248	1411	—	—	—	—	104	2592
1887—1891	109	186	55	135	248	140	873	234	118	139	167	320	344	1522	—	—	—	—	103	2498
1892—1896	56	143	62	76	209	175	721	186	106	121	90	184	295	972	—	—	—	—	47	1740
1897—1901	117	316	27	43	124	71	698	154	227	138	162	116	265	1062	6	5	—	11	15	1834
1902—1906	38	77	14	27	61	38	255	62	84	67	55	65	173	506	29	35	78	142	28	931
Gennemsnitlig aarlig (25 Aar)	21	35	9	21	40	24	150	38	26	25	29	40	61	219	6	7	15	28	12	—
1907	2	5	1	5	4	2	19	7	8	11	12	16	7	61	1	-	7	8	8	96
1908	4	4	3	2	14	24	51	11	56	32	51	23	42	215	1	7	31	39	10	315
1909	1	-	-	1	3	3	8	-	20	12	3	7	5	47	5	1	13	19	3	77

*) For Femaaret 1882—1886 er hele Garnisonen medregnet under St. Annæ Vestr. Kv.

Det største Antal Tilfælde anmeldtes fra Østerbro; i det tilgrænsende Blegdamskvarter forefaldt 12 Tilfælde, i Sundbyerne 13; de øvrige Tilfælde forefaldt spredte i Byens andre 6 Kvarterer med Undtagelse af den gamle Bys yngre Del, Gammelholm og Voldkvarteret, som gik fuldstændig fri.

Af de anmeldte vare 20 Mænd, 30 Kvinder og 27 Børn under 15 Aar.

4 af Tilfældene anmeldtes som Paratyfus.

Døde af Febris typhoidea	0—1		1—5		5—15		15—25		25—45		45—65		Over 65		Ialt
	Aar		Aar		Aar		Aar		Aar		Aar		Aar		
							M	K	M	K	M	K	M	K	
1882—1886	3	22	27	41	15	38	31	16	13	7	7			220	
1887—1891	—	13	20	29	27	38	22	10	9	2	5			175	
1892—1896	—	6	22	25	16	34	24	10	10	—	2			149	
1897—1901	—	6	26	38	35	43	35	19	18	—	5			225	
1902—1906	—	3	7	8	12	27	11	6	7	3	1			85	
Gennemsnitlig aarl. (25 Aar)	0	2	4	6	4	7	5	2	2	1	1			34	
1907	—	1	—	—	2	2	1	2	—	—	—			8	
1908	2	—	2	10	1	9	5	—	—	—	2			31	
1909	—	—	2	1	3	1	—	1	4	—	—			12	

Febr. typhoidea opførtes i 1909 som Dødsårsag i 12 Tilfælde, altsaa med en Mortalitet af hen ved 3 p. M. Letalitetkvotienten var, som det ses, forholdsvis høj, omtrent 15.6 Procent (for Mænd c. 15 %, for Kvinder c. 23 %, for Børn c. 7 %).

Af 77 anmeldte indlagdes 58 eller c. 75 % paa Hospital.

Af vedføjede Oversigt over den tyfoide Febers Forekomst i nærliggende Hovedstæder og større Byer fremgaar, at Sygdommen overalt har haft forholdsvis ringe Udbredelse i Beretningsaaret.

Febris typhoidea Døde paa 100000 Indb.	1881 —1885	1886 —1890	1891 —1895	1896 —1900	1901 —1905	1906	1907	1908	1909
Stockholm	24	15	12	5	3	2	2	1	1
Kristiania	7	8	6	12	13	4	2	2	2
København	17	12	9	9	8	4	2	7	3
Hamburg	—	—	18	5	4	4	3	4	3
London	23	15	14	15	9	6	4	20	3
Berlin	23	14	8	5	4	4	4	4	4
Amsterdam	37	21	17	12	9	11	10	21	4
Rotterdam	21	16	9	22	11	11	10	19	7

Om Tyfusdiagnosestationens Virksomhed i 1909 har *Dr. med. Th. Madsen* afgivet efterfølgende Beretning:

I Løbet af Aaret 1909 modtoges ialt 269 Blodprøver til Undersøgelse. Disse stammede fra 248 Personer, idet 21 Prøver repræsenterede Gentagelser af tidligere Undersøgelser, enten for yderligere at sikre Sero-Diagnosen eller for at følge Svingningerne i Agglutinationsgraden.

Ved at udsende Spørgeskemaer til Hospitalerne og de behandlende Læger har Diagnosestationen søgt at skaffe sig Oplysning om den kliniske Diagnose for *alle* de undersøgte Sygdomstilfælde.

Samtlige Blodprøvers Agglutinationsevne er undersøgt saavel overfor *Bac. typhosus* som overfor *Bac. paratyphosus B.* Endvidere er regelmæssigt forsøgt Dyrkning af Baciller fra Koaglet.

Om Prøvernes Resultat giver omstaaende Tabel nærmere Oplysning.

Af Tabellen fremgaar, at der i et Tilfælde, hvor det ikke drejede sig om Tyfoidefeber, kom positiv Reaktion. Diagnosen var klinisk usikker.

	Antal Prøver	Tyfoidfieber						Ikke Tyfoidfieber						
		Reaktion				Ialt	Ingen Reakt.	Reaktion				Ialt	Ingen Reakt.	
		1/250	1/125	1/50	1/25			1/250	1/125	1/50	1/25			
Januar	17	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	14
Februar	17	-	1	1	-	2	1	-	-	-	-	-	-	14
Marts	15	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	14
April	12	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	11
Maj	20	2	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	17
Juni	26	1	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	23
Juli	22	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	21
August	24	1	2	2	-	5	-	-	-	-	-	-	-	19
September	41	7 ⁽³⁾	1	2 ⁽¹⁾	1	11	8	-	-	-	1	1	-	21
Oktober	33	-	1	1	1	3	3	-	-	-	-	-	-	27
November	20	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	18
December	22	-	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	20
	269	14	5	7	2	28	21	-	-	-	1	1	-	219

Tallene i Parentes angiver, hvor mange af Tilfældene der gav Reaktion med Bac. paratyphosus B.

I alle de andre 28 Tilfælde, hvor Reaktionen faldt positivt ud, var den kliniske Diagnose Tyfoidfieber. Af disse 28 fandtes der i 4 kun Reaktion overfor Bac. paratyphosus B alene. 1 viste Agglutinationsevne overfor baade Bac. paratyphosus B og Bac. typhosus, 23 Prøver indeholdt kun Tyfusagglutinin.

Medens positiv Reaktion saaledes med stor Sikkerhed angiver Tilstedeværelsen af en Tyfus- eller Paratyfusinfektion, har det i det forløbne Aar vist sig, at man af Reaktionen Udebliven ikke kan drage den modsatte Slutning. Ved ikke mindre end 21 Prøver fra 18 Tilfælde af klinisk utvivlsom Tyfoidfieber udeblev Reaktionen. Hos 3 af disse kom Reaktionen senere hen i Sygdommen, 1 Tilfælde havde tidligere været positivt. I 6 Tilfælde uden Widals Reaktion, lykkedes det at dyrke Tyfusbaciller fra Blodet. 3 Sera undersøgte 2 Gange; de øvrige kun 1 Gang.

I 18 Tilfælde uden Widals Reaktion er der som klinisk Diagnose angivet Febris continua; muligvis findes der herunder en Del Tilfælde af let Tyfoidfieber, hvor denne Diagnose paa Grund af den manglende Reaktion ikke er stillet af Lægen.

Af de øvrige Blodprøver, hvor der ikke fandtes Widals Reaktion, kan følgende henføres under større Sygdomsgrupper:

Akut Enteritis	Bronchopneumoni & Bronchitis	Tuberkulose	Influenza	Appendicitis
23	8	22	21	5

Epidemisk Hjerne-Rygmarvsbetændelse (*Meningitis cerebrospinalis epidemica*) optraadte i 1909 med et forholdsvis betydeligt Antal Tilfælde. Kun Epidemiaarene 1886 og 1898 vise højere Tal. Det samlede Antal anmeldte Tilfælde var i 1909 ialt 71, af hvilke 37 eller c. 52 pCt. endte dødeligt.

	1886	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893
Anmeldte	172	27	15	9	25	44	44	44
døde	80	24	9	0	10	34	25	22
	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901
Anmeldte	12	16	36	34	161	61	26	19
døde	4	9	19	13	83	28	10	12
	1902	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909
Anmeldte	20	10	9	10	5	6	10	71
døde	10	7	5	4	1	1	5	37

Som sædvanlig havde den epidemiske Meningitis størst Udbredelse i For-aarsmaanederne og Forsommeren.

For Aarene 1886—1908 tagne under ét faldt over Halvdelen af alle anmeldte Tilfælde paa Aarets andet Kvartal.

I 1909 anmeldtes i første Kvartal 1 Tilfælde, andet Kvartal 49 Tilfælde, tredje Kvartal 14 Tilfælde og fjerde Kvartal 7 Tilfælde.

Af Meningit. cerebr. spinal. ep. anmeld- tes 1886—1908	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1886—1908	46	53	83	122	184	135	56	39	24	24	22	27	815
1909	1	—	—	6	25	18	7	5	2	2	1	4	71

Tilfældene forefaldt spredt over alle Bydele, taalrigst i de ydre Bydele.

Af Mening. cer. sp. ep. anmeldte	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	Indre By	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	Ydre By	Valby (6 Aar)	Brønshøj (6 Aar)	Sundby (5 Aar)	Forstæder	Havn og Red	Hele Staden
1886—1908	29	65	11	23	115	82	325	82	56	83	60	72	113	464	2	3	2	7	1	815
1909	2	3	—	2	5	3	15	3	7	6	11	10	8	45	3	6	2	11	—	71

Kun ganske undtagelsesvis lod der sig paavise nogen sandsynlig Forbindelse mellem de enkelte Tilfælde. Et enkelt Sted forefaldt tre Tilfælde i samme Familie.

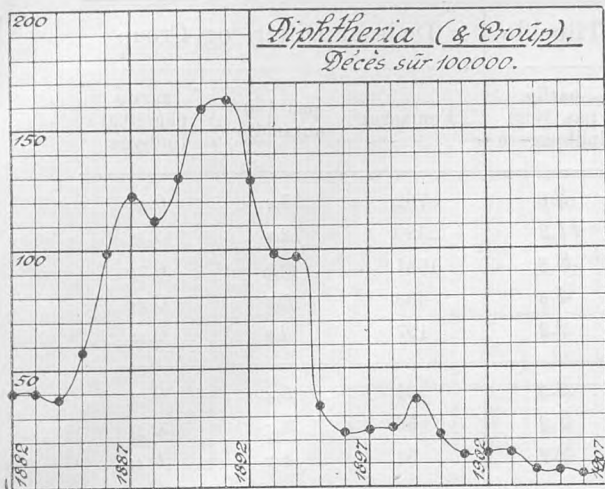
Tilfældenes og Dødsfaldenes Fordeling paa Aldersklasser*) fremgaar af følgende Oversigt:

Meningitis cerebrospinal. ep.	0—5		5—15		15—25		over 25		Ialt		Tilsammen
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	
Anm. } 1899—1908	23	16	29	18	47	16	19	8	118	58	176
Tilf. } 1909	13	6	14	8	8	5	11	6	46	25	71
Døds- } 1899—1908	9	8	13	8	19	8	15	3	56	27	83
fald } 1909	6	3	8	5	3	4	6	2	23	14	37

Som sædvanlig bidrog i 1909 Mandkønnet med et henved dobbelt saa stort Kontingent som Kvindekønnet.

42 af de anmeldte Tilfælde behandlede paa Sygehus.

*) jfr. Bemærkninger i Beretning for 1908.

Ondartet Halsssyge (*Diphtheria faucium et laryngis*), der i Aarene efter 1905 er anmeldt i et Aar for Aar voksende Antal, viser i 1909 nogen Nedgang mod det foregaaende Aar.

	Indbygger- antal	Diphtheria faucium & laryngis				
		Anmeldte Tilfælde		D ø d e		
		Ialt	Af 1000 Indb.	Ialt	Af 100 anmeldte	Af 1000 Indb.
1882	255000	758	2.97	103	13.6	0.40
1883	263000	710	2.70	104	14.6	0.40
1884	274000	714	2.61	105	14.7	0.38
1885	284000	995	3.50	163	16.4	0.57
1886	289000	1834	6.35	287	15.6	0.99
1887	295000	2470	8.37	359	14.5	1.22
1888	303500	2972	9.79	341	11.5	1.12
1889	308600	3477	11.27	401	11.5	1.30
1890	314600	4418	14.04	501	11.3	1.59
1891	319000	4091	12.82	518	12.7	1.62
1892	323000	3622	11.21	417	11.5	1.29
1893	327000	3135	9.58	322	10.3	0.98
1894	331300	3339	10.08	320	9.6	0.97
1895	335700	1905	5.67	114	6.0	0.34
1896	340500	1642	4.83	78	4.8	0.23
1897	345000	1622	4.70	85	5.2	0.24
1898	349000	1513	4.34	86	5.7	0.25
1899	354000	2297	6.49	131	5.7	0.37
1900	358000	1572	4.39	77	4.9	0.22
1901	381000	1266	3.32	51	4.0	0.13
1902	411000	1120	2.73	58	5.2	0.14
1903	417000	1207	2.90	59	4.9	0.14
1904	423000	884	2.09	31	3.5	0.07
1905	425000	718	1.69	29	4.0	0.07
1906	432000	756	1.72	20	2.6	0.05
1907	439000	1008	2.30	34	3.4	0.08
1908	445000	1416	3.18	53	3.7	0.12
1909	450000	1200	2.67	51	4.2	0.11

Ialt anmeldtes i 1909 1200 Tilfælde, o: 2.67 pr. 1000 Indbyggere. (Medens Svælgdifteri og Croup have hver sin Rubrik i Mortalitetstabellen, opføres disse Sygdomme fra og med 1907 i Morbiditetsstatistikken under ét).

Diphtheria faucium et laryngis	Anmeldte Tilfælde		Døde af Difteri og Croup		
	I Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	I Femaaret	paa 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbygg.
1882—1886	5011	3.6	762	15.2	0.55
1887—1891	17428	11.3	2120	12.2	1.38
1892—1896	13643	8.3	1251	9.2	0.75
1897—1901	8270	4.6	430	5.2	0.24
1902—1906	4685	2.2	197	4.2	0.09
1907	1008	2.3	34	3.4	0.08
1908	1416	3.2	53	3.7	0.12
1909	1200	2.7	51	4.2	0.11

Tilfældene forefaldt som sædvanlig i betydelig mindre Antal i Sommermaanederne; det højeste Antal Anmeldelser i en Maaned faldt paa Januar (142), det laveste paa Juli (58); hen mod Aarets Slutning voksede Anmeldelsernes Antal atter noget.

Anmeldte Tilf. af Diphtheria faucium et laryngis													Ialt
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	
1882—1886	445	385	389	342	344	364	373	340	360	526	565	578	5011
1887—1891	1622	1400	1531	1363	1406	1623	1531	1275	1249	1402	1524	1500	17428
1892—1896	1303	1148	1359	1109	1155	1249	1131	934	948	1086	1109	1112	13643
1897—1901	809	731	790	712	691	675	518	571	609	672	774	658	8270
1902—1906	560	456	454	382	376	322	284	289	318	406	390	448	4685
Gennemsnitlig aarlig (25 Aar)	192	165	181	156	159	169	154	136	139	164	175	172	1962
1907	100	82	91	85	79	71	44	45	60	110	112	129	1008
1908	179	123	158	134	108	99	68	64	81	120	119	163	1416
1909	142	129	110	133	106	81	58	61	88	105	94	93	1200

Tilfældenes lokale Fordeling frembød ikke nogen iøjnefaldende Afvigelse fra det sædvanlige; de ydre Bydele leverede det overvejende Kontingent; Østerbro-kvarteret var forholdsvis stærkest hjemsogt, Vesterbro-kvarteret og Voldkvarteret forholdsvis mindst.

Anmeldte Tilfælde af Diphtheria faucium et laryngis																					
	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	Indre By	Voldkvarter	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	Ydre By	Valby (6 Aar)	Brønshøj (6 Aar)	Sundby (5 Aar)	Forstæder	Havn og Red	Hele Byen	
1882—1886	461	342	123	184	454	374	1938	599	247	323	313	555	1029	3066	—	—	—	—	—	7	5011
1887—1891	704	1382	363	451	2246	1106	6232	1986	1057	1716	1306	1927	2927	10919	—	—	—	—	257	17428	
1892—1896	526	1129	281	430	1083	815	4264	1631	1031	1834	1109	1450	2197	9252	—	—	—	—	127	13643	
1897—1901	207	633	124	162	717	488	2331	819	692	997	815	770	1609	5702	6	186	—	192	45	8270	
1902—1906	83	185	58	111	252	162	851	372	554	483	572	380	758	3119	131	228	330	689	26	4685	
Gennemsnitlig aarlig (25 Aar)	79	147	38	53	190	118	625	216	143	214	165	203	341	1282	23	69	66	158	12	—	
1907	25	33	9	8	66	18	159	72	129	113	194	74	131	733	26	37	49	112	4	1008	
1908	24	31	12	19	57	43	186	64	311	184	165	96	195	1015	28	104	76	208	7	1416	
1909	16	38	12	17	43	35	161	65	244	114	167	103	187	880	28	60	69	157	2	1200	

Af Difteri forefaldt i 1909 ialt 51 Dødsfald [Diphtheria faucium 39, Croup 12].

Døde af Diphtheria fau- cium et laryngis	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	74	62	74	39	72	42	55	42	44	95	81	82	762
1887—1891	218	178	218	199	175	154	152	127	135	143	195	226	2110
1892—1896	137	136	126	117	110	102	97	67	68	94	85	118	1251
1897—1901	54	43	52	37	41	23	25	25	27	22	37	44	430
1902—1906	25	17	22	17	26	12	13	13	8	20	14	10	197
Gennemsnitlig aarlig (25 Aar)	20	17	20	16	17	13	14	11	11	15	17	19	190
1907	1	-	4	4	3	1	1	-	3	3	6	8	34
1908	10	4	7	4	8	2	4	1	3	3	4	3	53
1909	5	7	6	7	9	2	3	1	4	2	1	4	51

Medens Difterimortaliteten som en Følge af Sygdommens aftagende Ud-
bredelse ikke viser nogen Tilvækst, var derimod Letalitetstvotienten forholdsvis høj,
4,2 pCt. (i Alderen under 1 Aar c. 40 pCt., i Aldersklassen 1—5 Aar c. 7 pCt., i
Aldersklassen 5—15 Aar knap 3 pCt.; for Voksne er Difteri ikke opført som
Dødsårsag).

I Gennemsnit døde aarlig af Difteri [og Croup] i de forskellige Aldersklasser:

	0—1 Aar	1—2 Aar	2—3 Aar	3—4 Aar	4—5 Aar	5—10 Aar	10—15 Aar	15—20 Aar	over20 Aar	Ialt
1882—1886.....	14	31	31	19	18	31	4	1	3	152
1887—1891.....	27	67	69	69	52	102	20	6	12	425
1892—1896.....	16	52	45	33	30	52	11	4	7	250
1897—1901.....	9	14	15	13	9	19	4	1	2	86
1902—1906.....	8	7	5	5	5	6	2	0	1	39
1907.....	8	1	1	6	4	10	3	0	1	34
1908.....	8	9	10	6	6	11	3	0	0	53
1909.....	8	8	6	7	5	17	0	0	0	51

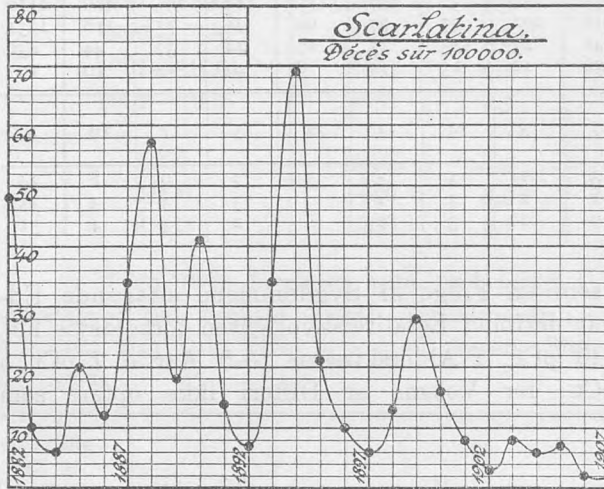
Med Hensyn til Difteridødelighed hører København for Tiden til de
gunstigst stillede Byer.

Diphtheria faucium et laryngis. Døde paa 100000 Indb.	1881 —1885	1886 —1890	1891 —1895	1896 —1900	1901 —1905	1906	1907	1908	1909
Amsterdam	130	61	39	19	11	13	10	7	7
Rotterdam	44	31	31	30	17	9	9	13	10
København	45	125	104	26	11	5	8	12	11
London	41	43	59	47	20	16	17	15	13
Stockholm	107	71	95	52	25	14	10	13	17
Kristiania.....	86	238	49	10	30	61	45	28	39
Berlin	172	91	76	31	17	17	22	27	32
Hamburg	—	—	44	16	18	15	15	16	39

975, o: c. 81 pCt. af alle anmeldte behandlede paa Hospital (deraf 24
paa militært Sygehus).

Ifølge Meddelelse fra Difteridiagnosestationen undersøgtes i 1909 ialt 3577 Kulturer, af hvilke 3525 vare indsendte af Byens Læger, medens 52 hidrørte fra Patienter, der vare udkrevne fra Hospitalet, men fremdeles holdtes under Observation. Af de førstnævnte indeholdt 647, af de sidstnævnte 27 Difteribaciller, medens Undersøgelsen i henholdsvis 2878 og 25 Tilfælde gav negativt Resultat.

Skarlagensfeber (Scarlatina), som i 1894 havde sin største epidemiske Udbredelse i den sidste Menneskealder (16,4 p. M.), og som efter nogen Nedgang atter fik en ret anelig Opblussen i 1899 (10,9 p. M.), tog derefter Aar for Aar af indtil 1906, da Anmeldelsernes Antal var nede paa mindre end 2 for hver 1000 Indbyggere. I de efterfølgende Aar er Tallet atter successive vokset; Morbiditetskvotienten var i 1907 2,3, i 1908 4,3 og i 1909 4,9 p. M.

Anmeldte Tilfælde af Scarlatina i 1882—1909

i pro Mille af Befolkningen.

1882	5.15	1887	5.00	1892	2.56	1897	4.16	1902	2.69
1883	2.74	1888	6.06	1893	9.92	1898	5.89	1903	4.82
1884	2.14	1889	3.65	1894	16.38	1899	10.95	1904	4.16
1885	5.18	1890	6.55	1895	5.49	1900	6.53	1905	3.29
1886	4.51	1891	4.38	1896	4.55	1901	3.27	1906	1.84
		1907	2.28	1908	4.30	1909	4.91		

Scarlatina	Anmeldte Tilf.		Døde af Scarlatina		
	Ialt i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	Ialt i Femaaret	af 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	5418	4.0	255	4.7	0.19
1887—1891	8115	5.1	505	6.2	0.33
1892—1896	13014	7.8	468	3.5	0.28
1897—1901	11005	6.2	250	2.3	0.14
1902—1906	7070	3.4	107	1.5	0.05
1907	999	2.3	8	0.8	0.02
1908	1916	4.3	39	2.0	0.09
1909	2211	4.9	78	3.5	0.17

Januar Maaned 1909 havde 273 Tilfælde, derefter sank Anmeldelsernes Antal indtil Juli, som kun har 98 Tilfælde, for atter at stige hen mod Aarets Slutning; December har 265 Tilfælde.

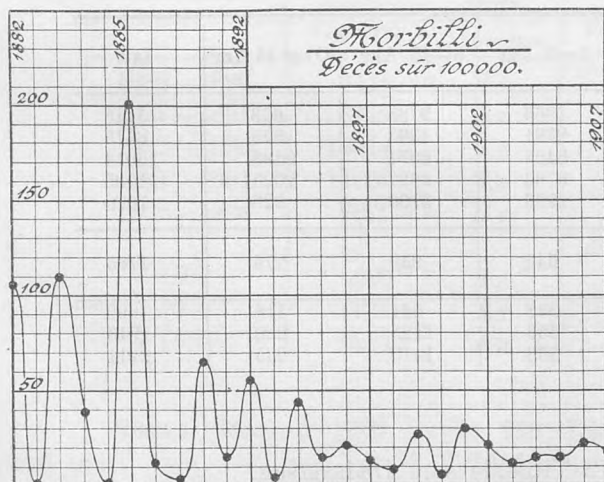
Døde af Scarlatina	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Mai	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	23	13	18	25	24	39	21	22	20	19	18	13	255
1887—1891	44	56	47	28	19	34	41	31	30	45	63	67	505
1892—1896	54	59	39	36	46	31	28	24	19	31	46	55	468
1897—1901	27	30	30	18	18	17	13	16	14	23	20	24	250
1902—1906	5	9	11	11	7	11	5	5	10	12	16	5	107
Gennemsnitlig aarlig (25 Aar)	6	7	6	4	5	5	4	4	4	5	6	7	63
1907	—	1	2	—	2	1	—	1	—	1	—	—	8
1908	1	3	4	2	9	4	7	1	2	1	2	3	39
1909	7	9	17	7	3	5	3	7	2	4	4	10	78

Skarlagensfeberdødeligheden var altsaa ret betydelig, 0,17 p. M.; Letaliteten højere end noget andet Aar siden 1895, 3,5 pCt. (i Alderen 0—1 Aar c. 15 pCt., i Alderen 1—5 Aar c. 7 pCt., i Alderen 5—15 Aar c. 2,5 pCt., i Aldersklasserne over 15 Aar næppe 1 pCt.)

I de fleste af de Byer, med hvilke København her sammenstilles, var Skarlagensfeberdødeligheden i 1909 betydelig lavere end her; kun i Hamburg og Berlin højere.

Scarlatina Døde paa 100000 Indb.	1881 —1885	1886 —1890	1891 —1895	1896 —1900	1901 —1905	1906	1907	1908	1909
Amsterdam.....	44	4	3	3	2	10	6	2	3
Kristiania.....	68	71	25	8	6	7	1	2	5
Rotterdam.....	32	10	18	6	4	2	21	38	6
London.....	42	24	24	14	10	11	14	11	8
København.....	23	33	29	15	6	2	2	9	17
Stockholm.....	66	76	61	15	14	14	7	14	17
Hamburg.....	—	—	21	6	30	7	5	12	23
Berlin.....	52	17	28	24	20	14	9	13	30

Af 2211 anmeldte Tilfælde behandlede 1750, eller omtrent 79 pCt., paa Sygehus. (Fra Hærens Epidemisygehus anmeldtes 11 Tilfælde).

For **Mæslinger** (*Morbili*) gælder det, som tidligere fremhævet, at de aarlige Svingninger i Sygdommens Ekstensitet i de seneste Decennier ere stærkt udviskede. Medens der endnu i Firserne gentagende indtraf Aar, i hvilke saa at sige ingen anmeldtes, efterfulgt af Aar med en Morbiditet af 30—40 pr. Mille, har det seneste Decenniums aarlige Morbiditetskvotienter holdt sig mellem 6 og 11 p. M., og kun et enkelt Aar (1901) været oppe paa lidt over 16 p. M.

Anmeldte Tilfælde af Morbilli 1882—1909

i pro Mille af Befolkningen.

1882	30.07	1887	39.82	1892	14.62	1897	5.74	1902	8.34
1883	0.31	1888	2.73	1893	3.90	1898	4.82	1903	6.59
1884	24.10	1889	0.52	1894	15.66	1899	9.92	1904	7.81
1885	6.82	1890	19.52	1895	6.79	1900	3.10	1905	8.80
1886	0.31	1891	5.54	1896	16.03	1901	16.26	1906	10.70
		1907	10.71	1908	6.24	1909	10.44		

I Løbet af 1909 anmeldtes ialt 4699 Mæslingetilfælde, o: 10,44 p. M.

Morbilli	Anmeldte		Døde af Morbilli		
	Tilfælde i Femaaret	aaarlign paa 1000 Indbyggere	Ialt i Femaaret	af 100 anmeldte	aaarlign paa 1000 Indbyggere
1882—1886	16404	12.48	689	4.2	0.51
1887—1891	20631	13.63	898	4.4	0.60
1892—1896	18902	11.40	461	2.4	0.28
1897—1901	14479	7.97	335	2.3	0.17
1902—1906	17740	8.45	357	2.0	0.17
1907	4703	10.71	79	1.7	0.18
1908	2777	6.24	37	1.3	0.08
1909	4699	10.44	100	2.1	0.22

Antallet af Anmeldelser, der allerede i Slutningen af 1908 havde vist Tendens til Stigning, voksede i første Halvdel af 1909 Maaned for Maaned og kulminerede med 904 Tilfælde i Juni Maaned, for derefter hurtigt at aftage.

Anmeldte Tilfælde af Morbilli	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	1937	3070	2427	1082	413	368	493	481	495	1205	2497	1936	16404
1887—1891	633	392	397	638	1154	2152	2093	1785	2311	4338	2806	1332	20631
1892—1896	1166	909	1204	1898	1865	1688	1129	561	739	1862	3042	2839	18902
1897—1901	3121	2587	2241	1359	927	774	413	233	288	416	855	1265	14479
1902—1906	1955	1483	1640	1890	2027	2009	1312	568	572	964	1455	1865	17740
(Gennemsnitlig aaarlign (25 Aar)	352	338	316	275	255	280	242	145	176	351	426	370	3526
1907	77	135	221	288	456	490	395	157	277	487	854	916	4703
1908	600	315	252	216	310	321	211	100	65	72	141	174	2777
1909	324	444	575	629	833	904	463	127	96	90	101	113	4699

I den sidste Tredjedel af Aaret holdt Anmeldelsernes Antal sig nær omkring 100 om Maaned.

Sygdommens Optraeden i de forskellige Bydele frembød intet fra det sædvanlige afvigende.

Anmeldte Tilfælde af Morbilli	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	Indre By	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	Ydre By	Valby (6 Aar)	Brønshøj (6 Aar)	Sundby (5 Aar)	Forstæder	Havn og Red	Hele Byen
1882—1886	1547	1321	635	964	2009	1274	7750	1624	1057	1032	1079	1941	1910	8643	—	—	—	—	11	16404
1887—1891	963	1766	481	493	2172	1428	7303	2446	1273	1815	1641	2539	3556	13270	—	—	—	—	58	20631
1892—1896	734	1225	373	464	1787	1326	5909	1845	1993	2203	1561	2076	3296	12973	—	—	—	—	20	18902
1897—1901	412	942	223	320	1061	772	3730	1544	2133	1477	973	1459	2861	10447	179	97	—	—	26	14479
1902—1906	358	719	200	325	1165	805	3572	1481	2230	1431	1833	1357	3187	11519	697	531	1408	2636	11	17740
Gennemsnitlig aarlig (25 Aar)	161	239	77	102	328	224	1131	358	347	318	284	375	592	2274	146	104	282	532	5	3526
1907	128	171	59	60	188	250	856	370	761	275	564	307	734	3011	184	330	308	822	14	4703
1908	38	55	25	43	100	118	379	126	446	158	523	116	436	1805	68	81	443	592	1	2777
1909	94	131	27	73	292	139	756	290	571	382	493	353	1000	3149	263	175	350	788	6	4699

For „Børnesygdommenes“, og af disse ikke mindst for Mæslingernes Vedkommende, sætter den stadig stedfindende centrifugale Forskydning af Befolkningen, og ganske særlig af de børnerige Befolkningslag, sig iøjnefaldende Spor i Sygdomstilmældenes ændrede Fordeling paa Bydelene. Endnu i Begyndelsen af Firserne anmeldtes der fra den „indre By“ et næsten lige saa stort Antal Mæslingetilfælde som fra den „ydre By“; nu er den „ydre By“s Kontingent omtrent fire Gange saa stort som den „indre By“s [svarende til at „ydre By“s Børnetal i Firserne kun var omtrent 1½ Gang saa stort i den „indre By“s, medens det nu er omtrent 6 Gange saa stort].

Anmeldte Tilfælde af Morbilli	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	Over 15 Aar	Ialt
1882—1886	1195	7554	6519	1136	16404
1887—1891	1429	10002	8197	1003	20631
1892—1896	1004	8753	8393	752	18902
1897—1901	761	6655	6366	697	14479
1902—1906	991	8687	7456	606	17740
Gennemsnitlig aarlig	215	1666	1447	168	3526
1907	298	2286	1979	140	4703
1908	173	1417	1077	110	2777
1909	261	2352	1972	114	4699

For 100 Dødsfald opførtes i 1909 Mæslinger som Dødsarsag, c. 0,22 pro Mille af Befolkningen; Letalitetkvotienten, 2,1 for hver 100 anmeldte, er altsaa ligesom for Skarlagensfeberens Vedkommende, noget højere end de foregaaende Aar.

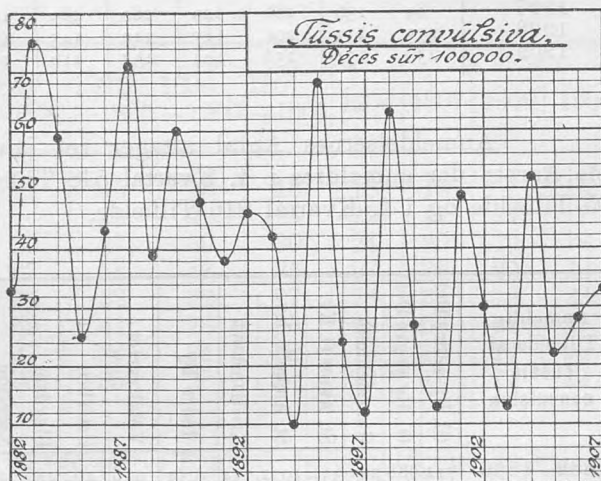
Døde af Morbilli	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	76	88	98	57	23	18	15	25	21	36	115	122	689
1887—1891	29	12	13	9	29	66	88	104	101	219	174	54	898
1892—1896	20	23	23	74	89	52	25	15	10	22	55	53	461
1897—1901	65	50	69	46	28	14	10	5	6	3	18	21	335
1902—1906	37	28	35	49	35	34	22	22	17	20	18	40	357
Gennemsnitlig aarlig (25 Aar)	9	8	10	10	8	7	6	7	5	12	15	12	109
1907	2	2	5	9	6	2	5	1	5	6	24	12	79
1908	11	4	5	2	2	2	4	1	1	1	3	2	37
1909	6	12	21	17	12	14	13	2	1	3	1	1	100

Af de Byer, med hvilke København her sammenstilles, havde i 1909 London og Amsterdam den højeste Mæslingedødelighed, Stockholm og Hamburg den laveste.

Morbilli Døde paa 100000 Indb.	1881	1886	1891	1896	1901	1906	1907	1908	1909
	—1885	—1890	—1895	—1900	—1905				
Stockholm	42	34	52	18	11	6	12	4	4
Hamburg	—	—	28	15	19	21	6	18	7
Rotterdam	40	45	15	16	48	35	30	24	19
Berlin	37	25	18	20	21	25	19	14	19
Kristiania	40	73	37	18	27	2	17	5	22
København	52	57	27	15	19	22	18	9	22
Amsterdam	41	44	24	21	51	45	27	32	36
London	64	63	60	57	45	41	38	31	48

Som sædvanlig behandlede kun en ringe Del af Mæslingetilfældene paa Sygehus, ialt 268 (hvoraf 6 paa Militærsygehus), o: circa 5—6 pCt. af alle anmeldte.

Kighoste (*Tussis convulsiva*) havde i 1909 noget mindre Udbredelse end de nærmest forudgaaende Aar. Ialt anmeldtes 1466 Tilfælde (i 1908 anmeldtes 1911 Tilfælde, i 1907 anmeldtes 2385 Tilfælde) o: 3,26 for hver 1000 Indbyggere.

Anmeldte Tilfælde af Tussis convulsiva 1882—1909

paa 1000 Indbyggere.				
1882 4.50	1887 9.23	1892 7.07	1897 1.37	1902 3.93
1883 9.63	1888 4.70	1893 5.87	1898 9.31	1903 2.71
1884 8.79	1889 7.60	1894 1.87	1899 3.16	1904 6.77
1885 2.83	1890 6.05	1895 9.74	1900 1.20	1905 3.55
1886 5.94	1891 4.43	1896 3.04	1901 6.50	1906 3.46
	1907 5.43	1908 4.29	1909 3.26	

Tussis convulsiva	Anmeldte Tilf.		Døde af Tussis convulsiva		
	Ialt i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	Ialt i Femaaret	af 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	8612	6.3	620	7.2	0.47
1887—1891	10122	6.4	784	7.7	0.51
1892—1896	9122	5.5	625	6.8	0.38
1897—1901	7748	4.3	591	7.6	0.33
1902—1906	8602	4.1	617	6.9	0.28
1907	2385	5.4	144	6.0	0.33
1908	1911	4.3	166	8.7	0.37
1909	1466	3.3	120	8.2	0.27

Anmeldte Tilfælde af Tussis convulsiva	Måneder												Ialt
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	
1882—1886	788	649	710	671	594	642	654	749	660	711	911	873	8612
1887—1891	1104	1137	1061	984	893	804	717	683	549	627	831	732	10122
1892—1896	716	705	841	897	857	888	821	829	702	692	654	520	9122
1897—1901	487	342	579	598	713	774	780	905	876	691	568	435	7748
1902—1906	959	858	948	891	761	674	577	653	496	576	582	627	8602
Gennemsnitlig aarlig (25 Aar)	162	148	165	162	153	151	142	153	131	132	142	127	1768
1907	89	136	186	249	280	289	197	171	183	176	209	220	2385
1908	235	213	201	117	140	145	127	213	177	114	103	126	1911
1909	239	151	158	144	137	116	113	104	88	53	81	82	1466

Anmeldelsernes Antal aftager ret jævnt fra Aarets Begyndelse gennem hele Aaret; der anmeldtes i 1. Kvartal 548 Tilfælde, i 2. Kvartal 397, i 3. Kvartal 305 Tilfælde og i 4. Kvartal 216 Tilfælde.

Anmeldte Tilfælde af Tussis convulsiva	Bydele															Hele Byen				
	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	Indre By	Voldkvarter	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	Ydre By	Valby (6 Aar)		Brønshøj (6 Aar)	Sundby (5 Aar)	Forstæder	Havn og Red
1882—1886	712	688	295	352	1072	734	3853	916	462	489	728	1022	1141	4758	—	—	—	—	1	8612
1887—1891	362	760	235	262	959	780	3358	1267	586	942	948	1240	1781	6764	—	—	—	—	—	10122
1892—1896	330	688	184	254	866	733	3055	983	814	999	600	968	1702	6066	—	—	—	—	1	9122
1897—1901	222	538	127	170	744	434	2235	895	906	850	454	768	1477	5350	93	66	—	159	4	7748
1902—1906	219	308	110	135	457	382	1611	688	1208	776	890	728	1414	5704	340	261	682	1283	4	8602
Gennemsnitlig aarlig (25 Aar)	74	119	38	47	164	123	565	190	159	162	145	189	301	1146	72	55	131	258	—	—
1907	40	50	10	34	81	119	334	159	312	186	284	155	484	1580	197	75	199	471	—	2385
1908	26	39	10	26	63	115	285	102	391	165	223	112	282	1275	129	88	134	351	—	1911
1909	18	18	18	29	58	95	236	95	275	146	104	94	302	1010	74	29	111	214	—	1466

Tilfældene forefaldt spredt over alle Bydele, uden at noget enkelt Kvarter særlig hjemstøtes.

Anmeldte Tilfælde af Tussis convulsiva	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	Over 15 Aar	Ialt
1882—1886	1362	4830	2252	168	8612
1887—1891	1648	5623	2698	153	10122
1892—1896	1497	5028	2431	166	9122
1897—1901	1313	4297	1994	144	7748
1902—1906	1477	4829	2136	160	8602
Gennemsnitlig aarlig 25 Aar	292	984	460	32	1768
1907	483	1327	542	33	2385
1908	376	1081	423	31	1911
1909	264	826	348	28	1466

Døde af Tuss. conv.	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	50	54	66	46	41	44	44	51	51	45	60	68	620
1887—1891	72	94	72	103	77	69	57	57	42	40	40	61	784
1892—1896	46	42	69	48	58	55	61	60	42	48	49	47	625
1897—1901	34	44	37	40	65	58	55	68	71	44	40	35	591
1902—1906	53	57	81	81	72	44	53	38	47	38	22	31	617
Gennemsnitlig aarlig (25 Aar).	10	11	13	13	13	11	11	11	10	9	8	10	130
1907	3	15	14	8	14	18	11	11	7	12	11	20	144
1908	20	26	22	18	16	8	10	12	7	6	11	10	166
1909	19	16	13	13	17	11	15	6	3	1	3	3	120

120 Dødsfald skrives i 1909 paa Kighostens Regning, alle blandt Børn under 15 Aar.

Tussis convulsiva Døde paa 100000 Indb.	1881 —1885	1886 —1890	1891 —1895	1896 —1900	1901 —1905	1906	1907	1908	1909
Stockholm	24	27	15	25	16	18	12	7	15
Hamburg	—	—	23	22	24	22	13	24	17
Berlin	32	33	27	30	30	24	20	19	18
London	71	67	53	47	35	27	38	20	20
Rotterdam	28	32	32	32	27	23	35	19	22
København	48	52	41	28	33	28	33	37	27
Kristiania	52	47	37	64	32	16	10	14	29
Amsterdam	44	35	35	28	24	20	17	21	29

Medens København i 1908 havde større Kighostedødelighed end de øvrige i ovenstaaende Fortegnelse opførte Byer, er det i 1909 Kristiania og Amsterdam, der møde med de højeste Tal. (Sammenligningerne mellem København og andre Byer maa selvfølgelig ikke mindst for de her omhandlede Infektionssygdommes Vedkommende tages med alt Forbehold, saa længe man ikke har vedtaget internationale Registreringsregler; Spørgsmaalet om, hvorvidt et Dødsfald skal skrives paa Infektionssygdommens eller paa en komplicerende Sygdoms Konto, vil i mangfoldige Tilfælde give Anledning til Tvivl, og Spørgsmaal af denne Art besvares sikkert ikke overalt paa samme Maade.)

Af de i 1909 anmeldte Kighostetilfælde behandlede 108 eller noget over 7 pCt. paa Sygehus.

Siden 1882 har de fire senest omtalte Sygdomme tilsammen voldet 13231 Dødsfald, af hvilke 4898 falde paa Difteri (incl. Croup), 3667 paa Kighosten, 2056 paa Mæslingerne og 1710 paa Skarlagensfeberen. Kun en forsvindende Del af disse Dødsfald falde paa Aldersklasserne over 15 Aar (for Difteriens Vedkommende 190, for Skarlagensfeberens Vedkommende 126, Mæslinger 18, Kighoste 1).

Til Sammenligning af Svingningerne i disse Sygdommes Letalitet i Tiden efter 1882 og indenfor Barnealderens enkelte Aldersklasser vedføjes nedenstaaende Oversigter.

Af 100 anmeldte døde:

	Difteri & Croup	Skarlagensfeber	Mæslinger	Kighoste
1882—1886	15.2	4.7	4.2	7.2
1887—1891	12.2	6.2	4.4	7.7
1892—1896	9.2	3.5	2.4	6.8
1897—1901	5.2	2.3	2.2	7.6
1902—1906	4.2	1.5	2.0	7.2
1907	3.4	0.8	1.7	6.0
1908	3.7	2.0	1.3	8.7
1909	4.2	3.5	2.1	8.2

i Alderen	Paa hvert 100 anmeldte døde i de forskellige Aldersklasser af															
	Diphtheria (&Croup)				Scarlatina				Morbilli				Tuss. convuls.			
	1882 1906	1907	1908	1909	1882 1906	1907	1908	1909	1882 1906	1907	1908	1909	1882 1906	1907	1908	1909
0—1 Aar	35.8	23.5	20.5	40.0	14.7	—	6.7	15.4	17.6	12.1	9.8	14.2	24.3	14.9	24.7	22.7
1—5 Aar	20.6	4.0	7.1	7.1	6.2	0.9	4.7	7.1	3.9	1.7	1.3	2.3	5.6	5.2	6.7	7.0
5—15 Aar	7.0	2.7	2.2	2.8	2.2	0.6	0.9	2.4	0.4	0.2	0.2	0.5	0.7	0.6	0.7	0.6
over 15 Aar	1.2	0.6	0.0	0.0	1.8	1.7	0.9	0.9	0.4	0.7	0.0	0.0	0.0	0.0	3.2	0.0
Ialt	9.7	3.4	3.7	4.2	3.6	0.8	2.0	3.5	3.1	1.7	1.3	2.1	7.3	6.0	8.7	8.2

Faaresyge (*Angina parotidea*) havde i 1909 betydelig mindre Udbredelse end Aaret forud.

Anmeldte Tilfælde af Angina parotidea 1882—1909
paa 1000 Indbyggere.

1882	1.88	1887	2.32	1892	1.24	1897	2.38	1902	2.67
1883	3.61	1888	0.53	1893	2.79	1898	3.28	1903	0.96
1884	3.32	1889	3.95	1894	3.48	1899	2.68	1904	1.27
1885	1.38	1890	4.08	1895	1.30	1900	1.56	1905	5.07
1886	3.47	1891	0.84	1896	1.34	1901	1.81	1906	0.36
		1907	0.77	1908	2.39	1909	0.94		

Der anmeldtes ialt 425 Tilfælde, o: 0,94 p. M., deraf 308 Tilfælde i Aarets første Halvdel, 117 i Aarets anden Halvdel.

Angina parotidea	Ialt anmeldte Tilfælde i Femaaret													Aarlig paa 1000 Ind- byggere.
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt	
1882—1886	284	360	553	472	471	372	285	156	93	137	207	339	3729	2.73
1887—1891	356	375	491	495	508	402	211	138	81	130	177	245	3609	2.18
1892—1896	284	285	380	345	516	512	292	132	89	139	168	215	3357	2.03
1897—1901	371	447	582	520	606	476	300	153	97	104	212	291	4159	2.34
1902—1906	500	583	654	658	632	344	215	168	97	108	151	238	4348	2.07
25 Aars Gennemsnit	72	82	102	100	109	84	52	30	18	25	37	53	768	2.27
1907	8	12	10	13	27	32	14	12	31	43	49	86	337	0.77
1908	118	128	147	129	132	106	48	32	38	32	74	78	1062	2.39
1909	107	35	46	25	47	48	14	13	30	15	25	20	425	0.94

Af de anmeldte vare 122 Mænd, 56 Kvinder og 247 Børn under 15 Aar.

Anmeldte Tilfælde af Angina parotidea	0—1 Aar		1—5 Aar		5—15 Aar		15—65 Aar		Over 65 Aar		Ialt
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	
1882—1886	28		755		1861		651	431	1	2	3729
1887—1891	26		581		1897		763	337	4	1	3609
1892—1896	19		445		1627		977	281	3	5	3357
1897—1901	14		517		2172		1079	372	3	2	4159
1902—1906	66		677		2106		992	502	—	5	4348
Gennemsnitlig aarlig (25 Aar)	6		119		387		178	77	—	1	768
1907	2		60		161		65	47	—	—	337
1908	8		159		580		181	133	—	1	1062
1909	0		47		200		122	55	—	1	425

95 Tilfælde anmeldtes fra Hospitaler, deraf 87 fra militært Sygehus.

Af **Rosen** (*Erysipelas faciei et ambulans*) anmeldtes i 1909 448 Tilfælde med 23 Dødsfald.

Erysipelas	Anmeldte Tilf.		Døde af Erysipelas		
	ialt i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	Ialt i Femaaret	af 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	4959	3.64	185	3.7	0.13
1887—1891	4241	2.76	163	3.8	0.11
1892—1896	3780	2.29	141	3.7	0.08
1897—1901	3227	1.81	86	2.7	0.05
1902—1906	3288	1.56	138	4.2	0.07
1907	517	1.18	18	3.5	0.05
1908	536	1.20	26	4.9	0.06
1909	448	1.00	23	5.1	0.05

Af **Barsel-feber** (*Febris puerperalis*) anmeldtes 71 Tilfælde med 6 Dødsfald.

Febris puerperalis	Anmeldte Tilf.		Døde af Fbr. puerp.		
	Ialt i Femaaret	Aarlig paa 100000 Indb.	Ialt i Femaaret	af 100 anmeldte	Aarlig paa 100000 Indb.
1882—1886	553	40.5	192	34.7	14.1
1887—1891	994	64.5	155	15.6	10.1
1892—1896	604	36.4	111	18.4	6.7
1897—1901	349	19.5	79	22.6	4.4
1902—1906	340	16.1	90	26.5	4.3
1907	66	15.0	16	24.2	3.6
1908	89	20.0	13	14.6	2.9
1909	71	15.8	6	8.5	1.3

Medens Morbiditeten har holdt sig nogenlunde uforandret i det sidste Decennium, viser derimod Dødeligheden en meget betydelig Nedgang, og saavel Letalitets- som Mortalitetstvotienterne ere i 1909 lavere end nogensinde tidligere.

Fbr. puerperalis	Gennemsnitl. Antal Fødsler aarlig	Anmeldte Tilf.		Døde af Febr. puerp.		
		i Gennemsnit aarlig	for hver 100 Fødsler	i Gennemsnit aarlig	af 100 anmeldte Tilfælde	for hver 100000 Indbyggere circa
1861—1870	5609	200	3.6	86	43.0	51
1871—1880	7419	119	1.6	43	36.1	20
1881—1890	10366	150	1.5	36	24.0	13
1891—1900	10146	105	1.0	20	19.0	6
1901—1906	11802	67	0.6	18	26.9	4
1907	12396	66	0.5	16	24.2	4
1908	12793	89	0.7	13	14.6	3
1909	12270	71	0.6	6	8.5	1

Af **Stivkrampe hos nyfødte** (*Trismus & Tetanus neonatorum*) anmeldtes i Løbet af 1909 ialt 16 Tilfælde. — I Mortalitetstabellen opføres 17 Tilfælde af Tetanus, hvoraf 13 hos Børn i 1. Levemaaned (2 hos ældre Børn, 2 hos Voksne) og 4 Tilfælde af Trismus, af hvilke de 3 hos Børn i 1. Levemaaned.

Af **Pemfigus hos nyfødte** (*Pemphigus neonatorum*) anmeldtes ialt 18 Tilfælde, af hvilke de 10 forefaldt i Vesterbrokvarteret. Nogen Ophobning af Tilfælde i en enkelt Jordemoders Praksis fandt ikke Sted.

Koldfeber (*Febris intermittens*) anmeldtes med 9 Tilfælde uden noget Dødsfald.

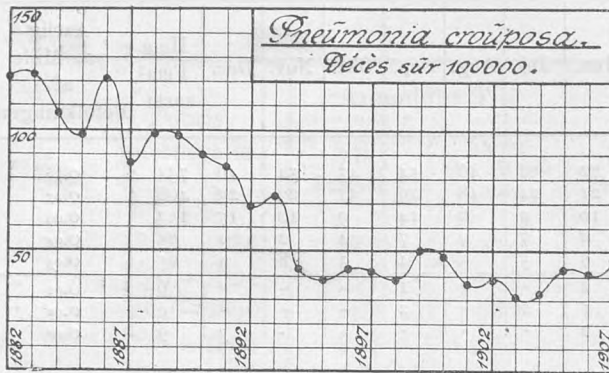
Febris intermit- tens	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Hele Femaaret	Aarlig pro Mille af Befolkningen
1882—1886	66	73	83	83	83	72	52	46	54	43	54	46	755	0.56
1887—1891	44	46	54	55	34	21	24	18	29	37	23	23	408	0.27
1892—1896	19	14	23	11	11	10	9	6	14	9	10	17	153	0.09
1897—1901	3	7	4	9	6	6	7	9	7	4	2	1	65	0.04
1902—1906	8	4	6	6	3	9	5	5	4	3	8	4	65	0.03
1907	-	1	-	1	1	2	-	-	1	-	-	-	6	0.01
1908	4	1	-	-	-	1	1	-	2	-	-	-	9	0.02
1909	-	2	-	2	-	2	-	-	-	-	-	3	9	0.02

Gigtfeber (*Febris rheumatica*) forekom med 868 Tilfælde; 11 Dødsfald skrives direkte paa Gigtfeberens Regning.

Febris rheumatica	Anmeldte Tilf.		Døde af Fbr. rheumat.		
	ialt i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	ialt i Femaaret	paa 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	5790	4.24	92	1.6	0.07
1887—1891	5433	3.54	88	1.6	0.06
1892—1896	4672	2.42	92	2.0	0.07
1897—1901	5330	2.98	129	2.4	0.07
1902—1906	5167	2.45	68	1.3	0.03
1907	857	1.95	10	1.2	0.02
1908	855	1.92	18	2.1	0.04
1909	868	1.93	11	1.2	0.02

Febris rheumatica	I Gennemsnit anmeldtes aarligt												Hele Aaret
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Decbr.	
1862—1881	82	74	79	81	80	79	68	60	60	73	73	74	883
1882—1906	104	93	103	100	103	97	73	67	66	77	85	87	1055
1907	96	87	77	92	86	77	47	47	58	46	69	75	857
1908	86	91	88	73	85	59	56	35	52	65	88	77	855
1909	96	82	106	103	89	75	54	54	47	53	54	55	868

Den overvejende Del af Gigtfebertilfældene forefalder som sædvanligt i Aarets første Halvdel.

Krupøs Lungebetændelse
(*Pneumonia crouposa*) forekom i 1909 med et noget større Antal Tilfælde og Dødsfald end i de nærmest forudgaaende Aar. †)

Pneumonia crouposa †)	Anmeldte		Døde af Pneum. croup.		
	Tilfælde i Femaaret	aa­rlig paa 1000 Indbyggere	Ialt i Femaaret	paa 100 anmeldte	aa­rlig paa 1000 Indbygg.
1882—1886	9204	6.8	1556	16.9	1.14
1887—1891	6773	4.4	1466	21.6	0.92
1892—1896	5452	3.1	943	17.3	0.53
1897—1901	4572	2.6	772	16.9	0.43
1902—1906	4754	2.3	791	16.6	0.37
1907	943	2.1	208	22.1	0.47
1908	947	2.1	194	20.5	0.44
1909	1180	2.6	222	18.8	0.49

Morbiditetskvotienten var 2,6, Mortalitetskvotienten 0,49. — Letaliteten var derimod noget mindre end i 1907 og 1908.

Pneumonia †) crouposa	I Gennemsnit anmeldtes aa­rligt												Hele Aaret
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	
1867—1881	147	137	172	172	190	132	88	68	76	97	110	122	1511
1882—1906	125	114	139	148	146	113	71	52	61	71	89	114	1242
1907	85	102	123	118	124	110	39	40	42	37	51	72	943
1908	115	93	103	100	109	65	51	37	52	66	78	78	947
1909	119	109	145	164	166	121	70	41	60	44	54	87	1180

Tilvæksten i Anmeldelsernes Antal faldt i 1909 næsten udelukkende paa Maanederne April—Maj—Juni.

†) M. H. t. de i Aarenes Løb stedfundne Forandringer i Lungebetændelsens Registrering i Sygelisterne saavel som med Hensyn til Uoverensstemmelser mellem Sygelistens og Mortalitetstabellens Nomenklatur henvises til Bemærkninger i Beretningen for 1907, S. 25.

Anmeldte Tilfælde af Pneumonia crouposa †)	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Tilsammen
				M	K	M	K	
1885—1886	165	504	483	1165	594	75	106	3092
1887—1891	383	1084	1091	2498	1348	204	365	6973
1892—1896	253	816	890	2071	1060	163	289	5542
1897—1901	128	626	917	1647	934	134	196	4582
1902—1906	150	648	876	1784	925	157	214	4754
Gennemsnitlig aarlig (22 Aar)	49	167	194	417	221	33	53	1134
1907	25	98	155	373	209	31	52	943
1908	39	104	159	381	193	29	42	947
1909	29	142	215	484	204	45	61	1180

Døde af Pneumonia crouposa	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Tilsammen
				M	K	M	K	
1882—1886	363	175	37	392	204	137	248	1556
1887—1891	265	167	33	356	189	171	285	1466
1892—1896	119	75	17	300	156	103	173	943
1897—1901	57	32	16	303	155	83	126	772
1902—1906	47	30	14	291	170	97	142	791
Gennemsnitlig aarlig (25 Aar)	34	19	5	66	35	23	29	221
1907	6	12	6	70	37	24	53	208
1908	9	9	2	82	34	32	26	194
1909	6	7	7	94	42	31	35	222

Katarralsk Lungebetændelse (*Bronchopneumonia & Bronchitis capillaris*) anmeldtes i 1909 i noget mindre Antal end de foregaaende Aar.

Broncho-pneumonia †)	Anmeldte Tilf.		Døde af Bronchopneum.		
	ialt i Femaaret	aarlig p. M. af Befolkng.	ialt i Femaaret	pCt. af anmeldte	aarlig p. M. af Befolkng.
1885—1886*)	2222*)	3.88	447*)	20.1	0.78
1887—1891	7192	4.65	1427	19.8	0.92
1892—1896	7092	4.29	2159	30.9	1.30
1897—1901	8081	4.50	2320	28.7	1.30
1902—1906	9965	4.73	2283	22.9	1.08
1907	2029	4.62	423	20.8	0.96
1908	1991	4.47	562	28.2	1.26
1909	1904	4.23	457	24.0	1.02

*) 2 Aar.

Broncho-pneumonia	I Gennemsnit anmeldtes aarligt												Hele Aaret
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	
1885—1906	206	164	188	167	138	99	71	54	69	96	138	181	1571
1907	370	292	186	184	222	163	91	57	95	84	114	171	2029
1908	353	392	286	191	147	90	61	65	86	78	136	106	1991
1909	297	253	217	229	183	132	81	53	122	66	107	164	1904

†) Se Anm. S. 24.

Ialt anmeldtes 1904 Tilfælde med 457 Dødsfald.

Anmeldte Tilfælde af Broncho-pneumonia	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Tilsammen
				M	K	M	K	
1885—1886	469	717	280	347	309	40	60	2222
1887—1891	1755	2492	922	714	890	140	279	7192
1892—1896	1984	2428	820	601	741	160	358	7092
1897—1901	2082	2679	937	853	987	157	386	8081
1902—1906	2290	3176	1249	1085	1430	231	504	9965
Gennemsnitlig aarlig (22 Aar)	390	522	192	164	198	33	72	1571
1907	387	583	219	305	290	76	169	2029
1908	501	571	188	235	278	78	140	1991
1909	338	512	230	280	287	85	172	1904

Døde af Broncho-pneumonia	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Tilsammen
				M	K	M	K	
1882—1886	656	247	7	16	23	27	56	1032
1887—1891	844	333	17	39	26	53	115	1427
1892—1896	1214	469	27	61	48	111	229	2159
1897—1901	1219	432	28	56	65	174	346	2320
1902—1906	1104	440	31	108	92	173	335	2283
Gennemsnitlig aarlig (25 Aar)	202	77	4	11	10	22	43	369
1907	198	70	5	12	16	39	83	423
1908	251	97	4	19	22	50	119	562
1909	190	85	5	15	16	40	106	457

Medens det i 1908 fortrinsvis var den spæde Barnealder, er det i 1909 særlig de ældre Aldersklasser, hvis Sygelighed og Dødelighed af Bronchopneumoni er større end gennemsnitlig.

Af **Akut Brystkatar** (*Tracheobronchitis acuta*) anmeldtes 8365 Tilfælde, altsaa omtrent samme Antal som i 1908. — Under Mortalitetstabellens Rubrik for Bronchitis acuta simplex opføres 51 Dødsfald, deraf 29 i første Leveaar.

Tracheobronchitis	Anmeldte Tilfælde		Døde af Bronchit. acut. simpl.	
	ialt i Femaaret	aarlig p. M. af Befolkningen	ialt i Femaaret	pCt. af Anmeldte
1882—1886	54456	43.63	357	0.6
1887—1891	55436	36.03	335	0.6
1892—1896	50269	30.41	188	0.4
1897—1901	45654	25.54	184	0.4
1902—1906	45292	21.51	209	0.5
1907	9071	20.66	53	0.6
1908	8236	18.51	66	0.8
1909	8365	18.59	51	0.6

Influenza (*Influenza*) havde i 1909 ikke tilnærmelsesvis saa stor Udbredelse som i 1907 og 1908.

Anmeldte Tilfælde af Influenza 1882—1909

paa 1000 Indbyggere.

1882	0.7	1887	0.0	1892	23.9	1897	19.6	1902	7.4
1883	1.1	1888	0.0	1893	36.2	1898	3.4	1903	17.8
1884	0.8	1889	39.0	1894	27.0	1899	26.2	1904	9.8
1885	0.1	1890	17.0	1895	40.4	1900	29.9	1905	23.4
1886	0.1	1891	80.7	1896	10.1	1901	19.6	1906	4.4
		1907	20.4	1908	24.1	1909	10.3		

Ialt anmeldtes 4641 Tilfælde mod 10737 i 1908. — Under Rubriken Influenza opføres i Mortalitetstabellen for 1909 33 Dødsfald.

Anmeldte Tilfælde af Influenza	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Hele Aaret
Gennemsn. 1889—1906	1521	1513	1527	403	346	154	51	30	64	126	406	2204	8347
1907	1087	4224	1875	616	170	71	24	22	58	102	239	450	8938
1908	6182	2763	738	304	114	47	12	18	72	75	197	215	10737
1909	678	1139	1013	472	242	77	22	10	25	70	193	681	4641

Sygdommens epidemiske Opblussen faldt væsentligst i Februar og Marts med Kulmination i sidste og næstsidste Uge af Februar (382 anmeldte i hver af disse Uger).

Influenza		0—1	1—5	5—15	15—65		over 65		Til-sammen
					M.	K.	M.	K.	
Aarlig anmeldte Influenzatifælde.....	1889—1900	111	765	1415	2872	4020	162	346	9693
	1901—1905	40	348	716	2117	2800	126	255	6402
	1906	8	80	182	647	836	39	99	1891
	1907	51	435	820	3157	3925	169	381	8939
	1908	64	480	937	4047	4564	209	436	10737
	1909	26	204	465	1657	2010	92	187	4641
Aarlige Antal Influenzadødsfald	1889—1900	10	5	1	17	21	25	47	126
	1901—1905	4	2	1	7	8	12	25	59
	1906	0	0	0	4	3	4	12	23
	1907	1	2	0	13	14	24	34	88
	1908	5	0	1	14	8	21	60	109
	1909	3	1	2	3	6	9	9	33
Influenzadødsfald i pCt. af anmeldte Tilfælde	1889—1900	8.8	0.7	0.1	0.6	0.5	15.7	13.5	1.3
	1901—1905	10.0	0.5	0.1	0.3	0.3	9.9	9.9	0.9
	1906	0.0	0.0	0.0	0.6	0.4	10.3	12.1	1.2
	1907	2.0	0.5	0.0	0.4	0.4	14.2	8.9	1.0
	1908	7.8	0.0	0.1	0.4	0.2	10.0	13.8	1.0
	1909	11.5	0.5	0.4	0.2	0.3	9.7	4.8	0.7

Efterfølgende Oversigt (der dog gælder ulige lange Arrækker) tjener til Oplysning om de fire sidstomtalte Respirationsvejssygdommes Optraeden efter Aarstid.

Gennemsnitl. anmeldtes (bereg. for 1000 Tilf. i 1 Aar)	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Hele Aaret
Influenza 1889—1906	182	181	183	48	42	18	6	4	8	15	49	264	1000
Tracheobr. 1867—1906	142	121	126	100	77	49	31	28	44	68	96	118	1000
Bronchopn. 1885—1906	131	104	120	107	87	63	46	35	44	61	87	115	1000
Pneum. 1867—1906	99	92	112	117	121	89	58	43	50	60	72	87	1000

Af **Lungetuberkulose** (*Tuberculosis pulmonum*) — heri indbefattet Strube-
tuberkulose — anmeldtes i 1909 ialt 951 nye Tilfælde, o: circa 2,1 for hver Tusinde
Indbyggere; altsaa noget færre end de foregaaende Aar.*)

Anmeldte Tilfælde af Lunge-(og Strube-) Tuberkulose		0—5	5—15	15—25	25—35	35—45	45—55	55—65	65 og derov.	ubek. Alder	Ialt	
31/12 1905	M.	1	13	78	95	98	65	37	9	5	401	} 785
	K.	1	13	105	130	70	40	19	5	1	384	
1906	M.	13	33	155	234	176	118	72	23	10	834	} 1611
	K.	14	60	205	224	140	72	33	25	4	777	
1907	M.	5	29	138	155	97	68	47	13	12	564	} 1091
	K.	3	38	139	183	75	44	22	14	9	527	
1908	M.	5	28	135	163	114	88	46	8	18	605	} 1124
	K.	2	41	130	167	67	54	16	19	23	519	
1909	M.	4	20	113	135	84	78	37	17	15	503	} 951
	K.	5	22	125	143	71	37	15	12	18	448	
Tilsammen	M.	28	123	619	782	569	417	239	70	60	2907	} 5562
	K.	25	174	704	847	423	247	105	75	55	2655	
Begge Køn		53	297	1323	1629	992	664	344	145	115	5562	

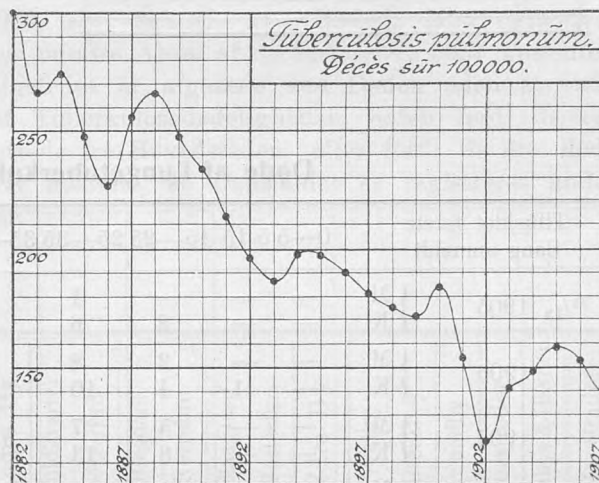
Anmeldte Tilfælde af Lunge-(og Strube-) Tuberkulose	Ialt anmeldte					Paa 1000 Indbyggere				
	31/12 1905	1906	1907	1908	1909	31/12 1905	1906	1907	1908	1909
I. Gl. Bys ældre Del	18	45	24	38	21	1.5	3.0	2.2	3.8	2.1
II. Gl. Bys yngre Del	35	84	53	52	36	1.5	4.0	2.6	2.6	1.9
III. Gammelholm	6	22	13	9	12	0.9	3.4	2.1	1.5	2.0
IV. St. Annæ Ø. Kvt.	12	26	14	25	7	1.2	2.7	1.5	2.8	0.8
V. St. Annæ V. Kvt.	63	100	63	83	64	2.4	4.0	2.6	3.6	2.8
VI. Kristianshavn	27	83	49	60	57	1.4	4.2	2.5	5.0	2.9
Indre By	161	360	216	267	197	1.6	3.8	2.4	3.0	2.3
VII. Voldkvarteret	59	118	79	90	52	1.4	2.8	1.9	2.1	1.2
VIII. Østerbro	85	216	139	122	117	1.3	3.9	2.4	2.0	1.9
IX. Blegdam	49	135	83	94	54	1.4	4.2	2.6	2.9	1.4
X. Nørrebro	87	173	129	106	110	2.1	3.8	2.7	2.1	2.1
XI. Blaagaard	103	145	108	86	93	2.8	4.1	3.1	2.5	2.7
XII. Vesterbro	149	275	180	185	172	2.2	4.0	2.6	2.6	2.3
Ydre By	532	1062	718	683	605	2.0	3.8	2.5	2.3	2.0
XIII. Valby	28	21	23	24	29	2.5	1.8	1.9	1.8	2.2
XIV. Brønshøj	12	36	35	36	26	0.9	2.5	2.2	2.2	1.5
XV. Sundby	45	111	79	95	84	1.5	3.4	2.3	2.7	2.3
Forstæder	85	168	137	155	139	1.5	2.9	2.2	2.1	2.1
— Havn, Uden Bolig	7	24	20	19	10	—	—	—	—	—
Hele Byen	785	1611	1091	1124	951	1.8	3.7	2.5	2.5	2.1

*) Der modtoges ialt 1971 Anmeldelser, af hvilke de 1020 elimineredes som tidligere anmeldte. Identificeringen af de enkelte Tilfælde har i det hele ikke vist sig at volde Vanskeligheder.

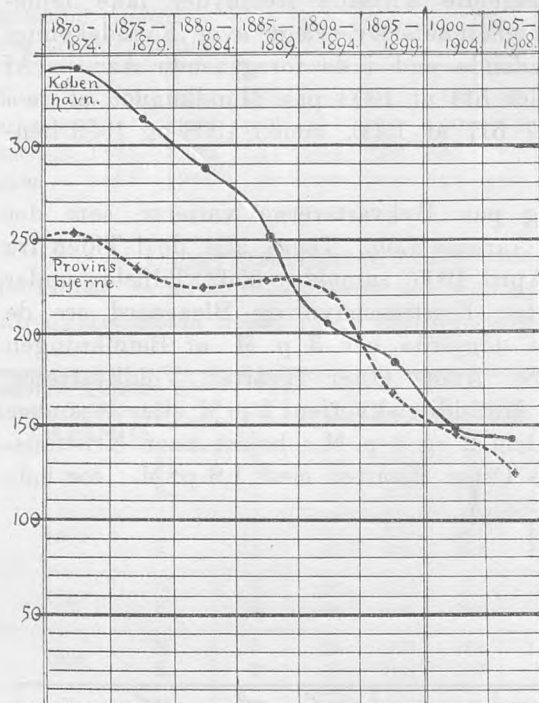
Aldersklassfordelingen af de anmeldte Tilfælde frembyder ikke iøjnefaldende Afvigelser fra det sædvanlige. Mandkønnets Overvægt over Kvindekønnet var i 1909 ligesom i 1908 stærkere fremtrædende end i de foregaaende Aar. — Af de d. 31. Decbr. 1905 anmeldte Tilfælde faldt 511 af 1000 paa Mandkønnet, af de i 1906 anmeldte Tilfælde 518 af 1000, i 1907 517 af 1000, men i 1908 og 1909 henholdsvis 538 og 529 af 1000.

De anmeldte Tilfældes Fordeling paa Bykvartererne varierer, som det fremgaar af omstaaende Oversigt, en Del i Aarenes Løb. Tages alle de i Tiden fra 31. Decbr. 1905 (i Henhold til Lov af 14. April 1905) anmeldte 5562 Tilfælde under et, viser det sig, at St. Annæ Vester Kvarter, Kristianshavn og Blaagaard ere de stærkest hjemsøgte Bydele; Anmeldelserne udgjorde her 3 p. M. af Befolkningen eller derover; i Gammelholmskvarteret, St. Annæ Øster Kvarter, Voldkvarteret, Valby og Brønshøj var Lungetuberkulosens Morbiditetskvotient 2 p. M. eller derunder; i de øvrige Bydele svinger Kvotienten mellem 2 og 3 p. M.; højest naar Kristianshavn med 3.2 p. M., lavest staar St. Annæ Øster Kvarter med 1,8 p. M.; for hele Byen bliver Kvotienten 2,5 p. M.

Under Mortalitetstabellens Rubrik for Phthisis pulmonum opførtes i 1909 ialt 593 Dødsfald mod 658 i 1908; Mortalitetsskvotienten viser altsaa en Nedgang fra 1,48 til 1,32 p. M., o: en lavere Kvotient end i noget tidligere Aar, alene med Undtagelse af 1902.

Døde af Lungetuberkulose	p. M. af Befolkningen	pCt. af døde	Døde af Lungetuberkulose	p. M. af Befolkningen	pCt. af døde
1835—1839	3.62	13.67	1880—1884	2.89	12.40
1840—1844	3.14	13.00	1885—1889	2.51	11.28
1845—1849	3.37	12.08	1890—1894	2.05	9.90
1850—1854	3.04	11.83	1895—1899	1.83	10.32
1855—1859	2.96	11.33	1900—1904	1.49	9.10
1860—1864	3.07	12.05	1905	1.58	9.70
1865—1869	2.97	12.86	1906	1.53	9.65
1870—1874	3.42	14.31	1907	1.39	9.14
1875—1879	3.14	12.32	1908	1.48	9.02
			1909	1.32	9.07

Lungetuberkulosedødeligheden udgjorde i 1909 9,07 pCt. af den samlede Dødelighed.

Hosstaaende Diagram viser Forholdet mellem Københavns og Provinsbyernes Ftisisdødelighed i de nærmest forudgaaende 40 Aar. Medens Svindsotsdødeligheden i Begyndelsen af denne Periode var ikke saa lidt højere i Hovedstaden, er Forskellen senere noget nær udjævnet.

Begge Kurver vise en betydelig og næsten uafbrudt Nedgang indenfor det omhandlede Aaremaal.

Døde af Lungetuberkulose i 1909.

Tilfældet første Gang anmeldt		0—5	5-15	15—25	25—35	35—45	45—55	55—65	65 og derover	Ialt
31/12 1905	M	—	—	—	1	5	9	3	—	18
	K	—	—	2	6	3	—	2	—	13
1906	M	—	—	2	8	8	5	9	1	33
	K	—	1	4	10	6	2	1	—	24
1907	M	—	—	5	7	7	5	3	2	29
	K	—	—	8	13	5	5	3	—	34
1908	M	1	—	12	22	16	8	8	1	68
	K	—	4	19	14	15	10	4	5	71
1909	M	3	1	13	31	23	24	18	8	121
	K	2	3	17	22	12	13	4	4	77
Tilfældet ikke anmeldt	M	7	2	4	9	12	6	12	3	55
	K	4	1	6	11	9	11	1	7	50
Tilsammen	M	11	3	36	78	71	57	53	15	324
	K	6	9	56	76	50	41	13	18	269
Begge Køn		17	12	92	154	121	98	66	33	593

Som det fremgaar af ovenstaaende og den efterfølgende tabellariske Oversigt, er det stadig et ret aneligt Antal Tilfælde af Lungesvindsot, der forekommer i Dødelighedsstatistikken, uden at Sygdomstilfældet forinden har været anmeldt. I 1907 var de ikke anmeldte Tilfældes Antal oppe paa c. 24 pCt., i 1908 udgjorde de ikke anmeldte c. 19 pCt., i 1906 og 1909 c. 18 pCt. af alle indregistrerede Lungesvindsotsdødsfald.

Lungetuberkulose	Anmeldte Sygdoms-tilfælde	Døde af Lungetuberkulose			
		i 1906	i 1907	i 1908	i 1909
Anmeldt ^{31/12} 1905	785	181	64	47	31
Anmeldt i 1906	1611	359	208	104	57
Anmeldt i 1907	1091	—	193	154	63
Anmeldt i 1908	1124	—	—	227	139
Anmeldt i 1909	951	—	—	—	198
Ialt anmeldte Tilfælde	5562	540	465	532	488
Ikke anmeldte Tilfælde	495	120	144	126	105
Tilsammen	6057	660	609	658	593

Afset fra de 495 Ftisisdødsfald, som efter Begyndelsen af 1906 ere registrerede i Mortalitetstabellen, uden at Vedkommende forinden havde været anmeldt som lidende af Tuberkulose i Lunger eller Strubehoved, fremgaar det af ovenstaaende Tabel, at 2025 af de siden 31. Decbr. 1905 anmeldte 5562 Patienter i de forløbne Aar, indtil Udgangen af 1909, ere afgaaede ved Døden. Men derudover maa det forudsættes, at et større eller mindre Antal af de resterende 3537 Patienter, om hvilke Beretning er modtaget, ligeledes er afgaaede ved Døden uden at være optagne i foranstaaende Opgørelse af Tuberkulosedødeligheden, enten fordi de ere døde efter forinden at være bortflyttede fra Hovedstaden, eller fordi de ere døde af interkurrente Sygdomme, der have medført, at Dødsfaldet er registreret under andre af Mortalitetstabellens Rubriker.

	G. B. ældre Del	G. B. yngre Del	Gammelholm	S. A. Ø. Kvarter	S. A. V. Kvarter	Kristianshavn	Indre By	Voldkvarter	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	Ydre By	Valby	Brønshøj	Sundby	Forstæder	Udenbys & Havnen	Hele Staden
1898	37	47	6	9	66	33	198	48	40	64	58	93	94	397	—	—	—	—	16	611
1899	26	52	9	14	63	29	193	45	36	57	66	73	112	389	—	—	—	—	24	606
1900	27	48	8	14	63	31	191	56	55	60	74	82	115	442	—	—	—	—	24	657
1901	23	55	6	14	51	28	177	43	34	58	63	64	113	375	6	14	—	20	13	585
1902	21	30	3	8	37	26	125	46	38	42	57	52	77	312	8	13	17	38	14	480
1903	22	33	7	8	53	25	148	47	42	51	75	66	72	353	10	16	31	57	30	588
1904	16	48	6	8	43	30	151	44	48	42	82	58	94	368	15	15	43	73	25	632
1905	9	49	8	9	53	22	150	42	53	59	90	68	100	412	17	15	47	79	31	672
1906	14	36	5	14	55	39	163	43	70	48	80	64	109	414	10	13	37	60	23	660
1907	8	33	8	6	58	37	150	36	71	47	66	57	88	365	19	16	39	74	20	609
1908	17	29	3	10	54	24	137	42	65	51	71	66	105	400	15	33	44	92	29	658
1909	11	21	9	8	44	32	125	23	60	32	74	62	120	371	16	17	45	78	19	593

Dødeligheden af andre tuberkulose Sygdomme (Mortalitetstabellens Rubr. 27, 28, 29 og 31) har i 1909 omtrent holdt sig paa samme Punkt som i de nærmest forudgaaende Aar.

	Døde af Lungetuberkulose		Døde af andre tub. Sygd.		Døde af tub. Sygd. ialt	
	i Femaaret	aa- rlig pr. 1000 Indb.	i Femaaret	aa- rlig paa 1000 Indb.	i Femaaret	aa- rlig paa 1000 Indb.
1882—1886	3572	2.63	1211	0.89	4783	3.52
1887—1891	3743	2.44	1291	0.83	5034	3.27
1892—1896	3213	1.94	1419	0.86	4632	2.80
1897—1901	3084	1.73	1142	0.63	4226	2.36
1902—1906	3040	1.44	1091	0.53	4131	1.96
1907	609	1.39	166	0.38	775	1.77
1908	658	1.48	180	0.40	838	1.88
1909	593	1.32	178	0.39	771	1.71

40 Personer, der lede af Lungetuberkulose, foranledigedes i Løbet af 1909 paa Grundlag af en af vedkommende Kredslæge foretagen Undersøgelse indlagt paa Hospital for offentlig Regning i Henhold til § 6 i Lov Nr. 60 af 14. April 1905.

Desinfektion for Lungetuberkulose aa-rlig	A ₁ Desinf. i Syg- domstilfælde Lov. 14. IV. 5	A ₂ Desinf. efter Dødsfald Lov 11. V. 97 Lov 14. IV. 5	B Desinf. for ubemidlede (Kommunal Bevilling)	C. Betalt Des- infekt. for privat Regning
1891—1896 gnsnitl.	—	—	151	59
1897—1905 gnsnitl.	—	285	73	49
1906	458	278	—	—
1907	580	252	—	—
1908	510	300	—	—
1909	607	246	—	—

Desinfektion for Lungetuberkulose besørgetes fra Sundhedskommissionens Desinfektionsstation i 853 Tilfælde, deraf de 246 Desinfektioner efter Dødsfald, 607 Desinfektioner efter Bortflytning, Hospitalsindlæggelse o. s. v.

	Positivt Resultat	Negativt Resultat	Ialt
1901	118	263	381
1902	262	887	1149
1903	341	1267	1608
1904	325	1329	1654
1905	345	1462	1807
1906	396	1600	1996
1907	394	1746	2140
1908	428	1589	2017
1909	344	1820	2164

Paa Tuberkulosediagnosestationen (Øresundshospitalet) modtoges i 1909 2164 Prøver Opspyt til bakteriologisk Undersøgelse paa Tuberkelbaciller. Undersøgelsen gav i 344 Tilfælde positivt, i 1820 Tilfælde negativt Resultat.

Til Sammenligning vedføjes en Oversigt over Tuberkulosedødeligheden i en Del andre større Byer. [Forsaavidt Tallene ikke stammer fra vedkommende Byers egne Beretninger, ere de hentede dels fra „Annual Summary of marriages, births and deaths in England o. s. v.“ dels fra „Statistick der Bevolking van Amsterdam en eenige voorname Steden der wereld.“]

Døde af Tub. pulm. paa 100000 Indb.	1899	1900	1901	1902	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909
Rotterdam	159	167	149	136	130	122	133	139	136	110	129
London	187	175	170	164	160	167	148	144	140	132	131
København	171	183	154	119	141	149	158	153	139	145	132
Hamburg	200	204	183	182	166	158	156	150	149	134	132
Amsterdam	168	184	152	143	138	143	146	141	147	130	142
Berlin	219	233	219	204	193	208	214	186	185	182	179
Kristiania	277	272	233	203	212	219	275	222	217	213	196
München	299	325	274	273	255	258	286	247	228	229	229
Stockholm*)	261	245	247	231	215	222	222	210	217	249	241
Wien	379	379	353	344	340	314	329	289	288	275	271
Paris	406	409	402	396	382	382	380	378	395	382	358

Rotterdam, London, København og Hamburg vise sig, med Hensyn til Tuberkulosedødelighed, at være adskilligt gunstigere stillede end de fleste andre Byer.

Af Angina tonsillaris
anmeldtes i Gennemsnit aarlig

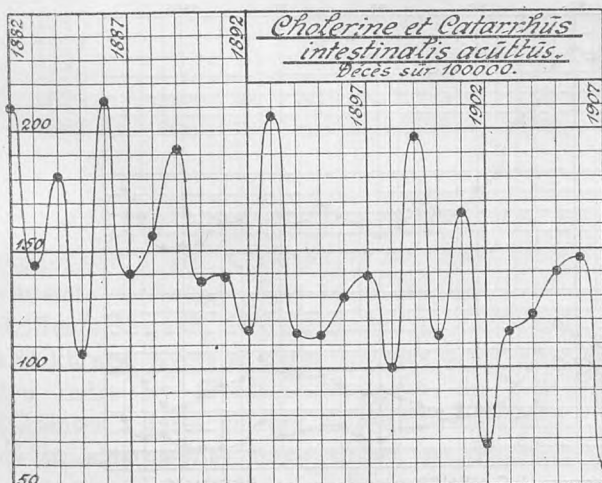
Af **Halsbetændelse** (*Angina tonsillaris*) anmeldtes i 1909 8543 Tilfælde, omtrent 19 for hver 1000 Indbyggere. Tilfældene vare som sædvanlig nogenlunde jævnt fordelte paa hele Aaret, dog med en kendelig Overvægt for Vintermaanederne.

1882—1886	6318	23,1 p. M.
1887—1891	7977	25,9 p. M.
1892—1896	7808	23,6 p. M.
1897—1901	8044	22,5 p. M.
1902—1906	8963	21,3 p. M.
1907	8192	18,7 p. M.
1908	8999	20,2 p. M.
1909	8543	19,0 p. M.

Kolerine (*Cholerine et Catarrhus intestinalis acutus*) anmeldtes i 1909 i mindre Antal end noget tidligere Aar, mindre end i 1907, der hidtil stod med det laveste Tal for Kolerinetilfælde.

Anmeldte Tilfælde af *Catarrhus intestinalis acutus* 1882—1909
paa 1000 Indbyggere.

1882	36,60	1887	24,09	1892	26,95	1897	19,95	1902	11,13
1883	27,06	1888	24,85	1893	32,87	1898	14,64	1903	15,08
1884	36,64	1889	35,48	1894	18,13	1899	24,85	1904	13,09
1885	21,25	1890	24,33	1895	20,85	1900	13,24	1905	15,95
1886	36,66	1891	22,76	1896	20,38	1901	19,48	1906	17,11
		1907	10,29	1908	17,62	1909	8,64		

Der anmeldtes ialt 3887 Tilfælde, o: 8,64 p. M.; 1074 af de anmeldte Tilfælde faldt i Aldersklassen under 1 Aar, 1049 Tilfælde i de andre Aldersklasser under 15 Aar. Af Kolerine døde ialt 229 Personer, o: 5,9 pCt. af de anmeldte.

*) Fra og med 1908 er der for Stockholms Vedkommende sket en Ændring i Registreringsprinciperne.

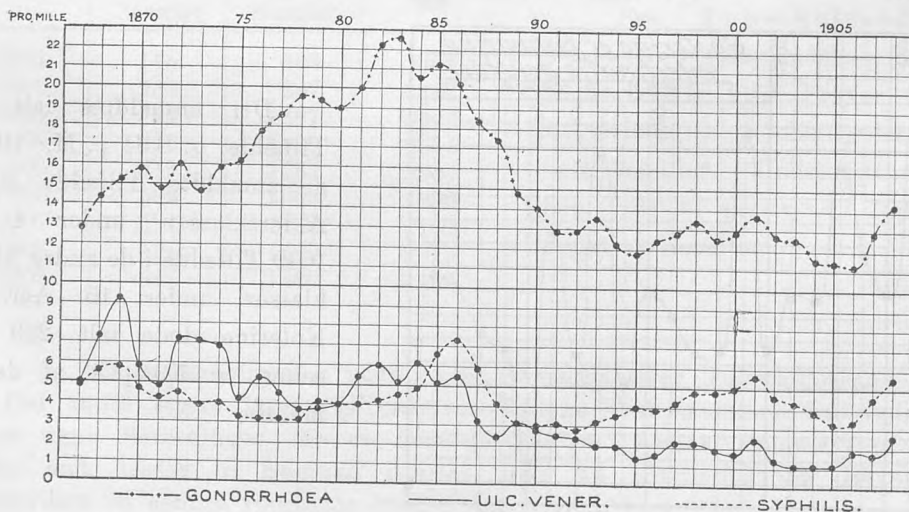
Choleringe	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret	p. M. af Befolkn.
gennemsnitlig aarlig 1882—1906	344	303	326	364	442	682	980	1568	1151	592	434	342	7528	23.11
1907	269	215	244	394	468	423	344	345	493	543	427	352	4517	10.29
1908	318	268	314	344	377	693	815	2277	1271	498	407	264	7841	17.62
1909	306	174	212	213	196	280	393	477	518	493	347	278	3887	8.64

Den sædvanlige Stigning i Anmeldelsernes Antal i Eftersommeren var forholdsvis lidet fremtrædende; Kulminationen faldt i sidste Uge af August (143 anmeldte Tilfælde); af Aarets Maaneder har September det højeste Tal, 518, Februar det laveste, 174.

Choleringe	Alle Aldersklasser				Aldersklassen 0—1 Aar				
	Anmeldte		Døde		Anmeldte		Døde		
	Ialt	aarlig p. M. af Befolkn.	Ialt	pCt. af anmeldte	Ialt	pCt. af alle anmeldte	Ialt	pCt. af anmeldte 0—1 Aar	pCt. af alle Kolerine Dødsfald
1882—1886	42943	31.5	2332	5.4	10249	23.9	2101	20.5	90.1
1887—1891	40464	26.3	2350	5.8	9606	23.7	2076	21.6	88.3
1892—1896	39367	23.8	2254	5.7	9741	24.7	2051	21.1	91.0
1897—1901	34378	19.5	2559	7.3	9241	26.5	2339	25.3	91.4
1902—1906	30570	14.5	2501	8.2	8853	29.0	2287	25.8	91.4
1907	4517	10.3	253	5.6	1076	23.8	229	21.3	90.5
1908	7841	17.6	635	8.1	2251	28.7	585	26.0	92.1
1909	3887	8.6	229	5.9	1074	27.6	212	19.7	92.6

Letaliteten var altsaa betydelig mindre end det foregaaende Aar. Dødsfaldene indtraf som sædvanlig for den allerstørste Del i den spæde Barnealder; blandt 1074 i denne Aldersklasse anmeldte Tilfælde forefaldt 212 Dødsfald, $\varnothing$: 19,7 %; blandt 1049 i Aldersklasserne mellem 1 og 15 Aar anmeldte Tilfælde forefaldt 12 Dødsfald, $\varnothing$: 1,1 %; af 1764 Voksne døde 5, $\varnothing$: 0,3 %.

Kønssygdommene (*Gonorrhoea*, *Ulcus venereum*, *Syphilis*) vise alle mod det foregaaende Aar en Nedgang, der vel ikke er betydelig, men dog stor nok til at advare mod at drage forhastede Slutninger af de to forudgaaende Aars Stigning.

Anmeldte Tilfælde	Gonor-rhoea	Ulcus vener.	Syph. acquis.	Syph. insons	Syph. congen.	Ialt
1882—1886	29141	7575	7167	55	368	44306
1887—1891	23732	4317	5279	157	457	33936
1892—1896	20823	3045	5302	186	279	29635
1897—1901	23371	3685	7976	359	476	35867
1902—1906	25004	2733	7463	237	419	35856
1907	5684	728	1869	39	63	8383
1908	6320	1164	2349	63	61	9957
1909	6029	1034	2108	57	52	9280

Gonorre forekom med 6029 Tilfælde (mod 6320 Tilfælde i 1908), venerisk Saar med 1034 Tilfælde (med 1165 i 1908) og Syfilis med 2217 Tilfælde (mod 2473 i 1908). Af de anmeldte Sygdomstilfælde behandlede 1534 Tilfælde af Gonorre, 321 Tilfælde af venerisk Saar og 952 Tilfælde af Syfilis paa Hospital, deraf henholdsvis 273, 0 og 76 Tilfælde paa Militært Sygehus. Af de anmeldte Syfilistilfælde falde 2108 paa Rubriken Syphilis acquisita e coitu impuro, 52 paa Rubriken Syphilis congenita, medens 57 opføres som Syphilis insons. Af Syfilis døde 44 Personer, deraf 40 af medfødt Syfilis.

Paa 10000 Indbyggere anmeldtes:

	Gonor-re.	Ven. Saar	Syfi-lis		Gonor-re.	Ven. Saar.	Syfi-lis.		Gonor-re.	Ven. Saar.	Syfi-lis.
1867	128	50	49	1881	200	54	40	1895	118	13	40
1868	144	73	56	1882	222	60	42	1896	124	16	39
1869	152	92	58	1883	226	51	45	1897	128	22	42
1870	158	59	47	1884	207	61	49	1898	133	22	48
1871	148	49	42	1885	212	51	66	1899	125	19	48
1872	160	72	45	1886	202	55	73	1900	129	17	50
1873	147	71	39	1887	183	32	59	1901	137	24	57
1874	159	69	40	1888	174	24	41	1902	127	14	46
1875	162	42	33	1889	148	31	31	1903	125	11	43
1876	178	53	32	1890	140	28	30	1904	115	11	39
1877	186	46	32	1891	129	25	31	1905	114	11	32
1878	196	37	32	1892	129	24	28	1906	112	18	33
1879	194	38	41	1893	135	20	32	1907	129	17	45
1880	190	40	40	1894	122	20	36	1908	142	26	56
								1909	134	23	49

Den midlertidige Ordning af den gratis ambulatoriske Behandling af Kønssygdomme i Hh. t. Loven af 30. Marts 1906 § 12 afløstes fra 1. Oktober 1909 af en blivende Ordning. Paa 5 forskellige Steder i Byen (Vestre Hospital, Istedgade, Griffenfeldtsgade, Østerbrogade og Torvegade) indrettedes lejede Lokaler til Poliklinikbrug; hvert af disse Lokaler benyttedes af 2 Læger; desuden antoges 2 Læger i den indre By (Frederiksberggade og Store Kongensgade) til at behandle saadanne Patienter i deres private Konsultationslokaler. Lægerne lønnes med 2000 Kr. aarlig; de to sidstnævnte have tillige en Huslejegdøtgørelse af 400 Kr. hver. Af de 12 Læger ere de 2 kvindelige Læger.

Af de 11 indtil Udgangen af September 1909 fungerende og de 12 fra 1. Oktober 1909 ansatte Læger anmeldtes ialt i Aarets Løb 6036 nye Patienter, 4667 Mænd, 1259 Kvinder og 110 Børn, af hvilke 1795 eller ca. 30 pCt. ikke fandtes lidende af nogen Kønssygdom; af de øvrige 4241 anmeldte led 1123 af Syfilis (deraf 417 med første Udbrud), 371 af venerisk Saar og 2747 af Gonorre. Afset fra de paa Polikliniken for ubemidlede, Kommunehospitalets 4. Afdelings Konsultationsstue og Frederiks Hospitals Poliklinik for Hud- og Kønssygdomme behandlede, have altsaa henved 46 pCt. af alle anmeldte Patienter søgt den heromhandlede offentlige Behandling.

Tilfælde af **Fnat** (*Scabies*) anmeldes fremdeles i hurtigt voksende Antal.

Scabies. Gennemsnitl.	Aarlig an- meldte Tilf.	paa 1000 Indbyggere
1882—1886	1020	3.7
1887—1891	917	3.0
1892—1896	798	2.4
1897—1901	646	1.8
1902—1906	933	2.2
1907	1328	3.0
1908	2354	5.3
1909	3007	6.7

Anmeldelsernes Antal, som ved dette Aarhundredes Begyndelse var nede paa omkring 700 aarlig, har i de 3 sidste Aar udgjort henholdsvis 1328, 2354 og 3007. Da Bopæl ikke opgives for denne Sygdom, kan der ikke oplyses noget nærmere om dens lokale Optræden; der er dog næppe Tvivl om, at de senere Aars russisk-polske Invasion yder et relativt stort Kontingent.

Det vilde være ønskeligt, om Behandling af Fnat kunde foregaa for offentlig Regning.

Scabies.	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt	pro Mille
1882—1906 ialt	2490	1905	2009	1777	1656	1423	1163	1253	1562	1984	2324	1966	21512	
Gennemsnitl. aarlig (25 Aar)	100	76	80	71	66	57	47	50	62	79	93	79	860	2.6
1907	120	90	138	98	74	73	80	123	95	160	139	138	1328	3.0
1908	195	181	224	178	196	182	157	152	206	223	264	196	2354	5.3
1909	325	236	285	250	207	200	189	249	221	303	381	216	3007	6.7

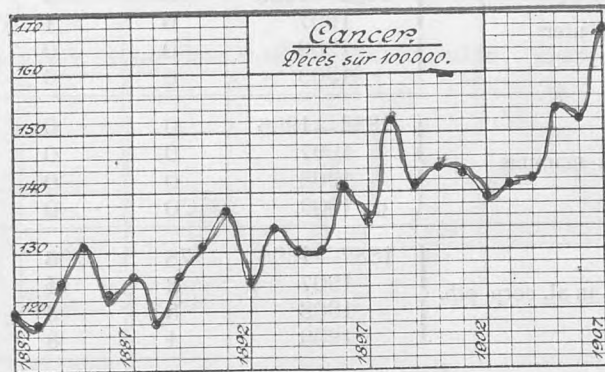
Af **Drankergalskab** (*Delirium tremens*) anmeldtes i 1909 660 Tilfælde med 36 Dødsfald.

Anmeldte Tilfælde af Delir. trem. 1882—1906, 1907, 1908 og 1909.	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Hele Fem-aaret	aarlig p. 1000 Indb.	Døde i Fem-aaret	pCt. af anmeldte
1882—1886	110	111	112	97	134	130	134	124	117	135	128	126	1468	1.1	168	11.4
1887—1891	152	136	149	172	214	228	218	200	219	180	146	213	2227	1.5	177	7.9
1892—1896	194	135	162	193	207	201	233	198	177	195	209	209	2313	1.4	80	3.4
1897—1901	221	236	236	235	257	211	223	223	214	236	236	288	2816	1.6	135	4.8
1902—1906	240	272	311	312	274	331	261	274	242	235	278	275	3311	1.6	123	3.7
1907	54	46	57	58	80	74	64	73	79	72	70	74	801	1.8	56	7.0
1908	65	61	57	50	35	38	72	51	40	47	66	59	641	1.4	41	6.4
1909	72	40	52	59	54	40	61	42	55	52	66	67	660	1.5	36	5.5

Af de anmeldte vare 613 Mænd, 47 Kvinder; med Undtagelse af 2 ældre Mænd, alle mellem 15 og 65 Aar. 422 Tilfælde behandlede paa Sygehus.

Foruden 36 Dødsfald af Delirium tremens har Mortalitetstabellen 52 Dødsfald under Rubriken Alcoholismus chronicus, deraf 40 Mænd, 12 Kvinder [af hvilke 2 Mænd og 1 Kvinde over 65 Aar; de øvrige mellem 25 og 65 Aar] samt 6 Dødsfald under Rubriken Mors in ebrietate [2 Kvinder og 3 Mænd mellem 25 og 65 Aar og 1 Mand over 65 Aar].

Kræft (*Cancer — Tumores maligni*) opføres i Mortalitetstabellen for 1909 med omtrent samme Antal Dødsfald som det foregaaende Aar, 688 (mod 680 i 1908). Af de 4 Kræfttribuer har Cancer ventriculi og Cancer uteri en ringe Nedgang, Cancer mammæ og Cancer in aliis corp. partibus en tilsvarende Tilvækst i 1909.

Døde af Kræft 1882—1906 og i 1907, 1908 & 1909.

Cancer	ventric.	uteri	mammæ	in al. cp. ptb.	Tilsammen
1882—1886	633	247	96	711	1687
1887—1891	702	228	105	930	1965
1892—1896	725	267	108	1092	2192
1897—1901	825	292	140	1302	2559
1902—1906	1028	374	170	1510	3082
gsntl. aarlig 1882—1906	156	56	25	222	459
1907	224	90	43	377	734
1908	213	83	30	354	680
1909	204	77	41	366	688

	Gennem- snitlig aarlig	Paa 100,000 Indbyggere døde:					
		af Canc. ventr.	af Canc. uteri	af Canc. mammæ	af Canc. in al. cp. pt.	af Cancer	
						Ialt	udenbys fradragne
1882—1886	337	45	17	6	55	123	115
1887—1891	393	45	17	6	59	127	118
1892—1896	438	45	16	6	65	132	122
1897—1901	512	46	17	8	72	143	132
1902—1906	616	47	18	8	73	146	133
1907	734	51	20	10	86	167	150
1908	680	48	19	7	79	153	134
1909	688	45	17	9	82	153	136

Døde af Kræft 1882—1906 og i 1907, 1908 & 1909.

(Aldersklassefordeling).

		0—15	15—25	25—45	45—65	over 65	Tilsammen
C. ventriculi	1882—1906	0	5	326	1753	1829	3913
	1907	0	0	16	101	107	224
	1908	0	0	19	92	102	213
	1909	0	0	12	93	99	204
C. uteri	1882—1906	0	3	413	740	252	1408
	1907	0	1	21	51	17	90
	1908	0	0	18	52	13	83
	1909	0	0	26	40	11	77
C. mammæ	1882—1906	0	0	71	312	236	619
	1907	0	0	10	24	9	43
	1908	0	0	4	21	5	30
	1909	0	0	5	25	11	41
C. in al. corp. ptb.	1882—1906	78	106	645	2498	2218	5545
	1907	2	4	43	166	162	377
	1908	5	6	33	160	150	354
	1909	4	8	48	164	142	366
Alle Cancer- dødsfald	1882—1906 ialt	78	114	1455	5303	4535	11485
	Gnsnt.aarl.(25 Aar)	3	5	58	212	181	459
	1907	2	5	90	342	295	734
	1908	5	6	74	325	270	680
	1909	4	8	91	322	263	688

Døde af Cancer*) paa 100000 Indb.	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909
Rotterdam	97	84	88	99	101	85	87
London	102	100	101	105	103	106	95
Hamburg	108	109	110	101	105	110	104
Amsterdam.....	107	109	112	112	106	117	117
Stockholm	114	98	116	111	116	143	—
Berlin	—	103	115	115	116	105	112
Kristiania.....	—	—	107	102	119	102	101
København.....	141	142	154	152	167	153	153

*) For største Delen efter Amsterdams Statist. Mededeelingen.

Garnisonen. Ifølge velvillig Meddelelse fra Hærens Lægekorps var Sundhedstilstanden i Københavns Garnison i 1909 god, for saa vidt som der ikke optraadte mere udbredte eller alvorlige Epidemier. Der forekom som sædvanlig en Del Influenzatilfælde, navnlig i Aarets første Maaneder; men det samlede Antal af Tilfælde udgjorde kun ca. 100 for Hærens og ca. 60 for Søværnets Vedkommende. Krupøs Lungebetændelse optraadte maaske noget hyppigere end sædvanligt med ialt 65 Tilfælde og ligeledes Faaresyge, 95 Tilfælde, samt Rødlinger, hvoraf der forekom 49 Tilfælde i Hæren og 28 i Søværnet. Af Difteritis forekom der kun 26 Tilfælde i Hæren og 1 i Søværnet, af Gigtfeber henholdsvis 26 og 5. Tyfoid Feber, epidemisk Hjernerygmarvsbetændelse, Skarlagensfeber, Mæslinger og Skoldkopper optraadte kun med ganske enkelte Tilfælde.

Af veneriske Sygdomme forekom Gonorrhoe med ca. 200 Tilfælde i Hæren og 54 i Søværnet, Syfilis med 60 og 28 og veneriske Saar med 20 og 5 Tilfælde.

Sygdom	Hæren	Søværnet	Ialt
Influenza	100	60	160
Krupøs Lungebetændelse	65		65
Faaresyge	95		95
Rødlinger	49	28	77
Difteritis	26	1	27
Gigtfeber	26	5	31
Tyfoid Feber			
Hjernerygmarvsbetændelse			
Skarlagensfeber			
Mæslinger			
Skoldkopper			
Gonorrhoe	200	54	254
Syfilis	60	28	88
Veneriske Saar	20	5	25

Sygdom	Hæren	Søværnet	Ialt
I. Tyfoid Feber	26	1	27
II. Difteritis	26	1	27
III. Gigtfeber	26	5	31
IV. Krupøs Lungebetændelse	65		65
V. Faaresyge	95		95
VI. Rødlinger	49	28	77
VII. Influenza	100	60	160
VIII. Epidemisk Hjernerygmarvsbetændelse			
IX. Skarlagensfeber			
X. Mæslinger			
XI. Skoldkopper			
XII. Gonorrhoe	200	54	254
XIII. Syfilis	60	28	88
XIV. Veneriske Saar	20	5	25

b. **Befolkningsforhold.**

Folkemængde. Ifølge foretagne Beregninger og Oplysninger fra Kommunens statistiske Kontor kan Middelfolketallet for 1909 ansættes til c. 450000, hvis kalkulerede Fordeling paa Byens Distrikter findes opført i Tab. 6.

	Gennemsnitligt aarligt							
	Antal Fødsler	p. M.	Antal Dødsfald	p. M.	Fødsels-Overskud	p. M.	Indvandrings-Overskud	Samlet Tilvækst aarlig
1882—1886	10282	37.7	6183	22.7	4098	15.0	3902	8000
1887—1891	10680	34.7	6791	22.1	3889	12.6	1911	5800
1892—1896	10247	30.9	6325	19.1	3922	11.8	278	4200
1897—1901	10260	28.7	6379	17.9	3880	10.9	4330 (831*)	8200
1902—1906	12053	28.6	6584	15.6	5469	13.0	4731 (262*)	10200
1907	12396	28.2	6661	15.2	5735	13.1	1265	7000
1908	12793	28.8	7292	16.4	5501	12.4	499	6000
1909	12270	27.3	6541	14.5	5729	12.7	÷729	5000

Uagtet Dødeligheden i 1909 var ualmindelig lav og Fødselsoverskuddet følgelig, trods den aftagende Fødselshyppighed, anseligt, anslaaes den samlede Tilvækst, som det ses, dog kun til c. 5000, idet der gaas ud fra, at man som en Følge af uheldige økonomiske Forhold maa regne med et Indvandringsunderskud.

Fordeling af 1000 Beboere paa Byens Kvarterer.

		Den gamle By			Hele Byen					
		1882	1895	1909	1901	1902	1906	1907	1908	1909
I.	Gl. Bys ældre Del	124	46	26	36	33	26	25	22	22
II.	Gl. Bys yngre Del	114	95	50	71	65	51	47	45	43
III.	Gammelholm	33	23	16	19	17	14	14	13	13
IV.	St. Annæ øster Kv.	63	32	23	28	25	21	21	20	20
V.	St. Annæ vester Kv.	119	91	60	77	71	59	56	51	51
VI.	Kristianshavn	67	60	52	52	49	47	45	45	44
<i>Indre By</i>		520	347	227	283	260	218	208	197	193
VII.	Voldkvarteret	102	127	109	118	109	98	95	94	93
VIII.	Østerbro	43	70	159	98	94	125	132	135	136
IX.	Blegdam	51	102	84	93	88	75	73	72	72
X.	Ydre Nørrebro	55	72	135	87	84	103	109	115	115
XI.	Blaagaard	118	110	91	98	92	82	80	79	78
XII.	Vesterbro	110	170	193	174	164	159	160	162	164
<i>Ydre By</i>		479	651	771	668	631	642	649	657	658
XIII.	Valby	"	"	"	20	21	28	28	29	29
XIV.	Brønshøj	"	"	"	27	27	33	36	36	38
XV.	Sundby	"	"	"	"	59	77	77	79	50
<i>Forstæder</i>		"	"	"	47	107	138	141	144	147
Havn og Red		1	2	2	2	2	2	2	2	2

*) Se Beretn. f. 1907.

Med Hensyn til de i foranstaaende og efterfølgende Tabeller meddelte Oplysninger om Befolkningens Fordeling paa Byens forskellige Kvarterer og den Forskydning, som i Aarenes Løb finder Sted i denne Fordeling, om de forskellige Kvarterers Størrelse, om Bebyggelsestæthed og Beboelsestæthed henvises til Bemærkninger i tidligere Aarsberetninger.

		I.			II.				
		Befolkningstæthed 1909			Beboelsestæthed				
		Areal ha	Beboere pr. ha	m ² pr. Indbygger	Paa 100 m ² Etageareal boede				m ² Etage- areal pr. Beboer.
1888	1895				1902	1909			
I.	Gl. Bys ældre Del . .	28	357	28	4.1	3.8	3.3	2.2	45
II.	Gl. Bys yngre Del . .	88	216	46	4.1	3.8	3.3	2.3	44
III.	Gammelholm	17	353	28	3.8	3.6	3.0	2.6	38
IV.	St. Annæ øster Kv. . .	44	205	49	2.8	2.8	2.5	2.2	46
V.	St. Annæ vester Kv. . .	66	348	29	6.6	7.4	7.1	5.4	19
VI.	Kristianshavn	419	48	210	5.8	5.6	5.8	4.2	24
<i>Indre By</i>		662	131	76	4.3	4.3	4.1	3.1	32
VII.	Voldkvarteret	337	125	80	4.8	4.6	4.3	3.5	28
VIII.	Østerbro	502	121	82	5.1	5.3	5.1	4.8	21
IX.	Blegdam	138	233	43	6.1	6.6	6.4	5.2	19
X.	Ydre Nørrebro	342	152	66	7.6	7.9	6.9	6.3	16
XI.	Blaagaard	83	422	24	7.9	7.4	6.9	5.6	18
XII.	Vesterbro	280	264	38	6.1	6.4	6.6	5.4	18
<i>Ydre By</i>		1682	176	57	6.1	6.1	5.8	5.0	20
XIII.	Valby	1153	11	887	—	—	3.8	4.2	24
XIV.	Brønshøj	2034	8	1196	—	—	4.8	4.8	22
XV.	Sundby	1400	26	389	—	—	—	6.5	15
<i>Forstæder</i>		4589	14	695	—	—	4.3	5.4	19
<i>Hele Byen</i>		6933	65	154	5.3	5.3	5.1	4.5	22

Den efterfølgende maanedsvis ordnede Oversigt over Ægteskaber og Fødsler i 1909 er udarbejdet efter de ugentlig fra Sognene modtagne Opgørelser, der som sædvanlig vise et ikke ringe Underskud under de senere modtagne Aarsopgørelses Tal. Til nærmere Oplysning om denne Uoverensstemmelse vedføjes de rettede Tal for hele Aaret paa Tabellens Fod.

	Ægte- skaber		Levendefødte												Dødfødte						
			Mandkøn				Kvindelkøn				Ægtef.		Uægtef.		Tilsamm.		Ægte		Uægte		Tilsammen
	Ialt	pr. Dag	Ægte	Uægte	Ialt	pr. Dag	Ægte	Uægte	Ialt	pr. Dag	Ialt	pr. Dag	Ialt	pr. Dag	Ialt	pr. Dag	Drenge	Piger	Drenge	Piger	
Januar	194	6.3	399	158	557	18.0	381	145	526	17.0	780	25.2	303	9.8	1083	34.9	5	3	3	1	12
Februar	241	8.8	361	131	492	17.6	358	105	463	16.5	719	25.7	236	8.4	955	34.1	16	5	2	3	26
Marts	291	9.4	432	158	590	19.0	395	149	544	17.5	827	26.7	307	9.9	1134	36.6	8	9	4	8	29
April	344	11.5	401	122	523	17.4	378	137	515	17.2	779	26.0	259	8.6	1038	34.6	8	12	6	5	31
Maj	422	13.6	340	137	477	15.4	385	113	498	16.1	725	23.4	250	8.1	975	31.5	7	8	7	4	26
Juni	237	9.6	374	112	486	16.2	336	133	469	15.6	710	23.7	245	8.2	955	31.8	13	6	3	2	24
Juli	261	8.4	375	125	500	16.1	394	122	516	16.7	760	24.8	247	8.0	1016	32.8	10	9	5	1	25
August	274	8.8	418	123	541	17.5	391	111	502	16.2	808	26.1	235	7.6	1043	33.6	7	20	3	1	31
September	255	8.5	376	127	503	16.8	343	121	464	15.5	721	24.0	247	8.2	968	32.3	8	8	-	2	18
Oktober	356	11.5	377	136	513	16.5	365	124	489	15.8	742	23.9	260	8.4	1002	32.3	17	9	4	4	34
November	417	13.9	406	129	535	17.8	357	112	469	15.6	762	25.4	241	8.0	1003	33.4	7	9	2	4	22
December	364	11.7	395	129	524	16.9	370	129	499	16.1	765	24.7	258	8.3	1023	33.0	9	3	1	8	21
Hele Aaret	3706	10.2	4654	1587	6241	17.1	4453	1501	5954	16.3	9107	25.0	3088	8.5	12195	33.4	115	101	40	43	299
Korrigeret	3823	10.5	4671	1579	6250	17.1	4477	1543	6020	16.5	9148	25.1	3122	8.6	12270	33.6	—	—	—	—	—

Ægteskabernes Antal var i 1909 ialt 3823, deraf 3058 kirkeviede, 765, eller omtrent 20 pCt., borgerlig viede.

	Kirkeviede Par aarlig	Borgerlig viede Par aarlig	i pCt. af alle Ægteskaber	Ialt Antal Ægteskaber aarlig	Paa 1000 Indbyggere aarlig
1882—1886	2639	77	2.8	2716	10.0
1887—1891	2415	243	9.1	2658	8.6
1892—1896	2398	237	9.0	2635	8.1
1897—1901	2912	207	6.6	3119	8.7
1902—1906	2977	499	14.4	3476	8.2
1907	3284	793	19.4	4077	9.3
1908	3175	803	20.2	3978	8.9
1909	3058	765	20.0	3823	8.5

Ægteskabskvotienten, 8,5, viser sig altsaa efter Stigningen i 1907 at være gaaet ned omtrent paa samme Standpunkt som tidligere.

Fødslernes Antal var i 1909 ifølge Sogdenes Aarsopgørelse (Udskrift af Præsternes Nytaarsskema i Henhold til Kultusmin. Cirkulære af 26. Juli 1906) 12270, hvilket giver en Fødselskvotient af 27,3 pro mille, altsaa en mindre Fødselshyppighed end noget tidligere Aar. Som det fremgaar af efterfølgende tabellariske Oversigt, er den Nedgang i Fødselshyppigheden, som her ligesom andetsteds har fundet Sted i Løbet af de sidste 30 Aar, meget anselig, Fødselskvotienten er siden 1882 formindsket med hen ved $\frac{1}{3}$.

Aarligt Gennemsnit	Levendefødte Børn				Deraf udenfor Ægteskab			
	M.	K.	Begge Køn	paa 1000 Indb.	M.	K.	Begge Køn	paa 100 levendef.
1882—1886	5257	5025	10282	37.7	1044	998	2042	19.9
1887—1891	5479	5202	10681	34.7	1061	1022	2083	19.5
1892—1896	5224	5023	10247	30.9	1167	1081	2248	21.9
1897—1901	5330	5131	10461	29.3	1262	1212	2474	23.7
1902—1906	6184	5879	12063	28.6	1492	1411	2903	24.1
1907	6326	6070	12396	28.2	1670	1523	3193	25.8
1908	6566	6227	12793	28.8	1688	1622	3310	25.9
1909	6250	6020	12270	27.3	1579	1543	3122	25.4

Af de levendefødte vare 9148 født i Ægteskab (4671 Dreng, 4477 Piger); 3122 fødtes udenfor Ægteskab (1579 Dreng, 1543 Piger). De uægte Fødsler udgjorde altsaa i 1909 omtrent en Fjerdedel (25,4 pCt.) af samtlige Fødsler.

Som det fremgaar af vedføjede fra de seneste Aarsberetninger medtagne tabelariske Oversigter over Fødsels-hyppigheden i Forhold til det tilstedeværende Antal Kvinder i den forplantningsdygtige Alder mellem 15 og 45 Aar (jfr. Aarsberetning for 1907, S. 41), genfindes en tilsvarende omvendelse end ikke saa rapid Nedgang i Fødselshyppigheden i de

	Paa hver 1000 Kvinder mellem 15 og 45 Aar fødtes følgende Antal Børn			Paa 1000 gifte Kvinder 15—45 Aar fødtes følgende Antal Børn	Paa 1000 ugifte Kvinder 15—45 Aar fødtes følgende Antal Børn
	i Ægteskab	udenfor Ægteskab	Til-sammen		
1880	110	27	137	269	46
1885	113	28	141	265	49
1890	102	25	127	240	44
1895	89	25	114	213	43
1901	85	27	112	206	46
1906	80	27	107	185	48

Paa 1000 gifte Kvinder mellem 15 og 45 Aar fødtes følgende Antal Børn	Rotterdam	Kristiania	Amsterdam	London	København	Hamburg	St. Petersbg	Stockholm	Berlin	Paris	Wien	Budapest
1880	331	329	306	273	269	270	196	246	253	143	215	206
1890	312	284	296	250	240	252	194	233	212	125	213	213
1901	299	286	253	228	206	200	191	187	169	107	192	186
Paa 1000 ugifte Kvinder mellem 15 og 45 Aar fødtes												
1880	17	34	16	10	46	26	56	49	34	47	95	79
1890	17	29	16	8	44	30	62	45	26	42	71	64
1901	13	29	11	6	46	28	48	39	26	36	62	54

fleste større Byer, kun med den Forskel, at Nedgangen i de levendefødte Børns Antal i København alene falder paa Ægteskaberne, medens Natalitetskvotienten for

Fødsler udenfor Ægteskab i den her omhandlede Aarrække omtrent har holdt sig uforandret, hvorimod alle de her opførte fremmede Byer vise en tilsvarende, paa sine Steder endda en forholdsvis større Nedgang i Antallet af illegitime Fødsler.

En Beregning af Fødselshyppigheden i de forskellige Bydele er foretaget i 1887 og i Aarene 1891—93 og foretages siden 1903 hvert Aar.

For hver 1000 Indbyggere i Kvarteret fødtes aarlig:

	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	Indre By	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nøtrebro	Blaagaard	Vesterbro	Ydre By	Valby	Brønshøj	Sundby	Forstæder
1887.	16.9	20.5	19.2	12.8	29.7	34.1	23.4	23.6	29.4	40.9	40.1	38.9	47.1	37.1	—	—	—	—
Gennemsnitlig aarlig 1891-3	16.0	17.9	16.1	11.7	22.7	25.5	19.7	20.7	28.1	32.0	34.0	32.0	33.5	30.0	—	—	—	—
1903-7	10.2	14.9	10.7	7.5	15.9	22.1	15.0	10.9	27.9	21.6	32.3	22.3	26.4	23.9	29.9	32.3	35.1	33.0
1908	11.9	18.1	13.8	8.1	18.1	23.8	17.4	10.4	22.9	20.7	29.5	21.2	26.8	22.8	28.8	32.5	31.2	31.1
1909	9.5	11.2	10.1	6.8	15.2	23.9	14.5	11.8	23.2	18.0	26.6	20.3	24.6	21.6	25.2	30.6	27.6	28.0

Natalitetskvotientens Nedgang er ligesom tidligere stærkest fremtrædende i den indre By, men gør sig iøvrigt i 1909 gældende i saa godt som alle Kvarterer (Kristianshavn og Østerbro alene undtagne).

Fødselskvotienterne ere her beregnede paa Grundlag af de af Jordemødrene afgivne Anmeldelser om levendefødte Børns Fødsel og ere følgelig alle for lave, dels fordi nogle faa Procent af Anmeldelserne om Børn, der ere fødte i Byen, af forskellige Grunde udeblive, men navnlig fordi der intet kan oplyses om de paa Fødselsstiftelsen fødte Børns Hjemsted.

	Af samtlige Fødsler					
	Anmeldtes af Jordemødre		Forefaldt paa Stiftelsen		Anmeldtes ikke	
1887	9075	85%	1407	13%	183	2%
Gennemsnitlig 1891—1893	8644	83%	1478	14%	281	3%
1903—1907	9780	81%	2073	17%	281	2%
1908	10170	79%	2299	18%	324	3%
1909	9502	78%	2122	17%	646	5%

Ialt modtoges i 1909 den befalede Jordemoderanmeldelse kun for c. 78 pCt. af samtlige levendefødte Børn (9502); omtrent 17 pCt. af Byens Fødsler forefaldt paa Stiftelsen (2122); for c. 5 pCt. (646) af de udenfor Stiftelsen fødte Børn modtoges ingen Anmeldelse; de ovenfor anførte Fødselskvotienter for Kvartererne angaa altsaa ialt 9502 af samtlige Aarets 12270 Fødsler. Af disse 9502 Fødsler forefaldt 1223 eller 12,9 pCt. udenfor Ægteskab; af Fødselsstiftelsens 2122 Fødsler vare 1793 illegitime; da det samlede Antal udenfor Ægteskab fødte Børn var 3122, maa af de 646 ikke anmeldte Fødsler de 106 have været illegitime; af samtlige udenfor Stiftelsen forefaldne 10148 Fødsler vare altsaa 1329 eller omtrent 13 pCt. illegitime.

Aar	Beregnet Folke- mængde ved Aarets Midte	Ægteskaber		Levendefødte				Dødsfald (Dødfødsler excl.)							
		Ialt	p. m. af Befolk- ningen	Ialt	p. m. af Befolk- ningen	Udenfor Ægteskab		Ialt	p. m. af Befolk- ningen	I Aldersklassen 0—1 Aar			Uægtefødte		
						Ialt	p. c. af alle Levende- fødte			Ialt	p. c. af Levende- fødte	p. c. af alle Dødsfald	Ialt	p. c. af alle Dødsfald 0—1 Aar	p. c. af uægte Levende- fødte
1882	255000	2605	10.22	9570	37.53	1949	20.37	6290	24.66	2282	23.85	36.28	761	33.35	39.05
1883	263000	2699	10.26	9764	37.13	1925	19.72	5777	21.97	2039	20.88	35.29	676	33.15	35.12
1884	274000	2908	10.61	10494	38.30	1993	18.99	6423	23.44	2275	21.68	35.42	751	33.01	37.68
1885	284000	2714	9.56	10816	38.10	2198	20.32	5731	20.18	1828	16.90	31.90	639	34.96	29.07
1886	289000	2653	9.18	10765	37.25	2145	19.93	6696	23.17	2431	22.58	36.31	774	31.84	36.08
1887	295000	2515	8.53	10665	36.15	2037	19.10	6982	23.67	2191	20.54	31.38	675	30.81	33.14
1888	303500	2803	9.24	10698	35.25	2046	19.13	6577	21.67	2086	19.50	31.71	625	29.96	30.55
1889	308600	2639	8.55	10986	35.60	2193	19.96	6700	21.71	2184	19.88	32.60	664	30.40	30.19
1890	314600	2735	8.69	10470	33.28	2053	19.61	6694	21.28	1978	18.89	29.55	637	32.20	31.03
1891	319000	2597	8.14	10583	33.18	2085	19.79	7004	21.96	1865	17.62	26.63	576	30.88	28.11
1892	323000	2433	7.53	10196	31.57	2101	20.61	6602	20.44	1860	18.24	28.17	530	28.49	25.23
1893	327000	2674	8.18	10428	31.89	2255	21.62	6849	20.94	2214	21.23	32.33	661	29.86	29.31
1894	331300	2552	7.70	10149	30.63	2239	22.06	6378	19.25	1775	17.49	27.83	562	31.67	25.10
1895	335700	2683	7.99	10240	30.50	2310	22.51	6163	18.35	1835	17.92	29.77	585	31.88	25.32
1896	340500	2832	8.32	10222	30.02	2335	22.84	5635	16.55	1694	16.87	30.06	534	31.52	22.87
1897	345000	2914	8.45	10039	29.10	2312	23.03	5978	17.33	1714	17.07	28.67	587	34.25	25.39
1898	349000	3134	8.98	10259	29.40	2395	23.35	6156	17.64	1690	16.47	27.45	559	33.08	23.34
1899	354000	3124	8.82	10326	29.17	2427	23.41	6708	18.95	2021	19.57	30.16	609	30.13	25.09
1900	358000	3247	9.07	10230	28.58	2517	24.60	6269	17.51	1613	15.77	25.73	552	34.22	21.93
1901	381000	3179	8.35	11450	30.05	2721	26.04	6786	17.81	2023	19.36	29.81	696	34.40	25.58
1902	411000	3326	8.09	12007	29.21	2741	22.92	6155	14.98	1653	13.82	27.02	547	33.10	19.95
1903	417000	3461	8.30	12311	29.52	2838	23.05	6553	15.71	1816	14.75	27.71	606	33.37	21.25
1904	423000	3367	7.96	12057	28.50	2897	24.03	6657	15.74	1865	15.47	28.02	608	32.60	20.87
1905	425000	3458	8.14	11913	28.03	2977	24.99	6917	16.28	1754	14.72	25.36	603	34.38	20.42
1906	432000	3769	8.72	12026	27.84	3063	25.47	6661	15.42	1783	14.83	26.77	651	36.51	21.25
1907	439000	4077	9.29	12396	28.24	3193	25.76	6661	15.17	1469	11.85	22.05	479	32.61	15.00
1908	445000	3978	8.94	12793	28.75	3310	25.87	7292	16.39	1924	15.04	26.38	692	35.97	20.91
1909	450000	3323	8.50	12270	27.27	3122	25.44	6541	14.54	1336	10.89	20.43	481	36.00	15.41

Dødsfaldenes Antal udgjorde i 1909 6541; den summariske Dødeligheds-
kvotient bliver herefter 14,54 p. M. eller lavere end i noget tidligere Aar; kun i 1902 har
Dødelighedskvotienten ligeledes været under 15 p. M. (14,98). Fraregnes i 1909 297
døde, der ikke hørte hjemme i Byen, bliver Dødelighedskvotienten 13,88.

	Ialt døde aarlig:		Deraf døde under 1 Aar aarlig:			
	Femaarets Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	Femaarets Gennemsnit	pCt. af alle Dødsfald	Femaarets Gennemsnit	pCt. af Dødsfald under 1 Aar
1882—1886	6183	22.65	2171	35.11	720	33.17
1887—1891	6791	22.04	2061	30.34	635	30.83
1892—1896	6325	19.08	1876	29.65	574	30.62
1897—1901	6379	17.85	1812	28.41	601	33.14
1902—1906	6584	15.62	1774	26.95	603	33.99
1907	6661	15.17	1469	22.05	479	32.61
1908	7292	16.39	1924	26.38	692	35.97
1909	6541	14.54	1336	20.43	481	36.00

I saagodtsom alle Byer i Skandinavien og Nordeuropa var den samlede Dødelighed i 1909 usædvanlig lav og uagtet den summariske Dødelighedskvotient for København var lavere end nogensinde, er det dog ikke faa Byer, der kunne opvise lige saa gunstige eller endnu gunstigere Dødelighedsforhold.

	1881 —1885	1886 —1890	1891 —1895	1896 —1900	1901 —1905	1906	1907	1908	1909
Rotterdam	24.2	22.0	20.8	18.0	15.6	13.9	14.3	13.7	12.6
Kristiania	19.9	22.3	19.0	17.5	15.3	13.3	13.1	14.0	12.7
Amsterdam	25.1	22.4	19.2	16.7	14.7	13.7	13.4	13.0	13.1
Brüssel	23.4	21.2	20.2	17.2	15.2	14.6	13.7	14.5	13.9
London	21.0	20.0	20.2	19.0	16.6	15.8	15.2	13.8	14.0
Stockholm	24.3	21.2	20.0	18.2	16.1	14.0	13.9	14.7	14.3
København	22.2	22.3	20.2	17.6	16.1	15.4	15.2	16.4	14.5
Hamburg	25.2	25.3	24.2	17.3	16.3	15.3	14.8	15.3	14.6
Berlin	26.5	22.4	20.5	18.1	17.0	15.8	15.4	15.4	15.1
Wien	28.2	25.1	24.1	21.1	19.1	17.5	17.3	17.6	16.8
Paris	24.4	23.0	21.2	19.2	18.0	17.6	18.5	17.5	17.4
St. Petersburg	32.8	26.8	25.3	24.6	23.5	25.0	24.7	28.6	24.6

Nedgangen i Dødelighed mod det foregaaende Aar gør sig gældende i alle Bydele uden Undtagelse, mindst i Blegdamskvarteret, stærkest i Vesterbrokvarteret og Brønshøj, den laveste Dødelighed findes i Østerbrokvarteret (9,9 p. M.), den højeste i St. Annæ Øster Kvarter og Nørrebrokvarteret (17,4), af hvilke det første belastes med en stor Del af Dødsfaldene paa Fødselsstiftelsen, Nørrebrokvarteret med Dødsfaldene paa Almindeligt Hospital.

Bykvarter- ernes sum- mariske Dødelig- heds- Kvotienter	Gamle Bys ældre Del	Gamle Bys yngre Del	Gammelholm	St. Annæ øster Kvarter	St. Annæ vester Kvarter	Kristianshavn	Indre By	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	Ydre By	Valby	Brønshøj	Sundby	Forstæder	Hele Byen
1882—1886	17.4	20.6	12.4	26.4	24.1	22.1	21.1	16.0	16.8	23.4	25.4	28.1	25.3	22.7	—	—	—	—	22.7
1887—1891	17.3	18.6	13.0	31.9	22.3	20.3	20.3	13.5	17.6	23.2	24.3	25.9	23.7	21.5	—	—	—	—	19.1
1892—1896	16.4	18.5	12.4	18.2	19.5	18.9	18.9	12.3	15.8	18.4	25.3	21.1	19.1	18.8	—	—	—	—	22.0
1897—1901	15.6	18.7	11.9	17.5	18.6	19.0	17.3	11.1	14.1	16.1	25.4	19.5	18.0	17.0	—	—	—	—	19.1
1902—1906	13.9	16.6	11.4	16.2	16.0	15.3	15.4	10.5	11.9	14.7	22.0	16.7	14.3	14.7	13.9	16.5	14.5	14.8	17.7
1907	13.5	15.6	13.5	18.6	17.7	15.5	16.0	11.0	11.1	15.1	19.6	16.6	13.8	14.3	11.5	13.0	11.8	12.0	15.2
1908	15.7	16.6	14.5	19.3	17.8	17.5	17.2	12.1	11.2	14.8	19.6	19.0	18.5	15.2	12.2	18.6	14.0	14.8	16.4
1909	14.3	13.8	11.0	17.4	16.5	15.2	15.1	11.1	9.9	14.8	17.4	16.9	13.4	13.6	12.5	13.1	12.7	12.8	14.5

De første Maaneder af Aaret 1909 viste ingen Nedgang i Dødeligheden; en enkelt Maaned, Marts, havde endog et Antal Dødsfald, der laa ikke saa lidt over det sædvanlige; først hen paa Sommeren og Eftersommeren indtræffer den Nedgang, som betinger Aarets lave Dødelighed.

Døde aarlig	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	529	478	560	549	542	499	517	530	521	451	478	529	6183
1887—1891	576	535	599	568	597	579	568	539	516	521	532	661	6791
1892—1896	618	517	609	554	547	530	507	529	450	459	467	539	6326
1897—1901	551	567	608	565	576	487	496	558	533	468	459	511	6379
1902—1906	569	521	627	622	628	548	522	542	499	492	475	539	6584
Gennemsnitlig aarlig (25 Aar)	569	524	600	571	579	528	522	540	504	478	482	556	6453
1907	641	691	649	671	648	521	476	428	423	461	492	560	6661
1908	780	698	674	658	657	561	593	540	547	492	543	549	7292
1909	624	631	720	655	590	568	472	412	410	467	492	500	6541

Udsondres Dødsfaldene blandt spæde Børn under 1 Aar fra den samlede Dødelighed, viser det sig, at denne Aldersklasse saa at sige ikke berøres af Stigningen i Marts—April Maaned, men derimod i høj Grad tager Del i Nedgangen i Eftersommeren.

		Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
Døde under 1 Aar	1907	161	130	127	139	144	130	104	81	92	106	124	131	1469
	1908	167	181	174	160	152	136	160	218	189	118	138	131	1924
	1909	155	131	142	129	120	105	85	75	87	109	104	94	1336
over 1 Aar	1907	480	561	522	532	504	391	372	347	331	355	368	429	5192
	1908	613	517	500	498	505	425	433	322	358	374	405	418	5368
	1909	469	500	578	526	470	463	387	337	323	358	388	406	5205

Sammenligningen mellem de 3 seneste Aar, af hvilke 1907 og 1909 havde en forholdsvis lav, 1908 en noget højere summarisk Dødelighedskvotient, viser tydeligt, i hvor høj Grad den spæde Alders Dødelighed under almindelige Forhold er bestemmende for den samlede Dødelighed.

Fordeling paa Aldersklasser af 1000 Døde.

	0—1 Aar.	1—5 Aar.	5—15 Aar.	15—65 Aar.	over 65 Aar.	Ialt
1882—1886	351	124	38	330	157	1000
1887—1891	303	144	55	320	178	1000
1892—1896	296	118	48	339	199	1000
1897—1901	284	86	36	365	229	1000
1902—1906	270	75	28	377	250	1000
1907	221	63	26	407	283	1000
1908	264	70	28	386	252	1000
1909	204	72	38	411	275	1000

Fordeles de døde paa Aldersklasser (Tab. 1 og Tab. 3), viser det sig, at Aldersklassen under 1 Aar ikke i noget tidligere Aar (efter 1880) har ydet et forholdsvis saa ringe Bidrag til den samlede Dødelighed som i 1909; den efterhaanden stedfindende Forskydning af Dødeligheden op mod en senere Alder fremgaar med Tydelighed af ovenstaaende Oversigt.

1000 Døde i Alderen 0—1 Aar	0—1 Maaned	2—3 Maaned	4—12 Maaned	
1882—1886	280	217	503	1000
1887—1891	266	221	513	1000
1892—1896	257	227	516	1000
1897—1901	266	240	494	1000
1902—1906	289	228	483	1000
1882—1906	272	226	502	1000
1907	354	227	419	1000
1908	296	234	470	1000
1909	323	211	466	1000

Indenfor det første Leveaar synes Dødeligheden i første Levemaaned at spille en forholdsvis fremtrædende Rolle i de Aar, i hvilke Dødeligheden blandt spæde Børn i det hele er ringe (1907, 1909), medens Tilvæksten i de Aar, i hvilke Aldersklassen 0—1 Aar har en større Dødelighed (1908), fortrinsvis falder paa de senere Maaneder af det første Leveaar.

	Levendefødte aarlig Femaarets Gennemsnit			Døde aarlig i Alderen 0—1 Aar Femaarets Gennemsnit			Døde aarlig i Alderen 0—1 Aar i pCt. af levendefødte		
	ægte	uægte	Til- sammen	ægte	uægte	Til- sammen	ægte	uægte	Til- sammen
1882—1886	8240	2042	10282	1451	720	2171	17.6	35.3	21.1
1887—1891	8597	2083	10680	1426	635	2061	16.6	30.5	19.3
1892—1896	7999	2248	10247	1301	575	1876	16.3	25.6	18.3
1897—1901	7787	2474	10261	1211	601	1812	15.6	24.3	17.7
1902—1906	9149	2904	12053	1171	603	1774	12.8	20.3	14.4
1907	9203	3193	12396	989	480	1469	10.7	15.0	11.9
1908	9483	3310	12793	1232	692	1924	13.0	20.9	15.0
1909	9148	3122	12270	855	481	1336	9.4	15.4	10.9

Beregnes det første Leveaars Dødelighed i Forhold til Antallet af levendefødte, viser Kvotienten sig atter her at være lavere end nogensinde tidligere, 10,9 pCt., og Nedgangen mod det nærmest forudgaaende Aar (27—28 %) viser sig i nogenlunde samme Forhold at være kommet ægtefødte og uægtefødte Børn til Gode.

En lignende mer eller mindre udtalt Nedgang i Børnedødeligheden forefindes i 1909 i de andre Byer, med hvilke København sammenlignes.

Døde i 1ste Leveaar paa 1000 levendefødte	1881 —1885	1886 —1890	1891 —1895	1896 —1900	1901 —1905	1906	1907	1908	1909
Kristiania	156	168	158	152	119	99	80	115	81
Amsterdam	203	199	168	146	122	106	89	95	82
Stockholm	207	182	170	169	136	90	89	87	85
Rotterdam	209	207	191	167	144	124	104	111	90
London	150	154	157	163	139	131	116	113	108
København	201	203	185	171	156	148	119	150	109
Hamburg	—	262	227	182	174	166	139	156	142
Berlin	281	264	242	218	202	177	163	168	158

Til Trods for den betydelige Fremgang, Aaret for Københavns Vedkommende kan opvise, staar dog saavel de andre skandinaviske Hovedstæder som de hollandske Byer og selv London med endnu gunstigere Forhold.

For hver 100000 Indbyggere døde:

Dødsårsag	1897	1906	1907	1908	1909	Dødsårsag	1897	1906	1907	1908	1909
	— 1906						— 1906				
1. Variolæ	—	—	—	—	—	20. Alii morbi constitut..	39	39	41	33	26
2. Dysenteria.....	—	—	—	—	—	21. Ecclampsia.....	27	19	19	23	16
3. Fb. typhoidea.....	8	4	2	7	3	22. Apoplexia cerebri ...	54	55	46	50	51
4. Diphtheria.....	11	3	7	9	9	23. Alii morbi cerebri ...	68	73	73	66	65
5. Croup	6	2	1	2	3	24. Morbus cordis.....	119	128	131	131	145
6. Scarlatina.....	10	2	2	9	17	25. Pleuritis	8	7	6	9	5
7. Morbilli	18	21	18	8	22	26. Alii morbi pectoris ..	46	38	46	48	38
8. Tussis convulsiva...	31	28	33	37	27	27. Peritonitis	17	16	12	13	15
9. Fbr. puerperalis....	4	5	4	3	1	28. Nephritis	38	36	35	43	34
10. Erysipelas	6	6	4	6	5	29. Alii morbi abdominis	82	76	66	78	68
11. Fbr. rheumatica....	5	4	2	4	2	30. Morbi extern. partium	23	22	22	26	21
12. Pneumonia crouposa.	40	41	47	44	49	31. Suicidium	31	24	26	26	29
13. Bronchopneumonia...	119	95	96	126	112	32. Casus mortiferi	37	28	40	36	29
14. Cholérine	130	146	58	143	51	33. Vitia innata.....	80	83	87	86	77
15. Alii morbi epidemici.	45	22	43	51	37	34. Atrophia infantilis...	40	20	17	22	14
16. Tuberculosis	216	190	177	189	171	35. Marasmus senilis.....	59	54	56	49	54
17. Cancer	145	153	167	152	153	36. Causa ignota.....	81	65	98	79	84
18. Syphilis.....	10	11	11	8	10	Omnes causæ mortis .	1673	1536	1517	1639	1454
19. Alcoholismus.....	20	20	24	23	21						

Af ovenstaaende sammendragne Mortalitetstabel, beregnet for 100000 Indbyggere, fremgaar det, at den forholdsvis lave Dødelighed i 1909 fortrinsvis maa tilskrives den lave Kolerinedødelighed; Nedgangen i Tuberkulosedødeligheden gør sig ligeledes bemærket; en kendelig Tilvækst forefindes paa Morbus cordis; det samme gælder Skarlagensfeber og Mæslinger; men for disse sidste Sygdommes Vedkommende drejer det sig dog om saa smaa Tal, at Tilvæksten ikke faar nogen følelig Betydning for den samlede Dødelighed.

Af Børn i 1ste Leveaar døde aarlig	Gennemsnitlig aarlig i Femaaret					1907	1908	1909
	1882	1887	1892	1897	1902			
	— 1886	— 1891	— 1896	— 1901	— 1906			
Cholérine.....	420	415	410	468	457	229	585	212
Vitia innata, Debilitas congenita ...	263	258	234	270	351	378	374	345
Bronchitis, Influenza, Pneumoni etc.	248	273	297	285	260	236	300	229
Atrofi, Rachitis	441	357	265	217	161	110	128	81
Tussis convulsiva	61	80	70	66	78	72	95	60
Syphilis congenita	35	31	20	27	38	39	34	40
Enteritis, Pleus.....	80	71	85	87	54	28	32	34
Trismus, Tetanus.....	21	13	10	8	19	29	26	16
Tuberculosis	55	59	72	45	36	26	22	18
Morbilli	46	60	32	26	25	36	17	37
Diphtheria	14	27	15	9	8	8	8	8
Scarlatina	5	6	5	2	2	0	6	2
Aliæ causæ mortis	482	411	361	302	285	278	297	254
	2171	2061	1876	1812	1774	1469	1924	1336

Indenfor det første Leveaar har alene Kolerinen forarsaget 373 Dødsfald færre end det foregaaende Aar; ogsaa Respirationsvejssygdommene vise en kendelig Nedgang, og under Rubrikerne Atrofi og Rakitis opføres ligeledes et stærkt aftagende Antal Dødsfald. I Sammenligning med disse Sygdomme og medfødt Svag-
hed eller Dannelsesfejl spiller Dødeligheden af de egentlige „Børnesygdomme“ som det ses kun en lidet fremtrædende Rolle.

Med Hensyn til Betydningen for Dødelighedsstatistikken af, at en Del i København hjemmehørende Personer, navnlig Børn, indlægges og dø paa frederiksbergske Kliniker og Hospitaler henvises til Bemærkninger i Beretningen for 1908.

1909				1909			
Paa 1000 Indbyggere	Fødte	Døde	Over- skud	Paa 1000 Indbyggere	Fødte	Døde	Over- skud
Malmø	30.5	10.6	19.9	Budapest	28.2	19.2	9.0
Rotterdam	30.8	12.6	18.2	Triest	32.7	24.6	8.1
Gøteborg	28.3	13.9	14.4	München	25.1	17.6	7.5
København	27.3	14.5	12.8	Berlin	21.6	15.1	6.5
Kristiania	25.5	12.7	12.8	Edinburg	20.9	15.3	5.6
Amsterdam	23.9	13.1	10.8	Wien	22.1	16.8	5.3
London	24.2	14.0	10.2	Rom	22.7	19.3	3.4
Belfast	28.3	18.2	10.1	St. Petersborg	27.8	24.6	3.2
Hamburg	24.4	14.6	9.8	Prag	22.1	19.1	3.0
Stockholm	23.8	14.3	9.5	Brüssel	16.8	13.9	2.9
Dublin	31.9	22.4	9.5	Milano	23.2	20.3	2.9
Dresden	23.2	14.0	9.2	Moskwa	31.8	29.6	2.2
Glasgow	26.5	17.5	9.0	Paris	17.7	17.4	0.3

I ovenstaaende efter Fødselsoverskuddet ordnede Oversigt over Fødsels-
hyppighed og Dødelighed i en Del større europæiske Byer staar Rotterdam som sædvanlig øverst med en høj Fødselskvotient og en meget lav Dødelighed. Triest, Dublin og Moskwa have endnu højere Fødselskvotienter, men samtidig langt højere Dødelighedskvotienter. Særlig lave Dødelighedskvotienter have de skandinaviske og hollandske Byer, Hamburg og London, særlig høje Kvotienter have Milano, Dublin, Triest, St. Petersborg og navnlig Moskva. Lavest Overskud har Paris, paa hvis Fødselskvotient og Dødelighedskvotient der kun er ringe Forskel.

	Fødselskvotient	Dødelighedskvotient	Overskudskvotient
højest	32,7 Triest	29,6 Moskwa	19,9 Malmø
	27,3 København	14,5 København	12,8 København
lavest	16,8 Brüssel	10,6 Malmø	0,3 Paris

Af medikolegale Dødsattester, som i Henhold til Lov af 4. Maj 1875 skulle udstedes i Tilfælde af Selvmord, saavel som naar Lig opdrive, Personer eller Fostre findes døde, eller naar Mennesker omkomme ved ulykkelig Hændelse, samt naar ellers Undersøgelse er indledet fra det offentliges Side i Anledning af et indtruffet Dødsfald, indkom i 1909 ialt 307 eller paa det nærmeste det sædvanlige Antal.

Ifølge Mortalitetstabellen omkom ialt 129 Personer ved *ulykkelig Hændelse*, herunder medregnet 2 Tilfælde af Manddrab, mod 161 i 1908, 174 i 1907, 122 i 1906, 155 i 1905 og 152 i 1904. Af disse 129 omkom 30 Mænd og 14 Kvinder ved Fald eller Knusning (herunder indbefattet Overkørsel), 18 Mænd og 2 Kvinder ved Drukning, 8 Mænd og 3 Kvinder ved Kvælning (herunder Ihjælligning), 1 Mand ved Vaadeskud, 9 Mænd og 3 Kvinder ved Forbrænding eller Skoldning, 1 Mand ved Forfrysning og 2 Mænd og 3 Kvinder ved Forgiftning (deraf en ved Belysningsgas, 1 ved Kulos og 3 ved ubekendt Gift) samt 26 Mænd og 7 Kvinder ved forskellige ikke tilstrækkeligt nøjagtigt angivne Ulykkestilfælde. Ved 25 af disse Ulykkestilfælde er der ikke foretaget medikolegalt Ligsyn, men udfærdiget almindelig Dødsattest, enten fordi Døden først indtraf efter nogle Dages Lægebehandling, sædvanligvis paa Hospital, eller fordi Politiet efter de foreliggende Omstændigheder ikke fandt Anledning til at lade foretage medikolegalt Ligsyn (jfr. Bemærkninger herom i Aarsberetning for 1906, S. 37).

Der forøvedes i Aarets Løb 134 *Selv mord* mod 117 i 1908, 116 i 1907, 105 i 1906, 148 i 1905 og 141 i 1904; 113 *Selv mord* forøvedes af Mænd, 21 af Kvinder. 5 Mænd affivede sig ved Drukning, 82 Mænd og 10 Kvinder ved Hængning, 15 Mænd og 3 Kvinder ved Skydning, 3 Mænd og 1 Kvinde ved Snit eller Stiksaar, 5 Mænd og 3 Kvinder ved Gift (heraf 4 ved Gas, 1 ved Opium, 1 ved Sublimat, 1 ved Karbolsyre og 1 ved ubekendt Gift), samt 2 Mænd og 4 Kvinder ved Nedstyrtning og 1 Mand ved Overkørsel af Jernbanetog.

Desuden er der foretaget 70 medikolegale Ligsyn i andre Tilfælde, navnlig ved pludselig Død, som i 13 Tilfælde skyldtes Alkoholisme, i 6 Tilfælde forskellige andre Sygdomme, medens der i 51 Tilfælde ikke lod sig paavise nogen bestemt Dødsarsag.

Paa Københavns Hospitaler døde i 1909 ialt 3150 Personer, o: c. 48 pCt. af samtlige Dødsfald, nemlig paa Kommunehospitalet 1305 (deraf 26 paa Filialen paa St. Johannes Stiftelse, 31 paa St. Josephs Hospital, paa St. Elisabeths Hospital 16, paa St. Lucas Stiftelsen 5, paa Diakonissestiftelsen 2 og 153 paa forskellige private Kliniker), paa Blegdamshospitalet 236, paa Øresundshospitalet 334, paa Sundby Hospital 51, paa Hospitalet i Baldersgade 54, paa St. Johannes Stiftelsens Sygehus 238, paa Almindeligt Hospital 171, paa Alderdomshjemmet 107, paa Ladegaardens Sygeafdeling 22, paa Frederiks Hospital 206, paa Fødsels- og Plejestiftelsen 88 (deraf 72 spæde Børn, 12 Barselkvinder og 4 gynækologiske Patienter), paa St. Josephs Hospital 274 (deriblandt de forannævnte Kommunepatienter), paa Dronning Louises Bernehospital 64 og paa Garnisonssygehuset 30.

Foruden de tidligere omhandlede 12270 levendefødte Børn bragtes der i 1909 endnu 299 dødfødte Børn til Verden. De i den foreskrevne „Generaltabel over dødfødte“ krævede Oplysninger om de dødfødtes Køn, Legitimitet og Modenhedsgrad samt Oplysninger om Hyppigheden og Arten af anvendt Kunsthjælp m. m. findes i efterfølgende Tabel sammenstillet med tilsvarende Oplysninger for de forudgaaende Aar fra 1882 at regne.

Generaltabel over Dødfødte	Fosterets Modenheds Grad								MedTegn til For- raadnelse	Fødslen fuldførtes ved								Totalsummen af dødfødte Børn				
	For tidlig født				Fuldbaaret					Naturen	Instru- menter		Vending		Frem- trækning		Ægte		Uægte		Tilsammen	
	Ægte		Uægte		Ægte		Uægte				Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige		Dreng
	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige														
1882—1886	48	46	23	23	72	53	13	12	103	115	103	16	7	10	11	14	14	120	99	36	35	290
1887—1891	51	51	19	19	74	52	16	14	108	160	136	14	11	13	8	14	12	125	103	35	33	296
1892—1896	39	41	17	19	63	42	11	9	99	90	82	15	7	11	10	14	12	102	83	28	28	241
1897—1901	52	44	24	17	63	45	14	11	122	104	81	17	10	15	11	16	16	115	89	38	28	270
1902—1906	60	44	19	19	62	51	16	12	135	108	95	20	11	14	7	16	12	123	94	35	31	283
1907	55	48	34	21	57	45	21	15	144	122	99	19	13	10	10	16	7	112	93	55	36	296
1908	52	53	31	31	75	59	13	12	145	116	111	24	13	13	18	18	13	127	112	44	43	326
1909	42	44	24	28	73	57	16	15	142	102	101	25	16	15	16	13	11	115	101	40	43	299

Med Hensyn til de dødfødte Børns Køn, Fuldbaarehedsgrad og Legitimitet sammenholdt med de tilsvarende Forhold for de levendefødte Børns Vedkommende, henvises til efterfølgende Oversigt:

	Af 1000 levende- fødte vare:				Af 1000 død- fødte vare:				Af 1000 fuldb. dødfødte vare:				Af 1000 ufuldb. dødfødte vare:			
	M.	K.	ægte	uægte	M.	K.	ægte	uægte	M.	K.	ægte	uægte	M.	K.	ægte	uægte
1882—1886	511	489	801	199	536	464	755	245	565	435	832	168	506	494	672	328
1887—1891	513	487	805	195	539	461	770	230	575	425	807	193	499	501	729	271
1892—1896	510	490	781	219	541	459	769	231	591	409	840	160	487	513	692	308
1897—1901	510	490	763	237	566	434	754	246	581	419	814	186	553	447	697	303
1902—1906	513	487	759	241	558	442	765	235	556	444	797	203	559	441	734	266
1907	510	490	742	258	564	436	693	307	565	435	739	261	563	437	652	348
1908	513	487	741	259	525	475	733	267	554	446	844	156	497	503	629	371
1909	509	491	746	254	518	482	722	278	553	447	807	193	478	522	623	377

I Tilslutning til „Generaltabellen“ kan, efter Jordemødrenes Anmeldelser om Dødfødsler, endnu meddeles følgende Oplysninger om forskellige nærmere Omstændigheder ved Fødselen: Ansigtsstilling forekom 7 Gange, Pandestilling 1 Gang, Skulderstilling 3 Gange, Skraaleje 12 Gange, Underkropstilling 1 Gang, Sædestilling 37 Gange, Fodstilling 18 Gange, fremfalden Arm 3 Gange, fremfalden Navlesnor 19 Gange. Navlesnoren var omslynget 8 Gange, meget kort 2 Gange og fastvokset i Hinderne 1 Gang; Moderkagen var forliggende 9 Gange og løsnedes 20 Gange for tidligt. Langvarig og besværlig Fødsel forekom 6 Gange ved snevert Bækken, 4 Gange ved for tidlig Afgang af Foster vandet, 5 Gange som Følge af Vesvækkelse og 11 Gange uden nærmere Angivelse af Aarsagen. I 2 Tilfælde havde Moderen Krampe og i 6 Tilfælde anden Sygdom; Syfilis forekom 14 Gange. Skræk, Fald, Overanstrengelse anføres 8 Gange og Operation paa Fosteret er foretaget ligeledes 8 Gange. 10 Foster betegnes som mere eller mindre misdannede.

Mødrenes Alder opgives saaledes:

15—20 Aar	.....	13	35—40 Aar	.....	44
20—25	—	66	40—45	—	20
25—30	—	80	45—50	—	3
30—35	—	66	Uangivet	.....	7

B.

Offentlig Sundhedspleje.

Karantænevæsen.

I Aaret 1909 er der sket Anmeldelse om Sundhedstilstanden ombord paa 7719 Skibe med Tonnage 1,949,323 Rg. Tons (heri indbefattet Orlogs- og Lystfartøjer, Bugserbaade, Lægtene etc.), som dels vare forbigaaende, dels indgaaende, ialt med en Besætning af 52362 Mand og 18098 Passagerer.

Af disse Skibe og Fartøjer bordedes, dels af Karantæneofficianterne, dels af Lægepersonalet 3300.

Antallet af de i Havnen indgaaede Dampskibe i udenrigs Fart, der ere fritagne for Anmeldelsespligt til Karantænekontoret (medindbefattet Dampskibe til nordre Toldbod), var 4962.

Ved Aarets Begyndelse foretoges i Henhold til Justitsministeriets Bekendtgørelse af 12. og 19. September 1908 „Almindeligt Eftersyn“ for Kolera af Skibe fra finske og russiske Havne ved Østersøen, fra russiske Havne ved det sorte og det Azowske Hav, fra Havnene i Ægypten og ved det røde Hav, samt fra Havnene i Tonkin, Cochinchina og Ostindien, derunder indbefattet de nederlandske Kolonier. Den 6. April ophævedes Eftersynet af Skibe fra finske og russiske Havne ved Østersøen med Undtagelse af St. Petersborg og Kronstadt, som endnu ved Aarets Udgang vare underkastede Eftersyn. For de nævnte 2 Havnes Vedkommende paabødes under 25. Juni 5 Dages Eftersyn af Mandskab og Passagerer. Den 7. Juli blev paabudt Eftersyn af Skibe fra Archangel, hvilket bestod endnu ved Aarets Udgang. Den 23. Juli beordredes Eftersyn af Skibe fra Riga med 5 Dages Eftersyn af Mandskab og Passagerer, hvilket atter ophævedes den 30. November. Fra 31. August til 23. September var ligeledes Rotterdam underkastet Eftersyn for Kolera.

Fra samtlige nævnte Havne ankom og undersøgte af Lægerne 354 Skibe med 8256 Mands Besætning og 8655 Passagerer, nemlig:

fra St. Petersborg og Kronstadt.....	173	Skibe
— russiske Havne ved Østersøen og Archangel.....	120	—
— finske Havne.....	20	—
— russiske Havne ved det sorte og det Azowske Hav....	3	—
— Rotterdam.....	5	—
— Østasien.....	33	—

354 Skibe

Paa nævnte 354 Skibe fandtes 16 Syge med lettere Affektioner; desuden indkom den 21. Juli dansk Damper „Dora“ fra St. Petersborg, paa hvilket en Fyrbøder 2 Dage i Forvejen var død af Kolera og begravet i aaben Sø. Skibet blev desinficeret, og 2 Mand, som led af Diarrhoe, indlagdes paa Øresundshospitalet. Den 8. August indkom norsk Damper „Pine-branch“ med en Fyrbøder, som var død paa Rejsen fra St. Petersborg af Kolera. Justitministeriet gav Tilladelse til, at Liget maatte brændes, og efter endt Desinfektion fortsatte Skibet sin Rejse.

Fra Skibe, som ikke vare underkastede „Almindeligt Eftersyn“, blev der i 51 Tilfælde forlangt Lægehjælp. Der fandtes 56 Syge, deriblandt 13 med Kønssygdomme, 2 med tyfoid Feber, 1 med Beri-Beri, 1 med Dysenteri, 2 med Alkoholisme. Der ilandbragtes 9 Lig.

Vaccination.

1) Paa den kgl. Vaccinationsanstalt forefandtes ifølge Anstaltens trykte Beretning ved Begyndelsen af 1909 en Beholdning fra 1908 af 37300 Portioner animal Vaccine. I Aarets Løb fremstilledes der 173420 Portioner, hvorefter Anstalten ialtsaa ialt har haft 210720 Portioner til Disposition. Heraf medgik til Vaccination paa Anstalten c. 6000 Portioner, til Podning af Kalve 4725 Portioner, til forskellige Forsøg og Prøvevaccinationer c. 500 Portioner; efter Rekvisition af Læger og forskellige Institutioner udsendtes 130430 Portioner (i 3213 Forsendinger); desuden afgaves til udenlandske Anstalter 1600 Portioner; ved Aarets Udgang havde Anstalten 30770 Portioner i Behold.

Af den udsendte Vaccine modtog Københavns kommunale Vaccinationsanstalt 1375 Portioner, forskellige københavnske Hospitaler og Stiftelser ialt 660 Portioner, privat praktiserende Læger i København 6845 Portioner; med de paa Statsanstalten til Vaccination anvendte 6000 Portioner har Hovedstadens samlede Forbrug af Vaccine ialtsaa andraget 14880 Portioner.

Paa den kgl. Vaccinationsanstalt vaccineredes i Løbet af 1909 ialt 5362 Børn, med positivt Resultat ved første Vaccination hos 5325 og ved Omvaccination hos endnu 14, ialt 5339 af 5341 til Eftersyn mødte, α : 99,96 %; 21 Børn udebleve fra Eftersyn).

Der foretoges ialt 58 Revaccinationer.

Iøvrigt henvises til Anstaltens trykte Beretning (Maanedsskrift for Sundhedspleje, Marts 1910.)

2) Den kommunale Vaccinationsanstalt har i Aaret 1909 været holdt aaben hver Torsdag fra den 4. Marts til den 4. November, paa hvilken sidste Dag der dog kun foretoges Eftersyn af de den foregaaende Ugedag vaccinerede.

Der blev ialt vaccineret 1642 (mod foregaaende Aar 1679). Det største Antal Vaccinationer, nemlig 159, faldt paa den 11. Marts, det mindste, ingen, paa den 20. Maj (Kristi Himmelfartsdag). Der benyttedes udelukkende animal Vaccine fra den kgl. Vaccinationsanstalt. Der har ikke været nævneværdige Komplikationer. Der forefaldt 7 Revaccinationer. Tallet paa 1. Gang vaccinerede var 1635.

Fordelingen efter Køn og Alder ses af følgende Tabel:

Alder i Aar	Drenge	Piger	Tilsammen
0—1	12	6	18
1—2	34	30	64
2—3	72	66	138
3—4	71	63	134
4—5	80	78	158
5—6	88	88	176
6—7	318	307	625
7—8	142	168	310
over 8	8	11	19
	825	817	1642

Udfaldet af Vaccinationen var følgende: positivt hos 1572, 7 ikke mødt til Eftersyn. Af 55 Omvaccinationer (1 blev ikke omvaccineret) positivt Udfald hos 28.

Virksomheden under Sundhedskommissionen.

Til Oplysning om Kredslægepersonalets Virksomhed, om Tilsynet med Plejebørn, Virksomheden paa Sundhedskommissionens Laboratorium, Kontrollen med Drikkevand, Desinfektionsstationens Virksomhed m. m. tjene efterfølgende Oversigter.

De af Lægepersonalet (9 Kredslæger og 2 Dyrlæger) udførte Undersøgelser, afgivne Erklæringer og Skøn androg i 1909:

	Under- søgelser	Udfærdigelser Skriftlige
I. Tilsyn med epidemiske Sygdomme.....	676	825
II. Tilsyn med andre sanitære Forhold.....	395	687
III. Erklæringer i Sundhedskommissionssager:		
a) Afløbsforh. og off. Renligh. (Sh.-Vedt. Afsn. II og III)	142	109
b) Latrinvæsen, Renovation m. m. (Sh.-Vedt. Afsn. IV)	301	347
c) Skadelige Næringsveje (Sh.-Vedt. Afsn. V)	143	149
d) Tilsyn med Næringsmidler (Sh.-Vedt. Afsn. VI)....	1214	1940
e) Boliger, Logishuse (Sh.-Vedt. Afsn. VII og VIII)..	305	325
f) Smitsomme Sygdomme (Sh.-Vedt. Afsn. IX)	68	74
g) Plejebørnstilsyn (Sh.-Vedt. Afsn. XI)	1363	1431
h) Forskellige andre Forhold	163	247
	4770	6134

Ifølge Sundhedsvedtægtstillægget af 2. November 1907 vedrørende **Beværetningen og Indretningen af Beværtningslokaler** skulde Tillæggets Bestemmelser uden Afslag gøres gældende overfor nye Beværtninger, medens Sundhedskommissionen bemyndigedes til at lempe Vedtægtens Fordringer, naar en ny Lejer overtog et Lokale, der tidligere havde været benyttet til Beværternæring, ligesom

det bestemtes, at Sundhedskommissionen i disse Tilfælde ikke kunde stille Førdring om Forandring i Henseende til Loftshøjden eller Gulvets Beliggenhed i Forhold til Gadeniveau. Da disse Bestemmers Affattelse viste sig at medføre, at Lempelser i Vedtægtens Krav maatte kunne forventes for Lokaler, i hvilke der for lange Tider siden havde været drevet Beværtning, men som derefter havde været benyttet paa anden Maade, fremkom Sundhedskommissionen med Forslag om, at der i saa Henseende skulde trækkes en Grænse, saaledes at Kravet om Lempelser kun skulde kunne gøres gældende for saadanne Lokalers Vedkommende, som i et nærmere bestemt begrænset Tidsrum havde været benyttet paa anden Maade. Sundhedskommissionens Forslag vandt Kommunalbestyrelsens Bifald, og i Overensstemmelse dermed anmodedes Justitsministeriet om Stadfæstelse for en Vedtægtsændring, hvorefter der til Lokaler, som vel tidligere havde været benyttede til Beværtning, men af hvilke der i over et Aar var gjort andet Brug, skal stilles de samme Krav som til nye Beværtninger. — Dette Vedtægtstillæg stadfæstedes af Justitsministeriet under 7. Juni 1909.

De oprindelige Bestemmelser i Sundhedsvedtægtstillægget af 3. Maj 1904, § 12, 6 Stk. om, **hvilke Varer der i blandede Mælkeforretninger maa forhandles sammen med Mælk**, gav hurtigt Anledning til Besværinger fra de Handlendes Side og Henvendelser til Kommunalbestyrelsen om Ændringer af Vedtægtens Bestemmelser paa dette Punkt. De Forhandlinger, hvortil disse Henvendelser gav Stødet, førte dels til et Vedtægtstillæg af 24. September 1906, hvorved Chokolade og Frugtsaft paa Flasker optoges mellem de Varer, der kunde forhandles sammen med Mælk, dels til en Vedtægtsændring af 3. Februar 1908, hvorved den paagældende Passus fik en fornyet Affattelse, som dog heller ikke viste sig i Stand til at afværge, at Bestemmelserne hist og her ramte de Næringsdrivende haardere end tilsigtet. Fornyeede Forhandlinger. I 1909 fik den omstridte Vedtægtsbestemmelse atter en ny Redaktion; under 23. Juni 1909 stadfæstede Justitsministeriet følgende Affattelse:

„Blandede Detailforretninger, i hvilke der d. 1. Maj 1904 forhandlede Mælk og Fløde sammen med andre Varer end de ovenfor nævnte*), kan Sundhedskommissionen for den daværende Indehavers og eventuelt hans Enkes Levetid tillade fortsatte paa lignende Maade som da, dog kun for saa vidt Forretningen drives paa samme Sted, som ved Tilladelsens Meddelelse (eller i umiddelbar Nærhed deraf) og med Udelukkelse af saadanne Varesorter, som efter Sundhedskommissionens Skøn under ingen Omstændigheder bør forhandles sammen med Mælk“.

Ogsaa i de under Hensyn til Loven om indenrigs **Kødkontrol** af 6. April 1906 reviderede Bestemmelser i Sundhedsvedtægtens §§ 32—35, der stadfæstedes under 13. Maj 1908 (se Beretningen for 1908, S. 58—60) bragte Aaret 1909 en

*) Brød, Kager, Mel, Gryn, Smør, Margarine, Fedt, Æg, Sodavand og Øl paa Flasker, Sukkervarer fra lukkede Beholdere, Chokolade og Frugtsaft paa Flasker.

Ændring, idet Hovederne af Spædekælve, Faar, Lam og Geder ved et Vedtægtstillæg af 27. Juli 1909 fritoges for den i § 32^s omhandlede Stempling.

Som allerede i Beretningen for 1908 berørt fremsendte Sundhedskommissionen med Skrivelse til Magistraten dat. 30. Marts 1909 et **Forslag til en ny Sundhedsvedtægt**, i hvilken dels de talrige i Aarenes Løb fremkomne Tillæg til Vedtægten af 1886 ere indførte, dels forskellige nye Bestemmelser foreslaas optagne, og ældre Bestemmelser foreslaas ændrede efter indvundne Erfaringer. Forslaget, der med enkelte Ændringer tiltraadtes af Magistraten, blev af Borgerrepræsentationen overgivet til et Udvalg, i hvilket det for Tiden behandles.

I efterfølgende Skrivelse, dat. 30. Marts 1909, med hvilken Sundhedskommissionen tilstillede Magistraten sit Forslag til en ny Sundhedsvedtægt, gives en Oversigt over Forslagets væsentligste Afvigelser fra den nugældende Vedtægt:

»Tanken om en almindelig Revision af den for Staden København gældende Sundhedsvedtægt har allerede i adskillige Aar været oppe, indtil den i den senere Tid har paatrængt sig som en bydende Nødvendighed. Gennemgaar man de 81 Paragrafer, som udgjorde den under 15de Juni 1886 stadfæstede Sundhedsvedtægt, og sammenholder dem med de Ændringer og Tilføjelser, som senere Tillæg have skabt, vil man se, at kun faa af Bestemmelserne bestaa i uforandret Skikkelse. Dette kan ikke undre, naar man betænker, at den sidste Kodifikation af Sundhedsvedtægten er over 22 Aar gammel, og naar man ser hen til, hvad alene den mellemliggende Lovgivning har maattet medføre af nødvendige Forandringer og Tilføjelser, hvortil saa kommer de Tillæg, som uden direkte Paavirkning af givne Love i Tidens Løb ere blevne til som Følge af Byens Udvikling og Udvidelse, nye Indretningers Opstaaen og de stigende Krav til tidssvarende sanitære Bestemmelser paa saa mange Omraader. Hvad der i Øjeblikket er gældende Sundhedsvedtægt i København, kan de, der ikke daglig beskæftige sig dermed, overhovedet næppe udfinde paa egen Haand, og selv de, der til Stadighed omgaas dens mange Bestemmelser, maa søge disse paa saa mange forskellige Steder og sammenholde saa mange forskellige Bind af Lovsamlingen eller saa mange Særtryk med hinanden, at Billedet af en samlet Sundhedsvedtægt næsten er ved at udslettes.

Men hvor paakrævet en Kodifikation end altsaa er, vilde et blot og bart Optræk af, hvad der i Tidernes Løb er blevet Bestanddele af Vedtægten, dog ikke tilfredsstillende. Ere end mange vigtige Tillæg blevne til just i de senere Aar, saa at de kun i ringe Grad opfordre til Forandring, er der dog en Del af de gældende Bestemmelser, som der i de forløbne Aar ikke er rørt ved, uden at det dog derfor kan siges, at de ikke trænge til at underkastes en Prøvelse for derefter eventuelt at forandres, og til en saadan Prøvelse og Ændring er Tilvejebringelsen af en ny samlet Vedtægt den bedste Anledning.

Med Hensyn til Betimeligheden af en Revision i nævnte Forstand har Sundhedskommissionen ment at kunne gaa ud fra, at der siden Indlemmelserne af 1901 og 1902 er hængaaet saa lang Tid, at der ikke længere i Ønsket om at erhverve nøjere Kendskab til Forholdene i de nye Bydele kunde findes Anledning til at udskyde Revisionen, og Tanken om en saadan vandt ogsaa allerede i 1906 Tilslutning fra Magistraten, cfr. sammes Skrivelse til Kommissionen af 5. Oktober 1906 (Journal Nr. 742).

Som sit Forslag har Sundhedskommissionen nu udarbejdet det i vedlagte trykte Bilag indeholdte »Forslag til Sundhedsvedtægt for Staden København«. Idet man tillader sig at anbefale dette Forslag til Kommunalbestyrelsens Vedtagelse og derpaa følgende Stadfæstelse, skal Kommissionen med Hensyn til de Afvigelser fra de nugældende Bestemmelser, som ikke er aldeles uvæsentlige, hidsætte følgende:

ad Kapitel I.

Det i den nuværende Vedtægts § 1 anvendte Ord: »Inderreden« kan ikke længere benyttes, da Benævnelserne Yderred og Inderred ifølge Kundgørelse af 28de Februar 1901 ikke længere maa bruges; det findes herefter naturligt at lade Vedtægten omfatte »Reden, Havnen og de Skibe, der henligge der«.

Med Hensyn til den i § 2 som nyt 2det Punktum i 1ste Stykke gjorte Tilføjelse bemærkes, at Formandens og Stadslægens Funktioner i Sundhedskommissionen i deres Forfald maa varetages af andre paa deres Vegne, og at det er naturligt i Sundhedsvedtægten udtrykkeligt at udtale, hvem der kan fungere.

Om det nye 2det Stykke til § 2 bemærkes følgende:

Forskellige i den senere Tid for Sundhedskommissionen foreliggende Sager har givet Kommissionen Anledning til Drøftelse af det forøvrigt ikke nye Spørgsmaal, om der ikke i Sundhedsvedtægten burde tilvejebringes en Hjemmel for Sundhedskommissionen til, hvis det af Hensyn til Forretningernes Fremme skønnes formaalstjenligt, og i det Omfang, hvori Kommissionen af samme Hensyn maatte finde det hensigtsmæssigt, at overdrage Afgørelsen af visse af de under Kommissionens Bestemmelser hørende Spørgsmaal til det til dens Raadighed stillede Personale, dog at det i ethvert Tilfælde, hvor saadan Behandling har fundet Sted, skal staa vedkommende aabent at forlange den trufne Afgørelse prøvet af Sundhedskommissionen.

Den fornyede Drøftelse af dette Spørgsmaal har ført til, at et Flertal af Kommissionen: Stadslægen, Borgmesteren, Konferensraad Øllgaard og Dr. Ottesen have fundet det rettest at foreslaa den Tilføjelse til § 2, som fremtræder som et nyt 2det Stykke.

Naar der i den her omhandlede Bestemmelse tales ogsaa om Sagers Afgørelse ved et eller flere af Kommissionens Medlemmer, er det, fordi Flertallet har ment, at en Bemærkning herom, selv om den ikke maatte være nødvendig, dog er naturlig ved Siden af Udtalelsen om, at Sundhedskommissionen, naar det findes ønskeligt, skal kunne overdrage Afgørelsen af visse Grupper af Sager til det til dens Raadighed stillede Personale. Med Hensyn til dette sidstnævnte Forslag skal Flertallet næst at henvise til Borgerrepræsentationens Forhandlinger 1906—07 Side 874—925 og Side 969—1024 bemærke, at den stadige Stigning i Antallet af Sager, der høre under Sundhedskommissionen, kan ventes at ville gøre det ønskeligt for Kommissionen at kunne overdrage Afgørelsen af visse Sager til det under Kommissionen hørende Personale — i hvilken Henseende bemærkes, at Antallet af Sager, i hvilke Kredslægenes eller Dyrslægenes Indstillinger ere blevne fulgte uden at give Anledning til Diskussion i Kommissionen, altid har været ret betydeligt — og at det derfor efter Flertallets Mening er naturligt, at en ny Sundhedsvedtægt ikke udgaar, uden at en Hjemmel til at kunne forholde sig som anført optages deri, men at det ikke er muligt paa Forhaand at opgive, hvilke Grupper af Sager der vil kunne blive Tale om at behandle paa anførte Maade; Spørgsmaalet herom maa til enhver Tid afgøres ved Sundhedskommissionens eget Skøn over, hvad der i saa Henseende gavner Forretningernes tilbørlige Fremme bedst. En Selvfølge er det, at naar en Sag er blevet behandlet paa den omtalte Maade, skal det altid staa vedkommende frit for at indanke Sagen for Sundhedskommissionen.

Et Mindretal — Formanden — kan ikke tiltræde den af Flertallet fremsatte Indstilling om det her omhandlede Emne. Første Del af Indstillingen, der gaar ud paa, at Sundhedskommissionen skal være bemyndiget til at overdrage Afgørelsen af visse Grupper af Sager til et eller flere Medlemmer, finder Mindretallet overflødig, thi det staar formentlig allerede nu og uden en saadan Bemyndigelse Sundhedskommissionen aabent selv at bestemme, at visse Grupper af Sager afgøres af et eller flere af dens Medlemmer, og en saadan Ordning har ogsaa i lang Tid været indført i Sundhedskommissionen. Den anden Del af Indstillingen, at Sundhedskommissionen kan overdrage Afgørelsen af visse Sager til det til Sundhedskommissionens Raadighed staaende Personale, finder Mindretallet urigtig. Ved en saadan Ordning vil der idelig komme til at foreligge afvigende Afgørelser i ganske ensartede Sager. Hvad der vil blive tilladt i én Lægekreds, vil, selv om Tilfældene ere ganske ens, kunne blive nægtet i en anden Kreds, men det er af største Betydning, at Sundhedskommissionens Afgørelser i ensartede Sager ikke blive afvigende fra hinanden saaledes, at de Borgere, der have Sager at forelægge Sundheds-

kommissionen, forud nogenlunde kan vide, hvorledes Sundhedskommissionens Stilling er. Det vil ogsaa nok vise sig at være en Fejltagelse, hvis man tror ved en saadan Ordning at fremme Sagernes Afgørelse; i alt Fald vil upaatvivlelig Enhver, der fra en Kredslæge eller Veterinærlæge faar enten et Afslag eller en til Betingelser knyttet Tilladelse, ikke undlade at forlange Sagen forelagt Sundhedskommissionen, og den Tid, der er hengaaet med at erhverve Kredslægens eller Veterinærlægens Resolution, er saaledes spildt. For at Mindretallet kunde give anden Del af det her omhandlede Forslag sin Tilslutning, maatte der optages i Sundhedsvedtægten en udtrykkelig Bestemmelse om, at der i de Sager, i hvilke det overdrages det til Sundhedskommissionens Raadighed staaende Personale at tage Bestemmelse, ikke maa træffes nogen Afgørelse, forinden Stadslægen har godkendt den Afgørelse, vedkommende Læge agter at træffe, men da Stadslægen har ment ikke at kunne tiltræde et Forslag herom, maa Mindretallet fraraade anden Del af Indstillingen. Den første Del anser Mindretallet som foran bemærket for overflødig.

Den i § 3 foreslaaede Tilføjelse om, at der til Sundhedskommissionens Raadighed stilles et nærmere bestemt Antal Mænd med Kendskab til Bygningsforhold og til sanitærtekniske Indretninger, er tænkt som det første Skridt til Indførelsen af en Boliginnspektion her i Staden. Og skønt Sundhedskommissionen fremdeles ikke i sin nuværende Virksomhed har følt Savnet af bygningsteknisk Medhjælp og i saa Henseende stadig kan henholde sig til sin Skrivelse til Magistraten af 4. November 1904, har Kommissionen dog, som det vil ses, tænkt sig, at de nævnte med Kendskab til Bygningsforhold udrustede Mænd tillige kunde blive den bygningstekniske Medhjælp for Kommissionen, hvorom der allerede i Borgerrepræsentationens Møde d. 12. September 1904 var Forslag fremme, cfr. tillige Borgerrepr. Forhdl. 1906—07, S. 874—925 og S. 969—1024.

ad Kapitel II.

Kapitlet, der er væsentlig afvigende fra det nuværende, er udarbejdet i Direktoralet for Vej- og Kloakanlægene.

Hvis der tidligere har kunnet rejses Spørgsmaal om, hvorvidt der i de tilsvarende nugældende Bestemmelser haves udtrykkelig Hjemmel til at forlange aabne Afløb indenfor en Ejendoms Grænser erstattede af lukkede, paa hvilken Beføjelse Sundhedskommissionen maa lægge megen Vægt, vil Bestemmelsen i § 11, 2det Stykke nu fjerne enhver Tvivl.

§ 11, 7de Stykke optager i sig blandt andet den nugældende Sundhedsvedtægts § 24.

ad Kapitel III.

Bestemmelsen i § 14, 2det Stykke er ny. Et Mindretal i Kommissionen (Borgmesteren og Konferensraad Øllgaard) ønsker Ordet: »straks« i sidste Linie af 2det Stykke ombyttet med »snarest muligt«. I 3die Stykke har man undgaaet Benyttelsen af Ordet: »brolagt«, som kan tydes paa forskellig Maade.

§§ 15 og 16. Forslaget har i alt væsentligt bibeholdt den Affattelse, som Paragrafferne nu har efter Tillæget af 17. August 1906. Det nye 2det Stykke i § 15 er enslydende med en tilsvarende Bestemmelse i det Forslag til en Sundhedsvedtægt for Frederiksberg Kommune, som for Tiden behandles af Frederiksberg Kommunalbestyrelse.

ad Kapitel IV.

For Latriners Vedkommende er Forslagets § 17 i det væsentlige i Overensstemmelse med de nugældende Bestemmelser cfr. Tillægene af 9. Juli 1898 og 17. August 1906; 2det og 5te Stykke svare til henholdsvis § 59, 2det Punktum og § 58 i den endnu gældende Bygningslov af 12. April 1889; 6te Stykke om Nødtørftsrums ved Bygninger, der ere under Opførelse, svarer til Bestemmelsen i § 58, 2det Stykke i det af Kommunalbestyrelsen nys vedtagne Forslag til en ny Byggeslov, cfr. § 4 i Forslag til Bygningsvedtægt for Staden København.

Bestemmelserne om Pissoirer, som nu findes i § 17, cfr. Tillæg af 17. August 1906, ere udskudte af § 17 og henviste til en særlig § (20).

Den nugældende § 18, cfr. Tillæg af 9. Februar 1907, er ved successive Bekendtgørelser, udfærdigede i Henhold til Tillæg af 24. December 1900, nu sat i Kraft for hele Staden København. Paragraffen foreslaas i den ny Vedtægt optaget i uforandret Skikkelse kun med en Tilføjelse til 1ste Stykke om Adgang til Lempelser for Landbrugs og Gartneriers Vedkommende, cfr. Forslagets § 30, sidste Stykke.

§ 19 er hovedsagelig svarende til nuværende § 19, hvis 1ste Stykke der ikke længer er Trang til.

§ 20 svarer som foran berørt til en Del af nuværende § 17 (cfr. Tillæg af 17. August 1906). Den foreslaaede Tilføjelse om Pissoirer i Gaarde, mod hvilke Beboelresrum have Vinduer, behøver formentlig ingen nærmere Begrundelse.

ad Kapitel V.

Blandt skadelige Næringsbrug er under 1ste Klasse foreslaaet medoptaget »Ægpræservering«, under 2den Klasse »Metalsmelteri« og »Kradsuldsfabrikation«, medens »Tilvirkning af Gas til Belysning, Opvarmning og Motorbrug« er flyttet fra 1ste til 2den Klasse; iøvrigt ere §§ 21—23 svarende til den nugældende Vedtægts §§ 20—22, saaledes som disse ifølge Tillæg af 18. Marts 1907 ere affattede.

§ 24, cfr. nugældende § 23, 1ste Stykke.

§ 25, cfr. nugældende § 23, 3die og 4de Stykke (Tillæg af 22. Februar 1896).

§ 26 svarer i Hovedsagen til nuværende § 23, 2det Stykke; de to sidste Stykker i Paragraffen ere Forbud, som længe have bestaaet, cfr. Cirkulære fra Sundhedskommissionen af 6. Februar 1892 og Reglement for mindre Kludeforretninger af 15. Januar 1889.

§ 27, cfr. nugældende § 25.

§ 28, cfr. nugældende § 26, 1ste Punktum, saaledes som dette ifølge Tillæg af 29. Juni 1908 er affattet. Ved dette Tillæg bortfaldt 2det Punktum af § 26.

§ 29, cfr. nugældende § 27, 2det Stykke. 1ste Stykke af § 27 bortfaldt ved Tillæg af 29. Juni 1908.

I § 30, cfr. de nu bestaaende §§ 28 og 29, er Bestemmelserne om Oplag af Hus- og Gadeaffald og om Svinehold udskudte til efterfølgende §§ og Paragraffen handler herefter alene om Gødning. Dens første Stykke er, bortset fra Bestemmelsen om Afstand til nærmeste Brønd, en Gentagelse af den nugældende Bygningslovs § 61; dennes Bestemmelse om en Afstand af 3 Alen til nærmeste Brønd kan ikke forandres ved en Vedtægtsbestemmelse, men da det nys vedtagne Forslag til en ny Byggeslov ikke har gentaget Bestemmelsen i den nugældende Bygningslovs § 61, cfr. derimod Forslagets § 95, vil der, hvis Forslaget ophøjes til Lov, formentlig ikke være noget til Hinder for for fremtidige Grubers Vedkommende at udvide Afstandsbestemmelsen til 3 m. Med § 39, 4de Stykke maa sammenholdes den foran omtalte Tilføjelse til § 18, 1ste Stykke.

De i § 32, cfr. nugældende § 30 (se ogsaa § 95 i Forslaget til en ny Byggeslov) indeholdte Afløbsregler ere affattede overensstemmende med Forslag fra Direktoratet for Vej- og Kloakanlægene. Sidste Stykke af Paragraffen skylder sin Tilblivelse den Omstændighed, at der undertiden til Sundhedskommissionen fremkommer Klager fra Omboende over Ulemper fra Smaakreaturhold, Ulemper, som Sundhedskommissionen hidtil har savnet Hjemmel til at afhjælpe, og som det dog i nogle Tilfælde havde været ønskeligt at kunne afhjælpe.

Forøvrigt er der i denne Paragraf optaget Bestemmelser om Hestestalde, som formentlig ligesaavel som Kreaturstalde og Svinestier bør være Sundhedskommissionens Kontrol undergivne, se herved det foran omtalte Forslag til Sundhedsvedtægt for Frederiksberg Kommune.

ad Kapitel VI.

§ 33, cfr. nugældende § 31, er omredigeret for tydeligere at fremhæve, at ogsaa Nærings- og Nydelsesmidler, der ere bestemte til Salg til Fortæring, ere underkastede Tilsyn.

ad §§ 34—37 samt 40:

De tilsvarende Paragraffer i den nugældende Vedtægt have jo fornylig faaet den Affattelse, de nu have, nemlig ved Tillæget af 13. Maj 1908. De Tilføjelser, der nu foreslaas, ere bortset fra, at den i Tillæg af 13. Maj 1908 § 34 under 3 indeholdte Opramsning af, hvilke Affaldsdele der kan stemples, foreslaas udeladt, kun to. Den ene (se § 34, 1ste og 4de Stykke) gaar ud paa, at ogsaa Kød, der indføres i letsaltet Tilstand, skal kontrolleres, forinden det forhandles, og man har i § 34, 1ste Stykke udtalt, hvad der skal forstaas ved Kød i letsaltet Tilstand, nemlig Kød, som vel er undergaaet en overfladisk Behandling med Salt, men dog i det væsentlige har bevaret det ferske Køds Egenskaber. Om Ønskeligheden af, at Kød, der kun er ganske overfladisk tildrysset med Salt, ikke indføres hertil uden Kontrol, og af, at letsaltet Kød saaledes ligestilles med fersk og ikke med stærkt saltet Kød, kan der formentlig ikke rejses Tvivl, da Faren for, at der uden Kontrol kan indføres sundhedsfarligt Kød, er lige stor, hvad enten Kødet er fersk eller er underkastet en aldeles overfladisk »Saltning«. Vanskeligheden ligger i i visse Grænsetilfælde at afgøre, om Kød er let saltet eller stærkt saltet, men da man andet Steds (cfr. den iøvrigt nu ophævede Lov af 24. April 1903 og Cirkulære af 13. Juli 1905) har kunnet operere med Begrebet let saltet Kød, skønnes der — uanset at der ikke kan anvises nogen exakt Metode til Afgørelse af, hvad der er let saltet, og hvad der er stærkt saltet — ikke at kunne være noget til Hinder for, at der ogsaa her i den her omhandlede Forbindelse opereres med nævnte Begreb.

Et Mindretal indenfor Kommissionen (Konferensraad Øllgaard) mener, at Besigtigelse af indført Kød ikke bør indskrænke sig til fersk og let saltet Kød, men at alt fersk og saltet Kød bør kontrolleres, før det forhandles. Mindretallet mener, at det af Flertallet anførte, at der ikke kan anvises nogen eksakt Metode til Afgørelse af, hvad der er let saltet, og hvad der er stærkt saltet, vil medføre Uklarhed og Vanskelighed ved i Tvivlstilfælde at træffe en rigtig Afgørelse, og det i Cirkulære af 13. Juli 1905 opstillede Kriterium hæver ikke Vanskeligheden, thi den Saltmængde, et Kødstykke kan optage i et vist Tidsrum, er afhængig af mange Faktorer (Dyrets Art, Alder, Ernæringstilstand m. m.), ligesom det er umuligt at konstatere Saltningens Varighed. Men navnlig maa Mindretallet fremhæve, at Saltningen ikke dræber Bakterierne, i hvert Fald langt fra alle. De Mikroorganismer, der ere Aarsag til Aktinomykose, Tuberkulose og Trikinose, uskadeliggøres saaledes ikke ved Saltning (og forøvrigt heller ikke ved Røgning). Til det af Flertallet paa dette Punkt stillede Forslag stiller Mindretallet derfor det Ændringsforslag, at i § 34, 1ste Stykke, Linie 2—6 Ordene: »i fersk Tilstand . . . Egenskaber« udgaa, og at tilsvarende Ændringer eventuelt foretages paa andre Steder i dette Kapitel.

Den anden Tilføjelse, der er foretaget i de nævnte Paragraffer, angaar tvungen Trikinundersøgelse, og Bestemmelsen herom er tænkt optaget som et nyt sidste Stykke under § 34, Punkt 5 og saaledes, at Begyndelsesordene: »fra samme Tidspunkt« ligesaavel som Begyndelsesordene i det umiddelbart forud gaaende Stykke under § 34, Punkt 5 maa ændres, hvis Flæskhallen bliver færdig, før det her omtalte Forslag maatte blive ophøjet til Vedtægt. Med Hensyn til Betimeligheden af nu at indføre tvungen Trikinundersøgelse skal Sundhedskommissionen henholde sig til sine Skrivelser til Magistraten af 11. Juni og 10. Oktober 1907 og 31. Januar 1908, samt henvise til den Udvalgsbetænkning, der i Marts 1908 blev afgivet angaaende Opførelse af en Flæskehal m. m. Ophøjes det her omhandlede Forslag angaaende tvungen Trikinundersøgelse til Vedtægt, vil det nuværende Tillæg af 6. Marts 1905, hvilket Tillæg med en Tilføjelse vil findes optaget som Forslagets § 40, kunne bortfalde.

Som et nyt — 7de — Stykke i 34 er foreslaaet en Bestemmelse om, at der i Restaurationer og Spisekvarterer til Servering for Gæster kun maa benyttes Kød, der har passeret Københavns eller Frederiksbergs Kødkontrol, cfr. ogsaa herved det foran omtalte Forslag til Sundhedsvedtægt for Frederiksberg Kommune.

ad § 38:

Den forandrede Affattelse af denne § (tidligere § 37) skyldes Hensynet til mere utvivlsomt end tidligere at faa udtalt, at der i Kødudsalg ikke maa forhandles andre Varer end

de, for hvis Skyld Bestemmelsen i 1ste Stykke er givet, og til at give Sundhedskommissionen Indseende med alle Lokaler, hvori animalske Næringsmidler tilvirkes, opbevares eller forhandles. Den i Paragraffens sidste Stykke indeholdte Bestemmelse er naturlig; mangler den, kunne Lokaler til de her omhandlede Brug alt for længe komme til at staa paa et ganske utidssvarende Standpunkt med Hensyn til Indretning og Udstyr.

§ 39 er ny. De deri indeholdte Bestemmelser findes tilsvarende i andre Sundhedsvedtægter saa vel som i andre Landes Lovgivninger, og man har længe følt Savnet af, at disse Bestemmelser, som ikke findes i Lovgivningen for indenrigs Kødkontrol, ikke hidtil have været optagne i Sundhedsvedtægten for København. Hvad der gælder om Kød og Kødvarer i denne Henseende, bør ogsaa gælde Fisk og deraf tilberedte Varer.

ad §§ 41—46:

De i disse Paragraffer indeholdte Bestemmelser ere med nogle Ændringer hentede fra Tillæget af 28. Maj 1898. Der er endnu ikke udstedt et saadant Regulativ, som omtales i § 12 i Lov Nr. 171 af 6. April 1906, men udstedes et saadant, kan det forventes, at det vil medføre Bortfald af eller Ændringer i de her omhandlede Bestemmelser. Med Hensyn til de Punkter, paa hvilke der her er foreslaaet Ændringer fra Tillæget af 28. Maj 1898, bemærkes, at Bestemmelsen i Tillægets § 6 om, at Gulvet ikke maa ligge mere end en vis Afstand under Jorden, har givet Anledning til Tvivl om den rette Forstaaelse af Ordene »under Jorden«, men at en særlig Bestemmelse om Gulvets Beliggenhed i nævnte Henseende ogsaa kan undværes, da der i samme Paragraf (44) udtales, at der skal være tilstrækkelig Adgang for Dagslys og Luft. De øvrige Ændringer tilsigte navnlig at sikre den størst mulige Renlighed i og bedst mulige Ventilation af Lokalerne. Tilføjelsen af Ordet: »Hunde« til »Fjerkræ« er formentlig naturlig, cfr. Forslagets § 62, 4de Stykke.

ad §§ 47—61:

Herom henvises til Tillæg af 3die Maj 1904 og, for saa vidt angaar § 58, 6te Stykke, til Tillæg af 24. September 1906 og 3die Februar 1908, med Hensyn til hvilket sidste Tillæg en ny Redaktion for Tiden er forelagt Justitsministeriet til Stadfæstelse. Tilføjelsen i § 52 om pasteuriseret Mælk skyldes Ønsket om at have udtrykkelig Hjemmel til Indseende med Pasteuriseringsmaaden og Pasteuriseringsapparater, og de mindre væsentlige Tilføjelser i sidste og 3die sidste Stykke af § 57 findes tilsvarende eller endog videregaaende i andre Sundhedsvedtægter, cfr. henholdsvis Tillæg af 24. August 1906 til Sundhedsvedtægt for Frederiksberg og sidste Stykke af § 10 i det under 26. Februar 1907 stadfæstede Tillæg til Sundhedsvedtægt for Aarhus Kommune.

I § 62 skyldes det som nyt foreslaaede 1ste Stykke den Omstændighed, at Kommissionen er stødt paa Lokaler, som vare ganske uanvendelige til de her omhandlede Brug, men mod hvis Anvendelse dertil der efter de nugældende Regler ikke kunde skrides ind. I 2det Stykke cfr. Tillæg af 12. Juni 1907 ere Ordene: »eller Fortæring« nye. I Lighed hermed har 4de Stykke faaet en Tilføjelse, som gør Sammenhængen med 1ste Stykke mere tydelig.

§§ 63—65 svare til den nugældende Vedtægts §§ 39—41.

ad Kapitel VII.

Ved Affattelsen af § 66, cfr. nugældende Sundhedsvedtægts § 42 og nugældende Bygningslovs § 40, er der taget Hensyn til, at der i de forskellige Bydele hidtil har været forskellige Bestemmelser om, hvad der kræves til lovlig Indretning af Beboelsesrum.

Man har hidtil ganske savnet Bestemmelser om saadanne Værksteder, der ikke ere indrettede til at opvarmes, og adskillige saadanne Værksteder opfyldte heller ikke Betingelserne for at kunne inddrages under det ved Fabrikloven af 11. April 1901 anordnede Tilsyn.

§ 67 svarer til den nugældende Vedtægts § 43, men man har ingen Grund fundet til at blive staaende ved Beboelsesrum i den hidtil gældende snævrere Betydning. Den i Paragraffen

omtalte Bemyndigelse for Sundhedskommissionen er derfor foreslaaet udvidet til at gælde ogsaa Forretningslokaler, Kontorer og Værksteder, der ikke høre under Fabriktilsynet, se ovenfor ad § 66.

ad §§ 69—71:

§ 69 er ny og begrundet i, at det ikke er ufarligt at have de der omtalte Gasbadeovne og Gasopvarmningsapparater anbragte i Rum, der ikke have Vindue til det fri.

§§ 70—71 svare med en Tilføjelse i § 71, 1ste Stykke, til Tillæg af 18. August 1906. Dog har et Flertal i Sundhedskommissionen, bestaaende af Formanden, Borgmesteren og Konferensraad Øllgaard, ment ved denne Lejlighed at burde imødekomme et ifjor fremkommet Andragende om en Indskrækning i Kravet til Lysningsdiametere (§ 71 a), og man har derfor paa Henstilling af Direktøren for Københavns Belysningsvæsen foreslaaet »6 Gange« ændret til 4½ Gang, og »4 Tommer« til 5 cm. Et Mindretal i Kommissionen (Stadslægen og Dr. Ottesen) kan ikke tiltræde dette Forslag eller nogen anden Indskrækning, men foreslaar »6 Gange« og »10 cm.«

Under § 71 c er foreslaaet den Ændring fra den tilsvarende Bestemmelse i det nugældende Tillæg, at der fordres, at Aftræksrøret skal føres direkte op gennem Bygningen og udmunde mindst 0,5 m over Tagryggen. Borgmesteren har dog ikke kunnet tiltræde Ændringen i denne Skikkelse og forbeholder sig sin Stilling til dette Spørgsmaal.

§ 72 cfr. nugældende Vedtægts § 45.

ad Kapitel VIII.

Den foreslaaede Tilføjelse til § 73, 3die Stykke saavel som Ændringerne i § 74 under c, cfr. Tillæg af 2den November 1907 ere enslydende med de Ændringer, som for Tiden ere forelagte Justitsministeriet til Stadfæstelse.

Iøvrigt er det hele Kapitel i alt væsentligt overensstemmende med de nugældende Bestemmelser.

ad Kapitel IX.

Dette Kapitel er nyt og tilsigter, at Sundhedskommissionen ikke skal være afskaaret fra Indseende med de hygiejniske Forhold i Asyler og private Skoler. Bestemte Fordringer til Lokalernes Størrelse m. m. har man, som det vil ses, ikke opstillet, cfr. iøvrigt § 98 i Forslaget til Sundhedsvedtægt for Frederiksberg Kommune.

ad Kapitel X.

De til Bestemmelserne i Afsnit IX i Vedtægten af 15. Juni 1886 svarende nugældende Regler ere nu at søge i de i § 90 nævnte Love.

Bestemmelsen i § 91 er ny og behøver formentlig ingen nærmere Begrundelse.

ad Kapitel XI.

Ingen af de her foreslaaede Bestemmelser have hidtil været optagne i Sundhedsvedtægten, men det har længe været fast Praksis, at Bygningskommissionen har indhentet Sundhedskommissionens Erklæring angaaende Indretning af Ligkapeller m. m., og angaaende Benyttelsen af Kirkernes Ligkapeller er der 1. Maj 1904 udgaaet Cirkulære fra Sundhedskommissionen. At Sundhedskommissionen faar Lejlighed til at udtale sig ogsaa om Planerne for nye Kirkegaarde og om Opgravning af Lig, hvor en saadan ikke sker i den kriminelle Retsplejes Tjeneste, vil sikkert findes rimeligt.

ad Kapitel XII.

§§ 96—101 om Tilsyn med Plejehjem og Plejebørn her i Staden hvile paa Lov af 1ste Marts 1895. Ifølge denne Lovs § 8 skal Sundhedsvedtægten, naar Lovens Regler ikke skulle finde Anvendelse paa de af Københavns Fattigvæsen uden for København anbragte Plejebørn, indeholde Bestemmelser om Tilsynet med disse Børn, men man har fundet de i den nugældende Sundhedsvedtægt (Tillæg af 24de Juli 1888) derom indeholdte Regler alt for udførlige, og man har ønsket i den nye Sundhedsvedtægt at holde sig til det strengt nødvendige og altsaa kun at optage, hvad der virkelig har Hensyn til Tilsynet med disse Børn. Der har derom været forhandlet med Borgmesteren for Københavns Magistrats 3dje Afdeling, og Resultatet er blevet det som § 102 optagne Forslag.

— Som det i de foran fremsatte Bemærkninger er antydnet, skylder enkelte af de nye Forslag det for Tiden under Behandling værende forøvrigt først fornylig til Sundhedskommissionens Kundskab komme Forslag til Sundhedsvedtægt for Frederiksberg deres Tilblivelse. Der kunde maaske ogsaa paa andre Punkter være Grund til at søge Overensstemmelse tilvejebragt, med Hensyn til hvad der fastsættes som Sundhedsvedtægt for de to Nabokommuner. Sundhedskommissionen er saaledes bleven opmærksom paa en Bestemmelse i § 5 i Forslaget til Frederiksbergs Sundhedsvedtægt, som gaar ud paa, at Sundhedskommissionen efter Omstændighederne skal kunne lade det af den paalagte Foretagende, som vedkommende trods Paalæget ikke har udført, udføre for hans Regning saaledes, at Omkostningerne ved Foranstaltningens Udførelse foreløbig afholdes af Kommunens Kasse og derefter om fornødent inddrives ved Udpantning, og paa en Bestemmelse i § 83 i bemeldte Forslag gaaende ud paa, at Sundhedskommissionen skal kunne forbyde den, der flere Gange har erlagt Bøder for Overtrædelse af de om Handel med Næringsmidler i Almindelighed givne Bestemmelser, at have Udsalg af den paagældende Art af Næringsmidler, hvorhos Kommissionen skal kunne offentliggøre Navnene paa den, som gentagne Gange har gjort sig skyldig i grove Overtrædelser af de paagældende Bestemmelser, efter at det udtrykkeligt er betydet Vedkommende, at saadant vil ske ved næste grove Forseelse, og hvis disse Forslag opnaa Stadfæstelse for Frederiksberg Kommunes Vedkommende, forinden det her fremsatte Forslag til Sundhedsvedtægt for København er behandlet tilende, kunde der synes at være Grund til at tage under Overvejelse, om tilsvarende Bestemmelser bør indføres i Sundhedsvedtægten for København.

Medens Kommunalbestyrelsens Forhandlinger have staaet paa, er der fra Sundhedskommissionens Side fremkommet forskellige Forslag om Ændringer i det oprindelige Udkast. En enkelt Del af Forslaget, nemlig Bestemmelserne om tvungen Trikinundersøgelse, er særskilt fremmet under Hensyn til, at Undersøgelsen ønskedes indført samtidig med, at Flæskehallen toges i Brug. Ligeledes har Sundhedskommissionen under Hensyn til, at de nuværende Bestemmelser om Boliger og især om Værksteder i flere Henseender ere ufyldestgørende, anbefalet ekstraordinær Fremme af Forslagets §§ 66 & 67 (svarende til den nugældende Vedtægts §§ 42 & 43) og i Overensstemmelse hermed har Kommunalbestyrelsen under 9. Juli 1910 anholdt om Justitsministeriets Godkendelse af en ændret Affattelse af dette Af-snit af Vedtægten.

Plejebørnstilsynet 1909.

Ved Udgangen af 1908 fandtes, som i foregaaende Aarsberetning omtalt, 1733 Hjem, som havde Sundhedskommissionens Tilladelse til at have Plejebørn, deraf 240, i hvilke der paa dette Tidspunkt ikke fandtes Plejebørn. I Løbet af 1909 søgte 940 Personer om Plejetilladelse, men af disse toge 26 deres Ansøgninger tilbage, forinden en Afgørelse var truffen. I 110 Tilfælde nægtede Sundhedskommissionen at meddele den ansøgte Tilladelse. 804 Tilladelser udstedtes, deraf 200 til Mødre, der tidligere havde haft Børn i Pleje for Betaling. Derimod udgik af forskellige Grunde 348 tidligere tilladte Plejehjem. Ved Udgangen af 1909 var Antallet af tilladte Plejehjem 2054, deraf 403 (o: c. 19,6 %), i hvilke ingen Plejebørn fandtes. I de øvrige 1651 Plejehjem var der ved Aarets Udgang anbragt 1870 Plejebørn mod 1699 ved Aarets Begyndelse.

Tabel 1.	Antal Plejehjem				
	uden Børn	med 1 Barn	med 2 Børn	med 3 Børn	med over 3 Børn
1. Kreds.....	5	72	10	—	2
2. Kreds.....	6	65	6	—	—
3. Kreds.....	18	173	15	1	—
4. Kreds.....	67	182	28	1	1
5. Kreds.....	163	321	40	4	—
6. Kreds.....	84	233	33	3	—
7. Kreds.....	7	104	22	1	—
8. Kreds.....	7	79	9	—	—
9. Kreds.....	46	225	20	—	1
Ialt...	403	1454	183	10	4

I Aarets Løb blev 1035 nye Plejebørn indregistrerede, medens samtidig 918 udgik og 77 døde.

Fordelingen paa Lægekredse og Aldersklasser ved Aarets Slutning af de nævnte 1870 Plejebørn fremgaar af Tabel 2.

Tabel 2.	Plejebørn i Alderen				Samlede Antal Plejebørn	Antal Plejehjem
	0—1 Aar	1—3 Aar	3—7 Aar	7—14 Aar		
1. Kreds.....	8	24	21	49	102	89
2. Kreds.....	12	19	21	25	77	77
3. Kreds.....	28	64	60	54	206	207
4. Kreds.....	34	56	59	97	246	279
5. Kreds.....	94	107	104	109	414	528
6. Kreds.....	73	79	90	65	307	353
7. Kreds.....	39	51	38	23	151	134
8. Kreds.....	15	38	21	24	98	95
9. Kreds.....	41	92	74	62	269	292
Ialt...	344	530	488	508	1870	2054

Det samlede Antal Dødsfald blandt de under Sundhedskommissionens Kontrol staaende Plejebørn var 77 (i 1908: 99).

Desuden døde 11 Plejebørn, som vare anbragte i 2 større Børnehjem (10 i et saadant Hjem, 1 i et andet), der ligesom andre Børnehjem og Vuggestuer ikke ere medregnede i nærværende Oversigt.

Tabel 3.	Under 1 Aar																		Ialt	Begge Køn							
	0—1 Mnd.			1—2 Mnd.			3—11 Mnd.			0—1 Aar		1 Aar		2 Aar		3 Aar		4 Aar			5—9 Aar		10—14 Aar				
	M	K		M	K		M	K		M	K	M	K	M	K	M	K	M			K	M	K	M	K		
Akute Sygd. i Fordøjelsesk.	-	-	2	1	2	4	4	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	5	9	12
Kron. Sygd. i Fordøjelsesk.	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	1	
Atrofi	-	-	3	2	-	-	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	2	5	7	
Rakitis	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2		
Brystkatar	-	-	-	-	2	3	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3	5	25	
Kat. Lungebetændelse	2	-	3	2	5	6	10	8	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	9	20		
Krup. Lungebetændelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Lungetuberkulose	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Hjernebetændelse	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2	14	
Krampe	2	-	-	2	4	3	6	5	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	6	12			
Krup	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	9	
Kighoste	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2		
Mæslinger	-	-	-	-	2	1	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1	4		
Skarlagensfeber	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1		
Tyfoid Feber	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1		
Broktilfælde	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	10	
Hjertesygd.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1		
Medfødt Svaghed	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Ubekendt Dødsårsag	1	-	2	-	1	2	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	2	6		
Ialt	5	1	10	7	23	23	38	31	2	2	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	42	35	77			
	6		17		46		69		4		1						2			1		77					

Dødeligheden var, som det sædvanlig er Tilfældet i et Aar med en kølig Sommer, forholdsvis lav.

Tabel 4.	Under 1 Aar																		Ialt	Begge Køn						
	0—1 Mnd.			1—2 Mnd.			3—11 Mnd.			0—1 Aar		1 Aar		2 Aar		3 Aar		4 Aar			5—9 Aar		10—14 Aar			
	M	K		M	K		M	K		M	K	M	K	M	K	M	K	M			K	M	K	M	K	
Januar	-	-	1	-	2	3	3	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	3	7	
Februar	-	-	-	-	2	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	3	
Marts	-	-	1	4	-	2	1	6	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	7	8	
April	1	-	1	-	3	5	5	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	5	10	
Maj	1	1	1	-	6	3	8	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	4	12	
Juni	-	-	-	-	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	3	2	5
Juli	-	-	-	-	2	3	2	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3	6	
August	-	-	1	1	2	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	2	5	
September	1	-	-	2	-	2	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	4	5	
Oktober	2	-	1	-	2	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	5	
November	-	-	3	-	1	1	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	4	4	2	6	
December	-	-	1	-	2	2	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	2	5	
Ialt	5	1	10	7	23	23	38	31	2	2	1	-	-	-	-	-	1	1	-	1	42	35	77			
	6		17		46		69		4		1						2		1		77					

Kun i de kolde Foraarsmaaneder indtraadte en Del Dødsfald som Følge af katarralsk Lungebetændelse blandt Smaabørn, men i Sommer- og Efteraarsmaanederne forefaldt kun faa Dødsfald.

Tabel 5.	10 Aar 1888-1897		1898	1899	1900	1901	1902	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909	12 Aar 1898-1909	
	Sum	gsntl.													Sum	gsntl.
Sygd. i Fordøjelsesorg.	650	65	35	46	31	55	18	21	31	36	49	12	39	12	385	32
Rakitis, Atrofi, Skrof.	402	40	18	9	10	16	8	12	8	13	7	8	1	7	117	10
Sygd. i Respirationsv.	407	41	24	25	25	24	27	20	20	26	23	20	28	25	287	24
Hjernesygd., Konvuls.	234	23	13	8	9	13	16	11	9	7	15	9	16	14	140	12
Infektionssygdomme	176	18	9	4	2	10	8	2	3	10	7	—	4	9	68	6
Andre og ubek. Sygd.	126	13	8	9	12	8	11	11	11	9	12	9	11	10	121	10
Ialt....	1995	200	107	101	89	126	88	77	82	101	113	58	99	77	1118	93
Plejebørnenes Antal ^{31/12}			1505	1359	1312	1331	1425	1409	1440	1540	1509	1539	1699	1870		

Sundhedskommissionens Laboratorium.

I Aaret 1909 har der til Sundhedskommissionens Laboratorium været indsendt 2562 Prøver til Undersøgelse, om hvis Resultat der er afgivet Beretning i 312 Skrivelser.

Der har været foretaget:

2374 kemiske Undersøgelser
 93 mikroskopiske do.
 370 bakteriologiske do.

De undersøgte Stoffer har været:

I. Kemiske og mikroskopiske Undersøgelser:

a.	Fra Taphane paa Vandværket.....	12	Prøver
b.	— Vandværkets Filtre	12	—
c.	— forskellige Kilder og Søer.....	16	—
d.	— Valby Vandværk	1	—
e.	— Sundby do.	2	—
f.	— Thorsbro do.	5	—
g.	— forskellige Brønde og Grave.....	3	—
h.	— Afløb til Søborg Mose.....	3	—

II. Bakteriologiske Undersøgelser (Kimtælling):

i.	Fra Sønderøanlægget (og de ældre	}	Filtreret ..	41	Prøver
	Kildepladser)		Ufiltreret..	42	—
k.	Fra Thorsbroanlægget	}	Før Søndermarksbassin.	8	—
			Efter do.	8	—
l.	— Husledning			51	—

3 Prøver Vand fra Thorsbro Vandværk, Sønderø og Søndermarkens For-
 delingsbrønd undersøgte for Indhold af Jern.

Resultatet af de *kemiske* Undersøgelser af de paa Vandværket tagne Prøver af filtreret Vand, sammendraget af de maanedlige Undersøgelser, findes i nedenstaaende Tabeller:

Filtreret Vand	Gram i 10000 Gram									
	Iuddampningsrest	Ammoniak	Salpetersyre	Salpetersyrling	Saltsyre	Svovlsyre	Fri og halv. Kulsyre	Fosforsyre	Kalk	Magnesia
Højeste Indhold	4.120	-	0.120	-	0.562	0.387	1.383	-	1.400	0.321
Laveste do.	3.600	-	Spor	-	0.250	0.218	0.920	-	1.160	0.144

Indhold af organisk Stof:

	Iltforbrug. Gram i 10000 Gram.											
	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	Septbr.	Oktbr.	Novbr.	Decbr.
Filtreret Vand	0.017	0.022	0.016	0.016	0.015	0.017	0.013	0.013	0.013	0.018	0.015	0.013
Ufiltreret Vand	0.027	0.026	0.022	0.021	0.024	0.023	0.022	0.022	0.029	0.024	0.030	0.027

Ved den *bakteriologiske* Undersøgelse (Kimtælling) er der, efter dobbelt udførte Forsøg fundet følgende Antal Kolonier i 1 Cub. Cent af Vandet.

	Vand fra Sønderøanlægget (og de ældre Kildepladser)		Vand fra Thorsbroanlægget (filtreres ikke)		Fra Husledningerne i Byen
	Filtreret	Ufiltreret	Før Søndermarksbassin	Efter Søndermarksbassin	
Indtil 50 Kolonier	35	16	7	8	47
50—100 —	4	7	1	-	1
100—500 —	1	15	-	-	1
500—1000 —	1	2	-	-	2
over 1000 —	-	2	-	-	-

B. Fødemidler (2257 Prøver).

- a. Mælk og Fløde ..... 2032 Prøver
 b. Andre Fødemidler ..... 225 —

a. Mælk og Fløde.

1. *Kvalitetsundersøgelse:*

Børnemælk	91 Prøver
Sød Mælk { Indkøbte Prøver..	1214 —
{ Staldprøver.....	77 —
Skummet Mælk, { halvskummet	276 —
{ helskummet.	3 —
Fløde	3 —
Kondenseret Mælk	1 —

2. *Smudsundersøgelse:*

Børnemælk	91	Prøver
Sød Mælk	1221	—
Skummet Mælk	276	—

3. *Undersøgelse for Pasteurisering (Paraphenyldiaminprøven):*

Blandet Børnemælk	126	Prøver
Sød Mælk	194	—
Fløde	6	—
Kærnemælk.....	4	—

4. *Bakteriologisk Undersøgelse:*

Kimtælling i Børnemælk.....	50	Prøver
— pasteuriseret bl. Børnemælk.....	126	—
— sød Mælk	2	—
— pasteuriseret sød Mælk.....	21	—
Undersøgelse for Streptokokker i sød Mælk	14	—
— — — og Kimtælling ...	6	—

*Resultater af Undersøgelserne af Mælk og Fløde.*1. *Kvalitetsundersøgelse:*

Indholdet af Fedt i *Børnemælk* var:

under 3,00 pCt. i	5	Prøver
3,00—3,50 — i	81	—
3,50—4,00 — i	5	—

I 5,5 pCt. af Prøverne var Fedtmængden saaledes under 3,00 pCt.

Indholdet af Fedt i *sød Mælk* var:

under 1,50 pCt. i	1	Prøver
1,50—2,00 — i	12	—
2,00—2,50 — i	39	—
2,50—2,75 — i	17	—
2,75—3,00 — i	311	—
3,00—3,50 — i	741	—
3,50—4,00 — i	139	—
4,00—4,50 — i	24	—
4,50—5,00 — i	6	—
over 5,00 — i	1	—

I 5,3 pCt. af Prøverne var Fedtmængden saaledes under 2,75 pCt.

Indholdet af Fedt i *halvskummet Mælk* var:

under 0,75 pCt. i	35	Prøver
0,75—1,00 — i	160	—
1,00—1,50 — i	70	—
over 1,50 — i	11	—

I 12,7 pCt. af Prøverne var Fedtmængden saaledes under 0,75 pCt.

I den undersøgte *Fløde* paavistes Stivelse i alle 3 Prøver.

Den *kondenserede Mælk* var ren, sød Mælk, inddampet til $\frac{2}{5}$ af sit oprindelige Rumfang, og indeholdt ikke Borsyre.

2. *Smudsundersøgelse:*

28 Prøver *sød Mælk* indholdt Smuds, deraf
 23 Prøver Smuds i ringe Mængde
 4 — — i større —
 1 — — i betydelig—

3. *Undersøgelse for Pasteurisering:*

12 Prøver *sød Mælk* holdt ikke Paraphenylendiaminprøven.

4. *Bakteriologiske Undersøgelser:*

Ved Kimtælling i Børnemælk fandtes følgende Antal Kolonier i 1 cm³.

under—100000 i 6 Prøver
 100000—300000 i 9 —
 300000—500000 i 8 —
 500000—800000 i 4 —
 800000—1 Mill. i 4 —
 1 Mill.—2 Mill. i 7 —
 2 Mill.—3 Mill. i 7 —
 3 Mill.—4 Mill. i 3 —
 4 Mill.—5 Mill. i 2 —

Ved Kimtælling i *pasteuriseret blandet Børnemælk* og *pasteuriseret sød Mælk* fandtes følgende Antal Kolonier i:

1 cm ³	Pasteuriseret sød Mælk	Past. bl. Børnemælk
under 20	—	118
20—100	—	8
100—1000	—	—
1000—1000	—	—
10000—100000	—	—
100000—1 Mill.	7	—
1 Mill.—5 Mill.	11	—
5 Mill.—10 Mill.	2	—
over 10 Mill.	1	—
	21	126

Streptokokker paavistes i 9 Prøver sød Mælk.

b. *Andre Fødemidler.*

50 Prøver *Eddike* undersøgtes for Indhold af Eddikesyre, i 7 af Prøverne var Indholdet under 4 pCt.

1 Prøve *koncentreret Eddike* indeholdt i 100 cm³ 35,95 g Eddikesyre.

20 Prøver *Svinefedt* undersøgtes for Indhold af fremmede Fedtstoffer. 1 Prøve solgt som ukrydret *Svinefedt* og 1 Prøve solgt som „Normalfedt“ indeholdt Bomuldsfrøolie.

32 Prøver *Fiskefars* undersøgtes for Konserveringsmidler. Borsyre indeholdtes i 13 af Prøverne, i 7 Prøver fra 0,28—0,62 pCt., i 6 Prøver under 0,14 pCt.

13 Prøver *Fiskeboller* (norske, islandske, færøiske) indeholdt ikke Konserveringsmidler.

5 Prøver *islandsk Lammekød* indeholdt ikke Konserveringsmidler.

1 Prøve *norsk Kaviar* indeholdt 0,55 pCt. Borsyre.

- 4 Prøver *Rejer* (Nordsee Krabben) indeholdt fra 0,60—1,10 pCt. Borsyre.
 1 Prøve *Rejer og Asparges* indeholdt ikke Borsyre.
 5 Prøver *Æggeblomme* undersøgtes for Konserveringsmidler. 3 Prøver indeholdt fra 1,24—1,35 pCt. Borsyre.
 2 Prøver *Smør* forholdt sig som ublandet Natursmør.
 6 Prøver *Æggepulver* indeholdt ikke Konserveringsmidler. De 3 af Prøverne bestode i Hovedsagen af Stivelse, fosforsur Kalk og tvekulsurt Natron, i de andre 3 Prøver fandtes overvejende Stivelse, Vinsten, tvekulsurt Natron (kun i 2 Prøver) og kulsur Kalk (kun i 1 Prøve). Alle Prøverne vare farvede med et Tjærefarvestof.
 3 Prøver *Buddingpulver* indeholdt ikke Borsyre; de bestode i Hovedsagen af Majsstivelse, farvet med et Tjærefarvestof og tilsat Frugtæther.
 20 Prøver *Frugtsaft* (5 Prøver Hindbærsaft, 3 Prøver Kirsebærsaft), 12 Prøver blandet Frugtsaft undersøgtes for Indhold af fremmede Stoffer.
 I 2 Prøver indeholdtes 0,05 og 0,09 pCt. Salicylsyre, 9 Prøver indeholdt Myresyre fra 0,01—0,09 pCt. og 13 Prøver indeholdt fremmed Farvestof (Tjærefarvestof).
 2 Prøver *Frugtvin* indeholdt 1,07 og 1,08 pCt. Alkohol.
 10 Prøver *Svensk Sodavand* indeholdt ikke Saccharin.
 5 Prøver *Marmelade* vare ikke farvede med kunstigt Farvestof.
 1 Prøve „*Mellins Food*“. Der fandtes 10,4 pCt. kvælstofholdige Stoffer, 1,6 pCt. Fedt og 74,5 pCt. opløselige Kulhydrater. Prøven indeholdt ikke uomdannet Stivelse.
 1 Prøve *Mel* var ublandet Hvedemel i god Opbevaringstilstand.
 1 Prøve *koffeinfri Kaffe* indeholdt 0,2 pCt. Koffein.
 1 Prøve *Kaffetilsætning* bestod af Roer, Figen og Korn i brændt Tilstand.
 1 Prøve „*Cafetin*“ bestod af Agern, Korn og Cikorie (Løvetand, Roer) i brændt Tilstand.
 30 Prøver *Kakaopulver*. Fedtindholdet var fra 31,1 til 16,5 pCt. Askeindholdet fra 9,0 til 5,5 pCt. Indholdet af Kakaofrøskaldele var i 5 Prøver større, end det findes i en velafskallet Vare. 3 Prøver indeholdt Jernveilte fra 3,0—1,10 pCt.
 1 Prøve *Husblas* indeholdt ikke giftige Metaller eller Alkaloider.
 5 Prøver *Spinat* undersøgtes for Indhold af Kobber. 4 Prøver indeholdt et svagt Spor af Kobber (mindre end 0,001 pCt.)

C. Andre Stoffer (68 Prøver).

- 1 Prøve „*Desinfector*“ indeholdt Vinaand, Menthol og ætherisk Olie.
 1 Prøve „*Konservator*“ bestod af Risstivelse og circa 10 pCt. Borsyre.
 1 Prøve „*Lazarol*“ undersøgtes med Hensyn til Vædskenes desinficerende Virkning; der fandtes, at en 10 pCt. holdig vandig Opløsning dræbte *Staphylococcus aureus* paa 1 Minut.
 1 Prøve „*Konserveringsmiddel*“ indeholdt Hexamethylentetramin, vin- og citronsure Salte og Natriumklorid.
 36 Prøver *Cosmetica* (9 Prøver Pudder, 25 Prøver Haarelixir, 2 Prøver Haarvoks) undersøgtes for Indhold af giftige Metaller.
 6 Prøver *Pudder* indeholdt Zink.
 11 Prøver *Haarelixir* (hvoraf de 10 Prøver vare solgte som Haarfarvemidler) indeholdt giftige Metalforbindelser, heraf
 3 Prøver Blysuksker (1,33, 1,51 og 2,11 pCt.)
 1 Prøve Sølvnitrat (3,07 pCt.)
 2 Prøver Sølvilte (4,25 og 3,80 pCt.) opløst i Ammoniakvand.

2 Prøver Sølvilte (2,40 og 0,64 pCt.) og Cuprihydroxyd. (0,06 og 0,04 pCt.) opløst i Ammoniakvand.

3 Prøver Cuprisulfid (1,51, 1,21 og 1,46 pCt.)

19 Prøver *grønne Julelys* og 1 Prøve *Pyntelys* indeholdt ikke Arsensyring.

1 *Alterkalk*, forgyldt indvendig og forsølvet udvendig, indeholdt 25,4 pCt. Bly.

7 Prøver *Metalgenstande* (Skeer, Gafler, 'Kop- og Drikkebæger) undersøgtes for Indhold af Bly. 1 Kop og 2 Drikkebægere indeholdt Bly (30,7—35,0 pCt.)

Foruden ovennævnte Prøver, som ere indsendte til Laboratoriet gennem Stadslæggen, har Laboratoriet fra forskellige under Københavns Magistrat sorterende Institutioner modtaget 30 Prøver til Undersøgelse, nemlig:

Fra Almindelig Hospital 1 Prøve Flormel (Renhed).

— St. Johannes Stiftelse 1 Prøve Byggryn (Svovlsyring).

— Arbejdsanstalten Sundholm 1 Prøve Byggryn (Svovlsyring).

— Kommunehospitalet 1 Prøve Fricasé (Ptomainer, giftige Metaller).

— — 14 — Fløde (Kvalitetsundersøgelse).

— — 2 — Maltøl (Ekstrakt).

— — 4 — Saft (Ekstrakt, Farve, Salicylsyre).

— — 2 — Kakao (Renhed).

— — 2 — Kaffe (Renhed).

— — 2 — Sæbe (Sammensætning).

Sundhedskommissionens Kontrol med Drikkevandet.

(Meddelt af 5. Kredslæge).

I Aaret 1909 er hele Byen bleven forsynet med samme Art Kildevand som tidligere.

Der er leveret fra:

Anlægget ved Thorsbro	46,107,700 Tdr. = c. 6,042,030 m ³
Anlægene i Kildedalen	20,215,400 — = c. 2,649,330 —
Søndersø-Anlægget	56,623,600 — = c. 7,421,180 —
Valby-Anlægget	2,802,100 — = c. 367,240 —
Sundby-Anlægget	3,017,400 — = c. 395,460 —
Ialt	128,766,200 — = 16,875,240 m ³

Der er forbrugt (pumpet ud i Byen) ialt

i Aaret 1909 135,653,900 Tdr. = 17,779,020 m³

i Døgnet 371,700 Tdr. = 48,720 m³

pr. Individ 108,2 Liter Vand.

1909		Antal Bakterier pro 1 cm ³																									
		Ufiltreret Vand												Filtreret Vand													
		Ledning til Værk ved Borups Allé			Ledning til Værk ved Vesterbro			Thorsbroledning			Ledning fra Søndermarksbassin			Filtrene ved Vesterbro			Værket ved Borups Allé			Værket ved Farimagsgade			Husledning i Byen				
		Sm. Form.	Ikke sm. Fm.	Ialt	Sm. Form.	Ikke sm. Fm.	Ialt	Sm. Form.	Ikke sm. Fm.	Ialt	Sm. Form.	Ikke sm. Fm.	Ialt	Sm. Form.	Ikke sm. Fm.	Ialt	Sm. Form.	Ikke sm. Fm.	Ialt	Sm. Form.	Ikke sm. Fm.	Ialt	Sm. Form.	Ikke sm. Fm.	Ialt		
Januar	-	-	-	3	45	48	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	92	95	-	-	-	3	15	18	1	12	13
	240	240		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	11	12	-	-	-	2	10	12	-	10	10
	-	-	-	30	190	220	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	7	8	-	-	-	-	14	14
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3
Februar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	154	166	-	-	-	-	-	-	16	16	2	38	40	
	55	55		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	9		-	-	-	1	9	1	9	10	
	-	-	-	2	28	30	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	21	22	1	14	1	14	15	
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	306	315	-	-	-	1	13	14	5	17	5	17	22	
Marts	14	71	85	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	13	14	-	-	-	-	-	-	2	21	23
	-	-	-	284	284		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	7	1	29	30	
	14	144	158	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	35	175	210	-	-	-	-	-	-	32	170	202
April	-	-	-	14	106	120	-	-	-	-	-	-	14	178	192	-	-	-	9	41	50	5	33	5	33	38	
	3	42	45	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	54	62	-	-	-	11	31	42	1	15	16
	7	42	49	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	42	49	-	-	-	-	-	-	2	25	29
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26	28
Maj	-	-	-	8	42	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	19	24	-	-	-	-	-	
	1	11	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	6	7	-	-	-	-	-	-	20	22	42
	-	-	-	3	19	22	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	16	19	1	13	1	13	14	
	-	-	-	-	-	-	26	26	1	16	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	11	12
Juni	5	28	33	-	-	-	-	-	-	-	-	-	97	371	468	-	-	-	5	5	-	23	66	89	1	11	12
	-	-	-	-	-	-	51	51	-	23	23	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	10	10
	2	29	31	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20	20	-	-	-	-	-	-	-	1	17	18
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16	16
Juli	-	-	-	2	18	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	24	28	-	-	-	-	30	30
	-	-	-	-	-	-	18	18	-	14	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	10
	2	15	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	6	7	-	-	-	-	-	-	2	21	23
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	76	78	-	-	-	2	16	18	-	-	-	-	12	12
August	-	-	-	-	-	-	1	5	6	16	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	18
	-	-	-	5	21	26	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	17	18	-	-	-	-	6	6
	-	-	-	-	-	-	6	6	-	9	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	9	10
	11	109	120	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	12	-	-	-	-	-	-	-	-	45	45
September	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	33	293	326	-	-	-	2	42	44	-	-	-	-	34	34
	6	57	63	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3	4	-	-	-	-	-	-	1	15	16
	-	-	-	3	48	51	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	13	14	1	11	1	11	12	
	-	-	-	-	-	-	2	12	14	1	26	27	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	43	43
Oktober	2	36	38	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100	775	875	-	-	-	1	4	5	-	-	-	1	28	29
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	22	28	-	-	-	-	36	36
	-	-	-	-	-	-	2	2	-	17	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14	14
	-	-	-	4	41	45	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	13	16	-	-	-	-	21	21
November	-	-	-	-	-	-	1	11	12	-	22	22	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	63	65
	7	126	133	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	26	28	-	-	-	-	-	-	2	38	40
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	188	203	-	-	-	1	47	48	-	-	-	-	17	17
	-	-	-	-	-	-	1	30	31	1	25	26	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	34	35
December	3	36	39	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	15	16	-	-	-	-	-	-	2	15	17
	-	-	-	4	62	66	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	25	28	-	-	-	-	17	17
	7	56	63	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	40	41
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25	230	255	-	-	-	2	9	9	-	-	-	2	14	16

Den bakteriologiske Kontrol har, paa Grund af Sygdom og deraf følgende Vikariat, haft nogen Uregelmæssighed at kæmpe med i de første Maaneder.

Som det fremgaar af Kolonnerne 1—4, er den Urensel af bakteriel Art, som tilføres det fra Grunden kimfri Vand gennem Pumpning og Ledning til Byen, yderst ringe. Filtrenes over Sandet staaende ufiltrerede Vand faar selvfølgelig tilført fra Luften og fra selve Filtrets Sandoverflade en Del Bakterier, der atter fjernes ved Filtreringsprocessen saaledes, at det Vand, der i Byens Ledninger staar til Borgernes Raadighed, er ikke blot i sin Oprindelse fortrinligt, men den nødvendige Ledning og senere Behandling bevarer det ogsaa uforandret godt. Borupværkets Filtrering viser sig gennemgaaende bedre end det gamle Værks.

Tilsyn med Forhandling af Mælk.

(Meddelt af 1. Dyr læge).

I Beretningen for 1907 blev der givet en udførligere Fremstilling af den Maade, hvorpaa Mælkekontollen udøves i København.

I alt væsentlig føres Kontrollen fremdeles paa samme Vis, hvorfor efterfølgende Meddelelse i det væsentlige kun indeholder Oplysninger om de Resultater, Kontrollen har medført.

Ialt forhandlede der i København i 1909 Mælk fra c. 1500 Udsalg.

Til ubestemte Tider er der foretaget Eftersyn af disse Udsalg, dels af Sundhedskommissionens Dyr læger, dels af Sundhedspolitiets Betjente, som ialt har foretaget 6172 Eftersyn.

I København fandtes i 1909 15 Kostalde med 198 Køer i den gamle By, og i de indlemmede Distrikter 125 Stalde med 911 Køer, ialt 140 Kostalde med 1109 Køer.

Lignende Tilsyn, som der føres med Udsalgene, føres der ogsaa med Kostaldene. For enkelte af disse kræves der, paa Grund af særlige Forhold, et stadig virkende Dyr lægetilsyn.

I 1909 er der ialt indkøbt 2032 Prøver Mælk og Fløde.

Til Kvalitetsundersøgelse er der indkøbt 1214 Prøver sød Mælk, samt udtaget 77 Staldprøver hos Leverandører, 276 Prøver halvskummet og 3 Prøver skummet Mælk, 3 Prøver Fløde og 1 Prøve kondenseret Mælk.

Bakteriologisk Undersøgelse er foretaget med 50 Prøver Børnemælk, 126 Prøver pasteuriseret blandet Børnemælk, 2 Prøver sød Mælk og 21 Prøver pasteuriseret sød Mælk. Ovennævnte Undersøgelse har særlig været Kimtælling.

Endvidere er der foretaget Undersøgelser for at konstatere Tilstedeværelsen af Streptokokker i 20 Prøver sød Mælk.

Undersøgelse for *Pasteurisering* af Mælk er foretaget med 126 Prøver blandet Børnemælk, 194 Prøver sød Mælk, 6 Prøver Fløde og 4 Prøver Kørnemælk.

Smudsundersøgelse er foretaget med 91 Prøver Børnemælk, 1221 Prøver sød Mælk og 276 Prøver skummet Mælk.

Angaaende Resultatet af disse forskellige Undersøgelser henvises til Laboratoriets Beretning.

I 160 Tilfælde er der konstateret Overtrædelse af Sundhedvedtægtens forskellige Bestemmelser vedrørende Salg af Mælk.

I efterfølgende Tilfælde er der af Retten idømt de paagældende Bødestraf, nemlig for Overtrædelse af

§ 4 for for ringe Fedtindhold i sød Mælk	33 Tilf.
§ 4 for for ringe Fedtindhold i halvskummet Mælk ..	10 —
§ 6 mangelfuld Pasteurisering	21 —
§ 10 Tilsætning af Mel i Fløde.....	4 —
§ 10 Indhold af Smuds i Mælk	7 —
§ 11 Manglende Skilte paa Mælkebeholdere	1 —
§ 11 Manglende Kæder paa Mælkebeholderes Laag....	9 —
§ 11 Manglende Haandtag paa Mælkemaal.....	1 —
§ 11 Indhold af forskellige uvedkommende Ting i tømte Mælkebeholdere, f. Ex. Bærme, levende Fisk o. lign.	8 —
§ 11 Køkkenaffald transporteret i Beholdere uden tæt- sluttende Laag i Mælkevogn	10 —

I efterfølgende Tilfælde er der givet de paagældende Advarsel, nemlig, for Overtrædelse af

§ 4 for for ringe Fedtindhold i sød Mælk, hvor dette Forhold er konstateret første Gang	6 Tilf.
§ 4 for for ringe Fedtindhold i halvskummet Mælk ..	15 —
§ 6 for for ringe Afsvaling af pasteuriseret Mælk eller Børnemælk.....	13 —
§ 10 for Indhold af Smuds i Mælk, hvor Mængden af Smuds er ringe og første Gang konstateret ...	20 —
§ 11 for Anvendelse af andre Betegnelser paa Mælk end tilladt	2 —

I alle Tilfælde, hvor der er iagttaget Smuds i Mælken, samt i forskellige Tilfælde, hvor det bakteriologiske Fund har givet Anledning til nærmere Undersøgelse af Kreaturbesætningerne, er der beordret Dyr lægeundersøgelse, der i flere Tilfælde er gentaget, og i et enkelt fortsat Aaret ud.

Tilsyn med Kød, Kødvarer, Pølser o. lign.

(Meddelt af 1. og 2. Dyr læge).

Det Tilsyn, der af Sundhedskommissionen føres med Handelen med Kød, Kødvarer, Pølser o. lign., og som findes nærmere omtalt i tidligere Aarsberetninger, omfatter følgende Virksomheder:

I) Sundhedskommissionens Dyr læger og Sundhedspolitiets Betjente føre Tilsyn med alle her i Byen til Forhandling bestemte Varer af den nævnte Art, med Varernes Tilberedning og Opbevaring m. m.

Over dette Tilsyn gives i de efterfølgende Tabeller en skematisk Oversigt:

Oversigt over Tilsynet med Slagter- og Høkerbutiker i 1909.

Maaned	Antal		Antal Eftersyn		Antal Rapporter over			Antal idømte Bøder	Bødernes Størrelse
	Slagtere	Høkere	Slagtere	Høkere	Slagtere	Høkere	Mellem-handlere		
Januar.....	336	867	779	1958	8	6	12	5	52
Februar...	336	867	800	2095	5	7	7	4	30
Marts.....	336	867	713	1906	8	6	9	5	60
April.....	340	889	811	1953	11	7	8	5	51
Maj.....	340	889	851	2094	8	18	11	3	26
Juni.....	339	890	643	1430	23	15	4	1	10
Juli.....	339	890	779	1734	10	16	20	3	25
August.....	340	891	1097	1763	10	14	4	7	68
September..	340	890	855	1619	7	14	6	3	80
Oktober.....	332	883	993	2388	12	10	9	5	42
November...	332	853	928	2295	8	9	7	4	44
December...	333	854	785	1819	7	5	5	5	60
Ialt...	4043	10530	10034	23054	117	127	102	50	548
Tilsammen...	14573		33088		346				

Det ved Sundhedskommissionens Foranstaltning udøvede Tilsyn med Kødvarer i 1909.
a. Beslaglagte Kødvarer.

Maaned	Heste-		Okse-		Kalve-		Svine-		Faare-		Fjerkræ Stkr.	Fisk ♁	Pølser, Fars og sønderdelt Kød uden Artsangivelse ♁
	Kroppe	Kød ♁	Kroppe	Kød ♁	Kroppe	Kød ♁	Kroppe	Kød ♁	Kroppe	Kød ♁			
Januar.....	3	-	1	-	2	47	4	348	-	-	-	-	15
Februar.....	3	-	-	-	3	-	3	620	-	-	-	-	50
Marts.....	1	-	2	15	-	-	2	24	-	-	-	5	50
April.....	-	-	3	-	-	30	5	1214	-	-	3	-	54
Maj.....	-	-	3	40	-	10	-	1005	-	20	-	-	250
Juni.....	2	-	1	27	-	-	-	4185	1	-	-	-	470
Juli.....	-	-	1	-	-	47	6	1336	1	-	-	-	104
August.....	-	-	-	35	-	12	1	1265	-	-	-	-	42
September.....	-	-	3	-	-	-	-	187	-	-	-	-	2568
Oktober.....	3	-	-	-	-	-	3	121	-	-	-	-	63
November.....	3	-	-	-	-	-	2	418	-	-	-	-	42
December.....	1	-	1	-	-	-	2	1500	-	-	5	-	12
Ialt.....	16	-	15	117	5	146	30	12223	2	20	8	5	3720

b. De beslaglagte Kødvarers Behandling.

	Heste-		Okse-		Kalve-		Svine-		Faare-		Fjerkræ Stkr.	Fisk ♁	Pølser, Fars og sønderdelt Kød uden Artsangivelse ♁
	Kroppe	Kød ♁	Kroppe	Kød ♁	Kroppe	Kød ♁	Kroppe	Kød ♁	Kroppe	Kød ♁			
Kasseret paa Grund af	Tuberkulose	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Andre Aarsager (særlig Forraadnelse)	-	-	-	117	2	146	-	12223	-	20	8	5
Fremstillet paa Kød-kontrolstationen	2. Klasse	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	Kasseret	-	-	5	-	-	-	7	-	2	-	-	-
	Afvist	16	-	10	-	3	-	22	-	-	-	-	-
Ialt	16	-	15	117	5	146	30	12223	2	20	8	5	3720

Rubriken „Fremstillet paa Kødkontrolstationen“ angaar Kødvarer, der beslaglagdes paa Banegaardene, ved Havnen o. s. v., og som paa Foranledning fra Modtagerens Side overførtes til Undersøgelse paa Kødkontrolstationen.

Under „afvist“ er opført de Kødkroppe, der som Følge af defekt Tilstand nægtedes Stempling paa Kontrolstationen (jvf. Mag. Bkg. af 4. Juni 1908 angaaende Ændring i Sundhedsvedtægtens § 32—35). De omhandlede Kødkroppe bleve under Sundhedspolitiets Tilsyn returnerede til Afsenderen eller bragt udenfor Kommunens Grændser.

II) *Dyrlæger, ansatte af Sundhedskommissionen, fører under Overtilsyn af Sundhedskommissionens Dyrlæger Tilsyn med de udenbys Pølsefabriker, der have Tilladelse til at indføre Pølser til Forhandling her i Staden.*

Af saadanne Fabrikker fandtes i 1909 kun en. Omfanget og Udfaldet af Kontrollen paa denne Fabrik fremgaar af nedenstaaende Tabeller:

Undersøgt Kød m. m. tilført Pølsefabrikken i 1909.

Okse- Kroppe	Stk. Oksekød ⌘	Kalve- Kroppe	Faare- Kroppe	Svine- Kroppe	Spæk ⌘
15 ³ / ₄	18,655	1193 ³ / ₄	43 ³ / ₄	389 ¹ / ₂	815

Kasseret Kød m. m. paa Pølsefabrikken i 1909.

	Kasseret Kød af						Kasseret Slakteriaffald
	Okse		Kalve		Svin		
	Kroppe	Kød- stykker ⌘	Kroppe	Kød- stykker ⌘	Kroppe	Kød- stykker ⌘	
Tuberkulose..	-	-	1	-	-	30	1 Hjerte 1 Lever 1 Lunge
Andre Aarsag.	¹ / ₂	-	28 ¹ / ₂	10	3	-	22 Hjarter 22 Levre 22 Lunges
Ialt	¹ / ₂	-	29 ¹ / ₂	10	3	30	23 Hjarter 23 Levre 23 Lunges

Sundhedskommissionens Desinfektionsstation.

I 1909 er Autan stadig benyttet til Formaldehyddesinfektion af Værelser, men desuden blev der i Aarets sidste Maaneder paabegyndt Desinfektionsforsøg med Permanganatmetoden efter Dörr og Raubitschek. Ved den sidstnævnte Metode anvendes der lige Mængder af Formalin, Vand og smaakrystalliseret, hypermangansurt Kali til at fremstille Formaldehydet. Permanganatmetoden har vist sig lethandelig i Praksis, og med de her anvendte Mængder af Kemikalierne (først brugtes 1 Kilogram af hvert af de 3 nævnte Stoffer til 50 Kubikmeter Luftrum, senere er brugt 1 Kilogram af hvert af Stofferne til 40 Kubikmeter Luftrum) er der ikke tilføjet Møbler eller andet Inventar nævneværdig Skade ved Desinfektionerne.

Desinfektionsstationen i Aaret 1909.

Maaned	Begæringer	A. Desinfektioner for offentlig Regning.						B. Desinfektioner for Ubemidlede.			C. Desinfektioner for privat Regning		
		Tyfoid Feber	Difteri	Skarla- gensfeber	Tuberkulose		Forskell. Sygd.	Kræft	Fnat	Forskell. Sygd.	Kræft	Fnat	Forskell. Sygd.
					Døds- fald	Flyt- ning							
Januar	299	1	62	82	40	38	2	5	52	9	1	2	5
Februar	250	2	53	75	22	45	-	7	23	7	3	2	11
Marts	317	3	50	81	35	54	-	11	43	13	4	7	16
April	295	2	50	65	26	58	4	6	39	7	6	7	25
Maj	269	2	43	56	16	65	20	2	41	3	6	2	14
Juni	246	5	38	69	23	33	19	6	26	8	7	3	9
Juli	195	10	28	29	17	49	7	5	22	3	10	7	8
August	187	16	28	47	10	35	6	2	24	4	3	1	11
September ..	256	24	35	68	12	49	5	10	30	2	4	8	9
Oktober	295	15	59	54	16	75	3	7	35	6	2	7	16
November ..	289	6	37	76	14	56	4	9	50	11	6	9	11
December...	273	1	39	102	15	50	2	2	31	17	3	3	8
Ialt..	3171	87	522	804	246	607	72	72	416	90	54	58	143

Sundhedskommissionens Desinfektionsstation
1896—1909.

Aar	Samlede Antal af Desinfek- tioner	Tyfoidfeber		Skarlagensfeber		Difteri		Tuber- kulose	Kræft
		Antal af Sygdoms- tilfælde	Antal af Desinfek- tioner	Antal af Sygdoms- tilfælde	Antal af Desinfek- tioner	Antal af Sygdoms- tilfælde	Antal af Desinfek- tioner	Antal af Desinfek- tioner	Antal af Desinfek- tioner
1896	2053	239	151	1550	577	1518	735	238	82
1897	2071	198	116	1434	640	1470	697	310	65
1898	2503	286	188	2057	792	1328	641	437	91
1899	3255	409	228	3931	1348	2046	895	425	97
1900	2400	345	247	2338	826	1413	597	415	98
1901	2125	596	481	1245	418	1127	451	449	107
1902	1772	243	226	1107	396	937	414	350	113
1903	2162	247	211	2011	993	992	452	396	120
1904	1909	184	147	1759	620	741	309	424	96
1905	1687	109	102	1397	508	590	242	448	102
1906	1775	148	125	796	285	681	257	736	95
1907	2078	96	80	999	333	1008	349	832	134
1908	2919	315	238	1916	650	1416	505	810	124
1909	3171	77	87	2211	804	1200	522	853	126

Desinfektion af et Værelse med Permanganatmetoden udføres paa følgende Maade: Efter at de sædvanlige Forberedelser til en Desinfektion med Formaldehyd (Spredning af Tæpper, Tætning af Aabninger o. s. v.) ere foretagne, stilles en Beholder (en Spand eller en Ballie) af en passende Størrelse midt paa Gulvet. For at undgaa, at Kemikalierne »koger over«, maa der helst være mindst lige saa mange Literrumfang i denne Beholder, som der er Kubikmerrumfang i Værelset. Beholderen stilles lidt skraat og beklædes indvendig med Avispapir for, at Beholderen ikke skal angribes ved den kemiske Proces. Papiret gennemfugtes omhyggeligt for, at der ikke skal gaa Ild i det. Vandet samt Formalinet hældes i Beholderen, og straks derpaa tilsættes det smaa krystalliserede overmangansure Kali. Til 40 Kubikmeter Rum bruges en Liter Vand, en Liter Formalin og et Kilogram Permanganat. Større Mængder Kemikalier, end hvad der svarer til 60 Kubikmeter, bør i Almindelighed, af Hensyn til Faren for Eksplosion, fordeles paa flere Kar, som hvert betjenes af en Desinfektør. Værelset staar aflukket i 5 Timer. En Ammoniakudvikler anvendes derpaa, forsaavidt Værelset skal tages i Brug endnu samme Dag.

Desinfektionsstationens Regnskab.	1907—08	1908—09	1909—10
	Kroner	Kroner	Kroner
Leje af Lokale, Brændsel, Lys	1619	2204	2232
Lønninger	12224	11381	14727
Inventar og Beklædning	2207	2387	2663
Kemikalier	1454	8893	7133
Kørsel.....	5134	5677	5446
Ovndesinfektioner	8417	8519	8572
Samlede Udgifter	31058	39063	40773
Samlede Antal af Desinfektioner	2162	3075	3171
Udgift pr. Desinfektion	14	13	13

København.
 Ville de Copenhague.
 Kvarterernes Beliggenhed. — Situation des Quartiers.

Indre By.

- I. Gamle Bys ældre Del.
- II. Gamle Bys yngre Del.
- III. Gammelholm.
- IV. St. Annæ Øster Kvarter.
- V. St. Annæ Vester Kvarter.
- VI. Kristianshavn.

Ydre By.

- VII. Voldkvarter.
- VIII. Østerbro.
- IX. Blegdam.
- X. Ydre Nørrebro.
- XI. Blaagaard.
- XII. Vesterbro.

Forstæder.

- XIII. Valby.
- XIV. Brønshøj.
- XV. Sundby.

Tab. 2. Udtog af Københavns

	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	Ialt
1. Variolæ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Dysenteria	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Febris typhoidea	1	1	1	-	-	-	-	2	2	2	2	1	12
4. Diphtheria	5	5	4	5	7	2	2	1	4	1	1	2	39
5. Croup	-	2	2	2	2	-	1	-	-	1	-	2	12
6. Scarlatina	7	9	17	7	3	5	3	7	2	4	4	10	78
7. Morbilli	6	12	21	17	12	14	13	2	-	3	-	-	100
8. Tussis convulsiva	19	16	13	13	17	11	15	6	3	1	3	3	120
9. Febris puerperalis	1	-	-	-	-	-	-	-	3	-	2	-	6
10. Erysipelas	1	2	2	2	3	4	2	1	-	3	1	2	23
11. Febris rheumatica	-	2	3	2	-	1	-	-	-	1	2	-	11
12. Pneumonia crouposa	19	23	31	31	37	28	11	7	6	6	8	15	222
13. Bronchopneum. & Bronchit. capill. .	46	60	79	66	43	30	19	18	13	22	28	33	457
14. Cholerae & Catarrh. intestinalis acut.	16	12	15	22	17	20	23	21	31	28	13	11	229
15. Alii morbi epidemici	12	20	21	21	25	16	9	7	7	6	6	15	165
[Heraf Meningitis cer. spin.	1	-	-	3	9	11	6	2	2	1	1	1	37]
16. Tuberculosis	74	66	86	91	59	75	56	43	44	54	67	56	771
17. Cancer	58	49	52	70	39	52	57	41	69	66	76	59	688
18. Syphilis	3	4	2	4	5	6	4	3	4	2	2	5	44
19. Alcoholismus	12	6	6	10	17	3	14	4	-	9	9	4	94
20. Alii morbi constitution.	13	9	14	18	10	14	7	7	7	4	9	6	118
21. Ecclampsia	9	10	9	11	3	6	2	2	6	7	4	3	72
22. Apoplexia cerebri	19	28	18	16	29	17	15	15	24	15	15	19	230
23. Alii morbi cerebri & med. spinal. .	34	22	27	22	17	28	26	21	16	31	24	25	293
24. Mb. cordis	67	63	78	62	60	51	41	46	45	42	43	53	651
25. Pleuritis	1	5	2	-	2	4	-	2	-	2	4	1	23
26. Alii morbi pectoris	20	23	23	16	25	8	5	12	2	10	11	15	170
27. Peritonitis (puerperal. excl.)	5	4	6	7	9	7	4	5	4	8	7	2	68
28. Nephritis acuta & chron.	19	12	17	12	15	15	14	13	8	2	13	14	154
29. Alii morbi abdominis	29	28	31	16	28	27	24	17	26	34	22	26	308
30. Morbi externar. part.	9	13	9	9	5	4	8	8	6	6	11	5	93
31. Suicidium	13	11	13	12	7	11	11	13	14	13	5	11	134
32. Alii casus mortiferi	5	12	7	7	10	12	14	17	11	13	9	12	129
33. Vitia innata	36	27	36	24	25	27	18	28	24	34	34	33	346
34. Atrophia infantilis	4	5	8	4	7	6	3	2	5	4	7	3	63
35. Marasmus senilis	20	28	23	25	22	23	17	13	5	14	20	21	241
36. Causa mort. non indic.	41	42	44	31	30	31	29	28	19	19	30	33	377
Summa	624	631	720	655	590	568	472	412	410	467	492	500	6541

Mortalitetstabel for 1909.

Gamle Bys ældre Del	Gamle Bys yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Øster Kvarter	St. Annæ Vester Kvarter	Kristianshavn	Indre By. — Ville centrale	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Ydre Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	Ydre By. — Ville extérieure	Valby	Brønshøj	Sundby	Forstæder. — Faubourgs.	Uden Bolig	Havnen og Reden	Udenbyes
I	II	III	IV	V	VI	Indre By. — Ville centrale	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ydre By. — Ville extérieure	XIII	XIV	XV	Forstæder. — Faubourgs.	Uden Bolig	Havnen og Reden	Udenbyes
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	1	-	-	1	1	5	2	5	5	5	4	7	28	2	2	2	6	-	-	-
1	-	-	1	1	-	3	-	-	-	2	3	3	8	-	1	-	1	-	-	-
1	-	-	-	-	-	4	3	11	7	17	9	12	59	4	4	5	13	-	1	1
2	3	-	1	8	3	17	1	3	13	12	14	25	68	5	6	4	15	-	-	-
-	1	-	-	1	5	16	1	16	10	18	11	22	78	3	7	16	26	-	-	-
-	1	-	1	1	-	3	4	2	2	1	4	2	15	-	1	3	4	1	-	-
-	-	-	-	1	1	2	-	3	-	2	2	-	7	-	-	2	2	-	-	-
2	7	3	2	21	14	49	12	23	17	33	14	45	144	3	4	18	25	2	2	-
7	11	2	11	31	17	79	26	36	37	88	37	71	295	9	25	38	72	-	-	11
5	6	1	2	15	14	43	10	27	20	33	24	36	150	7	9	18	34	-	-	2
7	2	1	2	7	12	31	19	12	13	22	21	21	108	5	8	7	20	2	1	3
[1	1	-	1	2	2	7	-	1	2	8	5	6	22	1	5	1	7	1	-	-]
12	27	9	9	59	39	155	34	76	45	96	81	139	471	20	23	64	107	8	-	30
20	28	10	15	39	29	141	61	54	54	75	61	88	393	17	24	32	73	3	-	78
-	1	-	3	1	1	6	3	7	1	10	3	7	31	-	3	2	5	1	-	1
-	7	1	1	8	12	29	4	13	7	13	11	8	56	-	3	3	6	1	-	2
3	3	2	4	9	7	28	12	11	12	11	7	19	72	2	2	6	10	1	-	7
1	-	1	-	3	-	5	3	5	2	11	4	20	45	8	5	9	22	-	-	-
6	7	3	9	10	14	49	22	23	18	25	22	36	146	7	5	13	25	2	-	8
4	7	6	2	16	8	43	21	28	23	60	24	38	194	9	12	35	46	1	-	9
17	37	9	8	34	24	129	58	60	42	120	55	89	424	18	14	34	66	1	1	30
-	-	-	-	1	-	1	1	3	1	7	1	8	21	-	1	-	1	-	-	-
9	8	1	-	9	14	41	18	15	15	12	16	26	102	2	9	7	18	1	-	8
1	2	1	1	1	3	9	8	5	4	8	4	13	42	1	2	3	6	-	-	11
3	9	2	4	10	8	36	19	11	11	20	11	16	88	2	6	12	20	-	1	9
6	12	2	8	17	10	55	21	26	25	31	27	41	171	6	6	18	30	1	1	50
2	5	-	1	7	5	20	3	10	3	12	8	14	50	2	4	7	13	2	2	6
6	9	1	1	9	6	32	13	9	4	15	13	23	77	2	3	16	21	-	2	2
3	10	1	3	8	10	35	5	8	9	11	15	11	59	4	5	8	17	2	10	6
3	14	2	52	12	10	93	14	33	19	48	15	58	187	19	14	28	61	-	-	5
-	-	-	1	4	7	12	2	4	5	9	5	19	44	2	1	4	7	-	-	-
9	21	3	5	14	7	59	32	32	17	38	27	21	167	3	2	9	14	-	-	1
11	24	5	9	24	14	87	31	27	28	36	36	56	214	10	12	33	55	4	-	17
143	263	66	157	386	303	1318	465	601	471	905	593	994	4029	163	223	457	843	33	21	297

Tab. 6. Oversigt over Befolkningens, Beboelses- og Dødelighedsforhold i ethvert af Stadens hygiejniske Kvartaler i Aaret 1909.

København. Ville de Copenhague.		Befolkning. Population.										1. Jan. 1909		Af 1000 Individer døde i 1909		Areal i ha.
		Beregnet 1. Juli 1909	Af 1000 fandtes i	Af 1000 vare — 1. Febr. 1906 —					Beboelses-tæthed. Paa 100 m ² flageareal	af epidemiske Sygdomme	af alle Dødsarsager tilsammen					
				0-1 Aar	1-5 Aar	5-15 Aar	15-65 Aar	over 65 Aar								
Hele Byen. Total		450000	1000	23	83	180	658	56	4.6	3.3	14.5*	6938				
Kvartier		I. Gamle Bys ældre Del	10000	22	12	46	128	733	81	2.7	14.3	28				
		II. Gamle Bys yngre Del	19000	43	12	48	134	721	85	1.7	13.8	88				
		III. Gammelholm	6000	13	10	45	120	752	73	1.2	11.0	16				
		IV. St. Anne Øster	9000	20	10	41	113	758	78	2.2	17.4	44				
		V. St. Anne Vester	23000	51	18	66	165	686	65	4.0	16.8	66				
		VI. Kristianshavn	20000	44	22	77	184	664	53	3.8	15.2	420				
Indre By. — Ville centrale			87000	193	15	58	149	707	71	2.9	15.1	662				
Kvartier		VII. Voldkvarteret	42000	93	13	46	121	745	74	1.9	11.1	337				
		VIII. Østerbro	61000	136	27	97	191	645	40	2.3	9.9	502				
		IX. Blegdam	32200	72	25	79	178	650	68	3.9	14.6	138				
		X. Ydre Nørrebro	52000	115	29	105	207	599	60	4.6	17.4	342				
		XI. Blagaard	35000	78	24	80	176	655	65	4.2	16.9	83				
		XII. Vesterbro	74000	164	25	88	194	648	45	3.3	13.4	282				
Ydre By. — Ville extérieure			290200	658	24	84	180	656	56	3.3	13.6	1684				
Kvartier		XIII. Valby	13000	29	30	114	245	575	36	3.0	12.5	1155				
		XIV. Brønshøj	17000	38	31	118	237	576	38	3.9	13.1	2036				
		XV. Sundby	36000	80	33	124	231	581	31	3.2	12.7	1401				
Forstæder. — Faubourgs			60000	147	32	120	236	579	33	3.3	12.8	4592				
Havnen. — Le port			800	2	0-1	1-5	5-15	15-65	65-	Habitants paa 100 m ² de l'aire des togenens	Mortalité de l'an 1909 sur 1000 habitants	causes de décès	Superficie i ha. — 1.000 Tdr. Land			

*) I hele Byens Dødelighed ere indbetaltede de udenbys hjemmehørende, der ere døde paa Byens Hospitaller. (Y compris les personnes domiciliées hors Copenhague).

- Kvartier I.: St. Peders, Bispegaardens, Universitetets og Synagogens Roder samt Frimands Kvartier.
- Kvartier II.: Nikolaj, Gammelstrands, Slotsholms, Raadhusets, Kalvebodernes, Plejestrædes, Hovedvægens, Trinitats og Reformert Kirkes Roder, samt Snaarens Kvartier.
- Kvartier III.: Gammelholms Roder.
- Kvartier IV.: Nyhavns, Marmorparkens, Amalisenborgs og Fr. Hospitals Roder, Gothergades, Frimmerlogens, Kongens Havss, Garnisons Hospitals og Nyboders Roder samt Nyboder.
- Kvartier V.: Kristians Kirkes, Frelsers Kirkes, Amagerbro, Skydeskolens og Nyholms Roder.
- Kvartier VI.: Tyrols Rode, Reventlovsgades, Vandværkets, Ørstedsparkens, Peblingesøens, Frederiksbergsgades, Kommunehospitalets, Kørholms, Sølvgaards, Børnehospitalets, Classens og Kastellens Roder. Østerbros, Kalkbrønderiets, Øresunds, Rosenvængens, Aggersborgs, Strandboulevardens, Bogensgades, St. Jakobs, Viborgs og Nyhols Roder.
- Kvartier VII.: Tyrols Rode, Reventlovsgades, Vandværkets, Ørstedsparkens, Peblingesøens, Frederiksbergsgades, Kommunehospitalets, Kørholms, Sølvgaards, Børnehospitalets, Classens og Kastellens Roder. Østerbros, Kalkbrønderiets, Øresunds, Rosenvængens, Aggersborgs, Strandboulevardens, Bogensgades, St. Jakobs, Viborgs og Nyhols Roder.
- Kvartier VIII.: Tyrols Rode, Reventlovsgades, Vandværkets, Ørstedsparkens, Peblingesøens, Frederiksbergsgades, Kommunehospitalets, Kørholms, Sølvgaards, Børnehospitalets, Classens og Kastellens Roder. Østerbros, Kalkbrønderiets, Øresunds, Rosenvængens, Aggersborgs, Strandboulevardens, Bogensgades, St. Jakobs, Viborgs og Nyhols Roder.
- Kvartier IX.: Ravnsborgs, St. Hans og Blegdams Roder.
- Kvartier X.: Havermarkens, Lersøens, St. Stefans, Balders, Raadmands, Ædrits og Fælled Roder.
- Kvartier XI.: Aaboullevardens, Blagaards, Helligkorskirkes og Kirkegaardens Roder.
- Kvartier XII.: Gl. Kongevejs, Gasværkets, Skydebanens, Absalons, Istedgades, Sorte Høsts, Engbøvevejs, Kaalundsgades, Sanktmarks, St. Mathæus, Sønderboulevard, Vesterfælleds og Krægtorvejs Roder.
- Kvartier XIII.: Valby, Vigerslev, Kongens Enghave.
- Kvartier XIV.: Brønshøj, Emdrup, Husum, Uterslev og Vanløse.
- Kvartier XV.: Sundbyvesters, Leksnerpladsens, Saltlomme og Sundbyvester Roder samt Overdrevet.

AARSBERETNING

ANGAAENDE

SUNDHEDSTILSTANDEN I KØBENHAVN

FOR

1910

AF

E. M. HOFF

Stadslæge.

KØBENHAVN

P. M. KELLERS BOGTRYKKERI

1911.

INDHOLD.

A.

Meteorologiske Forhold i 1910.....	1
Sundhedstilstand 1910	2
a) <i>Epidemiske og andre Sygdomme i 1910:</i>	
Cholera asiatica	4
Dysenteria epidemica	4
Variolæ.....	4
Febris typhoidea	4
Meningitis cerebrospinal. epidem.	8
Poliomyelitis ant. act.	9
Diphtheria (& Croup)	9
Scarlatina.....	13
Morbilli.....	15
Tussis convulsiva.....	18
Angina parotidea	21
Erysipelas.....	22
Febris puerperalis	23
Trismus & Tetanus neonatorum	23
Pemphigus neonatorum	23
Febris intermittens.....	23
Febris rheumatica	24
Pneumonia crouposa	25
Pneumonia catarrhalis	26
Tracheobronchitis.....	27
Influenza	28
Tuberculosis pulmonum.....	29
Angina tonsillaris.....	33
Cholérine	34
Morbi venerei (Gonorrhoea, Ulc. ven., Syphilis).....	35
Scabies.....	37
Delirium tremens.....	38
Cancer	38
Garnisonen	40
b) <i>Befolkningsforhold:</i>	
Folketal, Tilvækst, Beboelsestæthed	41
Ægteskaber	43
Fødsler (Fødsler udenfor Ægteskab).....	43
Dødsfald (Børnedødelighed, Dødsårsager, legale Ligsyn).....	46
Dødfødte	52

B.

<i>Offentlig Sundhedspleje:</i>	
Karantænevæsen.....	54
Vaccination.....	55
Virksomheden under Sundhedskommissionen:	
Sundhedskommissionens Lægepersonale	56
Sundhedsvedtægten (Revision, Trikinkontrol, Boliger, Bagerier, Spytning paa Fortove)	57
Tilsyn med Plejebørn	60
Sundhedskommissionens Laboratorium	62
Kontrol med Drikkevandet	68
Tilsyn med Mælkeudsalg.....	69
Tilsyn med Kødvarer	71
Sundhedskommissionens Desinfektionsstation	73

C.

Tabeller: 1. Dødelighed (Dødsårsager, Aldersklasser); 2. Dødelighed (Dødsårsager efter Sygekvarter og Aarstid); 3. Dødelighed (efter Alder og Aarstid); 4. Dødsfald (efter Alder og Sygekvarter), Ægteskaber, Fødsler, Dødfødte; 5. Epidemiske Sygdomme; 6. Kvarterernes Areal og Folketal, relative Dødelighed og Dødelighed af epidemiske Sygdomme, Befolkningens Aldersklassefordeling ved sidste Folketælling, Beboelsestæthed, Kvartergrænser.

Sundhedsvæsenets Lægepersonale.

Stadslæge	<i>E. M. Hoff.</i>
Vicestadslæge	<i>A. Ulrik.</i>
Kredslæger:*)	
1. Kreds (Kvarter I, II, III og delvis VII)	<i>A. Ulrik.</i>
2. Kreds (Kvarter IV, V og delvis VII) ..	<i>K. Carøe.</i>
3. Kreds (Kvarter VIII)	<i>Poul Heiberg, Dr. med.</i>
4. Kreds (Kvarter IX og XI)	<i>Poul Hertz, Dr. med.</i>
5. Kreds (Kvarter XII)	<i>H. A. Nielsen, Dr. med., Prof.</i>
6. Kreds (Kvarter X)	<i>J. P. Chrom.</i>
7. Kreds (Kvarter XIV)	<i>C. A. Blume, Dr. med.</i>
8. Kreds (Kvarter XIII)	<i>A. Gramstrup.</i>
9. Kreds (Kvarter VI og XV)	<i>L. Melchior, Dr. med.</i>
1. Dyrlæge	<i>St. Friis.</i>
2. Dyrlæge	<i>G. Gautier.</i>
Medicinalstatistisk Kontor:	
Chef	<i>Søren Hansen.</i>
1. Assistent	<i>Holger Hoff.</i>
2. Assistent	<i>H. P. Willadsen Aaskow.</i>

*) Angaaende Kvartergrænserne se Oversigtskortet og Tab. VI, Fodnoten, Gotersgade danner i Voldkvarteret Grænsen mellem 1. og 2. Kreds.

A.

Om de meteorologiske Forhold i 1910 giver det meteorologiske Institut følgende Oplysninger:

Meteorologiske Data ved København (Meteorologisk Institut) i 1910.

	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	Septbr.	Oktober	Novbr.	Decbr.	Aaret
Middelvarme C°.....	1. ₈	2. ₁	3. ₉	6. ₈	11. ₄	16. ₁	16. ₈	16. ₅	13. ₅	9. ₈	3. ₉	3. ₅	8. ₈
Middelfugtighedsgrad i pCt.	92	93	83	78	73	75	77	80	85	81	84	89	83
Middellufttryk i mm. ved Havet og 45° Br.	754. ₅	755. ₇	765. ₃	757. ₀	760. ₀	759. ₁	756. ₃	758. ₇	763. ₉	766. ₂	751. ₈	757. ₀	758. ₈
Nedbør, mm.....	55. ₈	85. ₁	10. ₀	56. ₅	55. ₇	33. ₆	61. ₂	63. ₄	40. ₁	11. ₁	68. ₈	52. ₇	594. ₀
Dage med Nedbør.....	19	19	11	15	13	11	13	18	15	10	24	16	184
" " Sne.....	13	9	3	1	1	"	"	"	"	"	4	2	33
" " Hagl.....	1	1	1	3	"	1	"	"	"	"	"	"	7
" " Torden.....	"	1	"	2	1	1	2	"	"	"	"	"	7
" " Storm.....	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"

1910. *Januar* blev mild med Vinde fra Vest og Sydvest og rigelig Nedbør. *Februar* blev meget mild med sydvestlige Vinde og meget stor Nedbør. *Marts* blev meget mild med vestlige Vinde og meget lille Nedbør. *April* blev mild med vestlige Vinde og stor Nedbør. *Maj* blev mild med østlige Vinde og rigelig Nedbør. *Juni* blev varm med variable Vinde og lille Nedbør. *Juli* fik med vestlige Vinde omtrent normal Varme og Nedbør. *August* blev temmelig mild med vestlige Vinde og omtrent normal Nedbør. *September* fik med Vinde omkring Nordvest noget over normal Varme og lille Nedbør. *Oktober* blev mild med variable Vinde og meget lille Nedbør. *November* fik med sydvestlige Vinde omtrent normal Varme og rigelig Nedbør. *December* blev meget mild med Vinde fra Vest og Sydvest og rigelig Nedbør. *Aaret* var mildt med Vinde fra Vest, og Sydvest og rigelig Nedbør.

Sundhedstilstanden var i 1910 ligesom de nærmest foregaaende Aar god. Af epidemiske Sygdomme optraadte Skarlagensfeber og Kolerine med væsentlig større Udbredelse end i 1909, medens Mæslinger og Kighoste aftog i Udbredelse; Difteri og Influenza forholdt sig nogenlunde som det foregaaende Aar.

	Beregnet Folke- mængde ved Aarets Midte	Alle anmeldte Sygdomstilfælde	Anmeldte Tilfælde af epidemiske Sygdomme	Paa 1000 Indbyggere faldt af epidemiske Sygdomme
1882	255000	55029	46195	181
1883	263000	49290	39221	142
1884	274000	57878	47285	173
1885	284000	47499	36775	129
1886	289000	54971	44359	153
1887	295000	59889	50603	171
1888	303500	49807	41354	136
1889	308600	66336	58376	189
1890	314600	61894	54142	172
1891	319000	75005	67708	212
1892	323000	60626	53371	165
1893	327000	65893	58191	178
1894	331300	61918	54860	165
1895	335700	57764	50981	152
1896	340500	48163	41074	121
1897	345000	49239	41573	121
1898	349000	47340	38968	112
1899	354000	61092	52930	150
1900	358000	51463	43228	121
1901	381000	60215	50736	133
1902	411000	50050	40961	100
1903	417000	53457	44388	106
1904	423000	50950	42331	100
1905	425000	57527	49228	116
1906	432000	47959	39203	91
1907	439000	56930	46418	106
1908	445000	64127	51175	115
1909	450000	55335	42388	94
1910	459000	56338	43343	94

Ialt anmeldtes i 1910 56338 Sygdomstilfælde (i 1909 55335) deraf 43343 Tilfælde af epidemiske Sygdomme (i 1909 42388); anslaaes Middelfolketallet i 1909 til 459000 bliver de epidemiske Sygdommes Morbiditetskvotient herefter i 1910 som i 1909 c. 94 p. M.

	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Novb.	Decb.
1886—1895	208	176	193	155	151	143	130	130	144	144	174	267
1896—1901	180	229	224	135	120	113	92	121	121	121	145	140
1902—1906	185	175	150	129	109	99	81	103	101	108	117	130
1907	161	271	161	134	117	102	64	57	86	101	134	150
1908	370	239	141	110	102	92	77	130	116	93	115	103
1909	175	190	168	139	126	107	66	61	74	73	98	122
1910	203	150	112	91	91	89	81	122	98	107	141	134

Af vedføjede Oversigt over det Antal Tilfælde af epidemiske Sygdomme, der gennemsnitlig anmeldtes pr. Dag i hver af Aarets Maaneder, fremgaar, at det i 1910 særlig er Foraarsmaanederne, der udmærker sig ved en forholdsvis sparsom Anmeldelse af de sædvanlige Luftvejsaffektioner, medens en Kolerineepidemi i August Maaned bevirkede en Stigning i Sygemeldingerne og Efteraarsmaanederne i det hele udvise en Tilvækst i Anmeldelserne mod det foregaaende Aar.

Den efterfølgende Oversigt, i hvilken Influenza (der paa Sygelisterne opføres uden Bopælsangivelse) ikke er medregnet, viser, at de epidemiske Sygdomme som sædvanlig ikke har sat sig noget stærkere Spor i Dødelighedsforholdene; de epidemiske Sygdommes Dødelighedskvotient er i det hele lidt lavere end det forudgaaende Aar og betydelig lavere end de to nærmest forudgaaende Femaar.

	Anmeldte Tilfælde af epidemiske Sygdomme paa 1000 Indbyggere*)			Døde af epidemiske Sygdomme (Tab. 2 Nr. 1—15) paa 1000 Indbyggere			Døde af alle Dødsårsager tilsammen p. M.		
	1900-04	1905-09	1910	1900-04	1905-09	1910	1900-04	1905-09	1910
I. Gamle Bys ældre Del	95	88	88	2.9	2.9	2.1	14.9	14.2	14.0
II. Gamle Bys yngre Del	84	73	74	3.7	2.6	2.0	17.2	16.2	14.9
III. Gammelholm	89	74	67	1.9	1.9	0.8	11.8	12.2	11.8
IV. St. Annæ Ø. Kvarter	94	86	81	2.6	2.2	2.0	16.3	18.2	16.2
V. St. Annæ V. Kvarter	101	88	82	3.9	3.8	3.6	16.2	15.9	15.7
VI. Kristianshavn	110	110	126	4.5	4.3	4.2	16.7	15.8	15.6
Indre By	97	89	88	3.6	3.3	2.9	16.1	16.0	15.0
VII. Voldkvarteret	89	82	72	1.9	2.1	1.5	11.0	10.9	11.4
VIII. Østerbro	115	97	86	3.7	2.9	2.6	12.4	11.1	10.7
IX. Blegdam	93	82	78	4.2	4.1	3.5	15.1	15.1	13.3
X. Nørrebro	77	72	80	5.7	5.1	4.8	22.7	19.7	18.0
XI. Blaagaard	85	74	81	4.9	4.4	2.9	17.7	17.1	15.5
XII. Vesterbro	98	93	83	4.9	4.0	3.0	15.5	14.4	12.0
Ydre By	93	86	81	4.2	3.7	3.1	15.5	14.6	13.3
XIII. Valby	89	115	103	3.8	3.6	2.4	13.8	13.3	11.6
XIV. Brønshøj	74	79	64	5.5	4.9	3.8	17.9	15.0	12.6
XV. Sundby	107	90	94	4.2	4.1	3.5	14.9	13.4	12.0
Forstæder	95	93	88	4.6	4.2	3.4	15.8	13.7	12.0
Hele Byen	95	88	84	4.1	3.9	3.1	16.3	15.6	14.2
(Udenbys fraregnede)	—	—	—	—	—	—	(15.9)	(14.9)	(13.6)

*) Influenza ikke medregnet.

Ogsaa for den summariske Dødelighedskvotients Vedkommende fortsættes den i de foregaaende Aar omtalte Nedgang fremdeles. Kvotienten for 1910 bliver 14,2 (med Fradrag af de døde, der ikke havde Domicil i Byen, 13,6) p. M., altsaa lavere end noget forudgaaende Aar.

a) Epidemiske og andre Sygdomme i 1910.

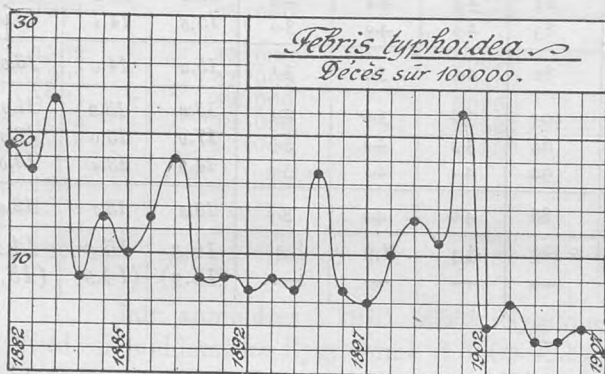
Af **Kolera** (*Cholera asiatica*) indtraf heller ikke i 1910 noget Tilfælde her i Staden. — Den 25. Septbr. ilandbragtes fra et forbisejlende, fra St. Petersborg kommende, hollandsk Dampskib „Hebe“ en 61-aarig Matros som mistænkt for at lide af Kolera. Skibet desinficeredes samme Dag og fortsatte Rejsen, uden at der senere indtraadte nye Tilfælde ombord. Patienten indlagdes paa Isolationsafdelingen ved Øresundshospitalet; ved Undersøgelse paa Statens Seruminstitut konstateredes det, at det drejede sig om et utvivlsomt Tilfælde af asiatisk Kolera.

Skønt Patienten ved Indlæggelsen var stærkt medtaget, rettede han sig dog forholdsvis hurtigt og kunde d. 16. November hjemsendes helbredet.

Ifølge senere modtagen Oplysning*) var det allerede i August Maaned ved en paa Hjemstedet foretagen systematisk Undersøgelse af Mandskabet paa Skibet, der kom fra kolerasmittede Havne, paavist, at en af „Hebe“s Maskinister, der led af Obstipation, husede Koleravibrioner; men hverken han eller nogen anden ombordværende frembød den Gang Sygdomssymptomer; Bacilbæreren holdtes isoleret, indtil Undersøgelsen gav negativt Resultat.

Af **Blodgang** (*Dysenteria*) anmeldtes i 1910 ikke noget Tilfælde.

Heller ikke af **Kopper** (*Variolæ*) forekom Tilfælde i Aarets Løb.

Af tyfoid Feber (*Febris typhoidea*) anmeldtes i 1910 forholdsvis faa Tilfælde, dog flere end i det nærmest foregaaende Aar, da Antallet var usædvanlig lavt.

Anmeldte Tilfælde af Febris typhoidea 1882—1910
i pro Mille af Befolkningen.

1882	1.91	1887	1.60	1892	0.81	1897	0.57	1902	0.59
1883	1.69	1888	1.72	1893	0.78	1898	0.82	1903	0.59
1884	2.20	1889	2.94	1894	1.09	1899	1.16	1904	0.43
1885	1.74	1890	1.01	1895	1.86	1900	0.96	1905	0.20
1886	1.94	1891	0.88	1896	0.70	1901	1.56	1906	0.34
		1907	0.22,	1908	0.71,	1909	0.17	1910	0.21

Ialt anmeldtes i 1910 95 Tilfælde, 0: 0,21 pro Mille af Befolkningen mod 0,17 i 1909.

*) J. J. van Lochem: Over uit Rusland afkomstige »Choleravibrionen« - dragers te Amsterdam.

Febr. typhoid.	Anmeldte		Døde af Febr. typh.		
	Tilfælde i Femaaret	p. M. af Befolkn. aarlig	Ialt i Femaaret	paa 100 anmeldte	Aarlig paa 1000 Indbg.
1882—1886	2592	1.90	210	8.5	0.16
1887—1891	2498	1.63	165	7.4	0.11
1892—1896	1740	1.05	149	8.7	0.09
1897—1901	1834	1.03	224	11.9	0.12
1902—1906	931	0.44	85	9.1	0.04
1907	96	0.22	8	8.3	0.02
1908	315	0.71	31	9.8	0.07
1909	77	0.17	12	15.6	0.03
1910	95	0.21	15	15.8	0.03

Efter at der i Aarets første fire Maaneder kun var anmeldt ialt 8 Tilfælde, indtraf en mindre Stigning i Forsommeren, idet der i Maj—Juli anmeldtes ialt 31 Tilfælde, deraf 17 i Juni. Derimod indløb der i Efteraarsmaanederne August—Oktober kun 44 Anmeldelser mod 58 i det samme Tidsrum af 1909.

Anmeldte Tilfælde af Febr. typh.	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	182	125	145	130	112	231	286	341	349	310	219	162	2592
1887—1891	159	104	124	124	120	157	375	385	314	285	197	144	2498
1892—1896	68	63	48	64	130	307	155	158	218	266	141	122	1740
1897—1901	55	56	42	42	76	102	135	288	418	258	225	137	1834
1902—1906	85	80	41	38	39	43	47	120	148	160	91	39	931
25 Aar gennemsnitlig aarlig.	22	17	16	16	19	34	40	52	58	51	35	24	384
1907	5	5	14	6	3	2	6	7	7	7	8	16	96
1908	3	4	4	6	5	10	18	108	112	29	8	8	315
1909	2	2	-	-	-	7	4	25	22	11	3	1	77
1910	1	1	3	3	6	17	8	17	16	11	7	5	95

Nogen epidemisk Optraeden fandt ikke Sted, naar undtages en Familie-epidemi i Juni i Livjærgade 21, omfattende ialt 9 Tilfælde. Smitten syntes bragt fra en Familie paa Godthaabsvej.

Anmeldte Tilfælde af Febris typhoidea	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.*	Kristianshavn	Indre By	Voldkvarter	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	Ydre By	Valby (6 Aar)	Brønshøj (6 Aar)	Sundby (5 Aar)	Forstæder	Havn og Red	Hele Staden
1882—1886	204	149	58	140	353	173	1077	313	117	161	241	331	248	1411	-	-	-	-	104	2592
1887—1891	109	186	55	135	248	140	873	234	118	139	167	320	544	1522	-	-	-	-	103	2498
1892—1896	56	143	62	76	209	175	721	186	106	121	90	184	295	972	-	-	-	-	47	1740
1897—1901	117	316	27	43	124	71	698	154	227	138	162	116	265	1062	6	5	-	11	15	1834
1902—1906	38	77	14	27	61	38	255	62	84	67	55	65	173	506	29	35	78	142	28	931
Gennemsnitlig aarlig (25 Aar)	21	35	9	21	40	24	150	38	26	25	29	40	61	219	6	7	15	28	12	409
1907	2	5	1	5	4	2	19	7	8	11	12	16	7	61	1	-	7	8	10	96
1908	4	4	3	2	14	24	51	11	56	32	51	23	42	215	1	7	31	39	10	315
1909	1	-	-	1	3	3	8	-	20	12	3	7	5	47	5	1	13	19	3	77
1910	1	4	1	1	5	5	17	7	23	3	10	3	14	60	3	-	11	14	4	95

*) For Femaaret 1882—1886 er hele Garnisonen medregnet under St Annæ Vestre Kv.

Det største Antal Tilfælde anmeldtes fra Østerbro. Fra Vesterbro anmeldtes 14 Tilfælde, fra Sundbyerne 11 og fra Nørrebro 10 Tilfælde. De øvrige Tilfælde vare spredte over Byens andre Kvarterer med Undtagelse af Brønshøj, som gik fri.

Af de anmeldte vare 31 Mænd, 39 Kvinder og 25 Børn under 15 Aar.
9 af Tilfældene anmeldtes som Paratyfus.

Døde af Febris typhoidea	0—1	1—5	5—15	15—25		25—45		45—65		Over 65		Ialt
	Aar	Aar	Aar	Aar		Aar		Aar		Aar		
				M	K	M	K	M	K	M	K	
1882—1886	3	22	27	41	15	38	31	16	13	7	7	220
1887—1891	—	13	20	29	27	38	22	10	9	2	5	175
1892—1896	—	6	22	25	16	34	24	10	10	—	2	149
1897—1901	—	6	26	38	35	43	35	19	18	—	5	225
1902—1906	—	3	7	8	12	27	11	6	7	3	1	85
Gennemsnitlig aarl. (25 Aar)	0	2	4	6	4	7	5	2	2	1	1	34
1907	—	1	—	—	2	2	1	2	—	—	—	8
1908	2	—	2	10	1	9	5	—	—	—	2	31
1909	—	—	2	1	3	1	—	1	4	—	—	12
1910	—	—	2	1	2	2	4	3	1	—	—	15

Febris typhoidea opførtes i 1910 som Dødsårsag i 15 Tilfælde, altsaa, ligesom i 1909, med en Mortalitet af henved 0,03 p. M. Letaliteten var atter iaar forholdsvis høj, omtrent 15,7 pCt. (for Mænd c. 19%, for Kvinder c. 18%, for Børn c. 8%).

Af 95 anmeldte indlagdes 75 eller c. 79% paa Hospital.

Af vedføjede Oversigt over den tyfoide Febers Forekomst i nærliggende Hovedstæder og større Byer fremgaar, at Sygdommen overalt har haft forholdsvis ringe Udbredelse i Beretningsaaret.

Febris typhoidea Døde paa 100000 Indb.	1881 —1885	1886 —1890	1891 —1895	1896 —1900	1901 —1905	1906	1907	1908	1909	1910
Kristiania.....	7	8	6	12	13	4	2	2	2	2
København.....	17	12	9	9	8	4	2	7	3	3
Stockholm.....	24	15	12	5	3	2	2	1	1	4
London.....	23	15	14	15	9	6	4	20	3	4
Berlin.....	23	14	8	5	4	4	4	4	4	4
Hamburg.....	—	—	18	5	4	4	3	4	3	5
Amsterdam.....	37	21	17	12	9	11	10	21	4	7
Rotterdam.....	21	16	9	22	11	11	10	19	7	7

Om Tyfusdiagnosestationens Virksomhed i 1910 har Dr. med. Th. Madsen afgivet efterfølgende Beretning:

I Løbet af 1910 modtoges ialt 268 Blodprøver til Undersøgelse. Disse stammede fra 255 Personer, idet 11 Prøver repræsenterede Gentagelser af tidligere Undersøgelser, enten for yderligere at sikre Diagnosen eller for at følge Svingningerne i Agglutinationsgraden.

	Antal Prøver	Tyfoidfieber						Ikke Tyfoidfieber						
		Reaktion				Ialt	Ingen Reakt.	Reaktion				Ialt	Ingen Reakt.	
		1/250	1/125	1/50	1/25			1/250	1/125	1/50	1/25			
Januar	13	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	12
Februar	11	-	-	-	-	-	2	-	-	-	1	1	-	8
Marts	12	1	1	-	1	3	-	-	-	-	-	-	-	9
April	20	2	-	1	1	4	1	-	-	-	-	-	-	15
Maj	20	2(1)	1	-	2	5	1	-	-	-	2	2	-	12
Juni	25	2(1)	-	(1)	1	4	3	1	-	1	-	2	-	16
Juli	24	3	-	-	2	5	3	-	-	-	(1)	1	-	15
August	33	(4)	3	2(1)	2	11	-	-	-	-	-	-	-	22
September	31	2(1)	-	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	28
Oktober	26	-	-	2(1)	-	2	-	-	(1)	(1)	(2)	4	-	20
November	31	-	1	1	-	2	4	-	-	-	3(1)	3	-	22
December	22	-	2	-	1	3	1	-	-	-	1	1	-	17
	268	16	8	8	10	42	16	1	1	2	10	14	-	196

Tallene i Parentes angiver, hvor mange af Tilfældene der gav Reaktion med B. paratyphosus B.

Ved at udsende Spørgeskemaer til Hospitalerne og de behandlende Læger har Diagnosestationen søgt at skaffe sig Oplysning om den kliniske Diagnose for alle de undersøgte Sygdomstilfælde.

Samtlige Blodprøvers Agglutinationsevne er undersøgt saavel overfor B. typhosus som overfor B. paratyphosus B. Endvidere er regelmæssigt forsøgt Dyrkning af Baciller fra Koaglet.

Om Prøvernes Resultat giver ovenstaaende Tabel nærmere Oplysning.

Af Tabellen fremgaar, at der i 14 Tilfælde, hvor Diagnosen opgaves ikke at være Fb. tyfoide., var positiv Reaktion. I 10 af disse (4 Paratyfus) fremkom Reaktionen først i Fortynding 1:25. I de andre 4 Tilfælde med Reaktion 1:50 eller derover (hvoraf 2 Paratyfus), er der som klinisk Diagnose opgivet henholdsvis Influenza?, Meningitis tuberc., Nephritis og Kolerine.

I alle 42 Tilfælde, hvor Reaktionen var positiv, er den kliniske Diagnose opgivet som Tyfus. Af disse fandtes i 8 kun Reaktion overfor B. paratyph. B. 10 viste Agglutinationsevne overfor baade B. paratyph. B. og B. typh. 24 Prøver indeholdt kun Tyfusagglutinin.

I 16 Prøver fra 15 Tilfælde af klinisk Tyfoidfieber udeblev Reaktionen. Heraf stammede 7 fra første Uge, i 5 af disse dyrkedes Baciller fra Koaglet, 3 Gange B. typh., 2 Gange B. paratyph. B., hvorved Diagnosen kunde fastslaaes. Ialt er Baciller dyrket 9 Gange fra Koaglerne.

I 7 Tilfælde uden Widals Reaktion er som klinisk Diagnose opgivet Febris continua.

Af de øvrige Blodprøver, hvor der ikke fandtes Widals Reaktion, kan følgende henføres under større Sygdomsgrupper:

Akut Enteritis	Bronchopneumoni & Bronchitis	Tuberkulose	Influenza	Appendicitis
25	8	25	23	4

Epidemisk Hjernerygmarvsbetændelse (*Meningitis cerebrospinalis epidemica*) optraadte med færre Tilfælde end i 1909. Det samlede Antal anmeldte Tilfælde var i 1910 ialt 37, af hvilke 20 eller c. 54 pCt. endte dødeligt.

	1886	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	
Anmeldte	172	27	15	9	25	44	44	44	
døde	80	24	9	0	10	34	25	22	
	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	
Anmeldte	12	16	36	34	161	61	26	19	
døde	4	9	19	13	83	28	10	12	
	1902	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910
Anmeldte	20	10	9	10	5	6	10	71	37
døde	10	7	5	4	1	1	5	37	20

Som sædvanlig var den epidemiske Meningitis mest udbredt i Foraarsmaanederne, men i 1910 indtraadte det største Antal Tilfælde allerede i Marts.

For Aarene 1886—1909, tagne under ét, faldt over Halvdelen af alle anmeldte Tilfælde paa Aarets 2det Kvartal. I 1910 faldt de fleste paa første Kvartal, deraf 11 paa Marts.

I 1910 anmeldtes i første Kvartal 17 Tilfælde, i andet Kvartal 12 Tilfælde, i 3die Kvartal 3 og i fjerde Kvartal 5 Tilfælde.

Af Meningit. cerebr. spinal. ep. anmeldtes 1886—1908	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
	46	53	83	122	184	135	56	39	24	24	22	27	815
1909	1	—	—	6	25	18	7	5	2	2	1	4	71
1910	3	3	11	6	4	2	3	—	—	3	1	1	37

Tilfældene vare nogenlunde jævnt fordelte over hele Byen, flest dog i de ydre Bydele.

Af Mening. cer. sp. ep. anmeldte	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	Indre By	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	Ydre By	Valby (6 Aar)	Brønshøj (6 Aar)	Sundby (5 Aar)	Forstæder	Havn og Red	Hele Staden
1886—1908	29	65	11	23	115	82	325	82	56	83	60	72	113	464	2	3	2	7	1	815
1909	2	3	—	2	5	3	15	3	7	6	11	10	8	45	3	6	2	11	—	71
1910	1	—	1	1	1	2	6	2	7	3	4	4	5	25	—	3	3	6	—	37

I en Maskinfabrik i Blegdamskvarteret viste sig en sandsynlig Forbindelse mellem et Par Tilfælde blandt de der beskæftigede Arbejdere. Forøvrigt kunde Smittevejene ikke eftervises.

Tilfældenes og Dødsfaldenes Fordeling paa Aldersklasser fremgaar af følgende Oversigt:

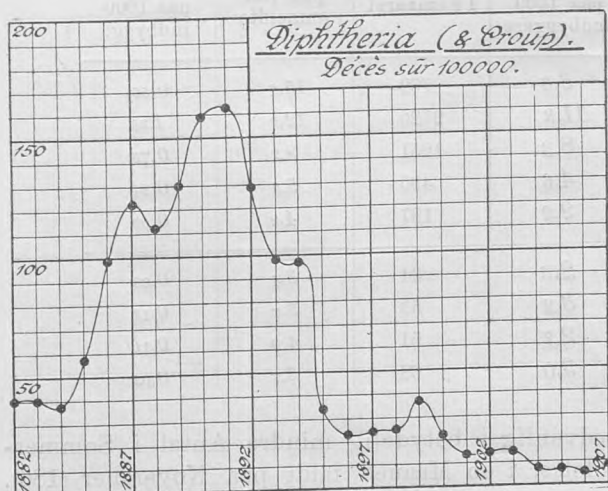
Meningitis cerebrospin. ep.		0—5		5—15		15—25		over 25		Ialt		Tilsammen
		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	
Anm. Tilf.	1899—1908	23	16	29	18	47	16	19	8	118	58	176
	1909	13	6	14	8	8	5	11	6	46	25	71
	1910	8	7	5	6	3	1	5	2	21	16	37
Døds- fald	1899—1908	9	8	13	8	19	8	15	3	56	27	83
	1909	6	3	8	5	3	4	6	2	23	14	37
	1910	2	4	3	5	—	—	3	3	8	12	20

Som sædvanlig var Mandkønnet fortrinsvis angrebet, men de fleste Dødsfald indtraadte i 1910 blandt Børn af Kvindekøn.

24 af de anmeldte Tilfælde behandlede paa Sygehus.

Paa Seruminstitutets Foranstaltning er der i Aarets Løb, efter modtagen Meddelelse fra Stadslægekantoret, foretaget Undersøgelser i de Familier, i hvilke Tilfælde af Cerebrospinalmeningitis vare indtrufne, med Hensyn til Forekomsten af Meningokokker i Svælget. Hvor saadanne fandtes, bleve de i den Anledning nødvendige Forsigtighedsregler indskærpede.

Af **akut Børnelamhed** (*Poliomyelitis acuta anterior*) anmeldtes i 1910 ialt 17 Tilfælde, alle i Aarets sidste Halvdel (August 1, September 7, Oktober 5, December 4). Af de anmeldte vare 3 under 1 Aar, 11 mellem 1 og 5 Aar, 3 mellem 5 og 15 Aar. Af de anmeldte Tilfælde forefaldt 2 i den gamle Bys ældre Del, 2 i St. Annæ vestre Kvarter, 3 paa Kristianshavn, 3 paa ydre Nørrebro, 4 i Blaagaardskvarteret, 2 paa Vesterbro og 1 i Sundbyerne. I enkelte Tilfælde kunde Smitte paavises; 2 Søsken angrebes med 4 Dages Mellemrum.

Ondartet Halssyge (*Diphtheria faucium & laryngis*) blev i 1910 anmeldt i et større Antal Tilfælde end i 1909, men naaede ikke det samme Tal som i 1908.

	Indbygger- antal	Diphtheria faucium & laryngis				
		Anmeldte Tilfælde		D ø d e		
		Ialt	Af 1000 Indb.	Ialt	Af 100 anmeldte	Af 1000 Indb.
1882	255000	758	2.97	103	13.6	0.40
1883	263000	710	2.70	104	14.6	0.40
1884	274000	714	2.61	105	14.7	0.38
1885	284000	995	3.50	163	16.4	0.57
1886	289000	1834	6.35	287	15.6	0.99
1887	295000	2470	8.37	359	14.5	1.22
1888	303500	2972	9.79	341	11.5	1.12
1889	308600	3477	11.27	401	11.5	1.30
1890	314600	4418	14.04	501	11.3	1.59
1891	319000	4091	12.82	518	12.7	1.62
1892	323000	3622	11.21	417	11.5	1.29
1893	327000	3135	9.58	322	10.3	0.98
1894	331300	3339	10.08	320	9.6	0.97
1895	335700	1905	5.67	114	6.0	0.34
1896	340500	1642	4.83	78	4.8	0.23
1897	345000	1622	4.70	85	5.2	0.24
1898	349000	1513	4.34	86	5.7	0.25
1899	354000	2297	6.49	131	5.7	0.37
1900	358000	1572	4.39	77	4.9	0.22
1901	381000	1266	3.32	51	4.0	0.13
1902	411000	1120	2.73	58	5.2	0.14
1903	417000	1207	2.90	59	4.9	0.14
1904	423000	884	2.09	31	3.5	0.07
1905	425000	718	1.69	29	4.0	0.07
1906	432000	756	1.72	20	2.6	0.05
1907	439000	1008	2.30	34	3.4	0.08
1908	445000	1416	3.18	53	3.7	0.12
1909	450000	1200	2.67	51	4.2	0.11
1910	459000	1384	3.02	38	2.7	0.08

Ialt anmeldtes i 1910 1384 Tilfælde, o: 3,02 pr. 1000 Indbyggere. (Medens Svælgdifteri og Croup har hver sin Rubrik i Mortalitetstabellen, opføres disse Sygdomme fra og med 1907 i Morbiditetsstatistikken under ét).

Diphtheria faucium et laryngis	Anmeldte Tilfælde		Døde af Difteri og Croup		
	I Femaaret	aaelig paa 1000 Indbyggere	I Femaaret	paa 100 anmeldte	aaelig paa 1000 Indbygg.
1882—1886	5011	3.6	762	15.2	0.65
1887—1891	17428	11.3	2120	12.2	1.38
1892—1896	13643	8.3	1251	9.2	0.75
1897—1901	8270	4.6	430	5.2	0.24
1902—1906	4685	2.2	197	4.2	0.09
1907	1008	2.3	34	3.4	0.08
1908	1416	3.2	53	3.7	0.12
1909	1200	2.7	51	4.2	0.11
1910	1384	3.0	38	2.7	0.08

Tilfældene forefaldt som sædvanlig i betydelig mindre Antal i Sommermaanederne; det højeste Antal Anmeldelser i en Maaned faldt paa November (186), det laveste paa Juli (39); i Aarets tre sidste Maaneder var Tilvæksten af Anmeldelsernes Antal betydelig.

Anmeldte Tilf. af Diphtheria faucium et laryngis	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	445	385	389	342	344	364	373	340	360	526	565	578	5011
1887—1891	1622	1400	1531	1363	1406	1625	1531	1275	1249	1402	1524	1500	17428
1892—1896	1303	1148	1359	1109	1155	1249	1131	934	948	1086	1109	1112	13043
1897—1901	869	731	790	712	691	675	518	571	609	672	774	658	8270
1902—1906	560	456	454	382	376	322	284	289	318	406	390	448	4685
Gennemsnitlig aarlig (25 Aar)	192	165	181	156	159	169	154	136	139	164	175	172	1962
1907	100	82	91	85	79	71	44	45	60	110	112	129	1008
1908	179	123	158	134	108	99	68	64	81	120	119	163	1416
1909	142	129	110	133	106	81	58	61	88	105	94	93	1200
1910	166	117	94	111	102	77	39	64	99	163	186	166	1384

Tilfældenes lokale Fordeling frembød intet usædvanligt; de ydre Bydele vare mest hjemsogte; Sundby og Blegdamskvarteret havde forholdsvis flest Tilfælde, Gammelholm og St. Annæ Vester Kvarter forholdsvis færrest.

Anmeldte Tilfælde af Diphtheria faucium et laryngis	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	Indre By	Voldkvarter	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	Ydre By	Valby (6 Aar)	Brønshøj (6 Aar)	Sundby (5 Aar)	Forstæder	Havn og Red	Hele Byen
1882—1886	461	342	123	184	454	374	1938	599	247	323	313	555	1029	3066	—	—	—	—	7	5011
1887—1891	704	1382	363	451	2246	1106	6252	1986	1057	1716	1306	1927	2927	10919	—	—	—	—	257	17428
1892—1896	526	1120	281	430	1083	815	4264	1631	1031	1834	1109	1450	2197	9252	—	—	—	—	127	13043
1897—1901	207	633	124	162	717	488	2331	819	692	997	815	770	1609	5702	6	186	—	192	45	8270
1902—1906	83	185	58	111	252	162	851	372	554	483	572	580	758	3119	131	228	330	689	26	4685
Gennemsnitlig aarlig (25 Aar)	79	147	38	53	190	118	625	216	143	214	165	203	341	1282	23	69	66	158	12	—
1907	25	33	9	8	66	18	159	72	129	113	194	74	131	733	26	37	49	112	4	1008
1908	24	31	12	19	57	43	186	64	311	184	105	96	195	1015	28	104	70	208	7	1416
1909	16	38	12	17	43	35	161	65	244	114	167	103	187	880	28	60	69	157	2	1200
1910	35	45	12	25	50	47	214	99	207	139	162	95	238	940	34	55	129	218	12	1384

Af Difteri forefaldt i 1910 38 Dødsfald (Diphtheria faucium 29, Croup 9).

Døde af Diphtheria faucium et laryngis	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	74	62	74	39	72	42	55	42	44	95	81	82	762
1887—1891	218	178	218	199	175	154	152	127	135	143	195	226	2110
1892—1896	137	130	126	117	110	102	97	67	68	94	85	118	1251
1897—1901	54	43	52	37	41	23	25	25	27	22	37	44	430
1902—1906	25	17	22	17	26	12	13	13	8	20	14	10	197
Gennemsnitlig aarlig (25 Aar)	20	17	20	16	17	13	14	11	11	15	17	19	190
1907	1	-	4	4	3	1	1	-	3	3	6	8	34
1908	10	4	7	4	8	2	4	3	3	3	4	3	53
1909	5	7	6	7	9	2	3	1	4	2	1	4	51
1910	2	6	4	3	3	-	-	3	4	3	4	6	38

Letalitetkvotienten var i 1910 lavere end det foregaaende Aar, idet den kun naaede 2,7 pCt. (mod 4,2 pCt. i 1909); i Alderen under 1 Aar var den 37 pCt., i Alderklassen 1—5 Aar c. 4,5 pCt., i Aldersklassen 5—15 Aar knap 2 pCt.; for Voksne er Difteri i 2 Tilfælde opført som Dødsarsag.

I Gennemsnit døde af Difteri (og Croup) i de forskellige Aldersklasser:

	0—1 Aar	1—2 Aar	2—3 Aar	3—4 Aar	4—5 Aar	5—10 Aar	10—15 Aar	15—20 Aar	over 20 Aar	Ialt
1882—1886.....	14	31	31	19	18	31	4	1	3	152
1887—1891.....	27	67	69	69	52	102	20	6	12	425
1892—1896.....	16	52	45	33	30	52	11	4	7	250
1897—1901.....	9	14	15	13	9	19	4	1	2	86
1902—1906.....	8	7	5	5	5	6	2	0	1	39
1907.....	8	1	1	6	4	10	3	0	1	34
1908.....	8	9	10	6	6	11	3	0	0	53
1909.....	8	8	6	7	5	17	0	0	0	51
1910.....	6	6	7	4	1	7	5	0	2	38

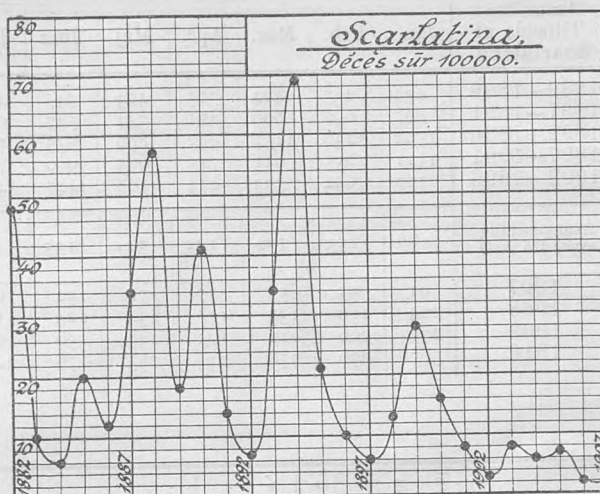
Med Hensyn til Difteridødelighed hører København for Tiden til de gunstigst stillede Byer:

Diphtheria faucium et laryngis. Døde paa 100000 Indb.	1881 —1885	1886 —1890	1891 —1895	1896 —1900	1901 —1905	1906	1907	1908	1909	1910
Amsterdam.....	130	61	39	19	11	13	10	7	7	6
København.....	45	125	104	26	11	5	8	12	11	8
Rotterdam.....	44	31	31	30	17	9	9	13	10	8
London.....	41	43	59	47	20	16	17	15	13	9
Kristiania.....	86	238	49	10	30	61	45	28	39	20
Stockholm.....	107	71	95	52	25	14	10	13	17	28
Berlin.....	172	91	76	31	17	17	22	27	32	34
Hamburg.....	—	—	44	16	18	15	15	16	39	52

1082, o: c. 78 pCt. af alle anmeldte, behandlede paa Hospital (deraf 33 paa militært Sygehus).

Ifølge Meddelelse fra Difteridiagnostestationen undersøgtes i 1910 ialt 3131 Kulturer, af hvilke 3054 vare indsendte af Byens Læger, medens 77 hidrørte fra Patienter, der vare udskrevne fra Hospitalet, men fremdeles holdtes under Observation. Af de førstnævnte indeholdt 690, af de sidstnævnte 28 Difteribaciller, medens Undersøgelsen i henholdsvis 2364 og 49 Tilfælde gav negativt Resultat.

Skarlagensfeber (*Scarlatina*), som i 1894 havde sin største epidemiske Udbredelse i den sidste Menneskealder (16,4 p. M.), og som efter nogen Nedgang atter fik en ret anselig Opblussen i 1899 (10.9 p. M.), tog derefter Aar for Aar af indtil 1906, da Anmeldelsernes Antal var nede paa mindre end 2 for hver 1000 Indbyggere. I de efterfølgende Aar er Tallet atter efterhaanden vokset; Morbiditetskvotienten var i 1907 2,3, i 1908 4,3, i 1909 4,9 og i 1910 6,8 p. M.

Anmeldte Tilfælde af Scarlatina i 1882—1910

i pro Mille af Befolkningen.

1882	5.15	1887	5.00	1892	2.56	1897	4.16	1902	2.69
1883	2.74	1888	6.06	1893	9.92	1898	5.89	1903	4.82
1884	2.14	1889	3.65	1894	16.38	1899	10.95	1904	4.16
1885	5.18	1890	6.55	1895	5.49	1900	6.53	1905	3.29
1886	4.51	1891	4.38	1896	4.55	1901	3.27	1906	1.84
		1907	2.28	1908	4.30	1909	4.91	1910	6.79

Scarlatina	Anmeldte Tilf.		Døde af Scarlatina		
	Ialt i Femaaret	aaerlig paa 1000 Indbyggere	Ialt i Femaaret	af 100 anmeldte	aaerlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	5418	4.0	255	4.7	0.19
1887—1891	8115	5.1	505	6.2	0.33
1892—1896	13014	7.8	468	3.5	0.28
1897—1901	11005	6.2	250	2.3	0.14
1902—1906	7070	3.4	107	1.5	0.05
1907	999	2.3	8	0.8	0.02
1908	1916	4.3	39	2.0	0.09
1909	2211	4.9	78	3.5	0.17
1910	3118	6.8	98	3.1	0.21

Januar Maaned havde 367 Tilfælde, derefter sank Anmeldelsernes Antal til April, som havde 240 Tilfælde, steg atter i Maj til 283 Tilfælde, men var lavest i Juni (176 Tilfælde). Mod Aarets Slutning fandt atter en Stigning Sted, til 281 Tilfælde i December.

Anmeldte Tilfælde af Scarlatina	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	474	437	464	385	464	445	428	395	472	538	473	443	5418
1887—1891	867	690	690	491	344	547	637	528	698	806	911	906	8115
1892—1896	1502	1236	1157	992	890	933	796	663	903	1169	1360	1407	13014
1897—1901	1111	851	911	715	903	990	772	733	902	1001	1096	960	11005
1902—1906	706	622	533	474	408	447	413	600	689	789	769	620	7070
Gennemsnitlig aarlig (25 Aar)	186	153	150	122	121	135	122	117	149	172	184	174	1785
1907	91	53	53	77	72	54	64	80	126	101	106	122	999
1908	205	196	130	178	134	124	114	119	154	154	190	218	1916
1909	273	200	211	163	148	150	98	124	204	167	208	265	2211
1910	367	290	278	240	283	176	226	223	266	232	256	281	3118

Anmeldte Tilfælde af Scarlatina	Gl. By ældre Del		Gl. By yngre Del		Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	Indre By	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	Ydre By	Valby (6 Aar)	Brønshøj (6 Aar)	Sundby (5 Aar)	Forstæder	Havn og Red	Hele Staden
	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del																		
1882—1886	554	412	193	183	600	423	2365	607	385	342	370	726	612	3042	—	—	—	—	—	—	11	5418
1887—1891	304	596	156	167	824	548	2595	899	657	817	714	776	1644	5507	—	—	—	—	—	—	13	8115
1892—1896	467	1083	240	379	1206	1034	4409	1566	991	1510	873	1540	2040	8526	—	—	—	—	—	—	79	13014
1897—1901	282	635	150	283	966	481	2797	1166	1131	1350	1283	1121	1996	5047	33	47	—	—	—	80	81	11005
1902—1906	144	256	86	122	381	305	1294	635	917	633	731	581	1135	4632	197	248	680	1125	19	8	—	7070
Gennemsnitlig aarlig (25 Aar)	70	119	33	45	159	112	538	195	163	186	159	190	297	1190	38	49	136	223	8	—	—	—
1907	9	29	3	10	64	60	175	58	166	78	107	52	182	643	30	69	81	180	1	—	—	999
1908	45	47	21	22	87	103	327	105	268	123	238	149	292	1175	69	131	212	412	2	—	—	1916
1909	47	64	8	35	84	88	320	123	309	209	266	188	485	1580	65	79	161	305	—	—	—	2211
1910	30	77	16	38	205	86	452	155	489	280	371	200	578	2073	43	124	426	593	—	—	—	3118

Morbiditetskvotienten var højest i Sundby, hvor den naaede henimod 12 p. M., dernæst i St. Annæ Vester Kvarter og paa Østerbro, begge Steder over 8 p. M. I de øvrige Bydele var den lavere end gennemsnitlig.

Anmeldte Tilfælde af Scarlatina	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	Over 15 Aar	Ialt
1882—1886	97	1963	2735	623	5418
1887—1891	158	2791	4393	823	8115
1892—1896	145	3405	6971	2493	13014
1897—1901	121	3164	5697	2023	11005
1902—1906	124	2293	3733	920	7070
Gennemsnitlig aarlig 1882—1906	26	545	939	275	1785
1907	12	328	541	118	999
1908	15	556	1123	220	1916
1909	13	563	1410	225	2211
1910	28	888	1876	326	3118

Scarlatina opførtes i 1910 i 98 Tilfælde som Dødsårsag.

Døde af Scarlatina	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Mai	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	23	13	18	25	24	39	21	22	20	19	18	13	255
1887—1891	44	56	47	28	19	34	41	31	30	45	63	67	505
1892—1896	54	59	39	36	46	31	28	24	19	31	46	55	468
1897—1901	27	30	30	18	18	17	13	16	14	23	20	24	250
1902—1906	5	9	11	11	7	11	5	5	10	12	16	5	107
Gennemsnitlig aarl. (25 Aar)	6	7	6	4	5	5	4	4	4	5	6	7	63
1907	—	1	2	—	2	1	—	1	—	1	—	—	8
1908	1	3	4	2	9	4	7	1	2	1	2	3	39
1909	7	9	17	7	3	5	3	7	2	4	4	10	78
1910	9	10	11	11	10	11	7	5	5	5	6	8	98

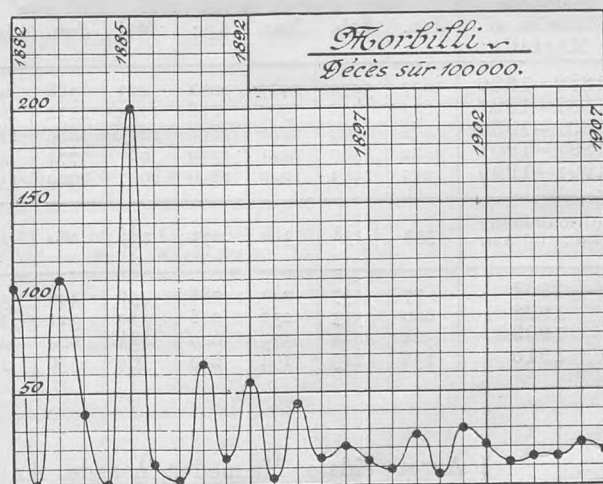
Skarlagensfeberdødeligheden var altsaa forholdsvis betydelig, 0,21 p. M., Letaliteten lidt lavere end i 1909, 3,1 pCt. (i Alderen 0—1 Aar 25 pCt., i Alderen 1—5 Aar 6,9 pCt., i Alderen 5—15 Aar c. 1,7 pCt., i Aldersklasserne over 15 Aar c. 1,5 pCt.).

I de fleste af de Byer, med hvilke København her sammenstilles, var Skarlagensfeberdødeligheden i 1910 betydelig lavere end her; kun i Stockholm var den højere.

Scarlatina Døde paa 100000 Indb.	1881 —1885	1886 —1890	1891 —1895	1896 —1900	1901 —1905	1906	1907	1908	1909	1910
Amsterdam.....	44	4	3	3	2	10	6	2	3	1
Rotterdam.....	32	10	18	6	4	2	21	38	6	3
Kristiania.....	68	71	25	8	6	7	1	2	5	4
London.....	42	24	24	14	10	11	14	11	8	4
Hamburg.....	—	—	21	6	30	7	5	12	23	6
Berlin.....	52	17	28	24	20	14	9	13	30	19
København.....	23	33	29	15	6	2	2	9	17	21
Stockholm.....	66	76	61	15	14	14	7	14	17	29

Af 3118 anmeldte Tilfælde behandledes 2761, eller omtrent 88 pCt., paa Sygehus. (Fra Hærens Epidemisygehus anmeldtes 110 Tilfælde).

Af **Mæslinger** (*Morbilli*) indtraf i 1910 et færre Antal Tilfælde end i noget andet af de sidste ti Aar. Morbiditetskvotienten, som siden 1901 havde holdt sig over 6 p. M. og i 1909 var over 10 p. M., var i 1910 kun lidt over 4 p. M.

Anmeldte Tilfælde af Morbilli 1882—1910

i pro Mille af Befolkningen.									
1882	30.07	1887	39.82	1892	14.62	1897	5.74	1902	8.34
1883	0.31	1888	2.73	1893	3.90	1898	4.82	1903	6.59
1884	24.10	1889	0.52	1894	15.66	1899	9.92	1904	7.81
1885	6.82	1890	19.52	1895	6.79	1900	3.10	1905	8.80
1886	0.31	1891	5.54	1896	16.03	1901	16.26	1906	10.70
		1907	10.71	1908	6.24	1909	10.44	1910	4.38

I Løbet af 1910 anmeldtes ialt 1909 Mæslingetilfælde, 0: 4.38 p. M.

Morbilli	Anmeldte		Døde af Morbilli		
	Tilfælde i Femaaret	aaelig paa 1000 Indbyggere	Ialt i Femaaret	af 100 anmeldte	aaelig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	16404	12.48	689	4.2	0.51
1887—1891	20631	13.63	898	4.4	0.60
1892—1896	18902	11.40	461	2.4	0.28
1897—1901	14479	7.97	335	2.3	0.17
1902—1906	17740	8.45	357	2.0	0.17
1907	4703	10.71	79	1.7	0.18
1908	2777	6.24	37	1.3	0.08
1909	4699	10.44	100	2.1	0.22
1910	1909	4.38	21	1.1	0.05

Antallet af Anmeldelser steg i første Halvdel af 1910 og naaede Højdepunktet i Juni med 336 Tilfælde, faldt derpaa hurtig til September (41 Tilfælde), men steg atter henimod Aarets Slutning.

Anmeldte Tilfælde af Morbilli	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	1937	3070	2427	1082	413	368	493	481	495	1205	2497	1936	16404
1887—1891	633	392	397	638	1154	2152	2693	1785	2311	4338	2806	1332	20631
1892—1896	1166	909	1204	1898	1865	1688	1129	561	739	1862	3042	2839	18902
1897—1901	3121	2587	2241	1359	927	774	413	233	288	416	855	1265	14479
1902—1906	1955	1483	1640	1890	2027	2009	1312	568	572	964	1455	1865	17740
(Gennemsnitlig aaelig (25 Aar))	352	338	316	275	255	280	242	145	176	351	426	370	3526
1907	77	135	221	288	456	490	395	157	277	487	854	916	4703
1908	600	315	252	216	310	321	211	100	65	72	141	174	2777
1909	324	444	575	629	833	904	463	127	96	90	101	113	4699
1910	156	123	194	249	304	336	173	59	41	46	114	114	1909

I Aarets sidste Maaneder naaede Antallet af Anmeldelser samme Højde som i Slutningen af 1909.

Anmeldte Tilfælde af Morbilli	Gl. By ældre Del		Gl. By yngre Del		Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	Indre By	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	Ydre By	Valby (6 Aar)	Brønshøj (6 Aar)	Sundby (5 Aar)	Forstæder	Havn og Red	Hele Byen
	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del																		
1882—1886	1547	1321	635	964	2009	1274	7750	1624	1057	1032	1079	1941	1910	8643	—	—	—	—	—	—	11	16404
1887—1891	963	1766	481	493	2172	1428	7303	2446	1273	1815	1641	2539	3556	13270	—	—	—	—	—	—	58	20631
1892—1896	734	1225	373	464	1787	1326	5909	1845	1993	2203	1561	2076	3206	12973	—	—	—	—	—	—	20	18902
1897—1901	412	942	223	320	1061	772	3730	1544	2133	1477	973	1459	2861	10447	179	97	—	—	—	276	26	14479
1902—1906	358	719	200	325	1165	805	3572	1481	2230	1431	1833	1357	3187	11519	697	531	1408	—	—	2636	11	17740
Gennemsnitlig aarlig (25 Aar)	161	239	77	102	328	224	1131	358	347	318	284	375	592	2274	146	104	282	—	—	532	5	3526
1907	128	171	59	60	188	250	856	370	761	275	564	307	734	3011	184	330	308	—	—	822	14	4703
1908	38	55	25	43	100	118	379	126	446	158	523	116	436	1805	68	81	443	—	—	592	1	2777
1909	94	131	27	73	292	139	756	290	571	382	493	353	1060	3149	263	175	350	—	—	788	6	4699
1910	52	66	28	55	128	212	541	114	272	94	288	106	129	1003	56	54	249	—	—	359	6	1909

Mæslingernes Fordeling i Byens Kvarterer frembød ikke noget paafaldende Moment. Dog var Vesterbro med kun 129 Tilfælde usædvanlig svagt hjemsogt, hvorimod Kristianshavn havde langt flere Tilfælde end i 1909.

Anmeldte Tilfælde af Morbilli	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	Over 15 Aar	Ialt
1882—1886	1195	7554	6519	1136	16404
1887—1891	1429	10002	8197	1003	20631
1892—1896	1004	8753	8393	752	18902
1897—1901	761	6655	6366	697	14479
1902—1906	991	8687	7456	606	17740
Gennemsnitlig aarlig	215	1666	1447	168	3526
1907	298	2286	1979	140	4703
1908	173	1417	1077	110	2777
1909	261	2352	1972	114	4699
1910	96	852	930	31	1909

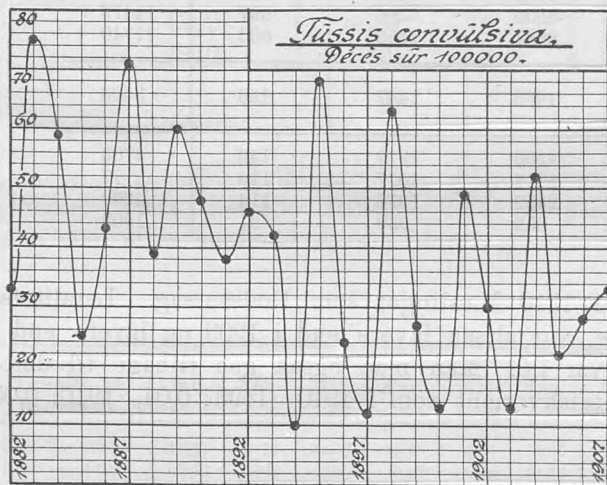
For 21 Dødsfald opførtes i 1910 Mæslinger som Dødsårsag. Letalitetkvotienten, 1,1 for hver 100 anmeldte, var altsaa lavere end i 1909 og lavere end i noget andet Aar siden 1893, da den var 1,0. Man maa ogsaa gaa tilbage til dette Aar for at finde en saa lav Mortalitetkvotient som i 1910 (1893: 0,04, 1910: 0,05 paa 1000 Indbyggere).

Døde af Morbilli	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	76	88	98	57	23	18	15	25	21	36	115	122	689
1887—1891	29	12	13	9	29	66	88	104	101	219	174	54	898
1892—1896	20	23	23	74	89	52	25	15	10	22	55	53	461
1897—1901	65	50	69	46	28	14	10	5	6	3	18	21	335
1902—1906	37	28	35	49	35	34	22	22	17	20	18	40	357
Gennemsnitlig aarlig (25 Aar)	9	8	10	10	8	7	6	7	5	12	15	12	109
1907	2	2	5	9	6	2	5	1	5	6	24	12	79
1908	11	4	5	2	2	2	4	1	1	1	3	2	37
1909	6	12	21	17	12	14	13	2	1	3	1	1	100
1910	2	2	1	3	3	4	1	4	1	1	1	1	21

Af de Byer, med hvilke København her sammenstilles, naaede ingen i 1910 saa lav en Mæslingedødelighed som København. Derefter fulgte Kristiania; størst var Dødeligheden i London og Stockholm.

Morbilli Døde paa 100000 Indb.	1881 —1885	1886 —1890	1891 —1895	1896 —1900	1901 —1905	1906	1907	1908	1909	1910
København	52	57	27	15	19	22	18	9	22	5
Kristiania	40	73	37	18	27	2	17	5	22	7
Berlin	37	25	18	20	21	25	19	14	19	13
Rotterdam	40	45	15	16	48	35	30	24	19	16
Hamburg	—	—	28	15	19	21	6	18	7	17
Amsterdam	41	44	24	21	51	45	27	32	36	20
Stockholm	42	34	52	18	11	6	12	4	4	38
London	64	63	60	57	45	41	38	31	48	41

Som sædvanlig behandlede kun en ringe Del af Mæslingetilfældene paa Sygehus, ialt 80 (hvoraf 4 paa Militærsygehus), o: c. 4,2 pCt. af alle anmeldte.

Kighoste (*Tussis convulsiva*)

havde i 1910 mindre Udbredelse end i de nærmest forudgaaende Aar. Ialt anmeldtes 765 Tilfælde (i 1907: 2385 Tilfælde, i 1908: 1911 Tilfælde, i 1909: 1466 Tilfælde), o: 1,67 for hver 1000 Indbyggere.

Anmeldte Tilfælde af Tussis convulsiva 1882—1910 paa 1000 Indbyggere.

1882	4.50	1887	9.23	1892	7.07	1897	1.37	1902	3.93
1883	9.63	1888	4.70	1893	5.87	1898	9.31	1903	2.71
1884	8.79	1889	7.60	1894	1.87	1899	3.16	1904	6.77
1885	2.83	1890	6.05	1895	9.74	1900	1.20	1905	3.55
1886	5.94	1891	4.43	1896	3.04	1901	6.50	1906	3.46
		1907	5.43	1908	4.29	1909	3.26	1910	1.67

Tussis convulsiva	Anmeldte Tilf.		Døde af Tussis convulsiva		
	Ialt i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	Ialt i Femaaret	af 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	8612	6.3	620	7.2	0.47
1887—1891	10122	6.4	784	7.7	0.51
1892—1896	9122	5.5	625	6.8	0.38
1897—1901	7748	4.3	591	7.6	0.33
1902—1906	8602	4.1	617	6.9	0.28
1907	2385	5.4	144	6.0	0.33
1908	1911	4.3	166	8.7	0.37
1909	1466	3.3	120	8.2	0.27
1910	765	1.7	66	8.6	0.14

Anmeldte Tilfælde af Tussis convulsiva	Aar												Ialt
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	
1882—1886	788	649	710	671	594	642	654	749	660	711	911	873	8612
1887—1891	1104	1137	1061	984	893	804	717	683	549	627	831	732	10122
1892—1896	716	705	841	897	857	888	821	829	702	692	654	520	9122
1897—1901	487	342	579	598	713	774	780	905	876	691	568	435	7748
1902—1906	959	858	948	891	761	674	577	653	496	576	582	627	8602
Gennemsnitlig aarlig (25 Aar)	162	148	165	162	153	151	142	153	131	132	142	127	1768
1907	89	136	186	249	280	289	197	171	183	176	209	220	2385
1908	235	213	201	117	140	145	127	213	177	114	103	126	1911
1909	239	151	158	144	137	110	113	104	88	53	81	82	1466
1910	120	107	75	43	24	35	36	38	49	68	81	89	765

Anmeldelsernes Antal aftager fra Januar til Maj, men stiger atter langsomt henimod Aarets Slutning.

Anmeldte Tilfælde af Tussis convulsiva	Bydele																	Hele Byen		
	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	Indre By	Voldkvarter	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	Ydre By	Valby (6 Aar)	Brønshøj (6 Aar)	Sundby (6 Aar)		Forstæder	Havn og Red
1882—1886	712	688	295	352	1072	734	3853	916	462	489	728	1022	1141	4758	—	—	—	—	1	8612
1887—1891	362	760	235	262	959	780	3358	1267	586	942	948	1240	1781	6764	—	—	—	—	1	10122
1892—1896	330	688	184	254	866	733	3955	983	814	999	600	968	1702	6066	—	—	—	—	4	9122
1897—1901	222	538	127	170	744	434	2235	895	906	850	454	768	1477	5350	93	66	—	159	4	7748
1902—1906	219	308	110	135	457	382	1611	688	1208	776	890	728	1414	5704	340	261	682	1283	4	8602
Gennemsnitlig aarlig (25 Aar)	74	119	38	47	164	123	565	190	159	162	145	189	301	1146	72	55	131	258	—	—
1907	40	50	10	34	81	119	334	159	312	186	284	155	484	1580	197	75	199	471	—	2385
1908	26	39	10	26	63	115	285	102	391	165	223	112	282	1275	129	88	134	351	—	1911
1909	18	18	18	29	58	95	236	95	275	146	104	94	302	1010	74	29	111	214	—	1466
1910	6	19	6	6	30	57	124	58	84	63	114	75	157	545	21	16	59	96	—	765

Tilfældene vare nogenlunde jævnt fordelte over alle Bydele.

Anmeldte Tilfælde af Tussis convulsiva	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	Over 15 Aar	Ialt
1882—1886	1362	4830	2252	168	8612
1887—1891	1648	5628	2698	153	10122
1892—1896	1497	5028	2431	166	9122
1897—1901	1313	4297	1994	144	7748
1902—1906	1477	4829	2136	160	8602
Gennemsnitlig aarlig 25 Aar	292	984	460	32	1768
1907	483	1327	542	33	2385
1908	376	1081	423	31	1911
1909	264	826	348	28	1466
1910	154	425	174	12	765

Døde af Tuss. conv.	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	50	54	66	46	41	44	44	51	51	45	60	68	620
1887—1891	72	94	72	103	77	69	57	57	42	40	40	61	784
1892—1896	46	42	69	48	58	55	61	60	42	48	49	47	625
1897—1901	34	44	37	40	65	58	55	68	71	44	40	35	591
1902—1906	53	57	81	81	72	44	53	38	47	38	22	31	617
Gennemsnitlig aarlig (25 Aar).	10	11	13	13	13	11	11	11	10	9	8	10	130
1907	3	15	14	8	14	18	11	11	7	12	11	20	144
1908	20	26	22	18	16	8	10	12	7	6	11	10	166
1909	19	16	13	13	17	11	15	6	3	1	3	3	120
1910	5	11	9	7	4	3	2	4	3	3	4	11	66

66 Dødsfald skrives i 1910 paa Kighostens Regning, alle blandt Børn under 10 Aar.

Tussis convulsiva Døde paa 100000 Indb.	1881 —1885	1886 —1890	1891 —1895	1896 —1900	1901 —1905	1906	1907	1908	1909	1910
Kristiania.....	52	47	37	64	32	16	10	14	29	7
Berlin.....	32	33	27	30	30	24	20	19	18	11
Hamburg.....	—	—	23	22	24	22	13	24	17	12
Amsterdam.....	44	35	35	28	24	20	17	21	29	12
København.....	48	52	41	28	33	28	33	37	27	14
Stockholm.....	24	27	15	25	16	18	12	7	15	17
London.....	71	67	53	47	35	27	38	20	26	28
Rotterdam.....	28	32	32	32	27	23	35	19	22	29

København indtog i 1910 med Hensyn til Kighostedødelighed en ret gunstig Stilling blandt de i ovenstaaende Fortegnelse opførte Byer.

Af de i 1910 anmeldte Kighostetilfælde behandlede 100 eller noget over 13 pCt. paa Sygehus.

Siden 1882 har de fire senest omtalte Sygdomme tilsammen voldet 13454 Dødsfald, af hvilke 4936 falde paa Difteri (incl. Croup), 3733 paa Kighoste, 2077 paa Mæslinger og 1808 paa Skarlagensfeber. Kun en forsvindende Del af disse Dødsfald falde paa Aldersklasserne over 15 Aar (for Difteriens Vedkommende 192, for Skarlagensfeberens Vedkommende 131, Mæslinger 18, Kighoste 1).

Til Sammenligning af Svingningerne i disse Sygdommes Letalitet i Tiden efter 1882 og indenfor Barnealderens enkelte Aldersklasser vedføjes nedenstaaende Oversigter:

Af 100 anmeldte døde:

	Difteri & Croup	Skarlagensfeber	Mæslinger	Kighoste
1882—1886	15.2	4.7	4.2	7.2
1887—1891	12.2	6.2	4.4	7.7
1892—1896	9.2	3.5	2.4	6.3
1897—1901	5.2	2.3	2.2	7.6
1902—1906	4.2	1.5	2.0	7.2
1907	3.4	0.8	1.7	6.0
1908	3.7	2.0	1.3	8.7
1909	4.2	3.5	2.1	8.2
1910	2.7	3.1	1.1	8.6

For hver 100 anmeldte døde i de forskellige Aldersklasser af

i Alderen	Diphtheria (&Croup)					Scarlatina					Morbilli					Tuss. convuls.				
	1882	1907	1908	1909	1910	1882	1907	1908	1909	1910	1882	1907	1908	1909	1910	1882	1907	1908	1909	1910
	1906					1906					1906					1906				
0—1 Aar	35.8	23.5	20.5	40.0	37.0	14.7	—	6.7	15.4	25.0	17.6	12.1	9.8	14.2	7.3	24.3	14.9	24.7	22.7	27.1
1—5 Aar	20.6	4.0	7.1	7.1	4.5	6.2	0.9	4.7	7.1	6.9	3.9	1.7	1.3	2.3	1.6	5.6	5.2	6.7	7.0	5.4
5—15 Aar	7.0	2.7	2.2	2.8	1.8	2.2	0.6	0.9	2.4	1.7	0.4	0.2	0.2	0.5	0.0	0.7	0.6	0.7	0.6	0.6
over 15 Aar	1.2	0.6	0.0	0.0	0.7	1.8	1.7	0.9	0.9	1.5	0.4	0.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	3.2	0.0	0.0
Ialt	9.7	3.4	3.7	4.2	2.7	3.6	0.8	2.0	3.5	3.1	3.1	1.7	1.3	2.1	1.1	7.3	6.0	8.7	8.2	8.6

Faaresyge (*Angina parotidea*) havde i 1910 betydelig større Udbredelse end Aaret forud.

Anmeldte Tilfælde af *Angina parotidea* 1882—1910

paa 1000 Indbyggere.

1882	1.88	1887	2.32	1892	1.24	1897	2.38	1902	2.67
1883	3.61	1888	0.53	1893	2.79	1898	3.28	1903	0.96
1884	3.32	1889	3.95	1894	3.48	1899	2.68	1904	1.27
1885	1.38	1890	4.08	1895	1.30	1900	1.56	1905	5.07
1886	3.47	1891	0.84	1896	1.34	1901	1.81	1906	0.36
		1907	0.77	1908	2.39	1909	0.94	1910	1.50

Der anmeldtes 690 Tilfælde, 0: 1,50 p. M., deraf 316 i Aarets sidste 3 Maaneder, af hvilke alene November og December havde henholdsvis 107 og 151 Tilfælde.

Angina parotidea	Ialt anmeldte Tilfælde i Femaaret													Aarlig paa 1000 Ind- byggere.
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt	
1882—1886	284	360	553	472	471	372	285	156	93	137	207	339	3729	2.73
1887—1891	356	375	491	495	508	402	211	138	81	130	177	245	3609	2.18
1892—1896	284	285	380	345	516	512	292	132	89	139	168	215	3357	2.03
1897—1901	371	447	582	520	606	476	300	153	97	104	212	291	4159	2.34
1902—1906	500	583	654	658	632	344	215	168	97	108	151	238	4348	2.07
25 Aars Gennemsnit	72	82	102	100	109	84	52	30	18	25	37	53	768	2.27
1907	8	12	10	13	27	32	14	12	31	43	49	86	337	0.77
1908	118	128	147	129	132	106	48	32	38	32	74	78	1062	2.39
1909	107	35	40	25	47	48	14	13	30	15	25	20	425	0.94
1910	52	44	59	5	63	31	27	23	23	58	107	151	690	1.50

Af de anmeldte vare 103 Mænd, 77 Kvinder og 510 Børn under 15 Aar.

Anmeldte Tilfælde af Angina parotidea	0—1 Aar		1—5 Aar		5—15 Aar		15—65 Aar		Over 65 Aar		Ialt
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	
1882—1886	28		755		1861		651	431	1	2	3729
1887—1891	26		581		1897		763	337	4	1	3609
1892—1896	19		445		1627		977	281	3	5	3357
1897—1901	14		517		2172		1079	372	3	2	4159
1902—1906	66		677		2106		992	502	—	5	4348
Gennemsnitlig aarlig (25 Aar)	6		119		387		178	77	—	1	768
1907	2		60		161		65	47	—	—	337
1908	8		159		580		181	133	—	1	1062
1909	0		47		200		122	55	—	1	425
1910	3		97		410		103	75	—	2	690

110 Tilfælde anmeldtes fra Hospitaler, deraf 50 fra militært Sygehus.

Af **Rosen** (*Erysipelas faciei et ambulans*) anmeldtes i 1910 530 Tilfælde med 18 Dødsfald.

Erysipelas	Anmeldte Tilf.		Døde af Erysipelas		
	Ialt i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	Ialt i Femaaret	af 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	4959	3.64	185	3.7	0.13
1887—1891	4241	2.76	163	3.8	0.11
1892—1896	3780	2.29	141	3.7	0.08
1897—1901	3227	1.81	86	2.7	0.05
1902—1906	3288	1.56	138	4.2	0.07
1907	517	1.18	18	3.5	0.05
1908	536	1.20	26	4.9	0.06
1909	448	1.00	23	5.1	0.05
1910	530	1.15	18	3.4	0.04

Af **Barselseber** (*Febris puerperalis*) anmeldtes 52 Tilfælde med 10 Dødsfald.

Febris puerperalis	Anmeldte Tilf.		Døde af Fbr. puerp.		
	Ialt i Femaaret	Aarlig paa 100000 Indb.	Ialt i Femaaret	af 100 anmeldte	Aarlig paa 100000 Indb.
1882—1886	553	40.5	192	34.7	14.1
1887—1891	994	64.5	155	15.6	10.1
1892—1896	604	36.4	111	18.4	6.7
1897—1901	349	19.5	79	22.6	4.4
1902—1906	340	16.1	90	26.5	4.3
1907	66	15.0	16	24.2	3.6
1908	89	20.0	13	14.6	2.9
1909	71	15.8	6	8.5	1.3
1910	52	11.3	10	19.2	2.2

Morbiditeten var lavere end i noget tidligere Aar, men saavel Letalitetssom Mortalitetsskvoienten var højere end i 1909.

Fbr. puerperalis	Gennemsnitl. Antal Fødsler aarlig	Anmeldte Tilf.		Døde af Febr. puerp.		
		i Gennemsnit aarlig	for hver 100 Fødsler	i Gennemsnit aarlig	af 100 anmeldte Tilfælde	for hver 100000 Indbyggere circa
1861—1870	5609	200	3.6	86	43.0	51
1871—1880	7419	119	1.6	43	36.1	20
1881—1890	10366	150	1.5	36	24.0	13
1891—1900	10146	105	1.0	20	19.0	6
1901—1906	11802	67	0.6	18	26.9	4
1907	12396	66	0.5	16	24.2	4
1908	12793	89	0.7	13	14.6	3
1909	12270	71	0.6	6	8.5	1
1910	12000	52	0.4	10	19.2	2

Af **Stivkrampe hos nyfødte** (*Trismus & Tetanus neonatorum*) anmeldtes i Løbet af 1910 ialt 16 Tilfælde. — I Mortalitetstabellen opføres 24 Tilfælde af Tetanus, hvoraf 17 hos Børn i 1ste Løvehaaned (3 hos ældre Børn, 4 hos Voksne). Derimod findes intet Tilfælde af Trismus opført paa Mortalitetstabellen for 1910.

Af **Pemfigus hos nyfødte** (*Pemphigus neonatorum*) anmeldtes ialt 21 Tilfælde, deraf 6 fra Vesterbrokvarteret. Nogen Ophobning af Tilfælde i en enkelt Jordemoders Praksis fandt ikke Sted.

Koldfeber (*Febris intermittens*) anmeldtes med 4 Tilfælde uden noget Dødsfald.

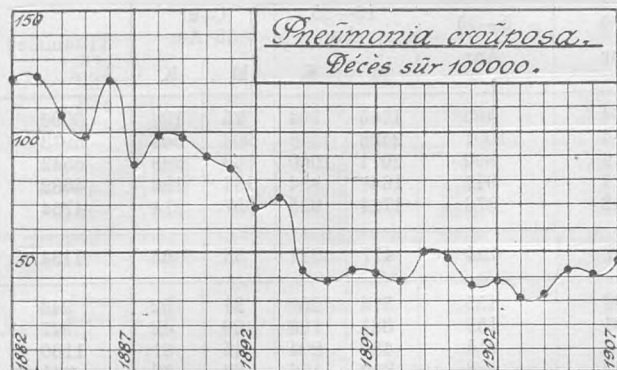
Anmeldte Tilfælde af Fbr. intermitt.	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Hele Femaaret	Aarlig pro Mille af Befolkningen
1882—1886	66	73	83	83	83	72	52	46	54	43	54	46	755	0.56
1887—1891	44	46	54	55	34	21	24	18	29	37	23	23	408	0.27
1892—1896	19	14	23	11	11	10	9	6	14	9	10	17	153	0.09
1897—1901	3	7	4	0	6	6	7	9	7	4	2	1	65	0.04
1902—1906	8	4	6	6	3	9	5	5	4	3	8	4	65	0.03
1907	-	1	-	1	1	2	-	-	1	-	-	-	6	0.01
1908	4	1	-	-	-	1	1	-	2	-	-	-	9	0.02
1909	-	2	-	2	-	2	-	-	-	-	-	3	9	0.02
1910	-	-	1	-	-	-	1	1	1	-	-	-	4	0.01

Gigtfeber (*Febris rheumatica*) forekom med 850 Tilfælde; 11 Dødsfald skrives direkte paa Gigtfeberens Regning.

Febris rheumatica	Anmeldte Tilf.		Døde af Fbr. rheumat.		
	ialt i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	ialt i Femaaret	paa 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	5790	4.24	92	1.6	0.07
1887—1891	5433	3.54	88	1.6	0.06
1892—1896	4672	2.42	92	2.0	0.07
1897—1901	5330	2.98	129	2.4	0.07
1902—1906	5167	2.45	68	1.3	0.03
1907	857	1.95	10	1.2	0.02
1908	855	1.92	18	2.1	0.04
1909	868	1.93	11	1.2	0.02
1910	850	1.85	11	1.3	0.02

Febris rheumatica	I Gennemsnit anmeldtes aarligt												Hele Aaret
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Decbr.	
1862—1881	82	74	79	81	80	79	68	60	60	73	73	74	883
1882—1906	104	93	103	100	103	97	73	67	66	77	85	87	1055
1907	96	87	77	92	86	77	47	47	58	46	69	75	857
1908	86	91	88	73	85	59	56	35	52	65	88	77	855
1909	96	82	106	103	89	75	54	54	47	53	54	55	868
1910	94	52	82	82	72	65	47	55	58	72	82	89	850

Nogen udtalt Stigning af Gigtfebertilfældenes Antal i Foraarsmaanederne fandt ikke Sted. Tilfældene vare nogenlunde jævnt fordelte over alle Aarets Maaneder, færrest dog i Juli.

Krupøs Lungebetændelse
(*Pneumonia crouposa*) forekom i 1910 med et noget lavere Antal Tilfælde end i 1909; ogsaa Dødsfaldenes Antal var mindre end Aaret forud. †)

Pneumonia crouposa †)	Anmeldte		Døde af Pneum. croup.		
	Tilfælde i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	Ialt i Femaaret	paa 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbygg.
1882—1886	9204	6.8	1556	16.9	1.14
1887—1891	6773	4.4	1466	21.6	0.92
1892—1896	5452	3.1	943	17.3	0.53
1897—1901	4572	2.6	772	16.9	0.43
1902—1906	4754	2.3	791	16.6	0.37
1907	943	2.1	208	22.1	0.47
1908	947	2.1	194	20.5	0.44
1909	1180	2.6	222	18.8	0.49
1910	941	2.1	198	21.0	0.43

Morbiditetskvotienten var 2,1, Mortalitetkvotienten 0,43. — Letaliteten var derimod noget højere end i 1908 og 1909.

Pneumonia †) crouposa	I Gennemsnit anmeldtes aarligt												Hele Aaret
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	
1867—1881	147	137	172	172	190	132	88	68	76	97	110	122	1511
1882—1906	125	114	139	148	146	113	71	52	61	71	89	114	1242
1907	85	102	123	118	124	110	39	40	42	37	51	72	943
1908	115	93	103	100	109	65	51	37	52	66	78	78	947
1909	119	109	145	164	166	121	70	41	60	44	54	87	1180
1910	102	101	103	103	90	62	59	39	48	69	92	73	941

Tilvæksten i Anmeldelsernes Antal faldt i 1910 næsten udelukkende paa Aarets fem første Maaneder, Januar—Maj.

†) M. H. t. de i Aarenes Løb stedfundne Forandringer i Lungebetændelsens Registrering i Sygelisterne saavel som med Hensyn til Uoverensstemmelser mellem Sygelistens og Mortalitetstabellens Nomenklatur henvises til Bemærkninger i Beretningen for 1907, S. 25.

Anmeldte Tilfælde af Pneumonia crouposa †)	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Tilsammen
				M	K	M	K	
1885—1886	165	504	483	1165	594	75	106	3092
1887—1891	383	1084	1091	2498	1348	204	365	6973
1892—1896	253	816	890	2071	1060	163	289	5542
1897—1901	128	626	917	1647	934	134	196	4582
1902—1906	150	648	876	1784	925	157	214	4754
Gennemsnitlig aarlig (22 Aar)	49	167	194	417	221	33	53	1134
1907	25	98	155	373	209	31	52	943
1908	39	104	159	381	193	29	42	947
1909	29	142	215	484	204	45	61	1180
1910	20	126	188	359	186	32	30	941

Døde af Pneumonia crouposa	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Tilsammen
				M	K	M	K	
1882—1886	363	175	37	392	204	137	248	1556
1887—1891	265	167	33	356	189	171	285	1466
1892—1896	119	75	17	300	156	103	173	943
1897—1901	57	32	16	303	155	83	126	772
1902—1906	47	30	14	291	170	97	142	791
Gennemsnitlig aarlig (25 Aar)	34	19	5	66	35	23	29	221
1907	6	12	6	70	37	24	53	208
1908	9	9	2	82	34	32	26	194
1909	6	7	7	94	42	31	35	222
1910	13	13	3	67	44	25	33	198

Katarralsk Lungebetændelse (*Bronchopneumonia & Bronchitis capillaris*) anmeldtes i 1910 i noget større Antal end de foregaaende Aar.

Broncho-pneumonia †)	Anmeldte Tilf.		Døde af Bronchopneum.		
	ialt i Femaaret	aarlig p. M. af Befolkng.	ialt i Femaaret	pCt. af anmeldte	aarlig p. M. af Befolkng.
1885—1886*)	2222*)	3.88	447 *)	20.1	0.78
1887—1891	7192	4.65	1427	19.8	0.92
1892—1896	7092	4.29	2159	30.9	1.30
1897—1901	8081	4.50	2320	28.7	1.30
1902—1906	9965	4.73	2283	22.9	1.08
1907	2029	4.62	423	20.8	0.96
1908	1991	4.47	562	28.2	1.26
1909	1904	4.23	457	24.0	1.02
1910	2081	4.53	368	17.7	0.80

*) 2 Aar.

Broncho-pneumonia	I Gennemsnit anmeldtes aarligt												Hele Aaret
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	
1885—1906	206	164	188	167	138	99	71	54	69	96	138	181	1571
1907	370	292	186	184	222	163	91	57	95	84	114	171	2029
1908	353	392	286	191	147	90	61	65	86	78	136	106	1991
1909	297	253	217	229	183	132	81	53	122	66	107	164	1904
1910	283	219	186	157	143	87	75	64	81	186	325	275	2081

†) Se Anm. S. 25.

Ialt anmeldtes 2081 Tilfælde med 368 Dødsfald.

Anmeldte Tilfælde af Broncho-pneumonia	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Tilsammen
				M	K	M	K	
1885—1886	469	717	280	347	309	40	60	2222
1887—1891	1755	2492	922	714	890	140	279	7192
1892—1896	1984	2428	820	601	741	160	358	7092
1897—1901	2082	2679	937	853	987	157	386	8081
1902—1906	2290	3176	1249	1085	1430	231	504	9965
Gennemsnitlig aarlig (22 Aar)	390	522	192	164	198	33	72	1571
1907	387	583	219	305	290	76	169	2029
1908	501	571	188	235	278	78	140	1991
1909	338	512	230	280	287	85	172	1904
1910	444	702	282	223	254	67	109	2081

Døde af Broncho-pneumonia	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Tilsammen
				M	K	M	K	
1882—1886	656	247	7	16	23	27	56	1032
1887—1891	844	333	17	39	26	53	115	1427
1892—1896	1214	469	27	61	48	111	229	2159
1897—1901	1219	432	28	56	65	174	346	2320
1902—1906	1104	440	31	108	92	173	335	2283
Gennemsnitlig aarlig (25 Aar)	202	77	4	11	10	22	43	369
1907	198	70	5	12	16	39	83	423
1908	251	97	4	19	22	50	119	562
1909	190	85	5	15	16	40	106	457
1910	162	47	6	17	23	38	75	368

Dødeligheden var i 1910 forholdsvis lav; man maa gaa tilbage til 1890 for at finde en saa lav Mortalitet og til 1887 for at finde en saa lav Letalitet som i dette Aar. Den lave Dødelighed fandtes saavel i den spæde Barnealder som i de ældre Aldersklasser.

Af **akut Brystkatar** (*Tracheobronchitis acuta*) anmeldtes 7838 Tilfælde, altsaa et lavere Antal Tilfælde end i de foregaaende Aar. — Under Mortalitetstabellens Rubrik for Bronchitis acuta simplex opføres 36 Dødsfald, deraf 12 i første Leveaar.

Tracheobronchitis	Anmeldte Tilfælde		Døde af Bronchit. acut. simpl.	
	ialt i Femaaret	aarlig p. M. af Befolkningen	ialt i Femaaret	pCt. af Anmeldte
1882—1886	54456	43.63	357	0.6
1887—1891	55436	36.03	335	0.6
1892—1896	50269	30.41	188	0.4
1897—1901	45654	25.54	184	0.4
1902—1906	45292	21.51	209	0.5
1907	9071	20.66	53	0.6
1908	8236	18.51	66	0.8
1909	8365	18.59	51	0.6
1910	7838	17.08	36	0.5

Influenza (Influenza) havde i 1910 en lignende Udbredelse som det nærmest forudgaaende Aar.

Anmeldte Tilfælde af Influenza 1882—1910
paa 1000 Indbyggere.

1882	0.7	1887	0.0	1892	23.9	1897	19.6	1902	7.4
1883	1.1	1888	0.0	1893	36.2	1898	3.4	1903	17.8
1884	0.8	1889	39.0	1894	27.0	1899	26.2	1904	9.8
1885	0.1	1890	17.0	1895	40.4	1900	29.9	1905	23.4
1886	0.1	1891	80.7	1896	10.1	1901	19.6	1906	4.4
		1907	20.4	1908	24.1	1909	10.3	1910	10.4

Ialt anmeldtes 4753 Tilfælde mod 4641 i 1909. Under Rubriken Influenza opføres i Mortalitetstabellen for 1910 47 Dødsfald.

Anmeldte Tilfælde af Influenza	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Hele Aaret
	Gennemsn. 1889—1906	1521	1513	1527	403	346	154	51	30	64	126	406	
1907	1087	4224	1875	616	170	71	24	22	58	102	239	450	8938
1908	6182	2763	738	304	114	47	12	18	72	75	197	215	10737
1909	678	1139	1013	472	242	77	22	10	25	70	193	681	4641
1910	1888	1099	435	209	77	35	34	37	59	132	316	432	4753

Sygdommens epidemiske Opblussen faldt væsentligst i Januar og Februar med Kulmination i 2den og 3die Uge af Januar (henholdsvis 400 og 404 anmeldte i disse to Uger).

Influenza	0—1	1—5	5—15	15—65		over 65		Til- sammen	
				M.	K.	M.	K.		
Aarlig anmeldte Influenzatilfælde.....	1889—1900	111	765	1415	2872	4020	162	346	9693
	1901—1905	40	348	716	2117	2800	126	255	6402
	1906	8	80	182	647	836	39	99	1891
	1907	51	435	820	3157	3925	169	381	8939
	1908	64	480	937	4047	4564	209	436	10737
	1909	26	204	465	1657	2010	92	187	4641
	1910	43	276	463	1648	2030	92	201	4753
Aarlige Antal Influenzadødsfald	1889—1900	10	5	1	17	21	25	47	126
	1901—1905	4	2	1	7	8	12	25	59
	1906	0	0	0	4	3	4	12	23
	1907	1	2	0	13	14	24	34	88
	1908	5	0	1	14	8	21	60	109
	1909	3	1	2	3	6	9	9	33
	1910	2	0	0	5	6	8	26	47
Influenzadødsfald i pCt. af anmeldte Tilfælde.....	1889—1900	8.8	0.7	0.1	0.6	0.5	15.7	13.5	1.3
	1901—1905	10.0	0.5	0.1	0.3	0.3	9.9	9.9	0.9
	1906	0.0	0.0	0.0	0.6	0.4	10.3	12.1	1.2
	1907	2.0	0.5	0.0	0.4	0.4	14.2	8.9	1.0
	1908	7.8	0.0	0.1	0.4	0.2	10.0	13.8	1.0
	1909	11.5	0.5	0.4	0.2	0.3	9.7	4.8	0.7
	1910	4.6	0.0	0.0	0.3	0.3	8.4	12.9	1.0

Efterfølgende Oversigt (der dog gælder ulige lange Aarrækker) tjener til Oplysning om de fire sidstomtalt Respirationsvejssygdommes Optræden efter Aarstid.

Gennemsnitl. anmeldtes (bereg. for 1000 Tilf. i 1 Aar)	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Hele Aaret
Influenza 1889—1906	182	181	183	48	42	18	6	4	8	15	49	264	1000
Tracheobr. 1867—1906	142	121	126	100	77	49	31	28	44	68	96	118	1000
Bronchopn. 1885—1906	131	104	120	107	87	63	46	35	44	61	87	115	1000
Pneum. 1867—1906	99	92	112	117	121	89	58	43	50	60	72	87	1000

Af **Lungetuberkulose** (*Tuberculosis pulmonum*) — heri indbefattet Strube-
tuberkulose — anmeldtes i 1910 ialt 831 Tilfælde, o: c. 1,8 for hver Tusinde Ind-
byggere, altsaa noget færre end de foregaaende Aar. *)

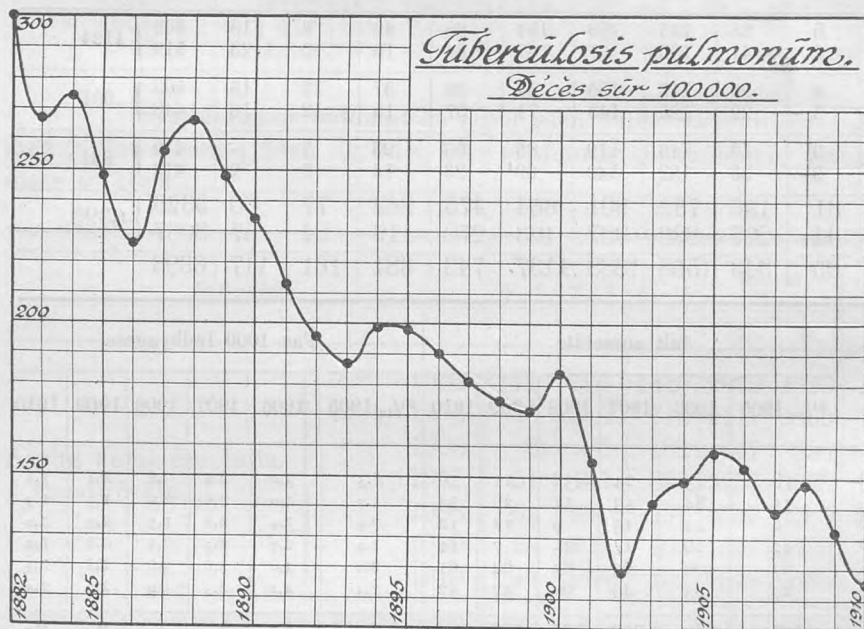
Anmeldte Tilfælde af Lunge-(og Strube-) Tuberkulose		0—5	5—15	15—25	25—35	35—45	45—55	55—65	65 og derov.	ubek. Alder	Ialt	
³¹ / ₁₂ 1905	M.	1	13	78	95	98	65	37	9	5	401	} 785
	K.	1	13	105	130	70	40	19	5	1	384	
1906	M.	13	33	155	234	176	118	72	23	10	834	} 1611
	K.	14	60	205	224	140	72	33	25	4	777	
1907	M.	5	29	138	155	97	68	47	13	12	564	} 1091
	K.	3	38	139	183	75	44	22	14	9	527	
1908	M.	5	28	135	163	114	88	46	8	18	605	} 1124
	K.	2	41	130	167	67	54	16	19	23	519	
1909	M.	4	20	113	135	84	78	37	17	15	503	} 951
	K.	5	22	125	143	71	37	15	12	18	448	
1910	M.	3	13	113	119	85	56	23	7	-	419	} 831
	K.	9	33	122	140	60	23	14	9	2	412	
Tilsammen	M.	31	136	732	901	654	473	262	77	60	3326	} 6393
	K.	34	207	826	987	483	270	119	84	57	3067	
Begge Køn		65	343	1558	1888	1137	743	381	161	117	6393	

Anmeldte Tilfælde af Lunge-(og Strube-) Tuberkulose	Ialt anmeldte						Paa 1000 Indbyggere					
	³¹ / ₁₂ 1905	1906	1907	1908	1909	1910	³¹ / ₁₂ 1905	1906	1907	1908	1909	1910
I. Gl. Bys ældre Del	18	45	24	38	21	16	1.5	3.0	2.2	3.8	2.1	1.6
II. Gl. Bys yngre Del	35	84	53	52	36	34	1.5	4.0	2.6	2.6	1.9	1.9
III. Gammelholm	6	22	13	9	12	12	0.9	3.4	2.1	1.5	2.0	2.0
IV. St. Annæ Ø. Kvt.	12	26	14	25	7	11	1.2	2.7	1.5	2.8	0.8	1.2
V. St. Annæ V. Kvt.	63	100	63	83	64	61	2.4	4.0	2.6	3.6	2.8	2.5
VI. Kristianshavn	27	83	49	60	57	52	1.4	4.2	2.5	5.0	2.9	2.5
Indre By	161	360	216	267	197	186	1.6	3.3	2.4	3.0	2.3	2.1
VII. Voldkvarteret	59	118	79	90	52	56	1.4	2.8	1.9	2.1	1.2	1.3
VIII. Østerbro	85	216	139	122	117	101	1.3	3.9	2.4	2.0	1.9	1.7
IX. Blegdam	49	135	83	94	54	66	1.4	4.2	2.6	2.9	1.4	1.9
X. Nørrebro	87	173	129	106	110	86	2.1	3.8	2.7	2.1	2.1	1.6
XI. Blaagaard	103	145	108	86	93	69	2.8	4.1	3.1	2.5	2.7	1.9
XII. Vesterbro	149	275	180	185	172	151	2.2	4.0	2.6	2.6	2.3	2.0
Ydre By	532	1062	718	683	605	529	2.0	3.8	2.5	2.3	2.0	1.8
XIII. Valby	28	21	23	24	29	16	2.5	1.8	1.9	1.8	2.2	1.2
XIV. Brønshøj	12	36	35	36	26	17	0.9	2.5	2.2	2.2	1.5	0.9
XV. Sundby	45	111	79	95	84	71	1.5	3.4	2.3	2.7	2.3	1.9
Forstæder	85	168	137	155	139	104	1.5	2.9	2.2	2.1	2.1	1.5
— Havn, Uden Bolig	7	24	20	19	10	12	—	—	—	—	—	—
Hele Byen	785	1611	1091	1124	951	831	1.8	3.7	2.5	2.5	2.1	1.8

*) Der modtoges ialt 2053 Anmeldelser, af hvilke de 1222 elimineredes som tidligere anmeldte. Identificeringen af de enkelte Tilfælde har i det hele ikke vist sig at volde Vanskeligheder.

Aldersklassefordelingen af de anmeldte Tilfælde frembyder ikke iøjnefaldende Afvigelser fra det sædvanlige. Mandkønnets Overvægt over Kvindekønnen var i 1910 mindre fremtrædende end de foregaaende Aar. — Af de den 31. Decbr. 1905 anmeldte Tilfælde faldt 511 af 1000 paa Mandkønnen, af de i 1906 anmeldte Tilfælde 518 af 1000, i 1907 517 af 1000, i 1908 og 1909 henholdsvis 538 og 529 af 1000, men i 1910 faldt kun 504 af 1000 Tilfælde paa Mandkønnen.

De anmeldte Tilfældes Fordeling paa Bykvartererne varierer, som det fremgaar af omstaaende Oversigt, en Del i Aarenes Løb. Tages alle de i Tiden fra 31. Decbr. 1905 (i Henhold til Lov af 14. April 1905) anmeldte 6393 Tilfælde under et, viser det sig, at Kristianshavn og St. Annæ Vester Kvarter ere de stærkest hjem-søgte Bydele; Anmeldelserne udgjorde her 3 p. M. af Befolkningen eller derover; i Gammelholmskvarteret, Valby, Voldkvarteret, St. Annæ Øster Kvarter og Brønshøj var Morbiditetskvotienten 2 p. M. eller derunder; i de øvrige Bydele svinger Kvo-tienten mellem 2 og 3 p. M.; højest naar Kristianshavn med 3,1 p. M., lavest staaer St. Annæ Øster Kvarter og Brønshøj med 1,7 p. M.; for hele Byen bliver Kvo-tienten 2,4 p. M.

Under Mor-talitetstabellens Rubrik for Phthisis pulmo-num opførtes i 1910 ialt 541 Dødsfald mod 593 i 1909; Mor-talitetskvoti-enten viser alt-saa en Nedgang fra 1,32 til 1,18 p. M., det laveste hidtil noterede Tal. I 1902, det Aar, som hidtil havde den lave-ste Phthisis-dødelighed, var Mortalitetskvo-tienten 1,19 p. M.

Døde af Lungetuberkulose	p. M. af Befolkningen	pCt. af døde	Døde af Lungetuberkulose	p. M. af Befolkningen	pCt. af døde
1835—1839	3. ⁶²	13. ⁶⁷	1875—1879	3. ¹⁴	12. ⁹²
1840—1844	3. ⁴⁴	13. ⁰⁰	1880—1884	2. ⁸⁹	12. ⁴⁰
1845—1849	3. ³⁷	12. ⁰⁸	1885—1889	2. ⁵¹	11. ²⁸
1850—1854	3. ⁰⁴	11. ⁸³	1890—1894	2. ⁰⁵	9. ⁹⁰
1855—1859	2. ⁹⁶	11. ³³	1895—1899	1. ⁸³	10. ³²
1860—1864	3. ⁰⁷	12. ⁰⁵	1900—1904	1. ⁴⁹	9. ¹⁰
1865—1869	2. ⁹⁷	12. ⁸⁶	1905—1909	1. ⁴⁶	9. ³⁸
1870—1874	3. ⁴²	14. ³¹	1910	1. ¹⁸	8. ³¹

Lungetuberkulosedødeligheden udgjorde i 1910 8,31 pCt. af den samlede Dødelighed, et lavere Forholdstal end i noget tidligere Aar.

Døde af Lungetuberkulose i 1910.

Tilfældet første Gang anmeldt	0—5	5-15	15—25	25—35	35—45	45—55	55—65	65 og derover	Ialt
³¹ / ₁₂ 1905	M	—	—	3	3	3	1	1	11
	K	—	1	1	2	2	2	—	10
1906	M	—	—	2	4	4	3	2	17
	K	—	—	1	4	7	2	2	16
1907	M	—	—	5	5	7	2	—	21
	K	—	—	4	8	3	1	—	17
1908	M	—	—	7	9	8	5	2	32
	K	—	—	9	11	5	7	1	35
1909	M	—	—	12	14	12	7	2	48
	K	—	—	16	17	7	1	7	51
1910	M	1	—	14	21	22	19	10	94
	K	—	4	21	23	13	10	7	82
Tilfældet ikke anmeldt	M	6	2	2	15	13	6	10	60
	K	2	5	3	13	7	4	10	47
Tilsammen	M	7	2	42	71	69	45	29	283
	K	2	10	55	78	44	27	29	258
Begge Køn		9	12	97	149	113	72	58	541

Som det fremgaar af ovenstaaende og den efterfølgende tabellariske Oversigt, er det stadig et ret anseligt Antal Tilfælde af Lungesvindst, der forekommer i Dødelighedsstatistikken, uden at Sygdomstilfældet forinden har været anmeldt. I 1907 var de ikke anmeldte Tilfældes Antal oppe paa c. 24 pCt., i 1908 udgjorde de ikke anmeldte c. 19 pCt., i 1906 og 1909 c. 18 pCt. og i 1910 henimod 20 pCt. af alle indregistrerede Lungesvindstsdødsfald.

Lungetuberkulose	Anmeldte Sygdomstilfælde	Døde af Lungetuberkulose				
		i 1906	i 1907	i 1908	i 1909	i 1910
Anmeldt ³¹ / ₁₂ 1905	785	181	64	47	31	21
Anmeldt i 1906	1611	359	208	104	57	33
Anmeldt i 1907	1091	—	193	154	63	38
Anmeldt i 1908	1124	—	—	227	139	67
Anmeldt i 1909	951	—	—	—	198	99
Anmeldt i 1910	831	—	—	—	—	176
Ialt anmeldte Tilfælde	6393	540	465	532	488	434
Ikke anmeldte Tilfælde	602	120	144	126	105	107
Tilsammen	6995	660	609	658	593	541

Afset fra de 602 Ftisisdødsfald, som efter Begyndelsen af 1906 ere registrerede i Mortalitetstabellen, uden at Vedkommende forinden havde været anmeldt som lidende af Tuberkulose i Lunger eller Strubehoved, fremgaar det af ovenstaaende Tabel, at 2459 af de siden 31. Decbr. 1905 anmeldte 6393 Patienter i de forløbne Aar, indtil Udgangen af 1910 ere afgaaede ved Døden. Men derudover maa det forudsættes, at et større eller mindre Antal af de resterende 3934 Patienter, om hvilke Beretning er modtaget, ligeledes er afgaaet ved Døden uden at være optagne i foranstaaende Opgørelse af Tuberkulosedødeligheden, enten fordi de ere døde efter Bortflytning fra Hovedstaden eller fordi de ere døde af interkurrente Sygdomme, der have medført, at Dødsfaldet er registreret under andre af Mortalitetstabellens Rubriker.

Døde af Lunge- tuberkulose	G. B. ældre Del		Gammelholm	S. A. Ø. Kvarter	S. A. V. Kvarter	Kristianshavn	Indre By	Voldkvarter	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	Ydre By	Valby	Bronshøj	Sundby	Forstæder	Udenbys & Havnen	Hele Staden
	G. B. ældre Del	G. B. yngre Del																		
1898	37	47	6	9	66	33	198	48	40	64	58	93	94	397	—	—	—	—	16	611
1899	26	52	9	14	63	29	193	45	36	57	66	73	112	389	—	—	—	—	24	606
1900	27	48	8	14	63	31	191	56	55	60	74	82	115	442	—	—	—	—	24	657
1901	23	55	6	14	51	28	177	43	34	58	63	64	113	375	6	14	—	26	13	585
1902	21	30	3	8	37	26	125	46	38	42	57	52	77	312	8	13	17	38	14	489
1903	22	33	4	8	53	25	148	47	42	51	75	66	72	353	10	16	31	57	30	588
1904	16	48	6	8	43	30	151	44	48	42	82	58	94	368	15	15	43	73	25	632
1905	9	49	8	9	53	22	150	42	53	59	90	68	100	412	17	15	47	79	31	672
1906	14	36	5	14	55	39	163	43	70	48	80	64	109	414	10	13	37	60	23	660
1907	8	33	8	6	58	37	150	36	71	47	66	57	88	365	19	16	39	74	20	609
1908	17	29	3	10	54	24	137	42	65	51	71	66	105	400	15	33	44	92	29	658
1909	11	21	9	8	44	32	125	23	60	32	74	62	120	371	16	17	45	78	19	593
1910	13	15	3	7	39	28	105	34	61	31	72	53	85	336	20	17	49	86	14	541

Dødeligheden af andre tuberkuløse Sygdomme (Mortalitetstabellens Rubr. 27, 28, 29 og 31) har i 1910 været noget lavere end i de nærmest foregaaende Aar. Den samlede Dødelighed af tuberkuløse Sygdomme var i 1908 1,88, i 1909 1,71 og i 1910 1,54 af 1000 Indbyggere.

	Døde af Lungetuberkulose		Døde af andre tub. Sygd.		Døde af tub. Sygd. ialt	
	i Femaaret	aarlig pr. 1000 Indb.	i Femaaret	aarlig paa 1000 Indb.	i Femaaret	aarlig paa 1000 Indb.
1882—1886	3572	2.63	1211	0.89	4783	3.52
1887—1891	3743	2.44	1291	0.83	5034	3.27
1892—1896	3213	1.94	1419	0.86	4632	2.80
1897—1901	3084	1.73	1142	0.63	4226	2.36
1902—1906	3040	1.44	1091	0.53	4131	1.96
1907	609	1.39	166	0.38	775	1.77
1908	658	1.48	180	0.40	838	1.88
1909	593	1.32	178	0.39	771	1.71
1910	541	1.18	160	0.35	701	1.54

60 Personer, der lede af Lungetuberkulose, foranledigedes i Løbet af 1910 paa Grundlag af en af vedkommende Kredslæge foretagen Undersøgelse indlagt paa Hospital for offentlig Regning i Henhold til § 6 i Lov Nr. 60 af 14. April 1905.

Desinfektion for Lungetuberkulose aarlig	A ₁	A ₂	B	C.
	Desinf. i Syg- domstilfælde Lov. 14. IV. 5	Desinf. efter Dødsfald Lov 11. V. 97 Lov 14. IV. 5	Desinf. for ubemidlede (Kommunal Bevilling)	Betalt Des- infekt. for privat Regning
1891—1896 gnsnitl.	—	—	151	59
1897—1905 gnsnitl.	—	285	73	49
1906	458	278	—	—
1907	580	252	—	—
1908	510	300	—	—
1909	607	246	—	—
1910	738	199	—	—

Desinfektion for Lungetuberkulose besørgedes fra Sundhedskommissionens Desinfektionsstation i 937 Tilfælde, deraf de 199 Desinfektioner efter Dødsfald, 738 Desinfektioner efter Bortflytning, Hospitalsindlæggelse o. s. v.

	Positivt Resultat	Negativt Resultat	Ialt
Paa Tuberkulosediagnosestationen (Øresundshospitalet) modtoges i 1910 2051 Prøver Opspyt til bakteriologisk Undersøgelse paa Tuberkelbaciller. Undersøgelsen gav i 378 Tilfælde positivt, i 1673 Tilfælde negativt Resultat.	118	263	381
	262	887	1149
	341	1267	1608
	325	1329	1654
	345	1462	1807
	396	1600	1996
	394	1746	2140
	428	1589	2017
	344	1820	2164
	378	1673	2051

Til Sammenligning vedføjes en Oversigt over Tuberkulosedødeligheden i en Del andre større Byer.

Døde af Tub. pulm. paa 100000 Indb.	1899	1900	1901	1902	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910
London	187	175	170	164	160	167	148	144	140	132	131	114
København	171	183	154	119	141	149	158	153	139	145	132	118
Rotterdam	159	167	149	136	130	122	133	139	136	110	129	121
Hamburg	200	204	183	182	166	158	156	150	149	134	132	126
Amsterdam	168	184	152	143	138	143	146	141	147	130	142	130
Berlin	219	233	219	204	193	208	214	186	185	182	179	176
Kristiania	277	272	233	203	212	219	275	222	217	213	196	183
München	299	325	274	273	255	258	286	247	228	229	229	205
Stockholm*)	261	245	247	231	215	222	222	210	217	249	241	233
Wien	379	379	353	344	340	314	329	289	288	275	271	249
Paris	406	409	402	396	382	382	380	378	395	382	358	366

London, København, Rotterdam, Hamburg og Amsterdam vise sig med Hensyn til Tuberkulosedødelighed at være adskilligt gunstigere stillede end de fleste andre Byer.

Af Angina tonsillaris
anmeldtes i Gennemsnit aarlig

Af **Halsbetændelse** (*Angina tonsillaris*) anmeldtes i 1910 9997 Tilfælde, omtrent 21,8 for hver 1000 Indbyggere. Tilfældene vare som sædvanlig nogenlunde fordelt over hele Aaret, dog med en kendelig Overvægt for Vintermaanederne.

1882—1886	6318	23,1 p. M.
1887—1891	7977	25,9 p. M.
1892—1896	7808	23,6 p. M.
1897—1901	8044	22,5 p. M.
1902—1906	8963	21,3 p. M.
1907	8192	18,7 p. M.
1908	8999	20,2 p. M.
1909	8543	19,0 p. M.
1910	9997	21,8 p. M.

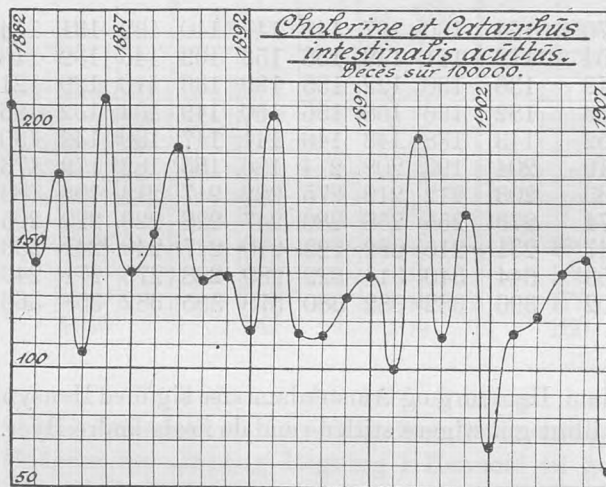
*) Fra og med 1908 er der for Stockholms Vedkommende sket en Ændring i Registreringsprincippet.

Angina tonsillaris	Gennemsnitlig anmeldte Tilfælde i hver Maaned af Femaaret												
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	648	566	615	505	509	462	433	384	460	517	609	612	6318
1887—1891	823	707	790	721	616	612	510	446	573	652	770	758	7977
1892—1896	777	700	717	611	612	606	494	455	609	711	783	734	7808
1897—1901	775	663	652	616	724	655	448	536	640	764	827	734	8044
1902—1906	965	799	716	658	682	668	532	577	752	873	927	812	8963
25 Aars Gennemsnit	798	687	698	622	629	601	484	479	609	703	783	730	7822
1907	898	738	713	732	655	528	364	423	671	745	768	957	8192
1908	1119	718	712	649	750	514	453	554	722	864	1055	880	8999
1909	1073	870	904	723	806	605	389	478	551	623	692	829	8543
1910	1070	731	770	717	738	781	600	586	785	1086	1129	1004	9997

Kolerine (*Cholerine et Catarrhus intestinalis acutus*) anmeldtes i 1910 i større Antal end det foregaaende Aar, da Tallet var usædvanlig lavt.

**Anmeldte Tilfælde af *Catarrhus intestinalis acutus* 1882—1910
paa 1000 Indbyggere.**

1882	36.60				1892	26.95			1897	19.95		1902	11.13
1883	27.06				1893	32.87			1898	14.64		1903	15.08
1884	36.64				1894	18.13			1899	24.85		1904	13.09
1885	21.25				1895	20.85			1900	18.24		1905	15.95
1886	36.06				1896	20.38			1901	19.48		1906	17.11
		1907	10.29		1908	17.62		1909	8.64		1910	14.68	

Der anmeldtes ialt 6738 Tilfælde, o: 14,68 p. M.; 2153 af de anmeldte Tilfælde faldt i Aldersklassen under 1 Aar, 2074 Tilfælde i de andre Aldersklasser under 15 Aar. Af Kolerine døde ialt 461 Personer, o: 6,9 pCt. af de anmeldte.

Cholera	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret	p. M. af Befolkn.
gennemsnitlig aarlig 1882—1906	344	303	326	364	442	682	980	1568	1151	592	434	342	7528	23.11
1907	269	215	244	394	468	423	344	345	493	543	427	352	4517	10.29
1908	318	268	314	344	377	693	815	2277	1271	498	407	264	7841	17.62
1909	306	174	212	213	196	280	393	477	518	493	347	278	3887	8.64
1910	332	170	177	208	300	556	834	2240	928	405	309	279	6738	14.68

Som sædvanlig steg Anmeldelsernes Antal stærkt henimod Sommerens Slutning; Kulminationen faldt i 2den Uge af August (597 anmeldte Tilfælde); af Aarets Maaneder har August det højeste Tal, 2240, Februar og Marts de laveste (henholdsvis 170 og 177).

Cholierine	Alle Aldersklasser				Aldersklassen 0—1 Aar				
	Anmeldte		Døde		Anmeldte		Døde		
	Ialt	aa- rig p. M. af Befolkn.	Ialt	pCt. af anmeldte	Ialt	pCt. af alle anmeldte	Ialt	pCt. af anmeldte 0—1 Aar	pCt. af alle Kolerine Dødsfald
1882—1886	42943	31.5	2332	5.4	10249	23.9	2101	20.5	90.1
1887—1891	40464	26.3	2350	5.8	9606	23.7	2076	21.6	88.3
1892—1896	39367	23.8	2254	5.7	9741	24.7	2051	21.7	91.0
1897—1901	34878	19.5	2359	7.3	9241	26.5	2339	25.3	91.4
1902—1906	30570	14.5	2501	8.2	8853	29.0	2287	25.8	91.4
1907	4517	10.3	253	5.6	1076	23.8	229	21.3	90.5
1908	7841	17.6	635	8.1	2251	28.7	585	26.0	92.1
1909	3887	8.6	229	5.9	1074	27.6	212	19.7	92.6
1910	6738	14.7	461	6.9	2153	31.9	410	19.0	88.9

Letaliteten var altsaa højere end det foregaaende Aar. Dødsfaldene indtraf som sædvanlig for den allerstørste Del i den spæde Barnealder. Blandt 2153 i denne Aldersklasse anmeldte Tilfælde forefaldt 410 Dødsfald, o: 19,0 pCt. Blandt 2074 i Aldersklasserne mellem 1 og 15 Aar anmeldte Tilfælde forefaldt 38 Dødsfald, o: 1,8 pCt; af 2511 Voksne døde 13, o: 0,5 pCt.

Da den stigende Sommervarme i Juli Maaned truede med at forøge Dødeligheden blandt Smaabørn, udsendtes fra Sundhedskommissionen nedenstaaende Advarsel, som fandtes bekendtgjort i forskellige Dagblade:

„Kolerine,

der er en af de farligste Sygdomme for spæde Børn, forebygges sikrest ved Diegivning.

Derfor bør enhver Moder saavidt muligt selv amme sit Barn og Diegvingen maa uden tvingende Grund ikke afbrydes i Sommerhalvaaret.

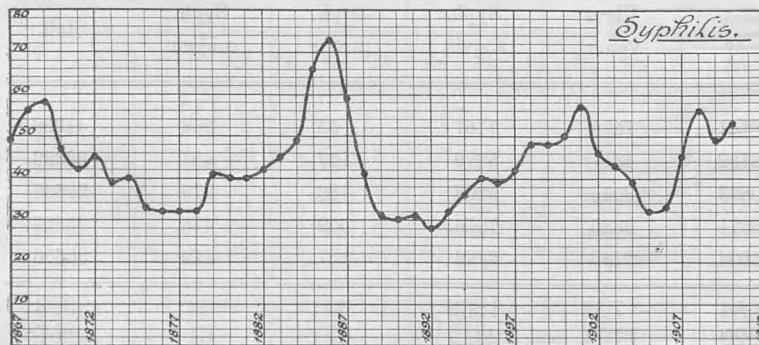
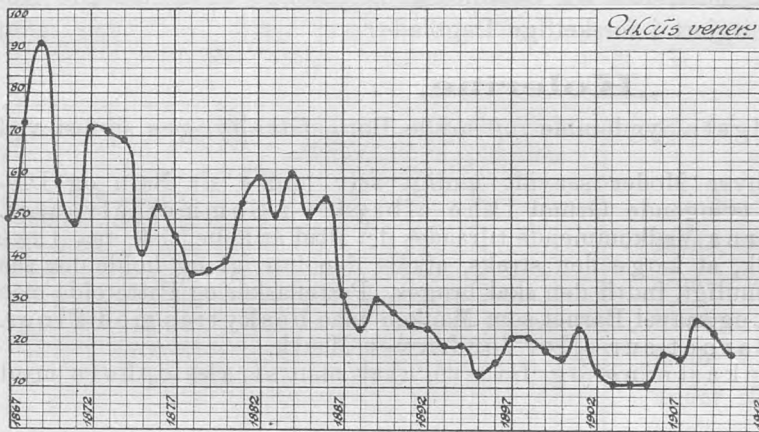
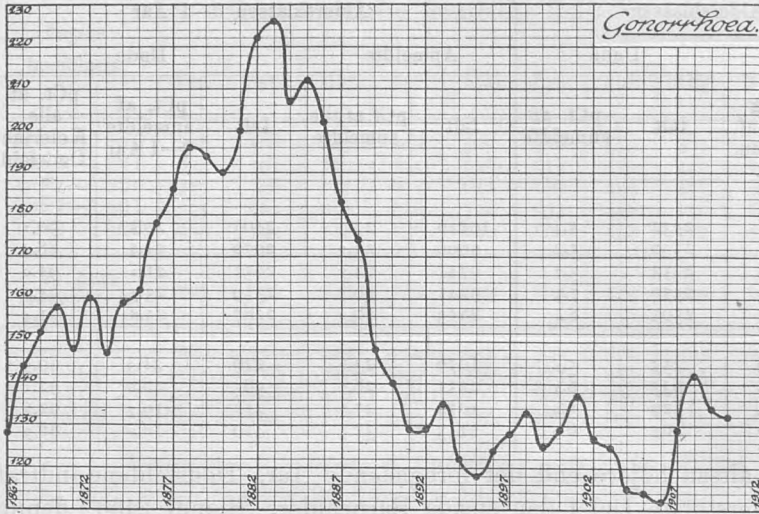
For Flaskeborns Vedkommende tilraades det altid at købe frisk, raa (ikke pasteuriseret) Mælk, at koge den straks, afkøle den hurtigt og holde den saa stærkt afkølet som muligt, indtil den skal bruges. Patteflasker og Pattetolde maa renses omhyggeligt, og saavel Barnet som Mælken maa beskyttes mod Fluor.

Giv aldrig Barnet sur eller fordærvet Mælk.

Faar Barnet Opkastning og Diarré, skal man straks ophøre med at give det Mælk.“

Kønssyggdommene (*Gonorrhoea*, *Ulcus venereum*, *Syphilis*) forekom omtrent i samme Antal som det foregaaende Aar. I Forhold til Folkemængden bemærkes dog en fortsat svag Nedgang mod 1909.

Anmeldte Tilfælde	Gonor- rhoea	Ulcus vener.	Syph. acquis.	Syph. insons	Syph. congen.	Ialt
1882—1886	29141	7575	7167	55	368	44306
1887—1891	23732	4317	5279	157	457	33936
1892—1896	20823	3045	5302	186	279	29635
1897—1901	23371	3685	7976	359	476	35867
1902—1906	25004	2733	7463	237	419	35856
1907	5684	728	1869	39	63	8383
1908	6320	1164	2349	63	61	9957
1909	6029	1034	2108	57	52	9280
1910	6076	848	2330	39	85	9378

Gonorre forekom med 6076 Tilfælde (mod 6029 i 1909), venerisk Saar med 848 Tilfælde (mod 1034 i 1909), Syphilis med 2454 Tilfælde (mod 2217 i 1909). Af de anmeldte Sygdomstilfælde behandles 1319 Tilfælde af Gonorre, 203 Tilfælde af venerisk Saar og 804 Tilfælde af Syphilis paa Hospital, deraf henholdsvis 264,0 og 32 Tilfælde paa Militært Sygehus. Af de anmeldte Syfilistilfælde falde 2330 paa Rubriken Syphilis acquisita e coitu impuro, 85 paa Rubriken Syphilis congenita, medens 39 opføres som Syphilis insons. Af Syphilis døde 37 Personer, deraf 34 af medfødt Syphilis.

De Udsving i Morbiditetskvotienten, som disse Sygdomme frembyde, ere, som vedføjede Kurver vise, ikke af en saadan Størrelse, at der deraf kan sluttes noget om en virkelig Tiltagen eller Aftagen i Sygdommens Udbredelse, særlig under Hensyn til, at den Indflydelse, som den lette Adgang til gratis Lægebehandling maa antages at have haft paa Anmeldelsernes Antal, ikke lader sig beregne.

Paa 10000 Indbyggere anmeldtes:

	Gonor- re.	Ven. Saar	Syfi- lis		Gonor- re.	Ven. Saar.	Syfi- lis.		Gonor- re.	Ven. Saar.	Syfi- lis.
1867	128	50	49	1881	200	54	40	1896	124	16	39
1868	144	73	56	1882	222	60	42	1897	128	22	42
1869	152	92	58	1883	226	51	45	1898	133	22	48
1870	158	59	47	1884	207	61	49	1899	125	19	48
1871	148	49	42	1885	212	51	66	1900	129	17	50
1872	160	72	45	1886	202	55	73	1901	137	24	57
1873	147	71	39	1887	183	32	59	1902	127	14	46
1874	159	69	40	1888	174	24	41	1903	125	11	43
1875	162	42	33	1889	148	31	31	1904	115	11	39
1876	178	53	32	1890	140	28	30	1905	114	11	32
1877	186	46	32	1891	129	25	31	1906	112	18	33
1878	196	37	32	1892	129	24	28	1907	129	17	45
1879	194	38	41	1893	135	20	32	1908	142	26	56
1880	190	40	40	1894	122	20	36	1909	134	23	49
				1895	118	13	40	1910	132	15	53

Den gratis ambulatoriske Behandling af Kønssygdomme i Hh. t. Loven af 30. Marts 1906 fungerede i 1910 efter den fra 1. Oktober 1909 indførte endelige Ordning (jvfr. Stadslægens Aarsberetning for 1909).

De ansatte Læger søgtes ialt i Aarets Løb af 5159 nye Patienter, 3991 Mænd, 1090 Kvinder og 78 Børn, af hvilke 1479 ikke fandtes lidende af nogen Kønssygdom; af de øvrige 3680 anmeldte led 1162 af Syfilis (deraf 411 med første Udbrud), 259 af venerisk Saar og 2259 af Gonorrhé. Afset fra de paa Polikliniken for ubemidlede, Kommunehospitalets 4. Afdelings Konsultationsstue og Rigshospitalets Poliklinik for Hud- og Kønssygdomme behandlede, have altsaa henvend 40 pCt. af alle anmeldte Patienter søgt den her omhandlede offentlige Behandling.

Af **Fnat** (*Scabies*) anmeldtes et lidt mindre Antal Tilfælde end i 1909.

Anmeldelsernes Antal, som ved dette Aarhundredes Begyndelse var nede paa omkring 700 aarlig, har i de sidste 4 Aar udgjort henholdsvis 1328, 2354, 3007 og 2903. Da Bopæl ikke opgives for denne Sygdom, kan der ikke oplyses noget nærmere om dens lokale Optræden; men der er næppe Tvivl om, at Tilflytningen af russisk-polske Emigranter har nogen Skyld i de sidste Aars Tilvækst.

Scabies. Gennemsnitl.	Aarlig an- meldte Tilf.	paa 1000 Indbyggere
1882—1886	1020	3.7
1887—1891	917	3.0
1892—1896	798	2.4
1897—1901	646	1.8
1902—1906	933	2.2
1907	1328	3.0
1908	2354	5.3
1909	3007	6.7
1910	2903	6.3

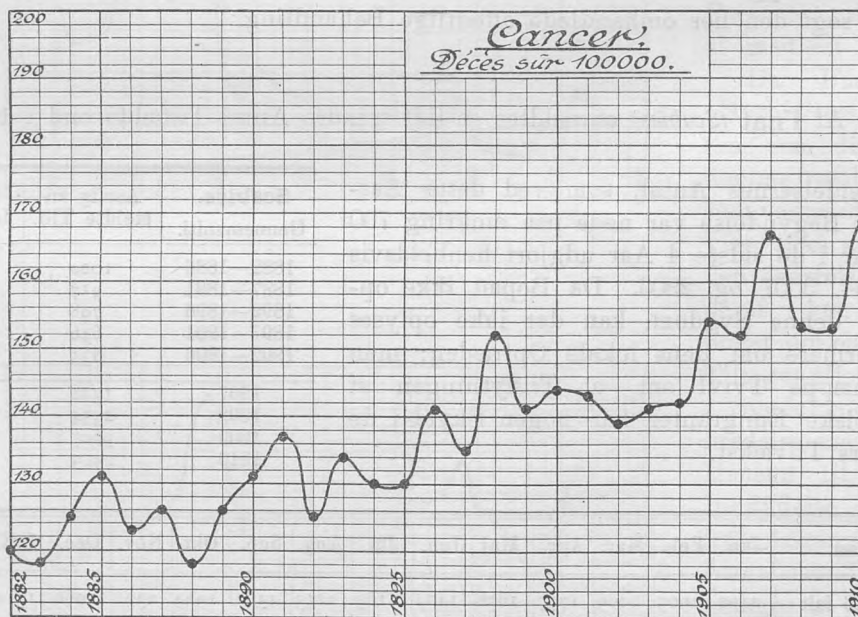
Scabies.	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt	pro Mille
1882—1906 ialt	2490	1905	2009	1777	1656	1423	1163	1253	1562	1984	2324	1966	21512	
Gennemsnitl. aarlig (25 Aar)	100	76	80	71	66	57	47	50	62	79	93	79	860	2.6
1907	120	90	138	98	74	73	80	123	95	160	139	138	1328	3.0
1908	195	181	224	178	196	182	157	152	206	223	204	196	2354	5.3
1909	325	236	285	250	207	200	189	249	221	303	381	216	3007	6.7
1910	421	255	268	250	187	153	151	195	236	230	283	274	2903	6.3

Af **Drankergalskab** (*Delirium tremens*) anmeldtes i 1910 714 Tilfælde med 32 Dødsfald.

Anmeldte Tilfælde af Delir. trem. 1882—1906, 1907, 1908, 1909 og 1910.														Hele Fem-aaret	aarlig p. 1000 Indb.	Døde i Fem-aaret	pCt. af anmeldte
Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.						
1882—1886	110	111	112	97	134	130	134	124	117	135	128	126	1468	1.1	168	11.4	
1887—1891	152	136	149	172	214	228	218	200	219	180	146	213	2227	1.5	177	7.9	
1892—1896	194	135	162	193	207	201	233	198	177	195	209	209	2313	1.4	80	3.4	
1897—1901	221	236	236	235	257	211	223	223	214	236	236	288	2816	1.6	135	4.8	
1902—1906	240	272	311	312	274	331	261	274	242	235	278	275	3311	1.6	123	3.7	
1907	54	46	57	58	80	74	64	73	79	72	70	74	801	1.8	56	7.0	
1908	65	61	57	50	35	38	72	51	40	47	66	59	641	1.4	41	6.4	
1909	72	40	52	59	54	40	61	42	55	52	66	67	660	1.5	36	5.5	
1910	81	56	40	64	60	63	54	62	48	58	61	67	714	1.6	32	4.5	

Foruden 32 Dødsfald af *Delirium tremens* har Mortalitetstabellen 52 Dødsfald under Rubriken *Alcoholismus chronicus*, deraf 43 Mænd og 9 Kvinder (af hvilke 6 Mænd og 2 Kvinder over 65 Aar, de øvrige mellem 25 og 65 Aar), samt 7 Dødsfald under Rubriken *Mors in ebrietate* (1 Mand over 65 Aar, 6 Mænd mellem 25 og 65 Aar).

Kræft (*Cancer — Tumores maligni*) opføres i Mortalitetstabellen for 1910 med et større Antal Dødsfald end noget foregaaende Aar, 770 (mod 688 i 1909). Af

de 4 Kræfttribriker viser *Cancer ventriculi* og *Cancer in aliis corp. partibus* en betydelig, *Cancer uteri* en mindre Tilvækst, medens *Cancer mammæ* har et lignende Antal Tilfælde som det foregaaende Aar.

Døde af Kræft 1882—1906 og i 1907, 1908, 1909 og 1910.

Cancer	ventric.	uteri	mammæ	in al. ep. ptb.	Tilsammen
1882—1886	633	247	96	711	1687
1887—1891	702	228	105	930	1965
1892—1896	725	267	108	1092	2192
1897—1901	825	292	140	1302	2559
1902—1906	1028	374	170	1510	3082
gsntl. aarlig 1882—1906	156	56	25	222	459
1907	224	90	43	377	734
1908	213	83	30	354	680
1909	204	77	41	366	688
1910	237	87	42	404	770

	Gennem- snitlig aarlig	Paa 100,000 Indbyggere døde:					
		af Canc. ventr.	af Canc. uteri	af Canc. mammæ	af Canc. in al. ep. pt.	af Cancer	
						Ialt	udenbys fradragne
1882—1886	337	45	17	6	55	123	115
1887—1891	393	45	17	6	59	127	118
1892—1896	438	45	16	6	65	132	122
1897—1901	512	46	17	8	72	143	132
1902—1906	616	47	18	8	73	146	133
1907	734	51	20	10	86	167	150
1908	680	48	19	7	79	153	134
1909	688	45	17	9	82	153	136
1910	770	52	19	9	88	168	151

Døde af Kræft 1882—1906 og i 1907, 1908, 1909 og 1910.

(Aldersklassfordeling).

		0—15	15—25	25—45	45—65	over 65	Tilsammen
C. ventriculi	1882—1906	0	5	326	1753	1829	3913
	1907	0	0	16	101	107	224
	1908	0	0	19	92	102	213
	1909	0	0	12	93	99	204
	1910	0	1	22	114	100	237
C. uteri	1882—1906	0	3	413	740	252	1408
	1907	0	1	21	51	17	90
	1908	0	0	18	52	13	83
	1909	0	0	26	40	11	77
	1910	0	1	23	46	17	87
C. mammæ	1882—1906	0	0	71	312	236	619
	1907	0	0	10	24	9	43
	1908	0	0	4	21	5	30
	1909	0	0	5	25	11	41
	1910	0	0	7	20	15	42
C. in al. corp. ptb.	1882—1906	78	106	645	2498	2218	5545
	1907	2	4	43	166	162	377
	1908	5	6	33	160	150	354
	1909	4	8	48	164	142	366
	1910	8	5	40	188	163	404
1882—1906 ialt		78	114	1455	5303	4535	11485
Alle Cancer- dødsfald	Gnsnt.aarl.(25 Aar)	3	5	58	212	181	459
	1907	2	5	90	342	295	734
	1908	5	6	74	325	270	680
	1909	4	8	91	322	263	688
	1910	8	7	92	368	295	770

Døde af Cancer*) paa 100000 Indb.	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910
Rotterdam	97	84	88	99	101	85	87	—
London	102	100	101	105	103	106	95	94
Hamburg	108	109	110	101	105	110	104	108
Amsterdam	107	109	112	112	106	117	117	126
Stockholm	116	99	117	112	119	128	125	—
Berlin	—	103	115	115	116	105	112	—
Kristiania	—	—	107	102	119	102	101	—
København	141	142	154	152	167	153	153	168

Garnisonen. Ifølge velvillig Meddelelse fra Hærens Lægekorps var Sundhedstilstanden i Københavns Garnison i 1910 god, og der optraadte hverken mere alvorlige eller udbredte Epidemier; endog *Influenza* optraadte med et mindre Antal Tilfælde end i tidligere Aar. Der forekom saaledes kun 90 Tilfælde, der fordelte sig med 52 Tilfælde for Hærens Vedkommende og 38 for Søværnets. *Faaresyge* optraadte med 61 Tilfælde, *krupøs Lungebetændelse* med 39. For *Difteri* behandlede 30 Mand af Hæren, ingen af Søværnet, for *Gigtfeber* 33 af Hæren, 5 af Søværnet. *Skarlagensfeber* forekom 17 Gange, *Mæslinger* 3 Gange, *Rødlinger* 4 Gange; endelig forekom der 1 Tilfælde af *epidemisk Cerebrospinalmeningitis*.

Ogsaa de *veneriske Sygdomme* forekom i et ringere Antal end i 1909, nemlig *Gonorre* med 150 Tilfælde i Hæren og 24 Tilfælde i Søværnet, *Syfilis* med 42 og 19 og *venerisk Saar* med 8 og 3 Tilfælde.

b. Befolkningsforhold.

Folkemængde. Ifølge Folketælling den 1. Febr. 1911 var Hovedstadens Indbyggerantal da steget til 462161, og med Fradrag af den sædvanlige Gennemsnitstilvækst kan Middelfolketallet for 1910 herefter anslaaes til 459000.

	Gennemsnitligt aarligt							
	Antal Fødsler	p. M.	Antal Dødsfald	p. M.	Fødsels-Overskud	p. M.	Indvandrings-Overskud	Samlet Tilvækst aarlig
1882—1886	10282	37.7	6183	22.7	4098	15.0	3902	8000
1887—1891	10680	34.7	6791	22.1	3889	12.6	1911	5800
1892—1896	10247	30.9	6325	19.1	3922	11.8	278	4200
1897—1901	10260	28.7	6379	17.9	3880	10.9	4330 (831*)	8200
1902—1906	12053	28.6	6584	15.6	5469	13.0	4731 (262*)	10200
1907	12396	28.2	6661	15.2	5735	13.1	1265	7000
1908	12793	28.8	7292	16.4	5501	12.4	499	6000
1909	12270	27.3	6541	14.5	5729	12.7	4729	5000
1910	12000	26.1	6512	14.2	5488	11.9	3512	9000

Da Fødselshyppigheden i de senere Aar har vist sig at aftage efter en relativt hurtigere Progression end Dødeligheden og Kvotienten for Fødselsoverskuddet derfor er i langsom Aftagen, maa den betydelige Tilvækst mod det for 1909 kalkulerede Middelfolketal for en væsentlig Del tilskrives et som en Følge af en begyndende økonomisk Opgang stigende Indvandringsoverskud.

Fordeling af 1000 Beboere paa Byens Kvarterer.

	Den gamle By				Hele Byen							
	1882	1895	1909	1910	1901	1902	1906	1907	1908	1909	1910	
I. Gl. Bys ældre Del	124	46	26	26	36	33	26	25	22	22	22	
II. Gl. Bys yngre Del	114	95	50	47	71	65	51	47	45	43	40	
III. Gammelholm	33	23	16	15	19	17	14	14	13	13	13	
IV. St. Annæ øster Kv.	63	32	23	23	28	25	21	21	20	20	19	
V. St. Annæ vester Kv.	119	91	60	63	77	71	59	56	51	51	54	
VI. Kristianshavn	67	60	52	54	52	49	47	45	45	44	46	
<i>Indre By</i>	520	347	227	228	283	260	218	208	197	193	194	
VII. Voldkvarteret	102	127	109	109	118	109	98	95	94	93	92	
VIII. Østerbro	43	70	159	156	98	94	125	132	135	136	133	
IX. Blegdam	51	102	84	89	93	88	75	73	72	72	76	
X. Ydre Nørrebro	55	72	135	134	87	84	103	109	115	115	113	
XI. Blaagaard	118	110	91	92	98	92	82	80	79	78	78	
XII. Vesterbro	110	170	193	190	174	164	159	160	162	164	161	
<i>Ydre By</i>	479	651	771	770	668	631	642	649	657	658	653	
XIII. Valby	"	"	"	"	20	21	28	28	29	29	30	
XIV. Brønshøj	"	"	"	"	27	27	33	36	36	38	39	
XV. Sundby	"	"	"	"	"	59	77	77	79	80	82	
<i>Forstæder</i>	"	"	"	"	47	107	138	141	144	147	151	
Havn og Red	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	

*) Se Beretn. f. 1907.

Med Hensyn til de i foranstaaende og efterfølgende Tabeller meddelte Oplysninger om Befolkningens Fordeling paa Byens forskellige Kvarterer og den Forskydning, som i Aarens Løb finder Sted i denne Fordeling, om de forskellige Kvarterers Størrelse, om Bebyggelsestæthed og Beboelsestæthed henvises til Bemærkninger i tidligere Aarsberetninger.

		I.			II.				
		Befolkningstæthed 1910			Beboelsestæthed				
		Areal ha	Beboere pr. ha	m ² pr. Indbygger	Paa 100 m ² Etageareal boede				m ² Etage- areal pr. Beboer 1910
1888	1895				1902	1910			
I.	Gl. Bys ældre Del . . .	28	357	28	4.1	3.8	3.3	1.8	54
II.	Gl. Bys yngre Del . . .	88	210	48	4.1	3.8	3.3	1.6	62
III.	Gammelholm	17	353	28	3.6	3.6	3.0	2.0	49
IV.	St. Annæ øster Kv. . . .	44	205	49	2.8	2.8	2.5	1.6	62
V.	St. Annæ vester Kv. . .	66	371	27	6.6	7.4	7.1	4.5	22
VI.	Kristianshavn	419	50	200	5.3	5.6	5.8	3.8	26
<i>Indre By</i>		662	134	74	4.3	4.3	4.1	2.5	40
VII.	Voldkvarteret	337	126	79	4.8	4.6	4.3	2.8	36
VIII.	Østerbro	502	121	82	5.1	5.3	5.1	3.6	28
IX.	Blegdam	138	252	40	6.1	6.6	6.4	4.2	24
X.	Ydre Nørrebro	342	152	66	7.6	7.9	6.9	4.8	21
XI.	Blaagaard	83	430	23	7.9	7.4	6.9	4.3	23
XII.	Vesterbro	280	265	38	6.1	6.4	6.6	4.1	25
<i>Ydre By</i>		1682	172	56	6.1	6.1	5.8	3.9	26
XIII.	Valby	1153	12	854	—	—	3.8	3.2	31
XIV.	Brønshøj	2034	9	1130	—	—	4.8	3.8	27
XV.	Sundby	1400	27	373	—	—	—	5.1	19
<i>Forstæder</i>		4589	15	665	—	—	4.3	4.2	24
<i>Hele Byen</i>		6933	66	151	5.3	5.3	5.1	3.5	28

Her skal kun gøres opmærksom paa, at der paa flere Punkter lader sig paavise en Standsning i den centrifugale Forskydning af Befolkningen, som har fortsat sig gennem en længere Aarrække.

Den efterfølgende maanedsvist ordnede Oversigt over Ægteskaber og Fødsler i 1910 er udarbejdet efter de ugentlig fra Sognene modtagne Opgørelser, der som sædvanlig ere ret mangelfulde og regelmæssig vise et betydeligt Underskud mod de senere indløbende Aarsopgørelser. Da Erfaringen taler for, at Manglerne fordele sig jævnt paa alle Tabellens Rubriker, tør Oversigten dog antages at have sin Interesse. Til nærmere Oplysning om Uoverensstemmelsen vedføjes paa Oversigtstabellens Fod de efter Aarsindberetningerne korrigerede Tal.

	Ægteskaber		Levendefødte												Dødfødte						
			Mandkøn				Kvindkøn				Ægtef.		Uægtef.		Tilsamm.		Ægte		Uægte		Tilsammen
	Ialt	pr. Dag	Ægte	Uægte	Ialt	pr. Dag	Ægte	Uægte	Ialt	pr. Dag	Ialt	pr. Dag	Ialt	pr. Dag	Ialt	pr. Dag	Drenge	Piger	Drenge	Piger	
Januar.....	173	5.6	428	156	584	18.9	357	116	473	15.3	785	25.3	272	8.8	1057	34.1	8	10	4	—	22
Februar.....	190	6.4	333	116	440	16.0	323	101	424	15.1	650	23.4	217	7.7	873	31.1	12	12	3	4	31
Marts.....	324	10.5	375	137	512	16.5	391	148	539	17.4	766	24.7	285	9.2	1051	33.9	7	11	10	1	29
April.....	311	10.3	391	154	545	18.2	320	145	465	15.5	711	23.7	290	10.0	1010	33.7	8	7	3	5	23
Maj.....	473	15.3	388	153	541	17.5	369	132	501	16.2	757	24.4	285	9.2	1042	33.6	12	5	5	4	26
Juni.....	243	8.1	358	148	506	16.9	325	145	470	15.7	683	22.8	293	9.8	976	32.5	8	8	3	2	21
Juli.....	316	10.2	374	128	502	16.2	360	145	505	16.3	734	23.7	273	8.8	1007	32.5	4	4	3	7	18
August.....	282	9.1	381	153	534	17.2	347	119	466	15.0	728	23.5	272	8.8	1000	32.3	8	2	3	3	16
September.....	240	8.0	376	127	503	16.8	348	117	465	15.5	724	24.1	244	8.1	968	32.3	10	9	5	4	28
Oktober.....	390	12.6	342	141	483	15.6	350	110	460	14.9	692	22.3	251	8.1	943	30.4	11	14	4	3	32
November.....	431	14.4	353	146	499	16.6	305	125	430	14.3	658	21.9	271	9.0	929	30.9	7	4	2	2	15
December.....	395	12.8	358	158	516	16.6	376	128	504	16.3	734	23.7	286	9.2	1020	32.9	8	6	3	2	19
Hele Aaret....	3770	10.4	4457	1717	6174	16.9	4171	1531	5702	15.6	8628	23.7	3248	8.9	11876	32.5	103	92	48	37	280
Korrigeret....	3984	10.9	4502	1721	6223	17.0	4269	1508	5777	15.8	8771	24.0	3220	8.8	12000	32.9	—	—	—	—	—

Ægteskabernes Antal var i 1910 ialt 3984, 8,7 p. M., deraf 3190 kirkeviede og 794 — eller omtrent 20 pCt. borgerlig viede.

	Kirkeviede Par aarlig	Borgerlig viede Par		Ialt Antal Ægteskaber aarlig	Paa 1000 Indbyggere aarlig
		aarlig	i pCt. af alle Ægteskaber		
1882—1886	2639	77	2.8	2716	10.0
1887—1891	2415	243	9.1	2658	8.6
1892—1896	2398	237	9.0	2635	8.1
1897—1901	2912	207	6.6	3119	8.7
1902—1906	2977	499	14.4	3476	8.2
1907	3234	793	19.4	4077	9.3
1908	3175	803	20.2	3978	8.9
1909	3058	765	20.0	3823	8.5
1910	3190	794	19.9	3984	8.7

Fødslernes Antal (levendefødte Børn) opgives i de (i Hh. t. Kultusministeriets Cirk. af 26. Juli 1906) modtagne Aarsopgørelser efter Præsternes „Nytaarskema“ for 1910 til 12000, deraf 3229 fødte udenfor Ægteskab.*)

*) Af disse 3229 fødtes de 1895 paa Fødselsstiftelsen, 1334 i Byen; se Bemærkninger herom Side 45.

Aarligt Gennemsnit	Levendefødte Børn				Deraf udenfor Ægteskab			
	M.	K.	Begge Køn	paa 1000 Indb.	M.	K.	Begge Køn	paa 100 levendef.
1882—1886	5257	5025	10282	37.7	1044	998	2042	19.9
1887—1891	5479	5202	10681	34.7	1061	1022	2083	19.5
1892—1896	5224	5023	10247	30.9	1167	1081	2248	21.9
1897—1901	5330	5131	10461	29.3	1262	1212	2474	23.7
1902—1906	6184	5879	12063	28.6	1492	1411	2903	24.1
1907	6326	6070	12396	28.2	1670	1523	3193	25.8
1908	6566	6227	12793	28.3	1688	1622	3310	25.9
1909	6250	6020	12270	27.3	1579	1543	3122	25.4
1910	6223	5777	12000	26.1	1721	1508	3229	26.9

Den tidligere omtalte Nedgang i Fødselshyppigheden for de legitime Fødsels Vedkommende og dermed i Forbindelse staaende relative Tilvækst i de illegitime Fødsels Antal fortsættes som det ses uden Afbrydelse.

	Paa hver 1000 Kvinder mellem 15 og 45 Aar fødtes følgende Antal Børn			Paa 1000 gifte Kvinder 15—45 Aar fødtes følgende Antal Børn	Paa 1000 ugifte Kvinder 15—45 Aar fødtes følgende Antal Børn
	i Ægteskab	udenfor Ægteskab	Til-sammen		
1880	110	27	137	269	46
1885	113	28	141	265	49
1890	102	25	127	240	44
1895	89	25	114	213	43
1901	85	27	112	206	46
1906	80	27	107	185	48

Da Oversigten over den relative Fødselshyppighed blandt gifte og ugifte Kvinder i den forplantningsdygtige Alder, 15—45 Aar, og en Sammenligning i saa Henseende mellem København og andre større Byer har ikke ringe Interesse, medtages her fra tidligere Beretning de herom udarbejdede tabellariske Oversigter [der først ville kunne føres videre,

naar Resultatet af de i 1911 afholdte Folketællinger foreligger opgjort med Hensyn til Befolkningens Fordeling paa Køn og Aldersklasser].

Paa 1000 gifte Kvinder mellem 15 og 45 Aar fødtes følgende Antal Børn	Rotterdam	Kristiania	Amsterdam	London	København	Hamburg	St. Petersbg.	Stockholm	Berlin	Paris	Wien	Budapest
	1880	331	329	306	273	269	270	196	246	253	143	215
1890	312	284	296	250	240	252	194	233	212	125	213	213
1901	299	286	253	228	206	200	191	187	169	107	192	186
Paa 1000 ugifte Kvinder mellem 15 og 45 Aar fødtes												
1880	17	34	16	10	46	26	56	49	34	47	95	79
1890	17	29	16	8	44	30	62	45	26	42	71	64
1901	13	29	11	6	46	28	48	39	26	36	62	54

Som det fremgaar af efterfølgende Oversigt, gør Nøgningen i Fødslernes Hyppighed sig ligesom tidligere gældende i saagodtsom alle Bydele; kun i den gamle Bys ældre Del og i Blaagaardskvarteret bemærkes en ringe Opgang.

For hver 1000 Indbyggere i Kvarteret fødtes aarlig:

	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	Indre By	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	Ydre By	Valby	Brønshøj	Sundby	Forstæder	
Gennemsnitlig aarlig	1887	16.9	20.5	19.2	12.8	29.7	34.1	23.4	23.6	29.4	40.9	38.9	47.1	37.1	—	—	—	—	
	1891-3	16.0	17.9	16.1	11.7	22.7	25.5	19.7	20.7	28.1	32.0	32.0	33.5	30.0	—	—	—	—	
	1903-7	10.2	14.9	10.7	7.5	15.9	22.1	15.0	10.9	27.9	21.6	32.3	22.3	26.4	23.9	29.9	32.3	35.1	33.0
	1908	11.9	18.1	13.8	8.1	18.1	23.8	17.4	10.4	22.9	20.7	29.3	21.2	26.8	22.8	28.8	32.5	31.2	31.1
	1909	9.5	11.2	10.1	6.8	15.2	23.9	14.5	11.8	23.2	18.0	26.6	20.3	24.6	21.6	25.2	30.6	27.6	28.0
	1910	10.7	9.5	8.5	6.4	14.9	20.1	13.2	8.8	21.1	10.2	24.6	20.8	23.9	20.1	23.9	26.9	26.0	25.8

De her opførte Fødselskvotienter for de enkelte Bydele ere, som i tidligere Beretninger berørt, alle noget for lave, idet de kun ere beregnede efter de fra Jordemødrene indløbne Anmeldelser.

		Af samtlige Fødsler					
		Anmeldtes af Jordemødre		Forefaldt paa Stiftelsen		Anmeldtes ikke	
Gennemsnitlig	1887	9075	85%	1407	13%	183	2%
	1891—1893	8644	83%	1478	14%	281	3%
	1903—1907	9780	81%	2073	17%	281	2%
	1908	10170	79%	2299	18%	324	3%
	1909	9502	78%	2122	17%	646	5%
	1910	8975	75%	2282	19%	743	6%

Af samtlige i 1910 indtrufne 12000 Fødsler forefaldt 9718 udenfor Stiftelse; af disse anmeldtes 8384 (7744 ægte, 1231 uægte) af Byens Jordemødre; om 743 eller c. 6 pCt. af alle Fødsler modtoges ikke den befalede Anmeldelse. Af de uanmeldte Fødsler angik 640 ægtefødte, 103 uægtefødte Børn.

Lades de paa Stiftelsen forefaldne 2282 Fødsler, [om hvis Hjemsted ingen nærmere Oplysning kan tilvejebringes, men som for en meget stor Dels Vedkommende maa antages at angaa Personer, der ikke høre hjemme her i Byen] ude af Betragtning, viser det sig, at 1334 eller 13.7 pCt. af de øvrige 9718 Børn fødtes udenfor Ægteskab (1231 af Jordemødrene anmeldte, 103 ikke anmeldte).

Aar	Beregnet Folke- mængde ved Aarets Midte	Ægteskaber		Levendefødte				Dødsfald (Dødfødsler excl.)							
		Ialt	p. m. af Befolk- ningen	Ialt	p. m. af Befolk- ningen	Udenfor Ægteskab		Ialt	p. m. af Befolk- ningen	I Aldersklassen 0—1 Aar			Uægtefødte		
						Ialt	p. c. af alle Levende- fødte			Ialt	p. c. af Levende- fødte	p. c. af alle Dødsfald	Ialt	p. c. af alle Dødsfald 0—1 Aar	p. c. af uægte Levende- fødte
1882	255000	2605	10.22	9570	37.53	1949	20.37	6290	24.66	2282	23.85	36.28	761	33.35	39.05
1883	263000	2699	10.26	9764	37.13	1925	19.72	5777	21.97	2039	20.88	35.29	676	33.15	35.12
1884	274000	2908	10.61	10494	38.30	1993	18.99	6423	23.44	2275	21.68	35.42	751	33.01	37.68
1885	284000	2714	9.56	10816	38.10	2198	20.32	5731	20.18	1828	16.90	31.90	639	34.96	29.07
1886	289000	2653	9.18	10765	37.25	2145	19.93	6696	23.17	2431	22.58	36.31	774	31.84	36.08
1887	295000	2515	8.53	10665	36.15	2037	19.10	6982	23.67	2191	20.54	31.38	675	30.81	33.14
1888	303500	2803	9.24	10698	35.25	2046	19.13	6577	21.67	2086	19.50	31.71	625	29.96	30.55
1889	308600	2639	8.55	10986	35.60	2193	19.96	6700	21.71	2184	19.88	32.60	664	30.40	30.19
1890	314600	2735	8.69	10470	33.28	2053	19.61	6694	21.28	1978	18.89	29.55	637	32.20	31.03
1891	319000	2597	8.14	10583	33.18	2085	19.79	7004	21.96	1865	17.62	26.63	576	30.88	28.11
1892	323000	2433	7.53	10196	31.57	2101	20.61	6602	20.44	1860	18.24	28.17	530	28.49	25.23
1893	327000	2674	8.18	10428	31.89	2255	21.62	6849	20.94	2214	21.23	32.33	661	29.86	29.31
1894	331300	2552	7.70	10149	30.63	2239	22.06	6378	19.25	1775	17.49	27.83	562	31.67	25.10
1895	335700	2683	7.99	10240	30.50	2310	22.51	6163	18.35	1835	17.92	29.77	585	31.88	25.32
1896	340500	2832	8.32	10222	30.02	2335	22.84	5635	16.55	1694	16.57	30.06	534	31.52	22.87
1897	345000	2914	8.45	10039	29.10	2312	23.03	5978	17.33	1714	17.07	28.67	587	34.25	25.39
1898	349000	3134	8.98	10259	29.40	2395	23.35	6156	17.64	1690	16.47	27.45	559	33.08	23.34
1899	354000	3124	8.82	10326	29.17	2427	23.41	6708	18.95	2021	19.57	30.16	609	30.13	25.09
1900	358000	3247	9.07	10230	28.58	2517	24.60	6269	17.51	1613	15.77	25.73	552	34.22	21.93
1901	381000	3179	8.35	11450	30.05	2721	26.04	6786	17.81	2023	19.36	29.81	696	34.40	25.58
1902	411000	3326	8.09	12007	29.21	2741	22.92	6155	14.98	1653	13.82	27.02	547	33.10	19.95
1903	417000	3461	8.30	12311	29.52	2838	23.05	6553	15.71	1816	14.75	27.71	606	33.37	21.25
1904	423000	3367	7.96	12057	28.50	2897	24.03	6657	15.74	1865	15.47	28.02	608	32.60	20.87
1905	425000	3458	8.14	11913	28.03	2977	24.99	6917	16.28	1754	14.72	25.36	603	34.38	20.42
1906	432000	3769	8.72	12026	27.84	3063	25.47	6661	15.42	1783	14.83	26.77	651	36.51	21.25
1907	439000	4077	9.29	12396	28.24	3193	25.76	6661	15.17	1469	11.85	22.05	479	32.61	15.00
1908	445000	3978	8.94	12793	28.75	3310	25.87	7292	16.39	1924	15.04	26.38	692	35.97	20.91
1909	450000	3823	8.50	12270	27.27	3122	25.44	6541	14.54	1336	10.89	20.43	481	36.00	15.41
1910	459000	3984	8.68	12000	26.14	3229	26.91	6512	14.19	1420	11.83	21.81	527	37.04	16.29

Dødsfaldenes Antal udgjorde i 1910 ialt 6512; uagtet der i August Maaned optraadte en Koleriepidemi, der som sædvanlig kostede en Del spæde Børn Livet, blev Dødelighedskvotienten dog lavere end i noget tidligere Aar, nemlig 14,19. Fraregnes 292 døde, der ikke horte hjemme i Byen, bliver Dødelighedskvotienten 13,55.

	Ialt døde aarlig:		Deraf døde under 1 Aar aarlig:			
	Femaarets Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	Femaarets Gennemsnit	pCt. af alle Dødsfald	Deraf illegitime	pCt. af Dødsfald under 1 Aar
1882—1886	6183	22.65	2171	35.11	720	33.17
1887—1891	6791	22.04	2061	30.34	635	30.83
1892—1896	6325	19.08	1876	29.65	574	30.62
1897—1901	6379	17.85	1812	28.41	601	33.14
1902—1906	6584	15.62	1774	26.95	603	33.99
1907	6661	15.17	1469	22.05	479	32.61
1908	7292	16.39	1924	26.38	692	35.97
1909	6541	14.54	1336	20.43	481	36.00
1910	6512	14.19	1420	21.81	527	37.04

En tilsvarende eller endnu stærkere Nedgang i Dødelighed genfindes i alle større nord- og vesteuropæiske Storbyer. At Byer som Amsterdam og Rotterdam og navnlig at en Kæmpeby som London har kunnet bringe Dødeligheden ned under 13 pro Mille, vilde man for faa Decennier siden næppe have ventet.

	1881 —1885	1886 —1890	1891 —1895	1896 —1900	1901 —1905	1906	1907	1908	1909	1910
Kristiania.....	19.9	22.3	19.0	17.5	15.3	13.3	13.1	14.0	12.7	11.9
Rotterdam.....	24.2	22.0	20.8	18.0	15.6	13.9	14.3	13.7	12.6	12.2
Amsterdam.....	25.1	22.4	19.2	16.7	14.7	13.7	13.4	13.0	13.1	12.2
London.....	21.0	20.0	20.2	19.0	16.6	15.8	15.2	13.8	14.0	12.7
Brüssel.....	23.4	21.2	20.2	17.2	15.2	14.6	13.7	14.5	13.9	13.6
København.....	22.2	22.3	20.2	17.6	16.1	15.4	15.2	16.4	14.5	14.2
Hamburg.....	25.2	25.3	24.2	17.3	16.3	15.3	14.8	15.3	14.6	14.2
Stockholm.....	24.3	21.2	20.0	18.2	16.1	14.0	13.9	14.7	14.3	14.6
Berlin.....	26.5	22.4	20.5	18.1	17.0	15.8	15.4	15.4	15.1	14.7
Wien.....	28.2	25.1	24.1	21.1	19.1	17.5	17.3	17.6	16.8	15.8
Paris.....	24.4	23.0	21.2	19.2	18.0	17.6	18.5	17.5	17.4	16.7
St. Petersborg...	32.8	26.8	25.3	24.6	23.5	25.0	24.7	28.6	24.6	24.1

Nedgangen i Dødelighed mod det foregaaende Aar synes at være kommet de fleste Bydele til gode; kun i Nørrebrokvarteret, Voldkvarteret, Kristianshavn og den gamle Bys ældre Del viser Kvotienten en ringe Opgang.

Bykvarter- ernes sum- mariske Dødelig- heds- Kvotienter	Gamle Bys ældre Del	Gamle Bys yngre Del	Gammelholm	St. Annæ øster Kvarter	St. Annæ vester Kvarter	Kristianshavn	Indre By	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	Ydre By	Valby	Brønshøj	Sundby	Forstæder	Hele Byen
1882—1886	17.4	20.6	12.4	26.4	24.1	22.1	21.1	16.0	16.8	23.4	25.4	28.1	25.2	22.7	—	—	—	—	22.7
1887—1891	17.3	18.9	13.0	31.9	22.2	20.8	20.3	13.3	17.6	23.2	24.9	25.9	23.7	21.5	—	—	—	—	22.0
1892—1896	16.4	18.5	12.4	18.2	19.5	18.9	18.9	12.3	15.8	18.4	25.3	21.1	19.1	18.3	—	—	—	—	19.1
1897—1901	15.8	18.7	11.9	17.5	18.6	19.0	17.8	11.1	14.1	16.1	25.4	19.5	18.0	17.0	—	—	—	—	17.7
1902—1906	13.9	16.3	11.4	16.3	16.0	15.3	15.4	10.5	11.9	14.7	22.0	16.7	14.3	14.7	13.9	16.5	14.5	14.8	15.6
1907	13.5	15.6	13.5	18.6	17.7	15.5	16.0	11.0	11.1	15.1	19.6	16.8	13.8	14.3	11.5	13.0	11.8	12.0	15.2
1908	15.7	16.6	14.5	19.3	17.6	17.5	17.3	12.1	11.2	14.8	19.6	18.6	15.2	12.2	18.6	14.0	14.8	14.8	16.1
1909	14.3	13.8	11.3	17.4	16.5	15.2	15.1	11.1	9.9	14.6	17.4	16.0	13.4	13.6	12.5	13.1	12.7	12.8	14.5
1910	14.0	14.3	11.8	16.3	15.7	15.6	15.0	11.4	10.7	13.8	18.0	15.8	12.0	13.3	11.5	12.6	12.0	12.0	14.1

Det viser sig særlig at være den første Halvdel af Aaret 1910, der havde en, navnlig for Foraarsmaanederne, ualmindelig lav Dødelighed, medens Dødsfaldenes Antal i Efteraarsmaanederne snarere var lidt større end sædvanlig.

Døde aarlig	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	529	478	560	549	542	499	517	530	521	451	478	529	6183
1887—1891	576	535	599	568	597	579	568	539	516	521	532	661	6791
1892—1896	618	517	609	554	547	530	507	529	450	459	467	539	6326
1897—1901	551	567	608	565	576	487	496	558	533	468	459	511	6379
1902—1906	569	521	627	622	628	548	522	542	499	492	475	539	6584
Gennemsnitlig aarlig (25 Aar)	569	524	600	571	579	528	522	540	504	478	482	556	6453
1907	641	691	649	671	648	521	476	428	423	461	492	500	6661
1908	780	698	674	658	657	561	593	540	547	492	543	549	7292
1909	624	631	720	655	590	568	472	412	410	407	492	500	6541
1910	575	531	565	567	553	529	502	565	499	529	536	561	6512

Udsøndres Dødsfaldene i Aldersklassen 0—1 Aar, som i efterfølgende Tabel, ses det, at det fortrinsvis er den spæde Alder, som Foraarets lave Dødelighed er kommet til gode.

	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret	
Døde under 1 Aar	1907	161	130	127	139	144	130	104	81	92	106	124	131	1469
	1908	167	181	174	160	152	136	160	218	189	118	138	131	1924
	1909	155	131	142	129	120	105	85	75	87	109	104	94	1336
	1910	105	94	114	121	107	98	123	202	126	109	110	111	1420
over 1 Aar	1907	480	561	522	532	504	391	372	347	331	355	368	429	5192
	1908	613	517	500	498	505	425	433	322	358	374	405	418	5368
	1909	469	500	578	526	470	463	387	337	323	358	388	406	5205
	1910	470	437	451	446	446	431	379	363	373	420	426	450	5092

En Sammenligning mellem Aarene 1907 og 1909, i hvilke Sommerkolerinen havde usædvanlig ringe Udbredelse, og Aarene 1908 og 1910, i hvilke Kolerinen i Eftersommeren optraadte med et større Antal Tilfælde, er ikke uden Interesse.

Fordeling paa Aldersklasser af 1000 Døde.

	0—1 Aar.	1—5 Aar.	5—15 Aar.	15—65 Aar.	over 65 Aar.	Ialt
1882—1886	351	124	38	330	157	1000
1887—1891	303	144	55	320	178	1000
1892—1896	296	118	48	339	199	1000
1897—1901	284	86	36	365	229	1000
1902—1906	270	75	28	377	250	1000
1907	221	63	26	407	283	1000
1908	264	70	28	386	252	1000
1909	204	72	38	411	275	1000
1910	218	59	31	410	282	1000

Den forholdsvise Fordeling af Dødsfaldene paa Aldersklasser viser i 1910 et mindre Plus mod det foregaaende Aar for den spæde Barnealder, men iøvrigt en Fortsættelse af den sædvanlige Forskydning op mod de højere Aldersklasser.

Indenfor det første Leveaar synes den i Aarenes Løb stedfindende Nedgang i Dødeligheden fortrinsvis at komme de Børn til gode, som have overstaaet de første Levemaaneder, i hvilke medfødte Svagheder af forskellig Art gør sig gældende.

1000 Døde i Alderen 0—1 Aar	0—1 Maaned	2—3 Maaned	4—12 Maaned	
1882—1886	280	217	503	1000
1887—1891	266	221	513	1000
1892—1896	257	227	516	1000
1897—1901	266	240	494	1000
1902—1906	289	228	483	1000
1882—1906	272	226	502	1000
1907	354	227	419	1000
1908	296	234	470	1000
1909	323	211	466	1000
1910	323	223	453	1000

	Levendefødte aarlig Femaarets Gennemsnit			Døde aarlig i Alderen 0—1 Aar Femaarets Gennemsnit			Døde aarlig i Alderen 0—1 Aar i pCt. af levendefødte		
	ægte	uægte	Til-sammen	ægte	uægte	Til-sammen	ægte	uægte	Til-sammen
1882—1886	8240	2042	10282	1451	720	2171	17.6	35.3	21.1
1887—1891	8597	2083	10680	1426	935	2061	16.6	30.5	19.3
1892—1896	7999	2248	10247	1301	575	1876	16.3	25.6	18.3
1897—1901	7787	2474	10261	1211	601	1812	15.6	24.3	17.7
1902—1906	9149	2904	12053	1171	603	1774	12.8	20.3	14.4
1907	9203	3193	12396	989	480	1469	10.7	15.0	11.9
1908	9483	3310	12793	1232	692	1924	13.0	20.9	15.0
1909	9148	3122	12270	855	481	1336	9.4	15.4	10.9
1910	8771	3229	12000	893	527	1420	10.2	16.3	11.8

Beregnes første Leveaars Mortalitet i Forhold til Antallet af levendefødte, viser Aaret 1910 en Tilvækst i denne Aldersklassens Dødelighed, som dog ikke er betydelig, 0,8 p. M. for ægtefødte, 0,9 p. M. for uægtefødte Børn.

Døde i 1ste Leveaar paa 1000 levendefødte	1881—1885	1886—1890	1891—1895	1896—1900	1901—1905	1906	1907	1908	1909	1910
Amsterdam.....	203	199	168	146	122	106	89	95	82	78
Kristiania.....	156	168	158	152	119	99	80	115	81	83
Stockholm.....	207	182	170	169	136	90	89	87	85	92
Rotterdam.....	209	207	191	167	144	124	104	111	90	94
London.....	150	154	157	163	139	131	116	113	108	103
København.....	201	203	185	171	156	148	119	150	109	118
Hamburg.....	—	262	227	182	174	166	139	156	142	149
Berlin.....	281	264	242	218	202	177	163	168	158	157

Saa vel de to andre skandinaviske Hovedstæder og de hollandske Byer som London staa med Hensyn til Børnedødelighed fremdeles gunstigere end København, medens derimod Hamburg og Berlin have en væsentlig højere Børnedødelighed.

Dødsarsag	1897	1906	1907	1908	1909	1910	Dødsarsag	1897	1906	1907	1908	1909	1910
	—							1906					
1. Variolæ	—	—	—	—	—	—	20. Alii morbi constitut..	39	39	41	33	26	31
2. Dysenteria.....	—	—	—	—	—	—	21. Eeclampsia.....	27	19	19	23	16	17
3. Fb. typhoidea.....	8	4	2	7	3	3	22. Apoplexia cerebri ...	54	55	46	50	51	50
4. Diphtheria.....	11	3	7	9	9	6	23. Alii morbi cerebri ...	68	73	73	66	65	60
5. Croup	6	2	1	2	3	2	24. Morbus cordis.....	119	128	131	131	145	137
6. Scarlatina.....	10	2	2	9	17	21	25. Pleuritis	8	7	6	9	5	7
7. Morbilli	18	21	18	8	22	5	26. Alii morbi pectoris ..	46	38	46	48	38	38
8. Tussis convulsiva ...	31	28	33	37	27	14	27. Peritonitis	17	16	12	13	15	9
9. Fbr. puerperalis.....	4	5	4	3	1	2	28. Nephritis	38	36	35	43	34	35
10. Erysipelas	6	6	4	6	5	4	29. Alii morbi abdominis	82	76	66	78	68	76
11. Fbr. rheumatica....	5	4	2	4	2	2	30. Morbi extern. partium	23	22	22	26	21	23
12. Pneumonia crouposa .	40	41	47	44	49	43	31. Suicidium	31	24	26	26	29	27
13. Bronchopneumonia...	119	95	96	126	112	80	32. Casus mortiferi	37	28	40	36	29	29
14. Cholérine	130	146	58	143	51	100	33. Vitia innata.....	80	83	87	86	77	75
15. Alii morbi epidemici.	45	22	43	51	37	30	34. Atrophia infantilis...	40	20	17	22	14	12
16. Tuberculosis	216	190	177	189	171	153	35. Marasmus senilis.....	59	54	56	49	54	57
17. Cancer	145	153	167	152	153	168	36. Causa ignota	81	65	98	79	84	75
18. Syphilis.....	10	11	11	8	10	8		1673	1536	1517	1639	1454	1419
19. Alcoholismus.....	20	20	24	23	21	20	Omnes causæ mortis .						

Foranstaaende Oversigt over Aarsagerne til de i 1910 indtrufne Dødsfald, beregnet efter den sammendragne Mortalitetstabel for 100000 Mennesker, viser en betydelig Nedgang i Mæslinge- og Kighostedødsfaldenes Antal i Sammenligning med det foregaaende Aar. Tuberkulosedødeligheden er væsentlig lavere, Kræftdødeligheden en Del højere end i 1909. Men de mest iøjnefaldende Afgivelser — der som tidligere bemærket nogenlunde veje op mod hinanden — er Tilvæksten i Koleriedødelighed og den forholdsvis ringe Dødelighed af Bronchopneumoni.

Af Børn i 1ste Leveaar døde aarlig	Gennemsnitlig aarlig i Femaaret					1907	1908	1909	1910	
	1882	1887	1892	1897	1902				ialt	deraf uægte
	—	—	—	—	—					
Cholérine.....	420	415	410	468	457	229	585	212	410	153
Vitia innata, Debilitas congenita ...	263	258	234	270	351	378	374	345	342	119
Bronchitis, Influenza, Pneumoni etc.	248	273	297	285	260	236	300	229	192	72
Atrofi, Rachitis	441	357	265	217	161	110	128	81	70	28
Tussis convulsiva	61	80	70	66	78	72	95	60	42	12
Syphilis congenita	35	31	20	27	38	39	34	40	31	17
Enteritis, Ileus.....	80	71	85	87	54	28	32	34	37	13
Trismus, Tetanus.....	21	13	10	8	19	29	26	16	17	4
Tuberculosis	55	59	72	45	36	26	22	18	18	5
Morbilli	46	60	32	26	25	36	17	37	7	4
Diphtheria	14	27	15	9	8	8	8	8	5	2
Scarlatina	5	6	5	2	2	0	6	2	7	4
Aliæ causæ mortis	482	411	361	302	285	278	297	254	242	94
	2171	2061	1876	1812	1774	1469	1924	1336	1420	527

At disse Afvigelser fra det sædvanlige fortrinsvis have sat sig Spor i den spæde Barnealder, fremgaar tydeligt af foranstaaende Oversigt over denne Aldersklassens Dødelighed fordelt efter Dødsarsager. Fordeling af denne Aldersklassens Dødsfald paa Tabellens Dødsarsagsrubriker synes i alt væsentligt at være den samme blandt ægtefødte og udenfor Ægteskab fødte Børn.

Af de i 1910 paa Frederiksberg døde Personer havde 174 Domicil i København; 161 af disse 174 døde paa Kliniker eller Hospitaler; af disse 174 faldt 108 paa den spæde Barnealder; for 47 af samtlige 174 opføres Kolerine, for 44 Enteritis, for 15 Bronchopneumoni som Dødsarsag.

1910 Paa 1000 Indbyggere			Fødte	Døde	Over- skud	1910 Paa 1000 Indbyggere			Fødte	Døde	Over- skud
Rotterdam	29.6	12.2	17.4	Dublin	28.3	19.9	8.4				
Malmø	29.1	12.2	16.9	Dresden	21.6	13.8	7.8				
Gøteborg	27.5	13.9	13.6	München	23.4	15.9	7.5				
København	26.1	14.2	11.9	Budapest	20.5	19.3	7.2				
Kristiania	23.5	11.9	11.6	Berlin	21.5	14.6	6.9				
Amsterdam	23.6	12.2	11.4	Milano	23.3	17.1	6.2				
London	23.6	12.7	10.9	Edinburg	19.6	14.0	5.6				
Glasgow	25.1	15.1	10.0	Wien	19.9	15.8	4.1				
Triest	32.9	22.9	10.0	St. Petersborg	27.8	24.1	3.7				
Belfast	27.8	18.6	9.2	Brüssel	16.8	13.6	3.2				
Hamburg	23.2	14.2	9.0	Paris	18.0	16.7	1.3				
Moskwa	35.9	26.9	9.0	Prag	19.2	18.4	0.8				
Stockholm	23.2	14.6	8.7								

Som det fremgaar af foranstaaende Oversigt, sammenholdt med de tidligere Aars, er Fødselskvotienten i de allerfleste Byer i hurtig Nedgang; kun for faa Byers Vedkommende opføres endnu en Natalitet paa over 30 p. M., adskillige ere derimod rykkede ned under 20 p. M., deriblandt Wien, Paris, Prag, Edinburg og navnlig Brüssel, hvis Fødselskvotient i 1910 er 16.8. Den summariske Dødelighedskvotient viser samtidig næsten overalt en tilsvarende Nedgang; kun i Byer som Moskwa, Triest og St. Petersborg holder Dødeligheden sig endnu oppe over 20 p. M. I foranstaaende Liste ere Byerne ordnede efter Overskudskvotientens Størrelse; København indtager i saa Henseende en forholdsvis gunstig Stilling.

	Fødselskvotient	Dødelighedskvotient	Overskudskvotient
højest	Moskwa 35.9	Moskwa 26.9	Rotterdam 17.4
	København 26.1	København 14.2	København 11.9
lavest	Brüssel 16.8	Kristiania 11.9	Prag 0.8

Af *medikolegale Dødsattester*, som i Henhold til Lov af 4. Maj 1875 skulle udstedes i Tilfælde af Selvmord, saavel som naar Lig opdrive, Personer eller Fostre findes døde, eller naar Mennesker omkomme ved ulykkelig Hændelse, samt naar ellers Undersøgelse er indledet af det offentlige i Anledning af et indtruffet Dødsfald, indkom i Aaret 1910 ialt 297, eller lidt færre end sædvanligt.

Ved *ulykkelig Hændelse* omkom ifølge Mortalitetstabellen ialt 133 Personer, heri indbefattet et Tilfælde af Manddrab, imod 129 i 1909, 161 i 1908, 174 i 1907, 122 i 1906, 155 i 1905 og 152 i 1904. Af disse 133 omkom 23 Mænd og 16 Kvinder ved Fald eller Knusning (herunder indbefattet Overkørsel), 37 Mænd og 3 Kvinder ved Drukning, 5 Mænd og 5 Kvinder ved Kvælning (herunder Ihjælligning), 3 Mænd og 1 Kvinde ved Forbrænding, 4 Mænd og 3 Kvinder ved Forgiftning (deraf 2 ved Saltsyre, 1 ved Karbolsyre, 1 ved Kulilte, 1 ved Opium og 2 ved ubekendt Gift) samt 25 Mænd og 7 Kvinder ved forskellige eller ikke tilstrækkelig nøjagtigt oplyste Ulykkestilfælde. Ved 25 af Ulykkestilfældene er der ikke foretaget medikolegalt Ligsyn, men udfærdiget sædvanlig Dødsattest, enten fordi Døden først indtraf efter nogle Dages Lægebehandling, sædvanligvis paa Hospital, eller fordi Politiet efter de foreliggende Omstændigheder ikke fandt tilstrækkelig Anledning til at lade foretage medikolegalt Ligsyn (jfr. Bemærkninger herom i Aarsberetning for 1906, S. 37).

Der forøvedes i Aarets Løb 123 *Selv mord* mod 134 i 1909, 117 i 1908, 116 i 1907, 108 i 1906, 148 i 1905 og 141 i 1904; 101 Selvmord forøvedes af Mænd, 22 af Kvinder. 4 Mænd og 5 Kvinder aflivede sig ved Drukning, 62 Mænd og 8 Kvinder ved Hængning, 15 Mænd og 1 Kvinde ved Skydning, 2 Mænd ved Snitsaar, 14 Mænd og 4 Kvinder ved Gift (deraf 8 ved Belysningsgas, 2 ved Morfin, 1 ved Arsenik, 1 ved Karbolsyre, 1 ved Cyankalium, 1 ved Cyanbrinte og 4 ved ubekendt Gift, samt 4 Mænd og 4 Kvinder ved Nedstyrtning.

Desuden er der foretaget 66 medikolegale Ligsyn, navnlig ved pludselig Død, som i 16 Tilfælde skyldtes Alkoholisme, i 5 Tilfælde andre Sygdomme, medens der i 45 Tilfælde ikke lod sig paavise nogen bestemt Dødsarsag.

Paa Københavns Hospitaler døde i 1910 ialt 3277 Personer, o: c. 50 pCt. af samtlige Dødsfald, nemlig paa Kommunehospital 1326 (deraf 32 paa Filialen paa St. Johannes Stiftelse, 16 paa St. Josephs Hospital, paa St. Elisabeths Hospital 11, paa St. Lucas Stiftelsen 2, paa Diakonissestiftelsen 5 og 161 paa forskellige private Kliniker), paa Blegdamshospitalet 149, paa Øresundshospitalet 411, paa Sundby Hospital 55, paa Hospitalet i Baldersgade 75, paa St. Johannes Stiftelsens Sygehus 220, paa Almindeligt Hospital 173, paa Alderdomshjemmet 124, paa Ladegaardens Sygeafdeling 24, paa Rigshospitalet 221, paa Fødsels- og Plejestiftelsen 103 (deraf 82 spæde Børn, 11 Barselkvinder og 10 gynækologiske Patienter), paa St. Josephs Hospital 272 (deriblandt de forannævnte Kommunepatienter), paa Dronning Louises Børnehospital 95 og paa Garnisonssygehuset 29.

Foruden de tidligere omhandlede 12000 levendefødte Børn bragtes der i 1910 endnu 280 dødfødte Børn til Verden. De i den foreskrevne „Generaltabel over dødfødte“ forlangte Oplysninger om de dødfødtes Køn, Legitimitet og Modenhedsgrad samt Oplysninger om Hyppigheden og Arten af anvendt Kunsthjælp m. m. findes i efterfølgende Tabel sammenstillet med tilsvarende Oplysninger for forudgaaende Aar.

Generaltabel over Dødfødte	Fosterets Modenheds Grad								MedTegn til For- raadnelse	Fødslen fuldførtes ved								Totalsummen af dødfødte Børn					
	For tidlig født				Fuldbaaret					Naturen		Instru- menter		Vending		Frem- trækning		Ægte		Uægte		Tilsammen	
	Ægte		Uægte		Ægte		Uægte			Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige		
	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige		Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige		
1882—1886	48	46	23	23	72	53	13	12	103	115	103	16	7	10	11	14	14	120	99	36	35	290	
1887—1891	51	51	19	19	74	52	16	14	108	100	136	14	11	13	8	14	12	125	103	35	33	296	
1892—1896	39	41	17	19	63	42	11	9	99	90	82	15	7	11	10	14	12	102	83	28	28	241	
1897—1901	52	44	24	17	63	45	14	11	122	104	81	17	10	15	11	16	16	115	89	38	28	270	
1902—1906	60	44	19	19	62	51	16	12	135	108	95	20	11	14	7	16	12	123	94	35	31	283	
1907	55	48	34	21	57	45	21	15	144	122	99	19	13	10	10	16	7	112	93	55	36	296	
1908	52	53	31	31	75	59	13	12	145	116	111	24	13	13	18	18	13	127	112	44	43	326	
1909	42	44	24	28	73	57	16	15	142	102	101	25	16	15	16	13	11	115	101	40	43	299	
1910	46	46	28	17	57	46	20	20	131	104	102	20	10	14	8	13	9	103	92	48	37	280	

I efterfølgende Tabel gives for en Aarrække det relative Forhold mellem Dreng og Piger og mellem ægtefødte og uægtefødte blandt levendefødte Børn sammenstillet med tilsvarende Forhold blandt dødfødte Børn.

	Af 1000 levende- fødte vare:				Af 1000 død- fødte vare:				Af 1000 fuldb. dødfødte vare:				Af 1000 ufuldb. dødfødte vare:			
	M.	K.	ægte	uægte	M.	K.	ægte	uægte	M.	K.	ægte	uægte	M.	K.	ægte	uægte
	1882—1886	511	489	801	199	536	464	755	245	565	435	832	168	506	494	672
1887—1891	513	487	805	195	539	461	770	230	575	425	807	193	499	501	729	271
1892—1896	510	490	781	219	541	459	769	231	591	409	840	160	487	513	692	308
1897—1901	510	490	763	237	566	434	754	246	581	419	814	186	553	447	697	303
1902—1906	513	487	759	241	558	442	765	235	556	444	797	203	559	441	734	266
1907	510	490	742	258	564	436	693	307	565	435	739	261	563	437	652	348
1908	513	487	741	259	525	475	733	267	554	446	844	156	497	503	629	371
1909	509	491	746	254	518	482	722	278	553	447	807	193	478	522	623	377
1910	519	481	731	269	539	461	696	304	538	462	720	280	540	460	672	328

Efter Jordemødrenes Anmeldelser om Dødfødsler kan der til ovenstaaende „Generaltabel“ endnu føjes følgende nærmere Oplysninger om forskellige Omstændigheder ved Fødselen: Ansigtsstilling forekom 4 Gange, Pandestilling og Forisestilling hver 1 Gang, Skulderstilling 1 Gang, Skraaleje 9 og Tværleje 3 Gange, Sædestilling 35 og Fodstilling 15 Gange, fremfalden Arm 4 Gange og fremfalden Navlesnor 18 Gange. Navlesnoren var omslynget 6 Gange. Moderkagen var forliggende 13 Gange og løsnedes for tidligt 10 Gange; i 9 Tilfælde noteredes Blødning før eller under Fødselen og i 3 Tilfælde afgik Fostervandet for tidligt. For meget Fostervand (Hydramnios) forekom 2 Gange. Fødselen var besværlig og langvarig 14 Gange, Vesvækkelse forekom 1 Gang, Bristning af Livmoderen 2, Bækkenforsnevring 4, Krampe hos Moderen 3 Gange og anden Sygdom 10 Gange. Syfilis forekom 15 Gange. I 3 Tilfælde anføres Overanstrengelse som Aarsag til Dødfødselen, og i 8 Tilfælde blev der foretaget Operation paa Fostret. Mere eller mindre misdannet Foster forekom 10 Gange.

Mødrenes Alder opgives saaledes:

15—20 Aar.....	8	35—40 Aar.....	43
20—25 —	65	40—45 —	19
25—30 —	79	45—50 —	3
30—35 —	58	Uangivet.....	5

B.

Offentlig Sundhedspleje.

Karantænevæsen.

I følge Karantænelægens Beretning er der i Aaret 1910 sket Anmeldelse om Sundhedstilstanden ombord paa 4289 Skibe, som dels vare forbigaaende, dels vare indgaaende, men alle vare anmeldelsespligtige. Af disse Skibe bordedes dels i Havnen, dels paa Reden uden Anmeldelse 3067 Skibe, medens 1222 Skibe selv anmeldte sig ved Kontoret. Antallet af de i Havnen „i regelmæssig Fart“ indgaaede Skibe i udenrigsk Fart, der ere fritagne for Anmeldelse til Karantænestationen, men ved Kaj skal afgive foreløbig Anmeldelse til Toldvæsenets Personale, var c. 5000; Antallet af de Skibe, der er indgaaede i Frihavnen, kan ikke bestemt opgives.

Det Antal Skibe, hvis Mandskab og Passagerer etc. inspiceredes af Karantænelægerne i Overensstemmelse med Loven om „almindeligt Eftersyn“ (Lov af 16/3 1900), var 194 Skibe med en Besætning af 4476 Mand samt 125 Passagerer, og der forefandtes ved disse Inspektioner 28 Patienter, nemlig 6 med akute febrile Mave-tarmlidelser, 9 med Kønssygdomme, 2 med akute Lungelidelser, 2 med kir. Lidelser, 1 med Febris tyfoidea, 1 med Febris rheumatica, 1 med Scorbut og endelig 1 med Cholera asiatica, nemlig paa det hollandske S/S „Hebe“, som 25/9 1910 ankom hertil fra St. Petersborg og landsatte en 50-aars Matros, der indlagdes paa Øresundshospitalet og udskreves som rask nogle Maaneder efter. Skibet desinficeredes, og der kom ikke senere Tilfælde af Cholera ombord.

Om Syge eller Døde ankommende med Skibe fra Havne, hvorfra Skibene ikke vare underkastede „almindeligt Eftersyn“, skete der i 1910 Anmeldelse fra 61 Skibe (heri dog ikke medregnet de Skibe, som henhørte til de ovenfor anførte ikke anmeldelsespligtige Skibe, der ved Kajen siges at afgive foreløbig Anmeldelse til Toldvæsenets Personale). Der fandtes paa de nævnte 61 Skibe 57 Syge og 9 Lig, af hvilke sidste ingen henhørte til Karantænelovens 5 alvorlige smitsomme Sygdomme. Blandt de nævnte 57 Syge var 14, som lede af Kønssygdomme, 14 af Intestinallidelser, 7 af Rheumatisme, 5 med kir. Lidelser, 3 med Lungelidelser, 2 med Angina, 2 med Hudsygdom, 2 med Meningitis, 1 med Rubeola, 1 med Conjunctivitis, 1 med Erysipelas; 1 havde gjort Tentamen Suicidii, 4 vare Simulanter.

Med Hensyn til Syge ombord paa Skibene i Frihavnen, kan der ikke af Karantænelægerne gives paalidelige Oplysninger, ligesaa lidt som om Patienter ankommende med Skibene i regelmæssig Fart eller med Skibe, som af Karantænekommissionen ere fritagne for Anmeldelsespligt, men det antages her, at et ikke ringe Antal Patienter med disse Skibe ere indførte til Byen uden Kontrol.

Vaccination.

1) Paa den kgl. Vaccinationsanstalt forefandtes ifølge Anstaltens Beretning ved Begyndelsen af 1910 en Beholdning fra 1909 af 30770 Vaccineportioner. I Aarets Løb fremstilledes der 219905 Portioner, hvorefter Anstalten ialt har haft 250675 Portioner til Disposition. Heraf medgik til Indpodning paa Anstalten c. 7000 Portioner, til Podning af Kalve 7000 Portioner, til forskellige Forsøg og Prøveindpodninger c. 1000 Portioner; efter Rekvisition af Læger, Hospitaler og forskellige andre Institutioner udsendtes (i 1153 Forsendinger) 82609 Portioner, foruden c. 600 Portioner til udenlandske Anstalter; ved Aarets Udgang havde Vaccinationsanstalten 26320 Portioner i Behold.

Af den udsendte Vaccine modtog Københavns kommunale Vaccinationsanstalt 1910 Portioner, forskellige københavnske Hospitaler og Stiftelser ialt 950 Portioner, privat praktiserende Læger i København 10035 Portioner; med de paa Statsanstalten til Vaccination anvendte 7000 Portioner har Forbruget af Vaccine til Hovedstaden (delvis Frederiksberg og nærmeste Omegn) ialt andraget 19895 Portioner.

Paa Statsanstalten vaccineredes i Løbet af 1910 ialt 6351 Børn med positivt Resultat ved første Vaccination hos 6266 og ved Omvaccination hos endnu 52, ialt hos 6318 af 6325 til Eftersyn mødte, o: 99,89 pCt.; 26 Børn udebleve fra Eftersyn.

Der foretoges ialt 93 Revaccinationer.

Iøvrigt henvises til Anstaltens trykte Beretning (Maanedsskrift for Sundhedspleje Marts—April 1911.)

2) Den kommunale Vaccinationsanstalt har i Aaret 1910 været holdt aaben hver Torsdag fra 17. Marts til 27. Oktober, paa hvilken sidste Dag der dog kun foretoges Eftersyn af de den foregaaende Ugedag vaccinerede.

Der blev ialt vaccineret 1745 (mod foregaaende Aars 1642). Det største Antal vaccinerede, 241, faldt paa Aabningsdagen, det mindste, 4, paa 5 Maj (Kristi Himmelfartsdag).

Der benyttedes udelukkende animal Vaccine fra den kgl. Vaccinationsanstalt. Der har ikke været nævneværdige Komplikationer. Der forefaldt 5 Revaccinationer. Tallet paa 1ste Gang vaccinerede var 1740.

Fordelingen efter Køn og Alder ses af følgende Tabel:

Alder i Aar	Drenge	Piger	Tilsammen
0—1	6	12	18
1—2	39	36	75
2—3	85	85	170
3—4	100	96	196
4—5	87	87	174
5—6	116	107	223
6—7	313	271	584
7—8	148	136	284
over 8	12	4	16
	906	834	1740

Udfaldet af Vaccinationen var følgende: Positivt hos 1658, intet Anslag hos 4, 19 mødte ikke til Eftersyn. Af 59 omvaccinerede positivt Udslag hos 39, negativt hos 20.

Virksomheden under Sundhedskommissionen.

Til Oplysning om Kredslægepersonalets og Dyrlægepersonalets Virksomhed, om Tilsynet med Plejebørn, Virksomheden paa Sundhedskommissionens Laboratorium, Kontrollen med Drikkevand og Fødemidler, Desinfektionsvæsenet m. m. tjene efterfølgende Oversigter.

De af Lægepersonalet (9 Kredslæger og 2 Dyrlæger) udførte Undersøgelser, udfærdigede Erklæringer og afgivne Skøn andrage i 1910:

	Under- søgelser	skriftlige Udfærdigelser.
I. Tilsyn med epidemiske Sygdomme.....	364	343
II. Tilsyn med andre sanitære Forhold	287	666
III. Erklæringer i Sundhedskommissionssager:		
a) Afløbsforh. og off. Renligh. (Sh.-Vedt. Afsn. II og III)	181	178
b) Latrinvæsen, Renovation m. m. (Sh.-Vedt. Afsn. IV)	253	302
c) Skadelige Næringsveje (Sh.-Vedt. Afsn. V)	149	179
d) Tilsyn med Næringsmidler (Sh.-Vedt. Afsn. VI)	339	2768
e) Boliger, Logishuse (Sh.-Vedt. Afsn. VII og VIII) ...	296	330
f) Smitsomme Sygdomme (Sh.-Vedt. Afsn. IX).....	90	137
g) Plejebørnstilsyn (Sh.-Vedt. Afsn. XI)	1593	1440
h) Forskellige andre Forhold.....	226	429
	3778	6772

Arbejdet paa den i foregaaende Aars Beretning omtalte **Revision af Sundhedsvedtægten** fortsættes; til det Udvalg, der har Sagen under Behandling, er der sket Henvendelser fra forskellige Sider, og der er i det hele, tildels fra Sundhedskommissionen selv, fremkommet Forslag om saa mange Ændringer i Sundhedskommissionens oprindelige Udkast, at der antagelig endnu vil hengaa nogen Tid, før Udvalgsbehandlingen er tilendebragt. Ogsaa Loven om indenrigs Kødkontrol af 13. Maj 1911 vil nødvendiggøre Omarbejdelse af det Afsnit af Vedtægtsudkastet, som angaar Kødkontrollen.

Det i Beretningen for 1909 (Side 64) omhandlede Sundhedsvedtægtstillæg angaaende Indførelsen af **obligatorisk Trikinundersøgelse** stadfæstedes under 14. Juli 1910 af Justitsministeriet i følgende Affattelse:

„Fra det Tidspunkt, som af Magistraten nærmere vil blive bekendtgjort, maa Svinekød, Kød af Vildsvin og Kødvarer tilberedte af Svinekød — saavel fersk, som let- og stærktsaltet samt røget — ikke forhandles her i Staden, forinden Kødet ved en paa det herværende offentlige Slagtehus eller i Flæskehallen foretagen Undersøgelse, eller ved andensteds foretagen Undersøgelse, der er foretagen paa Grundlag af Sundhedsvedtægtbestemmelse (jfr. Lov af 6. April 1906, § 7), er fundet frit for Trikiner. Efter Undersøgelsen

paa det herværende Slagtehus eller i Flæskehallen forsynes Kødet, hvis ingen Trikiner ere fundne, med et af Sundhedskommissionen godkendt Stempel. For Undersøgelsen erlægges 50 Øre for hver hel eller halv Krop af et Svin, 25 Øre for mindre Dele end en halv Krop og 15 Øre for Dele under 4 Kilo. Svinekød m. v. (se ovenfor), der tilføres Flæskehallen efter at være undersøgt for Trikiner paa anordningsmæssig Maade, skal, for saavidt det ikke allerede iforvejen er sket, forsynes med et Mærke, der angiver, at saadan Undersøgelse har fundet Sted“.

Samtidig autoriseredes Overdyrlæge ved Slagtehusene P. B. Rasmussen og de under ham sorterende Dyrlæger til at foretage Trikinundersøgelsen.

Under 23. Juli 1910 udfærdigede Magistraten Bekendtgørelse om, at Trikinundersøgelsen i det i fornævnte Vedtægtstillæg angivne Omfang vilde finde Sted fra 15. August 1910 at regne.

Undersøgelsen foretages af c. 60 dertil antagne Damer og foregaar i lyse, rummelige i dette Øjemed indrettede Lokaler i Flæskehallens 1ste Etage. Undersøgelsen ledes af Dyrlæge Hjortlund.

Som ligeledes i Beretningen for 1909 (S. 64) omtalt, havde Sundhedskommissionen — under Hensyn til Utilstrækkeligheden af de om **sundhedsskadelige Boliger** og navnlig de om Værksteder hidtil gældende Bestemmelser — i en særlig Skrivelse til Magistraten anbefalet, at §§ 66 og 67 i det af Borgerrepræsentationen behandlede Sundhedsvedtægtsudkast (svarende til §§ 42 og 43 i den nugældende Vedtægt) forlods søgtes fremmede.

Fra det nedsatte Udvalgs Side fremkom der derefter følgende Forslag til de omhandlede Paragrafers Affattelse:

§ 42. Uden Sundhedskommissionens Tilladelse maa fremtidig intet Rum tages i Brug til Natteophold for Mennesker eller til Værksted, med mindre det fyldestgør de ved Rummets Ibrugtagen gældende Bestemmelser om Beboelsesrum, og for Værksteders Vedkommende tillige — forsaavidt ikke gældende Bestemmelser ere til Hinder derfor — ere indrettede til at opvarmes.

Med Hensyn til Rum, som ved denne Vedtægts Ikrafttræden benyttes til Natteophold eller Værksted, og som ikke fyldestgøre Forskrifterne for Beboelsesrum i Bygningslov af 12. April 1889 §§ 40, 41 og 42, skal Sundhedskommissionen, naar den stedfindende Benyttelse efter Sundhedskommissionens Skøn er skadelig for Sundheden, og de sanitære Ulemper efter Kommissionens Skøn ikke lade sig fjerne, kunne paalægge vedkommende Ejere at opføre med foranførte Benyttelse.

Ethvert Paalæg, som gives i Henhold til foranstaaende, skal meddeles skriftligt og med behørig Motivering.

Ethvert Opholdsrum kan af Sundhedskommissionen forlanges forsynet med et i sanitær Henseende forsvarligt Gulv.

§ 43 (ny Affattelse). Befindes noget Beboelsesrum eller Værksted at være af en saa slet Beskaffenhed, at dets Benyttelse som Beboelsesrum eller Værksted efter Sundhedskommissionens Skøn er skadelig for Sundheden, er Sundhedskommissionen bemyndiget til at paabyde saadanne Forholdsregler,

som den anser fornødne, for at Benyttelsen kan finde Sted uden Skade for Sundheden, og saafremt den skønner, at dette ikke ved nogen Forholdsregel kan opnaas, eller hvis vedkommende ikke efterkommer det ham i saa Henseende givne Paalæg inden den derfor fastsatte Frist, kan Sundhedskommissionen forbyde Benyttelsen og bevirke, at den ophører, og at den ikke uden Sundhedskommissionens Samtykke genoptages.

Ved Værksted forstaaes i denne Sammenhæng (§§ 42 og 43) ethvert ikke under Fabrikstilsynet staaende Værksted samt ethvert Arbejdslokale, Forretningslokale eller Kontor, i hvilket Personer opholder sig i længere Tid.

Dette Forslag, der afveg en Del fra Sundhedskommissionens oprindelige Udkast, blev tiltraadt af Kommunalbestyrelsen, men tilbagesendtes fra Justitsministeriet med Henstilling om, at der, forinden det stadfæstedes, foretoges enkelte Forandringer; Sagen blev derefter af Magistraten tilstillet Udvalget med Henstilling om, at de paagældende Paragrafer i den af Ministeriet ønskede Skikkelse (dog med en enkelt Ændring) optoges i Forslaget til en ny Sundhedsvedtægt.

Under 26. Februar 1910 stadfæstede Indenrigsministeriet i Henhold til Lov af 6. April 1906, § 12, et **Regulativ for Brød- og Kagebagerier samt Konditorier.**

Medens det for København gældende Sundhedsvedtægtstillæg af 28. Maj 1898 gælder alle Bagerier, Konditorier, Kagebagerier, Biscuitfabriker o. l., angaar Regulativ af 26. Februar 1910 kun Bagerier og Konditorier, i hvilke der anvendes anden Medhjælp end den paagældende Arbejdsgivers Hustru og Børn under 18 Aar.

Der findes her i Byen omkring 400 Bagerier, der alle falde ind under Sundhedsvedtægtens Bestemmelser og staa under Sundhedskommissionens Tilsyn; henved halvfjerde Hundrede af disse Bagerier, i hvilke der benyttes fremmed Medhjælp, kontrolleres altsaa i Henhold til Regulativet tillige af Fabrikstilsynet.

Om end Sundhedsvedtægtsbestemmelsernes Formaal er at sikre den størst mulige Renlighed ved Fremstillingen og Behandlingen af et af vore vigtigste Næringsmidler, medens Bageriregulativets nærmeste Formaal er Arbejderbeskyttelse, viser det sig ikke des mindre, at de to Rækker af Bestemmelser i alt væsentligt dække hinanden. Forskrifter for Bageriers Indretning og Drift maa dog, uanset Regulativets Fremkomst, vedblivende findes i Sundhedsvedtægten, dels fordi der, som ovenfor bemærket, findes et vist Antal mindre Bagerier, med hvilke Fabrikstilsynet ikke befatter sig, dels fordi der i Vedtægten findes enkelte nødvendige sanitære Forskrifter, der ikke genfindes i Regulativet, dels endelig fordi Vedtægten i Modsætning til Regulativet indeholder Bestemmelser om Behandling af Brød under Transporten og om Lokaler, i hvilke Brød og andet Bagværk forhandles.

Dette, at to forskellige Autoriteter, der ikke staa i regelbunden Rapport til hinanden, jævnsides føre Tilsyn med de samme Virksomheder og overvaage Gennemførelse af Forskrifter, der vel i alt væsentligt dække hinanden, men dog paa enkelte Punkter ere indbyrdes forskellige, maa — selv afset fra det Spild af Arbejdskraft, som Dobbeltkontrollen medfører — anses for mindre heldigt.

I et under 31. Maj 1911 udfærdiget Cirkulære til samtlige Amtmænd har Justitsministeriet fremsat vejledende Bemærkninger angaaende det indbyrdes Forhold mellem de to tilsynsførende Myndigheder, men samtidig erklæret sig villig til at

stadfæste Bestemmelser, hvorefter Sundhedskommissionerne fritages for at paasé Overholdelsen af Regulativets sundhedsmæssige Bestemmelser.

Og da en saadan Deling af Tilsynet synes at frembyde praktiske Fordele, er der fra Stadslægens Side fremsat Forslag til fornøden Ændring af Sundhedsvedtægten i Overensstemmelse hermed.

Men ogsaa efter en saadan Tvedeling af Tilsynet forudsættes det, at der finder et Samarbejde Sted mellem Sundhedskommission og Fabrikstilsyn, dels ved gensidige Meddelelser om lejlighedsvis iagttagne Overtrædelser henholdsvis af Regulativ eller Vedtægt, dels ved Anmeldelse om, naar et Bageri (ved at antage eller ophøre at bruge fremmed Medhjælp) overgaar fra Sundhedsvæsenets Kontrol til Fabrikstilsynets eller omvendt.

Med Brødtransport og Brøudsalg vedbliver Sundhedskommissionen at føre Tilsyn som hidtil.

Saavel under en stedfunden Revision af Politivedtægten, som senere under Behandlingen af Sundhedsvedtægten, er der fra forskellig Side rejst en Bevægelse for at faa indført **Forbud mod Spytning paa Fortove.**

Hvorvel det, saavel fra sanitært som fra æstetisk Synspunkt, kun kunde anses for en betydelig Vinding, om den gængse Uvane at spytte paa alfar Vej kunde udryddes, er det dog tvivlsomt, om man allerede nu bør skride til et saadant Forbud.

Praktisk talt gælder Spørgsmaalet vel væsentligst kun Lungetuberkulosen og har faaet Aktualitet under den systematiske Kamp mod denne Sygdom; Patienter med Difteri, Lungebetændelse og andre akutte Infektionssygdomme færdes i Almindelighed ikke ude i det smittefarligste Stadium; Opspyttet fra Patienter med Svælgkatar, kronisk Bronchialkatar, Lungeemfysem etc. kan ikke antages at rumme nogen Smittefare.

Den faktisk tilstedeværende Mulighed for, at Smitte kan overføres ved indtørret Opspyt, vilde kun delvis blive afværget ved et Forbud mod at spytte paa Fortovet; antagelig vilde et saadant Forbud medføre, at der spyttedes saa meget mere paa Kørebanen, hvorfra Støvet ligesaavel hvirvles op; i en Del af de asfalterede Hovedgader er Personfærdselen paa Kørebanen tilmed ikke væsentlig mindre end paa Fortovet.

Et almindeligt Forbud mod at spytte paa alfar Vej kan ikke begrænses til visse Patienter, men maatte omfatte al Spytning. Af de Personer, som have denne Uvane, eller som paa Grund af Sygdom ere nødte til at spytte, vilde kun et lille Mindretal være forsynet med Spytteglas; Paabud om at spytte i Rendestene eller Nedløbsbrønde vilde uden Tvivl vise sig illusorisk; ikke heller kan man ret vel tænke sig Spyttebakker opstillet paa alfar Vej i tilstrækkelig Mængde; Flertallet af dem, der spytte, maatte vel nærmest være henvist til at optage det ophostede eller opspyttede i deres Lommelærklæde, en Udvej, om hvis Hensigtsmæssighed der kan disputeres.

Men den væsentligste Indvending, der kan rejses mod et Forbud som det foreslaaede — og vel den væsentligste Grund til, at et saadant Forbud saavidt vides ikke er udstedt i nogen større By i Europa — er dog den, at det i Praksis vilde vise sig overmaade vanskeligt at gennemføre, at Overtrædelser af Forbudet kun ganske undtagelsesvis vilde kunne ventes paatalte.

Hvor meget man end kan sympatisere med Tanken om, at syge Personer,

for hvem Opspytning er en Nødvendighed, henvises til at benytte transportable Spytteglas, og at Uvanen for sunde Personers Vedkommende søges udryddet ved et Forbud, er Tiden dog næppe endnu moden for et saadant Forbud.

Ligesom man i Jernbaner og Sporvogne i lang Tid „frabad“ sig Spytning, forinden man gik over til at „forbyde“ den, saaledes synes det naturligt, at Jordbunden beredes for et Forbud mod Spytning paa alfar Vej ved Oparbejdelse af en stærkere Uvilje blandt det store Publikum mod denne Uvane, end man hidtil har mærket.

Oplysning gennem Skolen og Pressen, gennem Piecer og Opslag om, at Spytning paa alfar Vej ikke blot er en sundhedsskadelig men ogsaa en uciviliseret Vane, vil uden Tvivl have mere opdragende Betydning end politimæssige Forbud.

Og under Forhandlingerne om Spyttespørgsmaalet paa Tuberkulosekonferencen her i Byen i 1904 fremhævedes det da ogsaa stærkt, at et saadant Forbud let vilde blive et Slag i Luften, og at man ikke bør sætte Statens Autoritet paa Spil ved at udstede uigennemførlige Forbud.

For alle offentlige Befordringsmidlers Vedkommende, for alle offentlig tilgængelige, lukkede Lokaler (Kirker, Teatre, Varieteer etc.) vilde et ubetinget Forbud derimod være paa sin Plads og uden Tvivl allerede nu være gennemførligt, naar de paagældende Lokaler samtidig forlanges forsynede med passende Spyttebakker i fornuddent Antal.

Plejebørnstilsynet 1910.

(Vicestadslæggen).

Ved Udgangen af 1909 fandtes, som i foregaaende Aarsberetning omtalt, 2054 Hjem, som havde Sundhedskommissionens Tilladelse til at have Plejebørn, deraf 403, i hvilke der paa dette Tidspunkt ikke fandtes Plejebørn. I Løbet af 1910 søgte 844 Personer om Plejetilladelse, men af disse toge 18 deres Ansøgninger tilbage, forinden en Afgørelse var truffen. I 104 Tilfælde nægtede Sundhedskommissionen at meddele den ansøgte Tilladelse. 722 Tilladelser udstedtes, deraf 200 til Mødre, der tidligere havde haft Børn i Pleje for Betaling. Derimod udgik af forskellige Grunde 306 tidligere tilladte Plejehjem. Ved Udgangen af 1910 var Antallet af tilladte Plejehjem 2318, deraf 612 (o: c. 26,4 pCt.), i hvilke ingen Plejebørn fandtes. I de øvrige 1706 Plejehjem var der ved Aarets Udgang anbragt 1950 Plejebørn mod 1870 ved Aarets Begyndelse.

Plejehjem 1910.	Antal Plejehjem				
	uden Børn	med 1 Barn	med 2 Børn	med 3 Børn	med over 3 Børn
1. Kreds.....	8	67	5	1	2
2. Kreds.....	2	65	6	—	—
3. Kreds.....	34	165	21	2	—
4. Kreds.....	98	191	29	4	—
5. Kreds.....	238	316	57	2	—
6. Kreds.....	122	257	38	2	2
7. Kreds.....	17	131	25	2	—
8. Kreds.....	9	90	3	—	—
9. Kreds.....	84	201	22	—	—
Ialt...	612	1483	206	13	4

I Aarets Løb blev 1030 nye Plejebørn indregistrerede, medens samtidig 806 udgik og 69 døde.

Fordelingen paa Lægekredse og Aldersklasser ved Aarets Slutning af de nævnte 1950 Plejebørn fremgaar af følgende Tabel.

Plejebørn 1910.	Plejebørn i Alderen				Samlede Antal Plejebørn	Antal Plejehjem
	0—1 Aar	1—3 Aar	3—7 Aar	7—14 Aar		
1. Kreds.....	2	18	23	46	89	83
2. Kreds.....	7	25	23	22	77	73
3. Kreds.....	30	65	53	66	214	222
4. Kreds.....	16	59	76	110	261	322
5. Kreds.....	79	137	104	116	436	613
6. Kreds.....	62	112	88	83	345	421
7. Kreds.....	34	69	56	29	188	175
8. Kreds.....	10	38	24	26	98	102
9. Kreds.....	43	72	77	50	242	307
Ialt....	283	595	524	548	1950	2318

Det samlede Antal Dødsfald af de under Sundhedskommissionens Kontrol staaende Plejebørn var 69 (i 1909 77).

Desuden døde 6 Plejebørn, der vare anbragte i Børnehjem, der ligesom Vuggestuer ikke ere medregnede i nærværende Oversigt.

Dødsårsager blandt Plejebørn 1910.	Under 1 Aar												Ialt	Begge Køn											
	0—1			1—2			3—11			0—1 Aar		1 Aar			2 Aar		3 Aar		4 Aar		5—9 Aar		10—14 Aar		
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K			M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M
Akute Sygd. i Fordøjelsesk.	4	-	7	3	4	2	15	5	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16	7	
Kron. Sygd. i Fordøjelsesk.	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
Atrofi.....	-	-	-	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	
Rakitis.....	-	-	-	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	
Brystkatarr.....	-	1	-	-	3	1	3	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3	
Kat. Lungebetændelse.....	-	-	1	-	4	2	5	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	2	
Krup. Lungebetændelse.....	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	
Lungetuberkulose.....	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	
Hjernebetændelse.....	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	1	
Krampe.....	-	-	-	1	1	3	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	4	
Kighoste.....	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	
Skarlagenfeber.....	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	3	1	
Septikæmi.....	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	
Ileus.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	
Hjertefejl.....	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	
Ulykkelig Hændelse.....	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	
Medfødt Svaghed.....	-	-	2	1	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	2	
Ubekendt Dødsårsag.....	-	-	2	1	-	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	
Ialt.....	4	1	8	12	16	13	28	26	6	4	1	-	1	-	-	2	-	1	-	-	-	39	30		
	5		20		29		54		10		1		1		-	2		1				69			

Trods den varme Sommer var Dødeligheden forholdsvis lav.

Døde Plejebørn 1910	Under 1 Aar												Ialt	Bøge	Køn								
	0—1 Mnd.		1—2 Mnd.		3—11 Mnd.		0—1 Aar		1 Aar		2 Aar					3 Aar		4 Aar		5—9 Aar		10—14 Aar	
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K				M	K	M	K	M	K	M	K
Januar	-	-	-	1	-	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	3
Februar	-	-	-	1	1	4	1	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	5	6
Marts	-	-	-	1	-	1	-	2	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	3	5
April	-	-	1	-	2	1	3	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1	5
Maj	-	1	1	-	2	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1	4
Juni	-	-	-	1	1	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	2	4
Juli	2	-	2	2	-	1	4	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	4	8
August	1	-	1	3	3	3	5	6	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	7	14
September	1	-	1	1	2	1	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	2	6
Oktober	-	-	2	-	3	1	5	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	1	6
November	-	-	-	1	2	-	2	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	2	5
December	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	2	1	3
Ialt	4	1	8	12	16	13	28	26	6	4	1	-	1	-	-	2	-	1	-	39	30	69	
	5		20		29		54	10	1	1	-	-	-	-	2	-	1	-	-	69			

Flest Dødsfald indtraf i August, og disse skyldtes fortrinsvis den paa denne Aarstid almindelige Tarmkatar hos Smaabørn.

Dødsårsager blandt Plejebørn 1888-1910.	10 Aar 1888-1897		1898	1899	1900	1901	1902	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910	13 Aar 1898-1910	
	Sum	gsntl.														Sum	gsntl.
Sygd. i Fordøjelsesorg	650	65	35	46	31	55	18	21	31	36	49	12	39	12	24	409	31
Rakitis, Atrofi, Skrof.	402	40	18	9	10	16	8	12	8	13	7	8	1	7	4	121	9
Sygd. i Respirationsv.	407	41	24	25	25	24	27	20	20	26	23	20	28	25	17	304	23
Hjernesygd., Konvuls.	234	23	13	8	9	13	16	11	9	7	15	9	16	14	7	147	11
Infektionssygdomme	176	18	9	4	2	10	8	2	3	10	7	-	4	9	5	73	6
Andre og ubek. Sygd.	126	13	8	9	12	8	11	11	11	9	12	9	11	10	12	133	10
Ialt	1995	200	107	101	89	126	88	77	82	101	113	58	99	77	69	1187	91
Plejebørnenes Antal ^{31/12}			1505	1359	1312	1331	1425	1409	1440	1540	1509	1539	1699	1870	1950		

Sundhedskommissionens Laboratorium.

I Aaret 1910 har der til Sundhedskommissionens Laboratorium været indsendt 2576 Prøver til Undersøgelse, om hvis Resultat der er afgivet Beretning i 298 Skrivelser.

Der har været foretaget:

2413 kemiske Undersøgelser
 217 mikroskopiske do.
 289 bakteriologiske do.

De undersøgte Stoffer har været:

A. Vand (215 Prøver).

I. *Kemiske og mikroskopiske Undersøgelser:*

a.	Fra Trykledningen i Byen.....	12	Prøver
b.	— Vandværkets Filtre	12	—
c.	— forskellige Kilder og Søer	2	—
d.	— Thorsbroanlægget	22	—
e.	— forskellige Brønde	2	—
f.	— Afløb til Søborg Mose	3	—

II. *Bakteriologiske Undersøgelser (Kimtælling):*

g.	Fra Sønderøanlægget (og de ældre Kildepladser) {	Filtreret..	36	Prøver
		Ufiltreret .	36	—
h.	— Thorsbroanlægget {	Før Søndermarksbassin..	17	—
		Efter do. ..	17	—
i.	— Husledninger		53	—
k.	— Drænrør m. m.		3	—

Resultatet af de kemiske Undersøgelser af de fra Trykledningen i Byen tagne Prøver, sammendragne af de maanedlige Undersøgelser, findes i nedenstaaende Tabeller:

Vand fra Trykledningen i Byen	Gram i 10000 Gram									
	Inddampnings rest	Ammoniak	Salpetersyre	Salpetersyrling	Saltsyre	Svovlsyre	Fri og halv. Kulsyre	Fosforsyre	Kalk	Magnesia
Højeste Indhold	4.400	-	0.120	-	0.582	0.404	1.253	-	1.400	0.231
Laveste do.	3.720	-	Spor	-	0.187	0.252	1.016	-	1.240	0.173

Indhold af organisk Stof:

	Iltforbrug. Gram i 10000 Gram.											
	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	Septbr.	Oktbr.	Novbr.	Decbr.
Vand fra Trykledningen i Byen	0.013	0.013	0.013	0.013	0.013	0.014	0.013	0.014	0.014	0.014	0.016	0.015
Ufiltreret Vand (Sønderøanl.)	0.022	0.033	0.029	0.025	0.027	0.024	0.023	0.034	0.025	0.020	0.020	0.025
Vand fra Thorsbroanlægget...	0.017	0.018	0.013	0.013	0.013	0.014	0.013	0.013	0.013	0.016	—	0.013

Ved den *bakteriologiske Undersøgelse* (Kimtælling) er der efter dobbelt udførte Forsøg fundet følgende Antal Kolonier i cm³ af Vandet:

	Vand fra Sønderøanlægget		Vand fra Thorsbroanlægget (filtreres ikke)		Fra Husledningerne i Byen
	Filtreret	Ufiltreret	Før Søndermarksbassin	Efter Søndermarksbassin	
Indtil 10 Kolonier.....	19	-	14	11	2
10-20 —	8	1	3	4	26
20-50 —	8	18	-	2	23
50-100 —	-	3	-	-	1
100-500 —	-	7	-	-	-
500-1000 —	-	4	-	-	-
over 1000 —	1	2	-	-	1

B. Fødemidler (2325 Prøver).

- a. Mælk og Fløde..... 2052 Prøver
 b. Andre Fødemidler..... 273 —

a. Mælk og Fløde.

1. Kvalitetsundersøgelse:

Børnemælk	91 Prøver
Sød { Indkøbte Prøver	1488 —
Mælk { Staldprøver	134 —
{ Prøver indl. til Politiet	2 —
Skummet Mælk { halvskummet	249 —
{ helskummet	7 —
Fløde	7 —
Kondenseret Mælk	5 —
Alifa	5 —

2. Smudsundersøgelse:

Børnemælk	91 Prøver
Sød Mælk	1490 —
Skummet Mælk	256 —

3. Undersøgelse for Pasteurisering (Paraphenylendiaminprøven).

Blandet Børnemælk	42 —
Sød Mælk	2 —

4. Bakteriologisk Undersøgelse:

Kimtælling i Børnemælk	77 —
— i past. bl. Børnem.	42 —
— i Fløde	1 —
Undersøgelse af Yoghurt	6 —

5. Undersøgelse for Konserveringsmidler:

Sød Mælk	31 Prøver
Fløde	1 —

Desuden er der foretaget Forsøg med den af Professor, Dr. Orla Jensen i Maanedsskrift for Sundhedspleje 1909, Side 239, omtalte Gærreduktaseprøve og med den af Stadsdyrlæge Høyberg l. c. 1910, Side 49, omtalte Smudsundersøgelsesmetode.

Resultater af Undersøgelserne af Mælk og Fløde.

1. Kvalitetsundersøgelse:

Indhold af Fedt i *Børnemælk* var:

3,00—3,50 pCt. 71 Prøver
3,50—4,00 — 40 —

Ingen Prøver indeholdt under 3,00 pCt. Fedt.

Indhold af Fedt i *sød Mælk* var:

under 1,50 pCt. i 3 Prøver
1,50—2,00 — i 5 —
2,00—2,50 — i 67 —
2,50—2,75 — i 62 —
2,75—3,00 — i 516 —
3,00—3,50 — i 788 —
3,50—4,00 — i 149 —
4,00—4,50 — i 26 —
4,50—5,00 — i 5 —
over 5,00 — i 1 —

I 8,4 pCt. af Prøverne var Fedtmængden under 2,75 pCt.

Indhold af Fedt i *halvskummet Mælk*:

under 0,75 pCt. i 32 Prøver
0,75—1,00 — i 144 —
1,00—1,50 — i 65 —
over 1,50 — i 8 —

I 12,9 pCt. af Prøverne var Fedtmængden under 0,75 pCt.

I den undersøgte *Fløde* paavistes Stivelse i 6 Prøver.

Den *kondenserede Mælk* var for 2 Prøvers Vedkommende fremstillet af sød Mælk, inddampet til $\frac{2}{5}$ af det oprindelige Rumfang; 3 Prøver vare fremstillede af skummet Mælk, inddampet til $\frac{1}{3}$ af det oprindelige Rumfang.

Den ene Prøve, fremstillet af skummet Mælk, var solgt som fremstillet af sød Mælk.

2. Smudsundersøgelse:

47 Prøver *sød Mælk* indeholdt Smuds, deraf

30 Prøver Smuds i ringe Mængde

11 — — større —

6 — — betydelig —

3. Undersøgelse for Pasteurisering:

2 Prøver *sød Mælk* holdt ikke Paraphenylendiaminprøven.

4. Bakteriologisk Undersøgelse:

Ved Kimtælling i *Børnemælk* fandtes følgende Antal Kolonier i 1 cm³:

under—100000 6 Prøver
100000—300000 15 —
300000—500000 16 —
500000—800000 7 —
800000—1 Mill. 2 —
1 Mill.—2 Mill. 12 —
2 Mill.—3 Mill. 1 —
3 Mill.—4 Mill. 5 —
4 Mill.—5 Mill. — —
5 Mill.—10Mill. 4 —
10 Mill.—20Mill. 5 —
over 20Mill. 4 —

Ved Kimtælling i *pasteuriseret blandet Børnemælk* fandtes Antallet af Kolonier i 1 cm³ i alle Prøverne at være under 20.

Ved Undersøgelsen af *Yoghurt* fandtes, at 3 af Prøverne, foruden de for Yoghurt ejendommelige Bakterier, indeholdt talrige andre Bakterier, der ikke vare mælkesyre-dannende.

5. Undersøgelse for Konserveringsmidler:

Konserveringsmidler paavistes ikke i nogen af Prøverne.

b. Andre Fødemidler.

1 Prøve *Smør* forholdt sig som ublandet Natursmør.

1 Prøve *Margarine* indeholdt ikke Petroleum.

1 Prøve *Yoga Ost* indeholdt de for Yoghurt ejendommelige Stavbakterier (*Bacillus bulgaricus*).

11 Prøver *Svinefedt* undersøgtes for Indhold af fremmede Fedtstoffer. 1 Prøve indeholdt Planteolie.

20 Prøver *Olivenolie* undersøgtes for Indhold af fremmede Olier. 1 Prøve indeholdt Sesamolie, 2 Prøver indeholdt Arachisolie.

12 Prøver *Hvidtøl* indeholdt ikke Saccharin.

20 Prøver *Frugtsaft* undersøgtes for Indhold af fremmede Stoffer

17 Prøver indeholdt fremmede Farvestoffer (Tjærefarvestof),

4 Prøver indeholdt Salicylsyre (Spor—0,02 pCt.)

4 Prøver indeholdt Myresyre (0,08—0,13 pCt.)

Indholdet af Alkohol varierede fra 0—3,50 pCt.

I 2 af Prøverne var Indholdet af Frugtsyrer (Citron- og Æblesyre) saa ringe, at der var Grund til at formode, at Prøverne ikke vare fremstillede af ren Frugtsaft, men af Frugtsaft blandet med Vand.

I 2 af Prøverne var Indholdet af Frugtsyrer saa ringe, at Prøverne ikke kunde være fremstillede af ren Frugtsaft, men maatte være fremstillede af Frugtsaft blandet med Vand.

21 Prøver *brændt malet Kaffe* undersøgtes for Indblanding af fremmede Stoffer. 7 Prøver vare tilblandede Cikorie (Løvetand, Roer), Korn- og Kakaoskaller. 2 Prøver indeholdt en mindre Mængde Frugtkød og Stendele af Kaffe.

18 Prøver *Kakao*. Indholdet af Kakaofrøskaldele var i alle Prøverne kun ringe.

Fedtindholdet varierede fra 15,36 til 29,20 pCt.

Askeindholdet — - 5,80 - 9,25 -

23 Prøver *Chokolade* (væsentligst af udenlandsk Oprindelse). 2 Prøver indeholdt en ringe Mængde Kartoffelstivelse. Indholdet af Kakaofrøskaldele var i alle Prøverne kun ringe.

Indholdet af kvælstofholdige Stoffer varierede fra 3,83 til 7,21 pCt.

— - Fedt — 19,40 - 33,36 —

— - Sukker — 46,96 - 64,05 —

Fedt var i alle Prøverne rent Kakaofedt.

4 Prøver *The* vare frie for fremmede Indblandinger. Kunstig Farve paavistes ikke.

5 Prøver *Byggryn* undersøgtes for Svovlsyrling, som paavistes i 3 af Prøverne (0,006—0,036 pCt).

2 Prøver *stødt Melis* indeholdt ikke Mel.

14 Prøver *Safran* undersøgtes for fremmede Indblandinger.

2 Prøver indeholdt ikke Safran, men bestod af fine Stængler (etiolerede Kimplanter), Saflor og Calendula, farvede med et Tjærefarvestof og belastede med

Baryumsulfat (ca. 25 pCt). En Prøve bestod af Saflor og Calendula og unge Stængel-
dele og indeholdt kun lidt Safran. Prøven var farvet med et Tjærefarvestof og
belastet med Fedtstof, Baryumsulfat (ca. 25 pCt.) og Salpeter. 1 Prøve var Safran
belastet med Salpeter (ca. 18 pCt.) og Borax (ca. 12 pCt.).

- 20 Prøver *Peber* vare frie for fremmede Indblandinger.
- 10 Prøver *stødt Kanel* vare frie for fremmede Indblandinger.
- 5 Prøver *stødt Ingefær* vare frie for fremmede Indblandinger.
- 5 Prøver *stødt Allehaande* vare frie for fremmede Indblandinger.
- 5 Prøver *stødt Kardemomme* vare frie for fremmede Indblandinger.
- 20 Prøver *Karry* undersøgtes for fremmede Indblandinger. 1 Prøve inde-
holdt 3,4 pCt. Sand, 2 Prøver større Mængder Chlornatrium (4,7 og 28,2 pCt.).
- 10 Prøver *Sennep* vare frie for fremmede Indblandinger.
- 5 Prøver *udrørt Sennep* indeholdt ikke Mel.
- 15 Prøver *syltede Agurker* undersøgtes for Indhold af Kobber, som paa-
vistes i 7 Prøver (0,002—0,006 pCt.).
- 1 Prøve *saltet Hestekød* indeholdt ikke Borsyre.
- 1 Prøve „*Vitello*“ *Æggecream* indeholdt 51,8 pCt. Rørsukker, 42,1 pCt. Fedt
og 1,5 pCt. Æggehvite-stoffer. Lecithin paavistes ikke med Sikkerhed. Prøven var
farvet med et Tjærefarvestof.
- 3 Prøver *Æggeblomme* indeholdt Borsyre (1,5—1,6 pCt.).
- 20 Prøver *Bolscher* indeholdt ikke Arsen.

C. Andre Stoffer (14 Prøver).

- 1 Prøve *Yohimbintabletter* indeholdt ikke Yohimbin.
- 1 Prøve *Brystdekøkt* indeholdt ikke giftige Metaller, Alkaloider eller lig-
nende stærktvirkende Stoffer.
- 1 Prøve *Skægpomade* indeholdt Fedtstof, Sæbe og Gummi.
- 2 *Stør* indeholdt hverken Arsen eller giftige Metaller.
- 1 Prøve *Haarvand „Melrose“* indeholdt Bly (2,83 pCt. Bly-sukker).
- 1 Prøve „*Toiletglycerin*“ indeholdt Kulhydrater (40 pCt.), Glycerin (30 pCt.),
Vand (30 pCt.).
- 2 Prøver *Marcipanfarve* indeholdt hverken Arsen eller giftige Metaller.
- 2 Prøver *Sminke* indeholdt Zink (Zinkhvidt).
- 3 Prøver *Tapetpapir* undersøgtes for Arsen, der paavistes i 1 Prøve.

Foruden ovennævnte Prøver, som ere indsendte til Laboratoriet gennem
Stadslægen, har Laboratoriet fra *forskellige* under Københavns Magistrat sorterende
Institutioner modtaget 22 Prøver til Undersøgelse, nemlig:

Fra Kommunehospitalet	3 Prøver	<i>Fløde</i> (Fedt).
—	5 —	<i>Maltøl</i> (Ekstrakt).
—	7 —	<i>Saft</i> (Ekstrakt, Farve).
—	1 —	<i>Kaffe</i> (Renhed).
—	1 —	<i>Kakao</i> (Renhed).
—	1 —	<i>Sæbe</i> (Sammensætning).
—	2 —	<i>Petroleum</i> (Lysstyrke).
Fra Øresundshospitalet	2 —	<i>Maltøl</i> (Ekstrakt).

		Antal Bakterier pro 1 cm ³																								
		Ufiltreret Vand												Filtreret Vand												
1910	Ledning til Værk ved Borups Allé	Ledning til Værk ved Vesterbro			Thorsbroledning			Ledning fra Søndermark-bassin			Filtrene ved Vesterbro			Værket ved Borups Allé			Værket ved Farimagsgade			Husledning i Byen						
	Sm. Form.	Ikke sm. Fm.	Ialt	Sm. Form.	Ikke sm. Fm.	Ialt	Sm. Form.	Ikke sm. Fm.	Ialt	Sm. Form.	Ikke sm. Fm.	Ialt	Sm. Form.	Ikke sm. Fm.	Ialt	Sm. Form.	Ikke sm. Fm.	Ialt	Sm. Form.	Ikke sm. Fm.	Ialt					
	Januar	7	56	63	.	.	.	.	.	.	.	.	.	25	230	255	.	9	9	.	.	.	1	40	41	
	4	38	42	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	6	7	.	.	.	2	14	16		
	.	.	.	.	.	.	11	11	1	15	16	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	31	33		
	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	44	45		
Februar	.	.	.	.	.	.	1	6	7	.	8	8	.	.	.	.	.	.	.	.	.	4	16	20		
	5	41	46	.	.	.	.	.	.	.	.	.	75	825	900	.	14	14	.	.	.	3	17	20		
	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	3	27	30		
	.	.	.	.	.	.	2	2	1	15	16	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	19	20		
Marts	4	24	28	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	3	4	.	.	.	1	13	14		
	.	.	.	2	38	40	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	4	5	1	11	12		
	.	.	.	.	.	.	9	9	.	23	23	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	9	10		
	3	20	23	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	2	.	.	.	.	2	19	21		
April	.	.	.	.	.	.	13	13	.	21	21	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	10	12		
	4	38	42	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	5	5	.	.	.	1	11	12		
	.	.	.	1	38	39	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	13	13	.	2	17	19		
	.	.	.	.	.	.	1	4	5	.	7	7	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	11	12		
Maj	.	.	.	3	20	23	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	6	7	1	16	17		
	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	7	253	260	.	.	.	3	36	39	.	10	10		
	.	.	.	.	.	.	4	4	.	9	9	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	25	26		
	.	.	.	2	41	43	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	4	4	.	2	18	20		
Juni	.	.	.	.	.	.	4	4	.	8	8	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	21	22		
	1	16	17	.	.	.	.	.	.	.	.	.	88	140	228	.	6	6	.	.	.	1	20	21		
	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	12	14	1	25	26		
	.	.	.	.	.	.	3	3	.	7	7	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	18	20		
Juli	2	29	31	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	3	4	.	.	.	2	26	28		
	.	.	.	1	30	31	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	5	20	25	5	54	57		
	.	.	.	.	.	.	15	15	.	16	16	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	4	8	12		
	1	25	26	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	3	3	.	.	.	.	2	18	20		
August	.	.	.	.	.	.	3	3	.	6	6	.	64	398	462	.	.	.	3	15	18	2	17	19		
	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	13	14		
	1	23	24	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	4	4	.	.	.	.	.	15	15		
	.	.	.	4	27	31	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	13	14	.	1	26	27		
September	.	.	.	.	.	.	1	6	7	1	9	10	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	16	17		
	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	1	.	.	.	.	.	10	10		
	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	50	350	400	.	.	.	1	13	14	.	11	11		
	.	.	.	.	.	.	3	3	1	5	6	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	23	24		
Oktober	.	.	.	4	22	26	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	26	28	1	40	41		
	.	.	.	.	.	.	9	9	.	12	12	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	27	28		
	1	22	23	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	6	6	.	.	.	.	3	10	13		
	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	50	500	550	.	.	.	.	.	.	5	5	1	7	8
November	.	.	.	.	.	.	1	7	8	1	6	7	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	14	15		
	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	100	1400	1500	.	.	.	.	.	.	4	4	1	36	37
	.	.	.	.	.	.	1	3	4	2	5	7	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	8	9		
	.	.	.	4	63	67	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	21	22	.	1	25	26		
December	2	35	37	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	2	3	.	.	.	1	10	11		
	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	40	228	268	.	.	.	2	10	12	1	11	12		
	.	.	.	.	.	.	6	6	1	6	7	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	11	12		
	3	26	29	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	8	9	.	.	.	1	19	20		

Sundhedskommissionens Kontrol med Drikkevandet.

(Meddelt af 5te Kredslæge).

I Aaret 1910 er som tidligere hele Byen bleven forsynet med samme Art Kildevand fra de dybe artesiske Boringer.

Der er leveret fra:

Anlægene i Kildedalen og Søndersøanlægget tilsammen	12,221,800 m ³
Thorsbroanlægget	6,697,420 —
Valbyanlægget	410,520 —
Sundbyanlægget	371,550 —
Forbruget i 1910 ialt	19,701,290 m ³

Det gennemsnitlige Forbrug pr. Døgn var 53,980 m³, eller Gennemsnitsforbruget pr. Dag pr. Individ var 117,4 Liter.

Det største Vandforbrug indtraf Lørdag den 11. Juni og udgjorde 75,590 m³ (1909 Lørdag den 3. Juli 59,880 m³); det mindste Vandforbrug indtraf Søndag den 25. December og udgjorde 32,900 m³ (1909 Lørdag den 25. December 31,340 m³).

De maanedsvise foretagne kemiske Analyser give stødse ganske de samme ensartede Resultater for de efter regelmæssig Omgang prøvede Vand.

Den baktericologiske Kontrol er nu atter kommen i en rolig og ensartet Gænge. Udsæden af Prøverne foregaar paa Stedet ved indøvede Ingeniører.

Tilsyn med Forhandling af Mælk.

(Meddelt af 1. Dyrslæge).

I Beretningen for 1907 blev der givet en udførligere Fremstilling af den Maade, hvorpaa Mælkekontrollen udføres i København.

I alt væsentligt føres Kontrollen paa samme Vis, hvorfor efterfølgende Meddelelse kun indeholder Oplysninger om de Resultater, Kontrollen har medført.

Ialt forhandlede der i København i 1910 Mælk fra ca. 1500 Udsalg.

Til ubestemte Tider er der foretaget Eftersyn af disse Udsalg, dels af Sundhedskommissionens Dyrslæger, dels af Sundhedspolitiets Betjente, som ialt har foretaget 6001 Eftersyn.

I København fandtes i 1910 kun 14 Kostalde med 188 Køer i den gamle By, men i de indlemmede Distrikter 131 Kostalde med 933 Køer, ialt 145 Kostalde med 1121 Køer.

Lignende Tilsyn, som der føres med Udsalgene, føres der ogsaa med Kostaldene. For enkelte af disse kræves der paa Grund af særlige Forhold et stadig virkende Dyrslægetilsyn. Ialt er der foretaget 468 Eftersyn af Kostalde.

I 1910 er der ialt indkøbt 2052 Prøver Mælk og Fløde, samt paa Stedet undersøgt for Pasteurisering 356 Prøver Mælk.

Til *Kvalitetsundersøgelse* er der indkøbt 111 Prøver Børnemælk, 1488 Prøver sød Mælk, samt udtaget 134 Staldprøver hos Leverandører. 2 Prøver sød Mælk er af Private indleveret til Undersøgelse. Tillige udtoges 249 Prøver halvskummet Mælk,

7 Prøver skummet Mælk, 7 Prøver Fløde, 5 Prøver kondenseret Mælk og 5 Prøver „Alifa“-Mælk.

I Henhold til Sundhedsvedtægtens Mælkeregulativ § 5 skal *Børnemælk* indeholde mindst 3,0 pCt. Fedt. Af 111 Prøver Børnemælk fandtes ingen at indeholde under nævnte Grænse, 71 Prøver indeholdt mellem 3,00 til 3,50 pCt. og Resten, 40, mellem 3,50 til 4,00 pCt. Fedt.

Sød Mælk skal indeholde mindst 2,75 pCt. Fedt. Under denne Grænse var 137 Prøver, medens 516 Prøvers Fedtindhold laa mellem 2,75 og 3,00 pCt., 788 Prøver mellem 3,00—3,50 og 181 Prøver over 3,50 pCt. Fedt. Forholdet har alt-saa været, at Fedtprocenten i de 1622 undersøgte Prøver sød Mælk i 137 eller 8,4 pCt. laa under Minimumsgrænsen 2,75 pCt. og i 91,5 pCt. over denne Grænse.

Halvskummet Mælk skal indeholde mindst 0,75 pCt. Fedt. Af de undersøgte 249 Prøver indeholdt 32 Prøver, eller 12,9 pCt. af alle Prøverne, under 0,75, Resten, 87,1 pCt., mere end 0,75 pCt. Fedt.

Fløde undersøges ved Politiets Foranstaltning, og naar der formenes tilsat Melstof, afgives Prøven til Laboratoriets Undersøgelse. Dette er sket i 7 Tilfælde, hvorved der i 6 er paavist Stivelse.

Af 1837 Prøver Mælk, der er undersøgt for *Smudsindhold*, iudeholdt 47 Prøver sød Mælk Smuds i kendelig Mængde som Bundfald ved Henstand i 2 Timer. I 30 Tilfælde drejede det sig kun om ringe Mængde, i 11 om et større Bundfald og i 6 Tilfælde var det et saa betydeligt Bundfald, at det allerede lod sig erkende inden Mælken blev henstillet til Undersøgelse.

I alle Tilfælde, hvor der er iagttaget Smuds i Mælken, samt i forskellige Tilfælde, hvor det bakteriologiske Fund har givet Anledning til nærmere Undersøgelse af Kreaturbesætningerne, er der beordret Dyr lægeundersøgelse, der i flere Tilfælde er gentaget og i et enkelt fortsat Aaret ud.

De *bakteriologiske Undersøgelser*, Mælkekontrollen har givet Anledning til, har væsentlig været Kimtællinger, der bl. a. ogsaa er foretaget i Forbindelse med Undersøgelser over Gærreduktaseprøven. I Sammenhæng hermed er ogsaa foretaget forskellige Undersøgelser over nye Metoder til Bestemmelse af Smudsindholdet.

Af de undersøgte 77 Prøver Børnemælk varierede Kimindholdet i de 71 Prøver fra 100,000 til 20 Millioner, medens kun 6 Børnemælksprøver indeholdt under 100,000 Kolonier i 1 cm³.

I pasteuriseret blandet Børnemælk fandtes altid under 20 Kolonier pr. 1 cm³.

For *Pasteurisering* undersøges Mælken i Reglen af Politiet ved Hjælp af Paraphenyldiaminprøven og i Tvivltilfælde paa Laboratoriet. Af 288 af Politiet undersøgte Prøver henvistes 2 til Laboratoriets Undersøgelse og begge holdt ikke Pasteuriseringsprøven.

Konserveringsmidler er i de senere Aar meget sjældent paavist i Mælk, saaledes heller ikke i 1910.

Angaaende Resultatet af disse forskellige Undersøgelser skal iøvrigt anføres følgende:

I 194 Tilfælde er der konstateret Overtrædelse af Sundhedsvedtægtens forskellige Bestemmelser vedrørende Salg af Mælk.

I efterfølgende Tilfælde er der af Retten idømt de paagældende Forhandlere Bødestraf, nemlig for Overtrædelse af

§ 4 for ringe Fedtindhold i sød Mælk	55 Tilf.
§ 4 for ringe Fedtindhold i halvskummet Mælk	13 —
§ 6 Mangelfuld Pasteurisering	3 —
§ 10 Tilsætning af Mel i Fløde	6 —

§ 10	Indhold af Smuds i Mælk	17 Tilf.
§ 11	Manglende Kæde paa Mælkebeholderens Laag ...	10 —
§ 11	Indhold af forskellige uvedkommende Ting i tømte Mælkebeholdere, f. Eks. Bærme m. m.....	4 —
§ 11	Køkkenaffald transporteret i Beholdere uden tæt- sluttende Laag	8 —
§ 12	Urenlighed i Mælkeudsalg	1 —

I efterfølgende Tilfælde er der givet de paagældende Advarsel, nemlig for Overtrædelse af

§ 4	for ringe Fedtindhold i sød Mælk, hvor dette Forhold er konstateret 1. Gang.....	47 Tilf.
§ 4	for ringe Fedtindhold i halvskummet Mælk, hvor dette Forhold er konstateret 1. Gang.....	19 —
§ 6	mangelfuld Pasteurisering.....	1 —
§ 10	for Indhold af Smuds i Mælk, hvor Mængden er ringe og 1. Gang konstateret	10 —

Ved Undersøgelsen af ialt 2408 Prøver Mælk er der altsaa i 171 Tilfælde, eller c. 7 pCt., paavist saadanne Overtrædelser, at Sundhedskommissionen har fundet Anledning til at henvise de paagældende Sager til Tiltale ved Retten eller gennem Politiet har foranlediget meddelt Advarsel.

Tilsyn med Kød, Kødvarer, Pølser o. lign.

(Meddelt af 2. Dyrslæge).

Sundhedskommissionens 2. Dyrslæge og 6 af Sundhedspolitiets Betjente føre Tilsyn med alt her i Byen til Forhandling bestemt Kød, med alle Kødvarer, Pølser o. lign., samt med disse Varers Tilberedning, Opbevaring m. m.

Over dette Tilsyn, der findes nærmere omtalt i Stadslægens Aarsberetning for 1902, gives i de efterfølgende Tabeller en skematisk Oversigt:

Oversigt over Tilsynet med Slagter- og Høkerbutiker i 1910.

Maaned	Antal		Antal Eftersyn		Antal Rapporter over			Antal idømte Bøder	Bødernes Størrelse
	Slagtere	Høkere	Slagtere	Høkere	Slagtere	Høkere	Mellemhandlere		
Januar.....	334	856	928	2158	9	5	2	7	67
Februar ..	334	856	933	2188	5	11	6	4	29
Marts.....	333	857	559	1331	8	4	15	6	98
April.....	334	856	882	2197	15	5	5	15	228
Maj.....	337	854	863	2035	15	5	7	12	292
Juni.....	337	854	468	1006	6	18	7	1	10
Juli.....	336	855	740	1772	7	18	3	4	23
August.....	336	856	909	2099	5	26	5	3	26
September ..	337	857	657	1572	13	12	12	11	88
Oktober.....	335	857	904	2326	14	6	2	13	314
November ...	337	842	964	2212	13	5	3	13	157
December ...	337	830	836	1520	8	4	1	8	82
Ialt..	4027	10230	9643	22416	118	119	68	97	1414
Tilsammen...	14257		32059		305				

Det ved Sundhedskommissionens Foranstaltning udøvede Tilsyn med Kødvarer i 1910.
a. Beslaglagte Kødvarer.

Maaned	Heste-		Okse-		Kalve-		Svine-		Faare-		Fisk Å	Fjerkræ Stkr.	Pølser, Fars og sønderdelt Kød uden Artsangivelse Å
	Kroppe Å	Kød Å	Kroppe Å	Kød Å	Kroppe Å	Kød Å	Kroppe Å	Kød Å	Kroppe Å	Kød Å			
Januar.....	3/4	-	1/4	12	-	-	1	52	-	-	-	-	50
Februar.....	-	-	2	30	-	-	-	237	-	-	-	-	10
Marts.....	2	-	1/2	-	1	-	-	52	-	-	-	-	880
April.....	2	-	-	-	1	-	2	220	-	-	-	-	10
Maj.....	3	-	1/2	-	-	30	1	218	-	15	-	-	-
Juni.....	3	-	1	12	-	30	1	518	-	-	-	-	1037
Juli.....	-	-	1	-	1	-	2	657	-	25	-	-	69
August.....	3/4	-	1	316	-	-	1	587	-	-	-	-	153
September.....	2 1/4	-	-	-	1	-	-	1019	-	-	420	-	130
Oktober.....	1 1/4	40	-	-	-	-	2	45	-	-	-	-	-
November.....	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
December.....	-	-	-	-	-	-	1/2	15	-	-	-	-	280
Ialt.....	14 3/4	40	8 1/4	370	4	60	10 1/2	3620	-	40	420	-	2619

b. De beslaglagte Kødvarers Behandling.

	Heste-		Okse-		Kalve-		Svine-		Faare-		Fisk Å	Fjerkræ Stkr.	Pølser, Fars og sønderdelt Kød uden Artsangivelse Å
	Kroppe Å	Kød Å	Kroppe Å	Kød Å	Kroppe Å	Kød Å	Kroppe Å	Kød Å	Kroppe Å	Kød Å			
Kasseret paa Grund af	Tuberkulose	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Andre Aarsager (særlig Forraadnelse)	3/4	40	2 1/4	370	-	60	1	3620	-	40	420	-
Fremstillet paa Kød-kontrolstationen	2. Klasse	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
	Kasseret	-	-	3	-	4	-	5	-	-	-	-	-
	Afvist	14	-	3	-	-	-	2 1/2	-	-	-	-	-
Ialt	14 3/4	40	8 1/4	370	4	60	10 1/2	3620	-	40	420	-	2619

Rubrikken „Fremstillet paa Kødkontrolstationen“ angaar Kødvarer, der beslaglagdes paa Banegaardene, ved Havnen o. s. v., og som paa Foranledning af Modtageren overførtes til Undersøgelse paa Kødkontrolstationen.

Under „Afvist“ er opført de Kød kroppe, der som Følge af defekt Tilstand nægtedes Stempling paa Kontrolstationen (jvfr. Mag. Bkg. af 4. Juni 1908 angaaende Ændring i Sundhedsvedtægtens § 32—35). De omhandlede Kød kroppe blev under Sundhedspolitiets Tilsyn returnerede til Afsenderen eller bragt udenfor Kommunens Grænser.

Sundhedskommissionens Desinfektionsstation.

Der er i Aaret 1910 udført:

A.	2707	Desinfektioner for offentlig Regning.
B.	801	— — Ubemidlede.
C.	259	— — privat Regning.

Tilsammen 3767 Desinfektioner.

Disse deles igen saaledes:

Boligdesinfektioner alene	906
Effektdesinfektioner alene	1421
Boligdesinfektioner og Effekterne des- inficerede med Damp	1237
Persondesinfektioner alene	203

Tilsammen 3767

Ved Boligdesinfektioner anvendtes 1996 Gange Formaldehyd og desinficeredes 2515 Værelser, 51 Entreer, 79 Køkkener og 13 W.C. Der anvendtes 147 Gange Karbol og desinficeredes 251 Værelser, 18 Entreer, 25 Køkkener, 5 W. C., 22 Latriner, 3 Trappegange, 2 Loftsrum. 1 Gaardsplads og 1 Arbejdsplads.

Persondesinfektionerne omfattede 896 Personer, som alle, paa enkelte Undtagelser nær, var Ubemidlede, der er desinficerede for Utøj. De desinficerede Rum havde et Kubikindhold af 129210 Kbm. De desinficerede Effekter havde et Kubikindhold af 1704 Kbm.

Desinfektionsstationen i Aaret 1910.

Maaned	Begeringer	A. Desinfektioner for offentlig Regning.						B. Desinfektioner for Ubemidlede.			C. Desinfektioner for privat Regning		
		Tyfoid Feber	Difteri	Skarla- gensfeber	Tuberkulose		Forskell. Sygd.	Kræft	Fnat	Forskell. Sygd.	Kræft	Fnat	Forskell. Sygd.
					Døds- fald	Flyt- ning							
Januar	331	-	53	82	13	60	2	9	65	14	8	8	17
Februar	364	3	44	109	19	69	1	3	40	58	6	6	6
Marts	324	2	34	104	25	61	8	11	29	34	5	3	8
April	326	10	41	78	20	72	10	7	41	31	5	3	8
Maj	278	7	19	104	15	56	4	11	25	21	4	3	9
Juni	234	4	27	79	15	48	4	9	15	18	5	2	8
Juli	220	9	18	81	11	53	-	7	18	15	1	1	6
August	272	6	29	79	18	60	1	12	25	18	5	6	13
September ..	322	21	36	103	16	63	1	6	36	18	12	1	9
Oktober	374	10	81	100	7	75	4	9	37	20	10	7	14
November ..	361	6	77	102	19	59	1	7	36	19	10	5	20
December ..	361	4	75	96	21	62	1	9	39	29	2	4	19
Ialt ..	3767	82	534	1117	199	738	37	100	406	295	73	49	137

Antallet af Effektdesinfektioner og af Boligdesinfektioner i de enkelte Maaneder i 1910.

Maaned	Antal				
	Begæringer	Effektdesinfektion Kbm.	Boligdesinfektion		
			Autan Kbm.	Permanganat Kbm.	Karbol Kbm.
Januar	331	161,4	3730	3290	840
Februar . . .	364	154,6	4900	3390	710
Marts	324	153,8	1980	7730	2150
April	326	151,8	970	23040	2050
Maj	278	129,1	1170	6250	280
Juni	234	110,9	1810	5650	370
Juli	220	102,7	1270	4500	530
August	272	121,8	750	6270	230
September . .	322	140,7	1450	8840	1340
Oktober . . .	374	147,6	1850	9240	1270
November . .	361	174,7	1330	8940	1170
December . .	361	154,9	780	8570	570
Ialt	3767	1704,0	21990	95710	11510

Antallet af Desinfektioner ved de enkelte Sygdomme i 1909 og 1910.

Sygdomme	1909		1910	
	Antal	pCt. af samtlige Desinfektioner	Antal	pCt. af samtlige Desinfektioner
Tyfus	87	2,7	83	2,2
Difteritis	522	16,8	534	14,4
Skarlagensfeber	804	25,3	1117	29,7
Tuberkulose ved Dødsfald	246	7,7	199	5,3
Tuberkulose ved Flytning	607	19,1	738	19,6
Smits. Hjerne- og Rygmarvsbet.	65	2,0	33	0,8
Kopper	2	0,1	—	—
Kolera	—	—	—	—
Kræft	126	3,9	173	4,6
Fnat	474	14,9	455	12,1
Lungebetændelse	19	0,6	25	0,6
Rosen	9	0,3	22	0,6
Kønssygdomme	10	0,3	15	0,3
Utøj	38	1,2	228	6,0
Forskellige Sygdomme	162	5,1	145	3,8

Sundhedskommissionens Desinfektionsstation
1896—1910.

Aar	Samlede Antal af Desinfek- tioner	Tyfoidfieber		Skarlagensfieber		Difteri		Tuber- kulose	Kræft
		Antal af Sygdoms- tilfælde	Antal af Desinfek- tioner	Antal af Sygdoms- tilfælde	Antal af Desinfek- tioner	Antal af Sygdoms- tilfælde	Antal af Desinfek- tioner	Antal af Desinfek- tioner	Antal af Desinfek- tioner
1896	2053	239	151	1550	577	1518	735	238	82
1897	2071	198	116	1434	640	1470	697	310	65
1898	2503	286	188	2057	792	1328	641	437	91
1899	3255	409	228	3931	1348	2046	895	425	97
1900	2400	345	247	2338	826	1413	597	415	98
1901	2125	596	481	1245	418	1127	451	449	107
1902	1772	243	226	1107	396	937	414	350	113
1903	2162	247	211	2011	693	992	452	396	120
1904	1909	184	147	1759	620	741	309	424	96
1905	1687	109	102	1397	508	590	242	448	102
1906	1775	148	125	796	285	681	257	736	95
1907	2078	96	80	999	333	1008	349	832	134
1908	2919	315	238	1916	650	1416	505	810	124
1909	3171	77	87	2211	804	1200	522	853	126
1910	3767	95	83	3118	1117	1384	534	937	173

Desinfektionsstationens Udgifter 1907—1911.

Regnskabsaaret fra $\frac{1}{4}$ — $\frac{31}{3}$.	1907—08	1908—09	1909—10	1910—11
	Kroner	Kroner	Kroner	Kroner
Leje af Lokale, Brændsel, Lys	1619	2204	2232	2220
Lønninger	12224	11381	14727	14870
Inventar og Beklædning	2207	2387	2663	2047
Kemikalier	1454	8893	7133	7932
Kørsel	5134	5677	5446	5909
Ovndesinfektioner	8417	8519	8572	9287
Samlede Udgifter	31058	39063	40773	42265
Samlede Antal af Desinfektioner	2162	3075	3171	3923
Udgift pr. Desinfektion	14	13	13	11

Efter Forhandling med Justitsministeriet har Kommunalbestyrelsen besluttet at oprette Desinfektionskursus ved Sundhedskommissionens Desinfektionsstation. Til disse Desinfektionskursus vil kun Personer, der indstilles af en af Landets Kommunestyrelser eller Sundhedskommissioner, have Adgang. De nævnte

Kursus agtes afholdte i Maanederne September, Oktober, November og Januar, Februar samt Marts, for saa vidt der er anmeldt Deltagere. De enkelte Kursus, i hvilke almindeligvis højst 5 Personer kan deltage, agtes paabegyndte den 1. og 15. i hver af de nævnte 6 Maaneder og vil vare 10 Dage. Betalingen for et Desinfektionskursus er sat til 10 Kroner, og Begæring om Deltagelse sendes til Stadslægekantoret, Raadhuset, København B.

År	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December
1907	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1908	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1909	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1910	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1911	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1912	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1913	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1914	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1915	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1916	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1917	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1918	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1919	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1920	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1921	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1922	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1923	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1924	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1925	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10

Desinfektionskursus Lighter 1907-1911

År	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December
1907	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1908	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1909	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1910	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1911	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1912	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1913	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1914	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1915	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1916	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1917	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1918	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1919	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1920	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1921	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1922	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1923	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1924	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1925	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10

Desinfektionskursus Lighter 1907-1911

København.
 Ville de Copenhague.
 Kvarterernes Beliggenhed. — Situation des Quartiers.

Indre By.

- I. Gamle Bys ældre Del.
- II. Gamle Bys yngre Del.
- III. Gammelholm.
- IV. St. Annæ Øster Kvarter.
- V. St. Annæ Vester Kvarter.
- VI. Kristianshavn.

Ydre By.

- VII. Voldkvarter.
- VIII. Østerbro.
- IX. Blegdåm.
- X. Ydre Nørrebro.
- XI. Blaagaard.
- XII. Vesterbro.

Forstæder.

- XIII. Valby.
- XIV. Brønshøj.
- XV. Sundby.

Tab. 2. Udtog af Københavns

	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	Ialt
1. Variolæ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Dysenteria	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Febris typhoidea	-	-	-	-	2	-	3	5	-	3	2	-	15
4. Diphtheria	2	5	4	2	3	-	-	2	4	2	2	3	29
5. Croup	-	1	-	1	-	-	-	1	-	1	2	3	9
6. Scarlatina	9	10	11	11	10	11	7	5	5	5	6	8	98
7. Morbilli	2	2	1	3	3	4	-	4	-	1	1	-	21
8. Tussis convulsiva	5	11	9	7	4	3	2	4	3	3	4	11	66
9. Febris puerperalis	1	2	-	2	1	-	1	2	-	-	1	-	10
10. Erysipelas	2	-	2	2	1	2	-	-	2	3	2	2	18
11. Febris rheumatica	1	-	1	1	-	1	1	2	1	-	-	3	11
12. Pneumonia crouposa	24	22	21	20	17	16	8	4	10	7	23	26	198
13. Bronchopneum. & Bronchit. capill.	46	53	33	44	27	15	22	6	14	27	35	46	368
14. Cholerae & Catarrh. intestinalis acut.	10	13	15	13	30	36	50	153	76	34	17	14	461
15. Alii morbi epidemici*)	20	24	19	13	9	3	8	8	3	7	9	13	136
[Meningitis cerebro-spinalis	2	2	7	1	1	1	2	-	-	2	1	1	20]
16. Tuberculosis	52	54	66	69	65	63	64	56	39	40	70	63	701
17. Cancer	68	48	68	73	72	72	65	59	66	71	60	48	770
18. Syphilis	2	2	6	4	2	1	1	5	5	7	1	1	37
19. Alcoholismus	6	7	10	5	4	6	5	10	6	10	10	12	91
20. Alii morbi constitution	11	13	13	13	8	18	3	13	10	13	16	12	143
21. Ecclampsia	13	5	10	11	6	5	7	7	3	-	6	3	76
22. Apoplexia cerebri	23	18	19	14	22	15	17	15	14	24	25	23	229
23. Alii morbi cerebri & med. spinal.	33	20	22	23	24	29	22	16	25	24	16	21	275
24. Mb. cordis	67	65	61	44	59	55	41	32	45	51	46	64	630
25. Pleuritis	2	5	3	5	4	3	3	1	3	1	1	1	32
26. Alii morbi pectoris	17	20	21	16	18	13	7	9	10	13	13	18	175
27. Peritonitis (puerperal. excl.)	4	4	2	3	4	-	1	6	4	5	6	3	42
28. Nephritis acuta & chron	14	11	8	17	10	9	12	7	11	26	13	22	160
29. Alii morbi abdominis	32	19	25	27	22	34	29	34	33	34	35	24	348
30. Morbi externar. part.	8	13	10	12	8	6	8	3	7	12	10	7	104
31. Suicidium	8	12	13	16	18	9	7	8	10	9	8	5	123
32. Alii casus mortiferi	3	8	7	14	11	15	15	13	13	18	6	10	133
33. Vitia innata	33	19	28	37	30	17	27	33	27	31	37	27	346
34. Atrophia infantilis	4	2	3	2	7	7	6	4	8	4	3	4	54
35. Marasmus senilis	26	21	15	17	22	24	24	22	25	23	21	20	260
36. Causa mort. non indic.	27	22	39	26	30	37	36	16	17	20	29	44	343
Summa	575	531	505	567	553	529	502	565	499	529	536	561	6512

Mortalitetstabel for 1910.

Gamle Bys ældre Del	Gamle Bys yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Øster Kvarter	St. Annæ Vester Kvarter	Kristianshavn	Indre By. — Ville centrale	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Ydre Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	Ydre By. — Ville extérieure	Valby	Brønshøj	Sundby	Forstæder. — Faabourgs.	Uden Bolig	Havnen og Reden	Udenbyes
I	II	III	IV	V	VI	Indre By. — Ville centrale	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ydre By. — Ville extérieure	XIII	XIV	XV	Forstæder. — Faabourgs.	Uden Bolig	Havnen og Reden	Udenbyes
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	1	2	1	5	2	4	2	2	3	6	19	-	-	4	4	-	1	-
-	-	-	-	2	2	4	-	-	-	-	1	1	2	-	-	3	3	-	-	-
1	3	-	-	7	3	14	4	9	10	18	7	23	71	4	2	6	12	-	-	1
-	-	-	-	3	2	5	1	3	-	7	1	-	12	1	1	2	4	-	-	-
-	1	1	-	3	2	7	3	8	2	15	13	12	53	-	2	4	6	-	-	-
-	-	-	-	1	-	1	-	2	3	-	1	1	7	-	1	-	1	-	-	1
-	1	1	1	2	1	6	-	1	2	2	-	3	8	-	1	3	4	-	-	-
1	1	-	-	-	-	2	-	-	1	1	2	2	6	1	-	1	2	-	-	1
6	10	-	4	16	11	47	14	18	18	33	9	34	126	6	5	7	18	2	2	3
6	9	2	7	17	16	57	17	45	35	69	28	46	240	9	22	30	61	2	-	8
2	6	1	2	25	42	78	11	51	43	83	29	74	291	7	29	54	90	-	-	2
4	5	-	3	9	9	30	8	14	7	18	9	22	78	3	5	16	24	-	-	4
[1	-	-	1	1	-	3	1	4	1	1	-	5	12	-	3	2	5	-	-	-]
14	21	3	8	47	34	127	46	72	40	85	73	113	429	24	24	69	117	6	2	20
15	39	11	19	35	33	152	80	78	37	109	50	93	447	18	21	54	93	1	1	76
1	2	-	6	4	1	14	2	3	6	1	3	4	19	1	1	2	4	-	-	-
3	4	1	2	12	9	31	5	7	4	4	8	16	44	2	2	6	10	3	-	3
3	9	-	1	7	6	26	16	14	11	9	9	21	80	3	6	11	20	1	-	16
1	-	-	3	4	4	12	-	5	5	13	10	13	46	4	4	10	18	-	-	-
12	12	6	5	12	11	58	21	20	13	34	25	25	138	5	8	11	24	1	1	7
9	9	4	6	14	8	50	26	15	23	59	27	29	179	10	6	18	34	-	1	11
18	22	12	14	33	27	126	67	61	43	127	65	75	438	11	14	21	46	2	-	18
1	2	-	1	2	1	7	3	3	2	3	2	5	18	-	2	3	5	-	1	1
1	15	1	2	18	14	51	15	11	15	20	18	24	103	2	4	9	15	-	-	6
1	2	1	2	-	1	7	2	6	4	3	4	8	27	-	2	1	3	-	-	5
7	12	2	2	12	3	38	20	11	7	23	14	23	98	5	3	3	11	-	-	13
6	13	8	5	25	17	74	22	37	28	37	24	36	184	3	9	20	32	-	1	57
1	2	3	3	4	4	17	9	10	6	6	13	14	58	2	4	5	11	-	-	18
6	12	2	3	9	6	38	7	15	6	10	11	15	64	1	7	5	13	1	7	-
-	5	2	4	5	8	24	10	12	6	16	13	12	69	4	5	8	17	1	21	1
2	9	3	33	14	18	79	17	31	43	52	32	44	219	10	11	23	44	-	-	4
2	-	-	2	5	4	13	1	7	2	8	-	12	30	3	1	5	9	-	-	2
7	28	5	4	17	11	72	27	28	14	33	17	39	158	11	7	10	28	-	-	2
9	15	2	3	18	19	66	26	49	24	36	31	46	212	5	17	22	44	6	3	12
140	269	71	146	385	328	1339	484	654	462	938	553	892	3983	156	226	449	831	26	41	292

Tab. 4. Oversigt over Fødsler og Dødsfald i Aaret 1910.

	Dødfødtte		Dødsfald — Décès						Fødsels-kvotient pr. 1000	Fødsels-kvotient pr. 1000	Legitimes	Legitimes	8771								
	Morts-nés		Dødsfald efter Alderen											Total	Køn — Sexe	Ulegitimes	3229				
	Legitimes	Ulegitimes	Décès par âge															Total	Køn — Sexe	Ulegitimes	3229
			0-1	1-5	5-15	15-65	65 og derover	Af ube-kendt Alder													
København.																					
Ville de Copenhague.																					
Hele Byen.	Total	191	89	6512	14.2	1420	383	203	2669	1837	-			26.14	3984						
1.	Gamle Bys ældre Del	2	1	140	14.0	13	2	2	64	59	-										
2.	Gamle Bys yngre Del	5	1	269	14.5	20	4	5	123	117	-										
3.	Gammelholm	1	1	71	11.8	5	2	-	32	32	-										
4.	St. Annæ Øster Kvarter	24	30	140	16.2	53	4	-	53	36	-										
5.	St. Annæ Vester Kvarter	7	3	385	15.7	64	24	12	199	86	-										
6.	Kristianshavn	7	3	328	15.6	90	26	4	129	73	-										
Indre By.	— Ville centrale	46	39	1339	15.0	251	62	23	600	403	-										
7.	Voldkvarter	4	2	484	11.4	42	16	14	203	209	-										
8.	Østerbro	34	3	654	10.7	158	40	24	207	165	-										
9.	Blegdam	24	16	402	13.3	137	31	6	158	130	-										
10.	Ydre Nørrebro	21	11	938	18.0	217	52	25	289	355	-										
11.	Blaagaard	10	3	553	15.5	127	31	22	201	172	-										
12.	Vesterbro	28	11	892	12.0	226	66	32	375	193	-										
Ydre By.	— Ville extérieure	121	46	3983	13.3	907	236	123	1493	1224	-										
13.	Valby	2	1	156	11.6	39	12	11	60	34	-										
14.	Brønshøj	3	-	226	12.6	81	12	11	85	37	-										
15.	Sundby	19	3	449	12.0	132	47	24	177	99	-										
Forstæder.	— Faubourgs	24	4	831	12.0	252	71	46	322	140	-										
Uden Bolig		-	-	26	-	-	1	-	24	1	-										
Havn og Red		-	-	41	-	-	1	1	40	-	-										
Udenbøyes		-	-	292	-	10	13	10	190	69	-										

Levendefødtte — Nés-vivants

Fødsels-kvotient pr. 1000

Legitimes

Marriages

8771

3229

6223

5777

12000

26.14

3984

Tab. 5. Oversigt over epidemiske Sygdomstilfælde, anmeldte af Læger
Cas de maladies épidémiques signalés par

København.
Ville de Copenhague.
c. 459,000 Indbyggere.

	Gamle Bys ældre Del ca. 10,000 Indb.	Gamle Bys yngre Del ca. 18,500 Indb.	Gammelholm ca. 6,000 Indb.	St. Annæ Øster Kvarter ca. 9,000 Indb.	St. Annæ Vester Kvarter ca. 24,500 Indb.	Kristianshavn ca. 21,000 Indb.	Indre By. Ville centrale ca. 89,000 Indb.	Voldkvarteret ca. 42,500 Indb.	Østerbro ca. 61,000 Indb.	Blegdam ca. 34,700 Indb.	Ydre Nørrebro ca. 52,000 Indb.	Blaagaard ca. 35,700 Indb.	Vesterbro ca. 74,100 Indb.	Ydre By. Ville extérieure ca. 300,000 Indb.	Valby ca. 13,500 Indb.	Brønshøj ca. 18,000 Indb.	Sundby ca. 37,500 Indb.	Faubourgs ca. 69,000 Indb.	Havnen og Reden ca. 1000 Indb.
Morbi epidemici																			
1. Febris typhoidea	1	4	1	1	5	5	17	7	23	3	10	3	14	60	3	-	11	14	4
2. Meningit. cerebrospin. epidem.	1	-	1	1	1	2	6	2	7	3	4	4	5	25	-	3	3	6	-
3. Diphtheria (incl. Croup)	35	45	12	25	50	47	214	99	207	139	102	95	238	940	34	55	129	218	-
4. Scarlatina	30	77	16	38	205	86	452	155	489	280	371	200	578	2073	43	124	426	593	-
5. Morbilli	52	66	28	55	128	212	541	114	272	94	288	106	129	1003	56	54	249	359	6
6. Tussis convulsiva	6	19	6	6	30	57	124	58	84	63	114	75	151	545	21	16	59	96	-
7. Angina parotidea	9	19	10	16	38	53	145	61	68	48	79	70	158	484	34	3	18	55	6
8. Erysipelas	10	10	6	16	38	30	110	35	52	47	49	58	94	335	17	22	39	78	1
9. Febris puerperalis	1	2	-	-	7	5	15	4	8	5	6	1	8	32	-	-	3	3	2
10. Tetanus & Trismus neonat	-	-	-	-	1	1	2	1	4	2	1	2	-	10	1	1	2	4	-
11. Pemphigus neonat.	1	1	-	-	2	3	7	1	2	3	-	-	6	12	-	-	2	2	-
12. Febris intermittens.	-	2	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
13. Febris rheumatica	16	33	12	36	37	58	192	48	120	76	100	62	118	524	26	30	68	124	10
14. Pneumonia crouposa.	20	29	12	26	53	42	182	47	121	101	92	73	151	585	40	43	82	165	9
15. Tuberculosis pulm. & laryng.	25	57	11	13	92	60	258	80	134	88	143	115	219	779	35	28	97	160	6
16. Tracheo-Bronchitis	253	354	82	168	393	574	1824	758	865	577	785	665	1132	4782	393	111	695	1199	33
17. Bronchopneum. & Bron- chitis cap.	32	49	26	22	73	75	277	150	307	155	243	181	373	1409	75	148	167	390	5
18. Influenza	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19. Angina tonsillaris	239	386	110	191	587	609	2122	872	1609	730	864	706	1481	6262	317	271	841	1429	184
20. Cholerae & Catarrh. int. acut.	135	202	59	104	248	526	1274	532	849	467	799	441	1228	4316	295	234	604	1133	15
21. Varicellæ	11	5	8	7	17	17	65	32	31	17	27	29	59	195	1	6	8	15	-
22. Rubeolæ	-	2	-	-	2	4	8	3	-	1	6	3	2	15	-	2	3	5	1
23. Poliomyel. acut. ant.	-	2	-	-	2	3	7	-	-	-	3	4	2	9	-	-	1	1	-
Sum	877	1370	400	725	2009	2469	7850	3060	5252	2899	4146	2893	6146	24396	1391	1151	3507	6049	295
Alii morbi.																			
24. Gonorrhoea																			
25. Ulcus venereum																			
26. Syphilis acquisita (e coit. imp.)																			
27. Syphilis (acquisit.) insons.																			
28. Syphilis congenita																			
29. Scabies																			
30. Delirium tremens																			

Anmærkning: I 39. Beretningsuge (25/9—1/10) anmeldtes 1 Tilfælde af Cholera asiatica, ilandbragt fra et forbisejlene hollandsk Skib.

i Aaret 1910, fordelte efter Alder, Køn, Maaneder og Lokalteter.
 les médecins (déclaration obligatoire).

Deraf behandlede paa Hospital			Fra 0—1 Aar	Fra 1—5 Aar	Fra 5—15 Aar	Fra 15—65 Aar		Over 65 Aar		Ialt. Total	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	
Paa civile Hospitaler	Paa Garnisonshosp.	Tilsammen				Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder														
75	-	75	-	3	22	31	39	-	-	95	1	1	3	3	6	17	8	17	16	11	7	5	1.
24	-	24	1	14	11	8	3	-	-	37	3	3	11	6	4	2	3	-	-	3	1	1	2.
1049	33	1082	16	425	675	113	154	1	-	1384	166	117	94	111	102	77	39	64	99	163	186	160	3.
2651	110	2761	28	888	1876	100	225	-	1	3118	367	290	278	240	283	176	226	223	266	232	256	281	4.
76	4	80	96	852	930	17	14	-	-	1900	156	123	194	249	304	336	173	59	41	40	114	114	5.
100	-	100	154	425	174	5	7	-	-	765	120	107	75	43	24	35	36	38	49	68	81	80	6.
60	50	110	3	97	410	103	75	-	2	690	52	44	59	5	63	31	27	23	23	58	107	151	7.
217	13	230	8	13	30	182	259	20	18	530	51	28	35	39	26	39	50	37	24	61	79	61	8.
13	-	13	-	-	-	-	52	-	-	52	10	8	2	5	3	4	5	5	3	3	3	1	9.
5	2	7	16	-	-	-	-	-	-	16	1	1	-	1	3	2	2	1	1	-	4	-	10.
1	-	1	21	-	-	-	-	-	-	21	6	2	3	1	4	2	-	1	1	-	-	1	11.
1	-	1	-	-	-	4	-	-	-	4	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	12.
335	26	361	-	9	169	368	290	7	7	850	94	52	82	82	72	65	47	55	58	72	82	89	13.
414	29	443	20	126	188	359	186	32	30	941	102	101	103	103	90	62	59	39	48	69	92	73	14.
743	10	753	-	14	49	623	506	8	3	1203	112	93	102	113	106	74	119	127	104	104	91	58	15.
188	52	240	701	1685	1232	1447	1876	277	500	7838	1419	983	828	602	442	287	157	145	323	600	1016	1036	16.
250	4	254	444	702	282	223	254	67	109	2081	283	219	186	157	143	87	75	64	81	186	325	275	17.
169	91	260	43	276	463	1648	2030	92	201	4753	1888	1099	435	209	77	35	34	37	59	132	316	432	18.
1109	768	1877	91	1405	3466	2404	2586	15	30	9997	1070	731	770	717	738	781	600	586	785	1086	1129	1004	19.
421	-	421	2153	1555	519	976	1127	113	295	6738	332	170	177	208	300	556	834	2240	928	405	309	279	20.
2	-	2	9	89	169	6	2	-	-	275	62	31	31	21	17	14	8	7	5	6	39	34	21.
6	1	7	5	12	9	2	1	-	-	29	2	4	3	-	1	3	-	1	7	6	2	-	22.
5	-	5	3	11	3	-	-	-	-	17	-	-	-	-	-	-	-	2	6	5	4	-	23.
7614	1193	8707	3872	8601	10677	8619	9686	632	1256	43343	6297	4207	3472	2962	2808	2685	2503	3772	2928	3316	4243	4150	
1055	264	1319	5	32	47	4999	978	15	-	6076	621	463	473	476	470	498	499	594	477	536	516	453	24.
203	-	203	-	1	1	753	93	-	-	848	111	83	76	55	55	63	65	60	68	73	73	66	25.
772	32	804	-	-	7	1581	737	5	-	2330	212	187	161	216	171	170	191	204	216	195	212	195	26.
4	-	4	5	4	3	6	21	-	-	39	3	1	4	2	1	4	-	4	2	4	8	6	27.
34	-	34	71	6	2	3	3	-	-	85	4	6	10	10	3	5	2	7	14	3	14	7	28.
1377	8	1385	63	449	629	1155	598	6	3	2903	421	255	268	250	187	153	151	195	236	230	283	274	29.
509	-	509	-	-	1	642	69	1	1	714	81	56	40	64	60	63	54	62	48	58	61	67	30.
11568	1497	13065	4016	9093	11367	17758	12185	659	1260	56338	7750	5258	4504	4035	3755	3641	3465	4898	3989	4415	5410	5218	

Tab. 6. Oversigt over Befolknings-, Beboelses- og Dødelighedsforhold i ethvert af Stadens hygiejniske Kvarterer i Aaret 1910.

København. Ville de Copenhague.		Befolkning. Population.										1. Jan. 1910		Af 1000 Individer døde i 1910		Areal i ha.	
		Beregnet 1. Juli 1910	Af 1000 fandtes i	Af 1000 vare — 1. Febr. 1906 —						Beboelses-tæthed. Paa 100 m ² Etageareal	Etageareal	af epidemiske Sygdomme	af alle Dødsarsager tilsammen	Supficie i ha. = 1.878 Tdr. Land			
				0-1 Aar	1-5 Aar	5-15 Aar	15-65 Aar	over 65 Aar									
Hele Byen. Total		459000	1000	23	83	180	658	56	4.5	3.1	14.2*	6933					
Kvarter I. Gamle Bys ældre Del		10000	22	12	46	128	733	81	2.2	2.1	14.0	28					
Kvarter II. Gamle Bys yngre Del		18500	39	12	48	134	721	85	2.3	2.0	14.9	88					
Kvarter III. Gammelholm		6000	13	10	45	120	752	73	2.6	0.8	11.8	17					
Kvarter IV. St. Anne Øster		9000	20	10	41	113	758	78	2.2	2.0	16.2	44					
Kvarter V. St. Annæ Vester		24500	54	18	66	105	686	65	5.4	3.6	15.7	66					
Kvarter VI. Kristianshavn		21000	46	22	77	184	664	53	4.2	4.2	15.6	419					
Indre By. — Ville centrale		89000	194	15	58	149	707	71	3.1	2.9	15.0	662					
Kvarter VII. Voldkvarteret		42500	93	13	46	121	745	74	3.5	1.5	11.4	337					
Kvarter VIII. Østerbro		61000	133	27	97	191	645	40	4.7	2.6	10.7	502					
Kvarter IX. Blegdam		34700	76	25	79	178	650	68	5.2	3.5	13.3	138					
Kvarter X. Ydre Nørrebro		52000	113	29	105	207	599	60	6.3	4.8	18.0	342					
Kvarter XI. Blagaard		35700	78	24	80	176	655	65	5.5	2.9	15.5	83					
Kvarter XII. Vesterbro		74100	101	25	88	194	648	45	5.4	3.0	12.0	281					
Ydre By. — Ville exterieure		300000	654	24	84	180	656	56	5.0	3.1	13.3	1682					
Kvarter XIII. Vally		13500	29	30	114	245	575	36	4.2	2.4	11.6	1155					
Kvarter XIV. Brønshøj		18000	39	31	118	237	576	38	4.8	3.8	12.6	2034					
Kvarter XV. Sundby		37500	82	33	124	231	581	31	6.5	3.5	12.0	1400					
Forstæder. — Faubourgs		60000	150	32	120	236	579	33	5.4	3.4	12.0	4589					
Havnen. — Le port		1000	2	0-1	1-5	5-15	15-65	65-	Habitants par 100 m ² de l'aire des logements	Mortalité de l'an 1910 sur 1000 habitants	Toutes les causes de décès						
*) I hele Byens Dødelighed ere indbetaltede de udenbys hjemmehørende, der ere døde paa Byens Hospitaller. (Y compris les personnes domiciliées hors Copenhague).		Calculée le 1. Juillet 1910.	Proportion pour 1000	Proportion pour 1000 par âge — recense 1. Fevr. 1906 —													
Kvarter I.: St. Peders, Bispegaardens, Universitetets og Synagogens Roder samt Frimands Kvarter.		Bryggervangens, Niels Finssens, Kildevælds og Strandvejens Roder samt Frimandskvarteret.															
Kvarter II.: Nikolaj, Gammelstrands, Slotsholms, Raadhuseis, Kalvebodernes, Pilestrædes, Hoveddragens, Trinitatis og Reformert Kirkes Roder, samt Snaarens Kvarter.		Havnsborgs, St. Hans og Blegdams Roder.															
Kvarter III.: Gammelholms Roder.		Ejdrts og Pælleid Roder.															
Kvarter IV.: Nyhavns, Marmor Kirkens, Amalienborgs og Fr. Hospitalis Roder, Gothersgades, Frimurerlogens, Kongens Haves, Garnisons Hospitals og Nybodens Roder samt Nyboder.		Aaboværdens, Blagaards, Helligkors Kirkens og Kirkegaardens Roder.															
Kvarter V.: Kristians Kirkes, Frelsens Kirkes, Amagerbro, Skydeskolens og Nyholms Roder.		Gl. Kongevejs, Gasværkets, Skydebanens, Absalons, Istedgades, Sorte Hests, Engshavevejs, Kaalundsgades, Sankelmarks, St. Matthæus, Sønderboulværdens, Vesterlælleds og Kvægtorvets Roder.															
Kvarter VI.: Nyholms Roder.		Vally, Vigerslev, Kongens Engshave.															
Kvarter VII.: Tivolis Rode, Revantlovs gades, Vandværkets, Ørstedsparkens, Pehlingsøens, Frederiksborrgades, Kommunehospitalens, Rarholms, Sølv gades, Børnehospitalens, Classens og Kastellats Roder, Østerbro, Kalkbrænderiets, Ørsumds, Rosenvængets, Aggersborgs, Strandboulværdens, Bogensegades, St. Jakobs, Viborg-		Kvarter XIII.: Kvarter XIV.: Kvarter XV.: Roder samt Overdrevet.															